

საქართველოს 2023 წლის
სახელმწიფო ბიუჯეტის
შესრულების

ბიზნისილვა

საქართველოს პარლამენტის
საბიუჯეტო ოფისი

2024
ივნისი

სარჩევი

ძირითადი მაჩვენებლები	3
სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების ზოგადი მიმოხილვა	4
„ეკონომიკური თავისუფლების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონით დადგენილი მაკროეკონომიკური პარამეტრები	8
სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობები	11
შემოსავლები	13
არაფინანსური აქტივების კლება	19
ფინანსური აქტივების კლება	20
ვალდებულებების ზრდა	20
სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახდელები	23
ხარჯები	26
არაფინანსური აქტივების ზრდა	31
ფინანსური აქტივების ზრდა	32
ვალდებულებების კლება	33
ხარჯებისა და არაფინანსურ აქტივებზე ოპერაციების ფუნქციონალური კლასიფიკაცია	33
სახელმწიფო ბიუჯეტის პრიორიტეტები	35
სახელმწიფო ბიუჯეტით განსაზღვრული მხარჯავი დაწესებულებებისა და პროგრამების შესრულების მაჩვენებლები	36
შესრულების მაჩვენებლები მხარჯავი დაწესებულებების დონეზე	36
შესრულების მაჩვენებლები პროგრამების დონეზე	38
კაპიტალური პროექტები	43
საერთო-სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გადასახდელები	44
სახელმწიფო ბიუჯეტის ნაშთის ცვლილება, საოპერაციო სალდო და მთლიანი სალდო	48
ნაშთის ცვლილება	48
საოპერაციო სალდო და მთლიანი სალდო	49
ძირითადი მაჩვენებლების შედარება სხვადასხვა ქვეყნების მაჩვენებლებთან	50
საქართველოს მეზობელი ქვეყნები	50
ევროკავშირის წევრობის კანდიდატი ქვეყნები	54
ევროკავშირი და განვითარებადი ეკონომიკის მქონე ქვეყნები	58
დანართები	62
დანართი 1: ცენტრალური ბიუჯეტის შესრულების მიმოხილვა	62
ცენტრალური ბიუჯეტის შემოსულობები	64
ცენტრალური ბიუჯეტის გადასახდელები	66
დანართი 2: სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობები, გადასახდელები და ნაშთის ცვლილება (მლნ ლარი)	71
დანართი 3: სახელმწიფო ბიუჯეტის ბალანსი (მლნ ლარი)	72
დანართი 4: სახელმწიფო ბიუჯეტის ასიგნებები (მლნ ლარი)	73
გამოყენებული მონაცემების წყარო:	85

ძირითადი მაჩვენებლები (მლნ ლარი)

შემოსულობები - 22,680.0 მლნ ლარი

102.3%
წლიური
გეგმის

103.5%
საწყისი
გეგმის

გადასახდელები - 22,350.2 მლნ ლარი

100.2%
წლიური
გეგმის

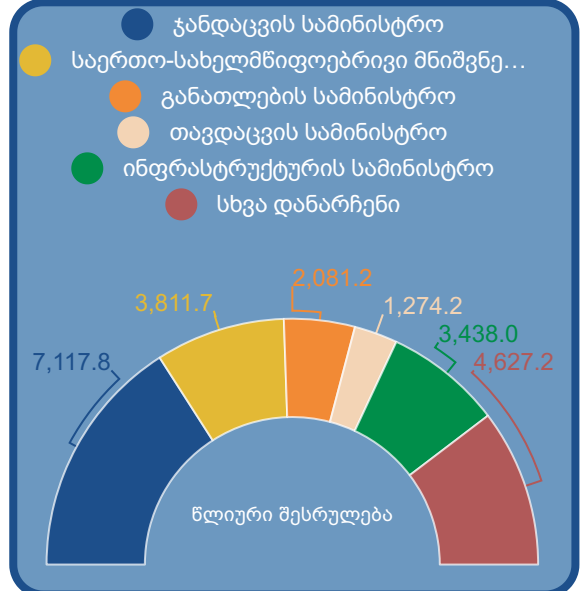
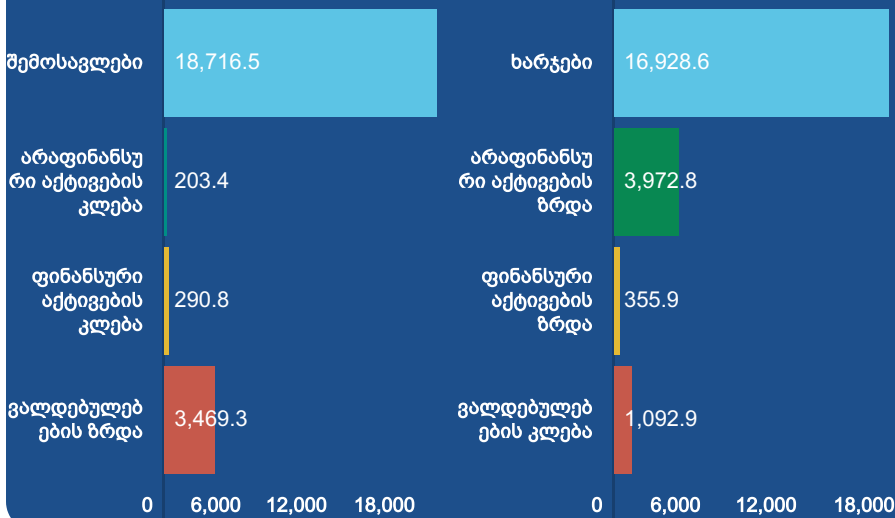
102.1%
საწყისი
გეგმის

ნაშთის ცვლილება
329.8 მლნ ლარი

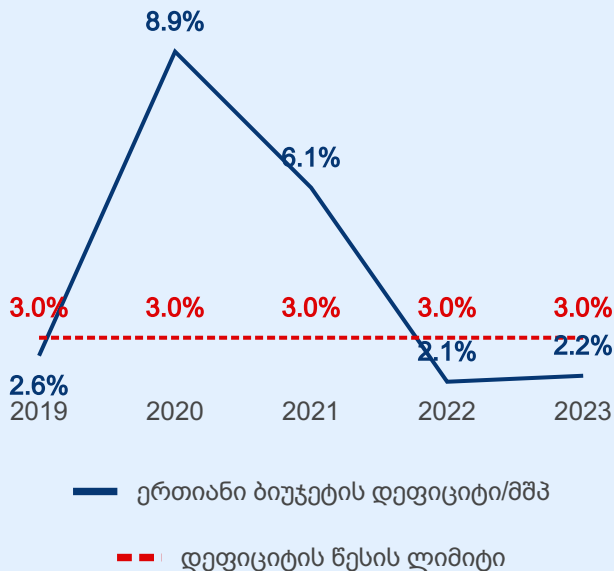
საოპერაციო სალდო
1,787.9 მლნ ლარი

მთლიანი სალდო
-1,981.5 მლნ ლარი

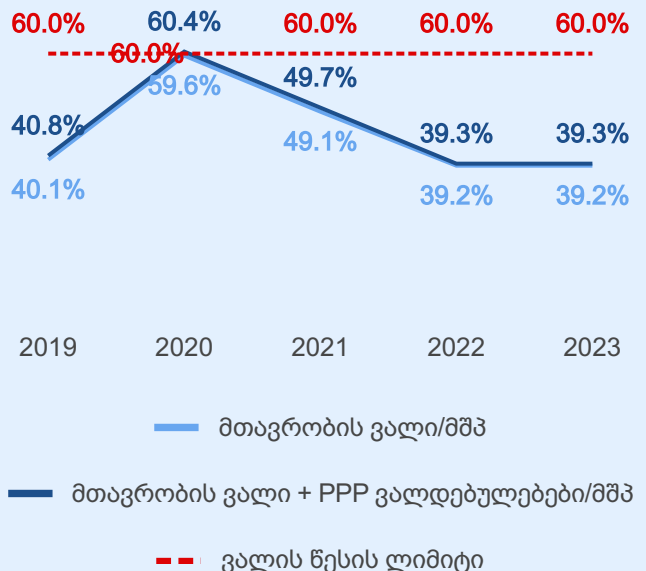
შემოსულობების და გადასახდელების კომპონენტები

ერთიანი ბიუჯეტის დეფიციტის შეფარდება მშპ-თან

მთავრობის ვალის შეფარდება მშპ-თან

სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების ზოგადი მიმოხილვა

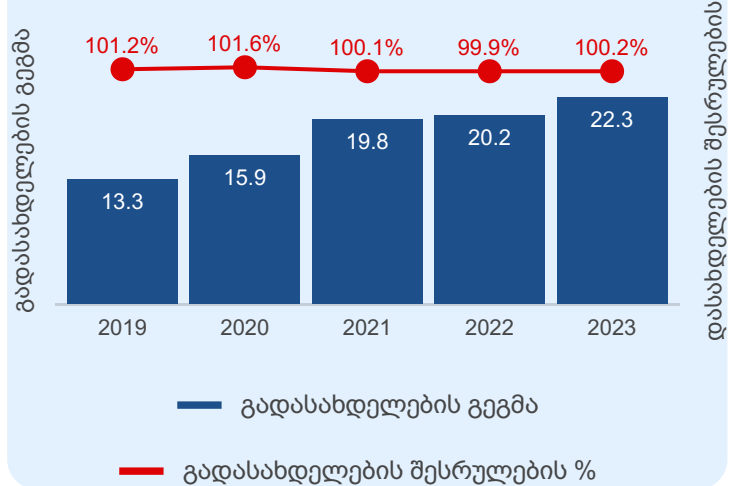
„საქართველოს 2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონით შემოსულობებს წლიური გეგმა განსაზღვრული იყო 22,170.9 მლნ ლარით, ხოლო შესრულებამ 22,680.0 მლნ ლარი შეადგინა, რაც წლიური გეგმის^[1] 102.3%-ს და საწყისი წლიური გეგმის (21,914.2 მლნ ლარი) 103.5%-ს უტოლდება, ხოლო წინა წლის ანალოგიურ მაჩვენებელს 2,150.8 მლნ ლარით (10.5%-ით) აღემატება.

დიაგრამა 1. შემოსულობების შესრულება წლიურ გეგმებთან მიმართებით (მლრდ ლარი, %)

„საქართველოს 2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონით გადასახდელების წლიური გეგმა განსაზღვრული იყო 22,311.3 მლნ ლარით, ხოლო შესრულებამ 22,350.2 მლნ ლარი შეადგინა^[2], რაც წლიური გეგმის 100.2%-ს და საწყისი წლიური გეგმის (21,880.1 მლნ ლარი) 102.1%-ს უტოლდება, ხოლო წინა წლის ანალოგიურ მაჩვენებელზე 2,187.2 მლნ ლარით (10.8%-ით) მეტია.

დიაგრამა 2. გადასახდელების შესრულება წლიურ გეგმებთან მიმართებით (მლრდ ლარი, %)

რაც შეეხება შემოსულობების შესრულებას კომპონენტების მიხედვით, წლიურ გეგმასთან მიმართებით გადაჭარბებით არის შესრულებული შემოსავლების (102.6%), არაფინანსური აქტივების კლებისა (101.7%) და ვალდებულებების ზრდის (105.7%) კომპონენტები, ხოლო მნიშვნელოვანი უარყოფითი გადახრით გამოირჩევა ფინანსური აქტივების კლების კომპონენტის შესრულება (64.6%). რაც შეეხება შემოსულობების აღნიშნული კომპონენტების შესრულებას საწყისი წლიურ გეგმებთან მიმართებით, შემოსავლების კომპონენტის შესრულება საწყისი წლიური გეგმის 106.2%-ს შეადგენს, არაფინანსური აქტივების კლება - 101.7%-ს, ვალდებულებების ზრდა - 95.2%-ს, ხოლო ფინანსური აქტივების კლება - 64.6%.

გადასახდელების ყველაზე დიდი კომპონენტის, ხარჯების, შესრულება წლიური გეგმის 100.2%-ს შეადგენს. გადაჭარბებით არის შესრულებული, ასევე, არაფინანსური (100.4%) და ფინანსური (105.5%) აქტივების ზრდის კომპონენტები, ხოლო შესრულების კარგი დონით გამოირჩევა ვალდებულებების კლების კომპონენტი - 97.7%. წლიური გეგმის მსგავსად, დაზუსტებულ გეგმასთან მიმართებითაც კარგი შესრულების დონით ხასიათდება გადასახდელების ყველა კომპონენტი. რაც შეეხება საწყისი წლიურ გეგმებთან მიმართებას, ხარჯების (103.6%) და არაფინანსური აქტივების ზრდის (102.4%) კომპონენტები გადაჭარბებით არის შესრულებული, ხოლო ფინანსური აქტივების ზრდისა (80.0%) და ვალდებულებების კლების (89.7%) კომპონენტები შესრულების დაბალი დონით ხასიათდება.

[1] წარმოდგენილ დოკუმენტში 2023 წლის საწყისი წლიური გეგმა გულისხმობს 2022 წლის დეკემბერში დამტკიცებულ 2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის მაჩვენებლებს, ხოლო წლიური გეგმა - 2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონის ოქტომბრის ცვლილების გათვალისწინებით განსაზღვრულ გეგმიურ მაჩვენებლებს.

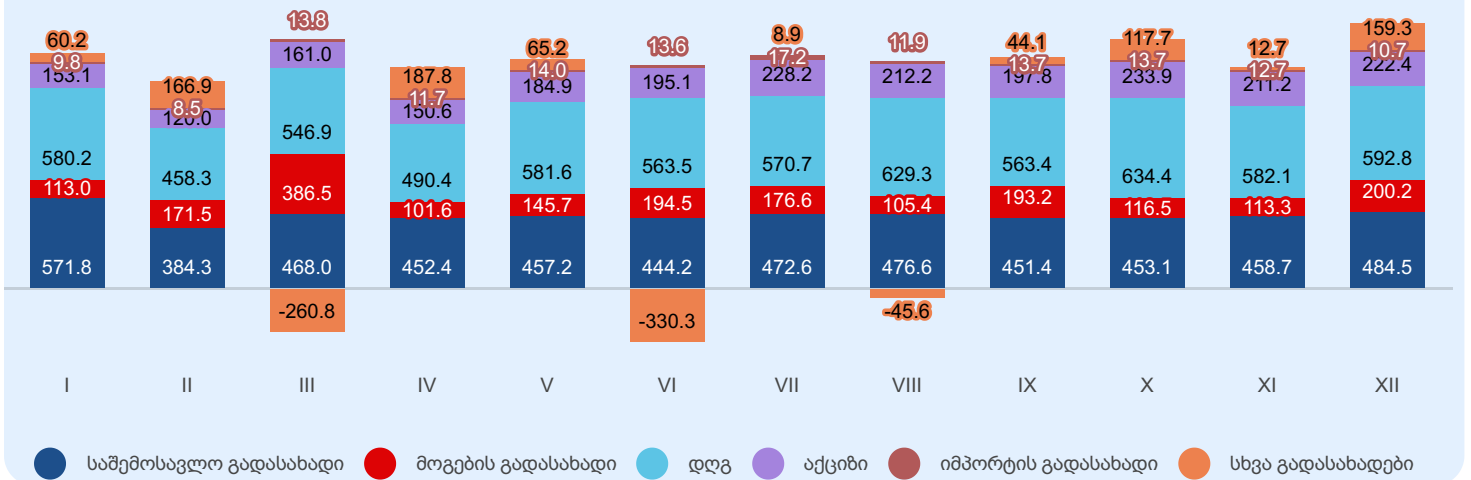
[2] გადასახდელების და მისი ცალკეული კომპონენტების ფაქტობრივი შესრულების გადაჭარბება გეგმასთან მიმართებით გამოწვეულია გრანტების და კრედიტების ფარგლებში საინვესტიციო პირდაპირი ჩარიცხვებით და მიზნობრივი გრანტის მხოლოდ შესრულების მაჩვენებლებში ასახვით.

ცხრილი 1. 2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობების და გადასახადების შესრულება კომპონენტების მიხედვით (მლნ ლარი, %)

	2023 საწყისი გეგმა	2023 წლიური გეგმა	2023 დაბუსტ. გეგმა	2023 ფაქტი	% საწყისი გეგმასთან	% წლიურ გეგმასთან	% დაბუსტ. გეგმასთან
შემოსულობები	21,914.2	22,170.9	22,170.9	22,680.0	103.5%	102.3%	102.3%
შემოსავლები	17,619.9	18,239.9	18,239.9	18,716.5	106.2%	102.6%	102.6%
არაფინანსური აქტივების კლება	200.0	200.0	200.0	203.4	101.7%	101.7%	101.7%
ფინანსური აქტივების კლება	450.0	450.0	450.0	290.8	64.6%	64.6%	64.6%
ვალდებულებების ზრდა	3,644.3	3,281.0	3,281.0	3,469.3	95.2%	105.7%	105.7%
გადასახადებები	21,880.1	22,311.3	22,311.3	22,350.2	102.1%	100.2%	100.2%
ხარჯები	16,335.2	16,899.9	16,914.3	16,928.6	103.6%	100.2%	100.1%
არაფინანსური აქტივების ზრდა	3,881.3	3,955.7	3,973.8	3,972.8	102.4%	100.4%	100.0%
ფინანსური აქტივების ზრდა	445.1	337.2	327.5	355.9	80.0%	105.5%	108.7%
ვალდებულებების კლება	1,218.5	1,118.5	1,095.7	1,092.9	89.7%	97.7%	99.7%
ნაშთის ცვლილება	34.1	-140.4	-140.4	329.8			

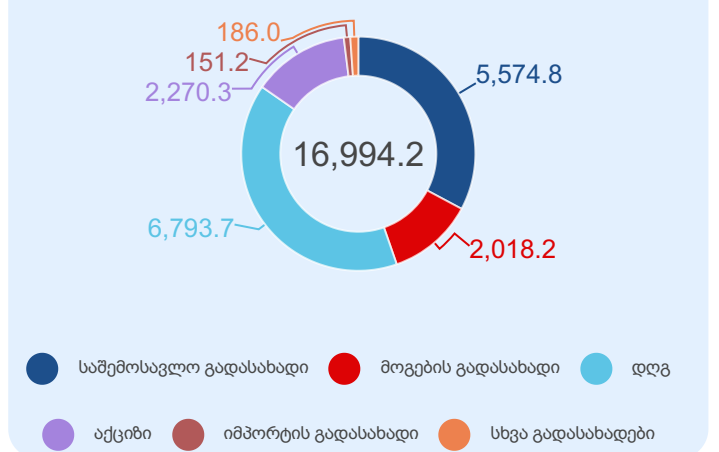
სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობებში განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია გადასახადებიდან მიღებული შემოსავლების მიმოხილვა, რაზეც 2023 წელს მიღებული შემოსავლების 90.8%, ხოლო მთლიანი შემოსულობების 74.9% მოდის. 2023 წელს სახელმწიფო ბიუჯეტმა გადასახადებიდან მიიღო 16,994.2 მლნ ლარი, რაც წლიური გეგმის (16,710.4 მლნ ლარი) 101.7%-ს და საწყისი გეგმის (16,290.4 მლნ ლარი) 104.3%-ს შეადგენს.

დიაგრამა 3. 2023 წელს გადასახადებიდან მიღებული შემოსავალი თვეების მიხედვით (მლნ ლარი)

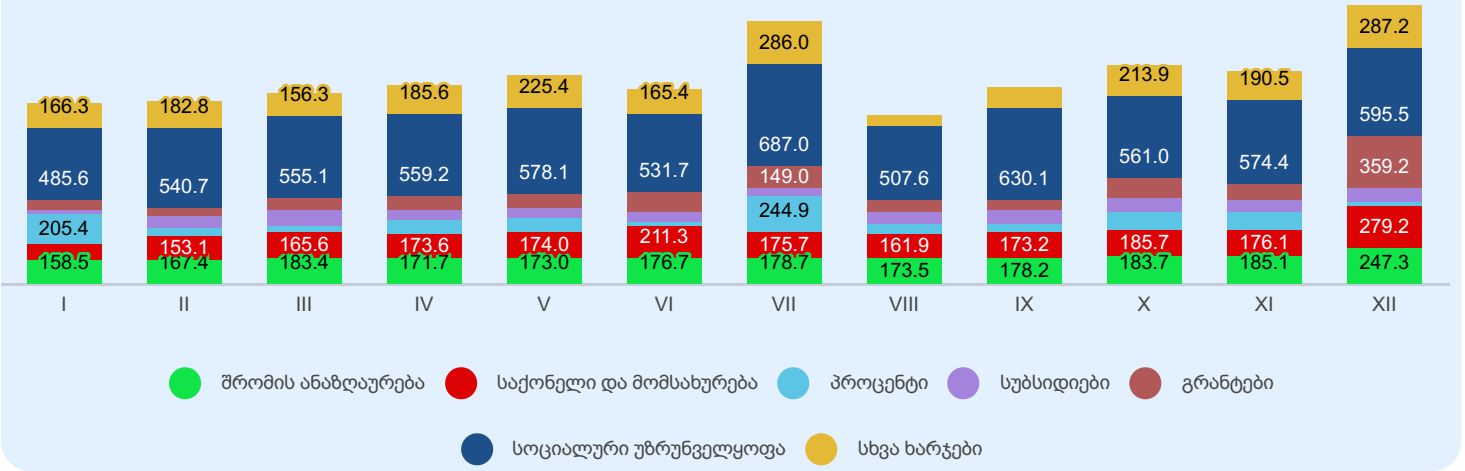
გადასახადებიდან შემოსავალი ყველაზე დიდი ოდენობით (1,669.9 მლნ ლარი) 2023 წლის დეკემბერში დაფიქსირდა, ხოლო ყველაზე მცირე ოდენობით - ივნისში (1,080.6 მლნ ლარი), საშუალო ყოველთვიური მაჩვენებელი კი 1,416.2 მლნ ლარს შეადგენდა. გადასახადებიდან მიღებული შემოსავლების დიდი წილი მოდის დღგ-სა და საშემოსავლო გადასახადზე, რაც წლიურად შეადგენს შესაბამისად 6,793.7 მლნ ლარს და 5,574.8 მლნ ლარს, 2023 წელს გადასახადებიდან მიღებული შემოსავლების 40.0%-ს და 32.8%-ს.

დიაგრამა 4. 2023 წელს გადასახადებიდან მიღებული შემოსავლების სტრუქტურა (მლნ ლარი)

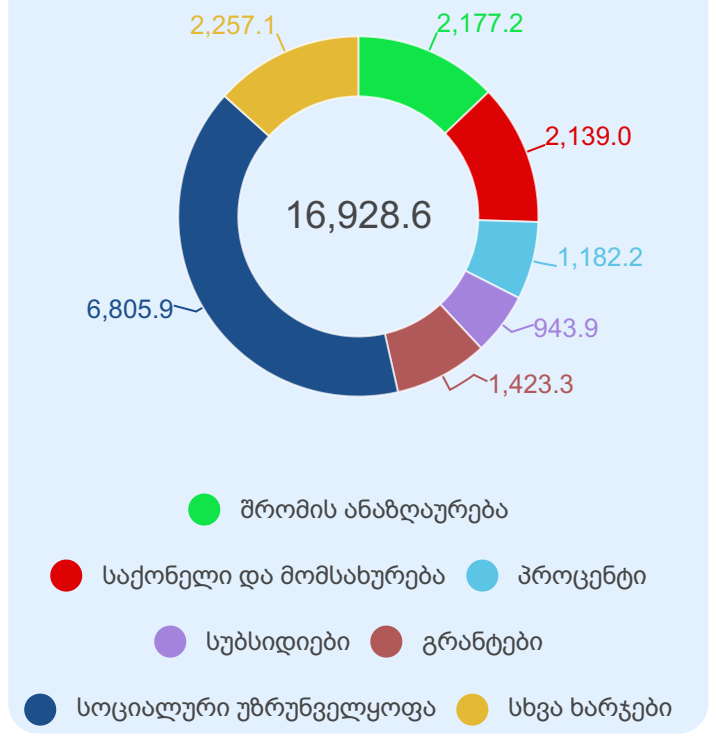
რაც შეეხება გადასახდელების ყველაზე დიდ კომპონენტს, ხარჯებს, იგი 2023 წელს გაწეული მთლიანი გადასახდელების 75.7%-ს შეადგენს. ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე წარმოდგენილია 2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის ხარჯები თვეების მიხედვით.

დიაგრამა 5. 2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის ხარჯები თვეების მიხედვით (მლნ ლარი).

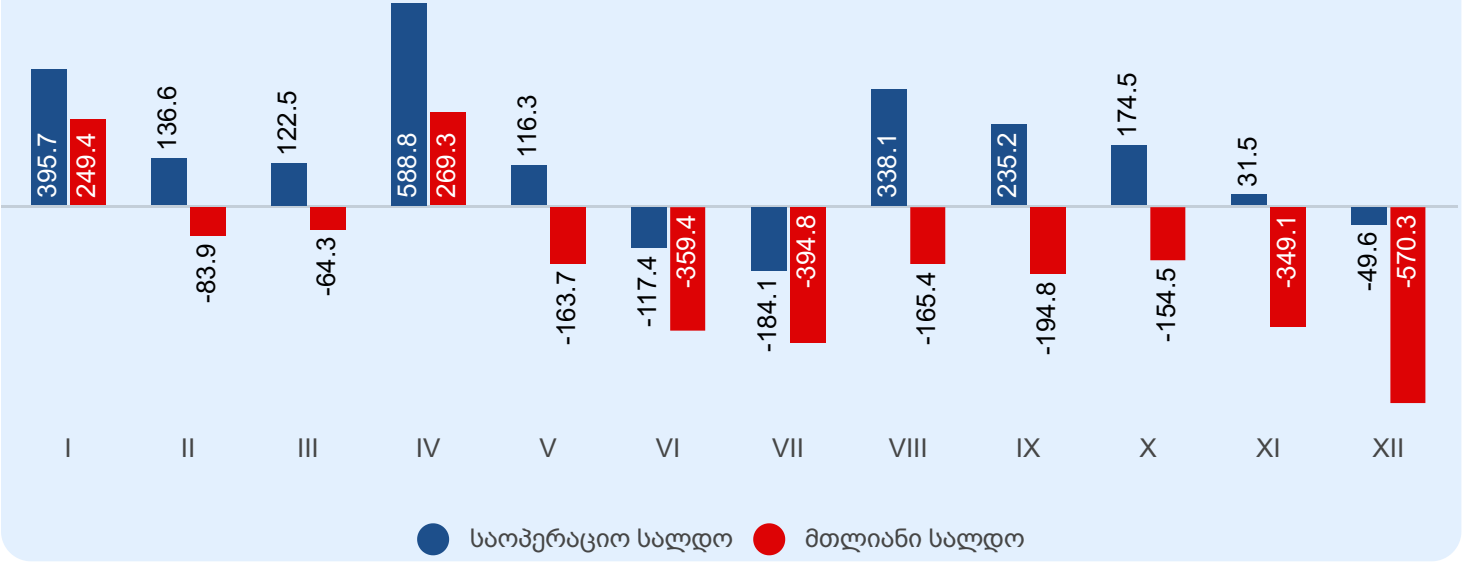
2023 წელს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან ყველაზე დიდი ოდენობით ხარჯები გაიწია დეკემბერში (1,895.9 მლნ ლარი), ხოლო ყველაზე მცირე ოდენობით - აგვისტოში (1,141.9 მლნ ლარი), ხარჯების ყოველთვიური საშუალო მაჩვენებელი 1,410.7 მლნ ლარს შეადგენდა. რაც შეეხება ხარჯების სტრუქტურას ეკონომიკური კლასიფიკაციის მუხლების მიხედვით, ყველაზე დიდი წილი მოდის „სოციალური უზრუნველყოფის“ მუხლზე, რომელიც 2023 წელს გაწეული ხარჯების 40.2%-ს (6,805.9 მლნ ლარი) შეადგენს. „შრომის ანაზღაურების“, „საქონელი და მომსახურების“ და „სხვა ხარჯების“ მუხლებზე მოდის მთლიანი ხარჯების შესაბამისად 12.9%, 12.6% და 13.3%, რაც ნომინალურ გამოსახულებაში 2,177.2 მლნ ლარს, 2,139.0 მლნ ლარს და 2,257.1 მლნ ლარს უტოლდება.

დიაგრამა 6. 2023 წელს სახელმწიფო ბიუჯეტის ხარჯების სტრუქტურა (მლნ ლარი)

2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის საოპერაციო სალდომ შეადგინა 1,787.9 მლნ ლარი, ხოლო მთლიანმა სალდომ - -1,981.5 მლნ ლარი. ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე წარმოდგენილია 2023 წლის საოპერაციო სალდო და მთლიანი სალდო თვეების მიხედვით.

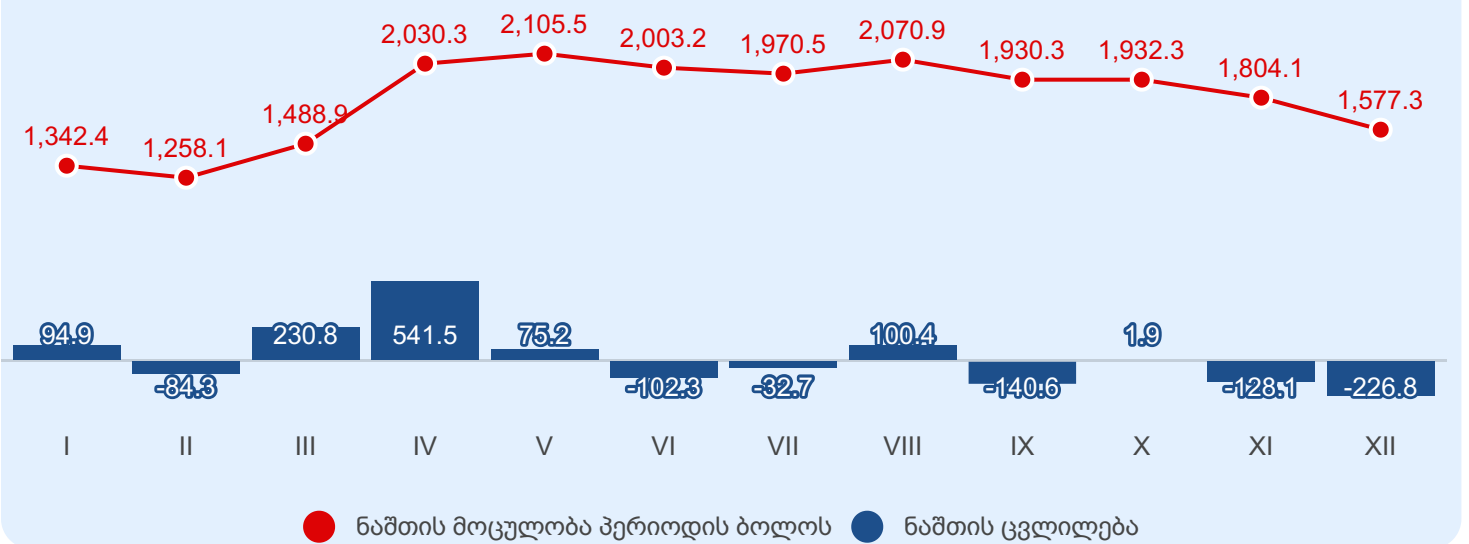
დიაგრამა 7. 2023 წლის საოპერაციო სალდო და მთლიანი სალდო თვეების მიხედვით (მლნ ლარი).

რაც შეეხება ნაშთის ცვლილებას, 2023 წლის დასაწყისისათვის სახელმწიფო ბიუჯეტის ნაშთის მოცულობამ შეადგინა 1,247.5 მლნ ლარი. წლის განმავლობაში მიღებული შემოსულობების და გაწეული გადასახდელების გათვალისწინებით, ნაშთის დაგროვებამ შეადგინა 329.8 მლნ ლარი და შესაბამისად, 2023 წლის ბოლოსათვის, სახელმწიფო ბიუჯეტის ანგარიშზე არსებულმა ნაშთის მოცულობამ შეადგინა 1,577.3 მლნ ლარი.

ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე წარმოდგენილია 2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის ნაშთი პერიოდის ბოლოს და მისი ცვლილება თვეების მიხედვით.

დიაგრამა 8. 2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის ნაშთი პერიოდის ბოლოს და მისი ცვლილება თვეების მიხედვით (მლნ ლარი).

„ეკონომიკური თავისუფლების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონით დადგენილი მაკროეკონომიკური პარამეტრები

2022 წლის დეკემბერში პარლამენტის მიერ დამტკიცებული „საქართველოს 2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონის დანართის - ძირითადი ეკონომიკური და ფინანსური ინდიკატორები (საბაზო სცენარი) - მიხედვით, საქართველოს მთავრობის (შემდგომში - მთავრობა) მიერ პროგნოზირებული 2023 წლის მშპ-ის რეალური ზრდა 5.0%-ს შეადგენდა. ამავე პერიოდში, პარლამენტის საბიუჯეტო ოფისის (შემდგომში - საბიუჯეტო ოფისი) მიერ გამოქვეყნებული პროგნოზის მიხედვით კი 2023 წლის მშპ-ის რეალური ზრდა 5.1%-ით განისაზღვრა.

2023 წლის ოქტომბერში ცვლილება შევიდა „საქართველოს 2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონში. აღნიშნული ცვლილების თანმდევი დოკუმენტის - ძირითადი ეკონომიკური და ფინანსური ინდიკატორები (საბაზო სცენარი) - მიხედვით, 2023 წლის მშპ-ის პროგნოზირებულმა რეალურმა ზრდამ 6.5% შეადგინა, ხოლო ამავე პერიოდში საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით აღნიშნული მაჩვენებელი 6.7%-ით განისაზღვრა.

2023 წელს მშპ-ის რეალურმა ზრდამ 7.5% შეადგინა, რომელიც 1.0 პროცენტული პუნქტით აღემატება მთავრობის 2023 წლის ოქტომბრის პროგნოზს (6.5%) და 0.8 პროცენტული პუნქტით აღემატება საბიუჯეტო ოფისის იმავე პერიოდის პროგნოზს (6.7%). 2023 წელს მშპ ნომინალურ გამოსახულებაში 80,246.1 მლნ ლარით განისაზღვრა, ხოლო მშპ ერთ სულ მოსახლეზე 21,574.9 ლარს (8,210.1 აშშ დოლარი) შეადგენს.

2023 წლის მონაცემებით ეკონომიკური ზრდა დაფიქსირდა შემდეგ დარგებში: ინფორმაცია და კომუნიკაცია (27.4%); ადმინისტრაციული და დამხმარე მომსახურების საქმიანობები (26.4%); პროფესიული, სამეცნიერო და ტექნიკური საქმიანობები (19.1%); განათლება (18.9%); მშენებლობა (17.2%); სახელმწიფო მმართველობა და თავდაცვა; სავალდებულო სოციალური უსაფრთხოება (13.7%); საბითუმო და საცალო ვაჭრობა; ავტომობილების და მოტოციკლების რემონტი (13.6%); ტრანსპორტი და დასაწყობება (13.3%). კლება დაფიქსირდა შემდეგ დარგებში: ჯანდაცვა და სოციალური მომსახურების საქმიანობები (15.4%) და კანალიზაცია ნარჩენების მართვა და დაბინძურებისაგან გასუფთავების საქმიანობები (11.3%).

მშპ-ის დარგობრივ ჭრილში ანალიზიდან ვლინდება, რომ ეკონომიკის ზრდაზე, სოფლის მეურნეობის, ჯანდაცვის, სუბსიდიებისა და უძრავი ქონების ოპერაციების გარდა, ყველა დარგმა დადებითი გავლენა იქონია. განსაკუთრებით აღსანიშნავია ვაჭრობის (1.79 პპ), მშენებლობის (1.20 პპ), სახელმწიფო მმართველობისა და თავდაცვის (0.76 პპ), ტრანსპორტის (0.75 პპ), განათლების (0.73 პპ) და გადასახადების (0.51 პპ) წვლილი. ასევე, საინტერესოა მშპ-ის დარგობრივი სტრუქტურის ანალიზი 2013-2023 წლებში. აღნიშნულ პერიოდში ეკონომიკური ზრდის მთავარი წარმმართველი დარგები იყო ტრანსპორტი, მრეწველობა, ვაჭრობა, მშენებლობა, გადასახადები და საფინანსო საქმიანობა.

საინტერესოა მთლიანი ფაქტორული პროდუქტიულობის დინამიკის კავშირი ეკონომიკურ აქტივობასთან, რომლის შესაფასებლადაც მნიშვნელოვანია გავაანალიზოთ, რამდენად შეესაბამება მიმდინარე ეკონომიკური ზრდა იმ პოტენციალს, რომელიც ქვეყანას თავისი რესურსების ოპტიმალური ათვისებისა და გამოყენების პირობებში ექნებოდა. ყველაზე მართებულია, გაანგარიშდეს ე.წ. პოტენციური მშპ და შედარდეს ფაქტობრივ მდგომარეობას. აღნიშნული სხვაობა რეალურ და პოტენციურ მშპ-ის შორის იქნება ე.წ. მშპ-ის გაპი.

პარლამენტის საბიუჯეტო ოფისის მიერ პოტენციური მშპ-ის შეფასების საფუძველზე ჩანს, რომ 2016 წლიდან უარყოფითი მშპ-ის გაპი არსებითი გაუმჯობესების ტენდენციას ავლენს, მაგრამ 2020 წელს COVID-19-ით გამოწვეულმა პრობლემებმა უარყოფითად იმოქმედა მშპ-ის გაპზე და იგი მნიშვნელოვნად გაიზარდა. 2020 წელს ეკონომიკის აქტივობა 5.0%-ით ჩამორჩებოდა მის პოტენციურ დონეს. თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ 2021 წლის ეკონომიკური ზრდის შედეგად მშპ-ის პოტენციური დონიდან გადახრა მნიშვნელოვნად შემცირდა, კერძოდ, 2021 წელს ეკონომიკის აქტივობა 0.8%-ით ჩამორჩებოდა მის პოტენციურ დონეს. 2022-2023 წლებში მაკროეკონომიკური აქტივობის შედეგად, რეალური მშპ მის პოტენციურ დონეს აღემატებოდა, შესაბამისად, მშპ-ის გაპი ამ წლებში დადებითი იყო.

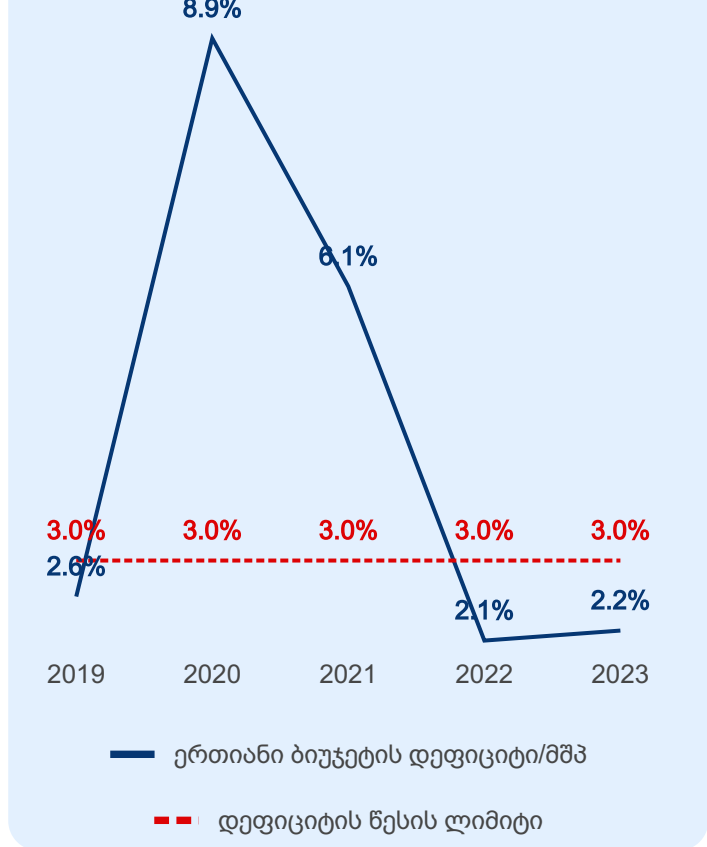
„ეკონომიკური თავისუფლების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონით დადგენილი მაკროეკონომიკური პარამეტრების შემდეგი მაქსიმალური ზღვრები:

- საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსით განსაზღვრული სახელმწიფოს ერთიანი ბიუჯეტის დეფიციტის მთლიან შიდა პროდუქტთან შეფარდება – არაუმეტეს 3 პროცენტისა (.ე.წ. ბალანსის/დეფიციტის წესი);
- საქართველოს მთავრობის ვალის მთლიან შიდა პროდუქტთან შეფარდება – არაუმეტეს 60 პროცენტისა (ე.წ. ვალის წესი).

2023 წლის ოქტომბერში „საქართველოს 2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონში განხორციელებული ცვლილების შედეგად, აღნიშნული კანონის მე-14 მუხლის მიხედვით, 2023 წელს სახელმწიფოს ერთიანი ბიუჯეტის უარყოფითი მთლიანი სალდო, ზემოაღნიშნული ორგანული კანონის მე-2 მუხლის პირველი პუნქტით დადგენილი ზღვრის (დეფიციტის წესი) ფარგლებში – 2,346.9 მლნ ლარით განისაზღვრა, რაც პროგნოზირებული მშპ-ის 3.0%-ს შეადგენს.

რაც შეეხება ფაქტობრივ შესრულებას, 2023 წელს მშპ ნომინალურ გამოსახულებაში 80,246.1 მლნ ლარით განისაზღვრა, ხოლო სახელმწიფოს ერთიანი ბიუჯეტის დეფიციტმა 1,786.3 მლნ ლარი - მშპ-ის 2.2% შეადგინა, „საქართველოს 2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-14 მუხლით განსაზღვრულ მაჩვენებელთან (მშპ-ის 3.0%) შედარებით 0.8 პროცენტული პუნქტით ნაკლები.

დიაგრამა 9. სახელმწიფოს ერთიანი ბიუჯეტის დეფიციტის შეფარდება მშპ-თან 2019-2023 წლებში (%).

რაც შეეხება „ეკონომიკური თავისუფლების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონით დადგენილ მაკროეკონომიკური პარამეტრების მეორე მაქსიმალურ ზღვარს (ე.წ. ვალის წესი), 2023 წლის ოქტომბერში „საქართველოს 2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონში განხორციელებული ცვლილების შედეგად, ზემოაღნიშნული კანონის მე-14 მუხლის მიხედვით, 2023 წლის ბოლოსთვის მთავრობის ვალის ზღვრული მოცულობა განისაზღვრა მშპ-ის 38.4%-ით, ხოლო საჯარო და კერძო თანამშრომლობის პროექტების ფარგლებში აღებული ვალდებულებების მიმდინარე ღირებულების შეფასება (2022 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით) – მშპ-ის 0.1%-ით – ჯამი: მშპ-ის 38.5%.

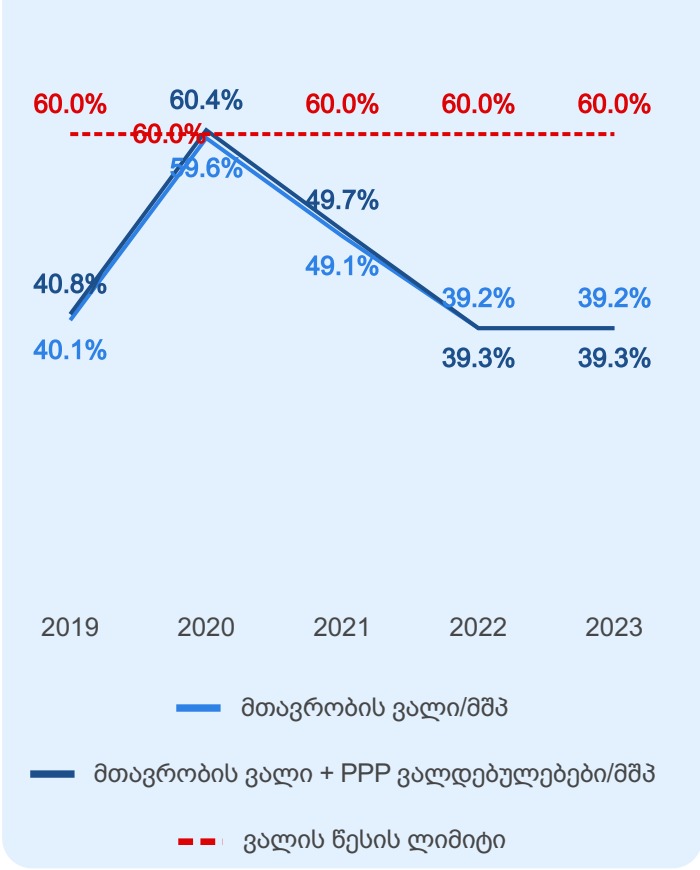
ფაქტიური მდგომარეობით კი მთავრობის ვალის ნაშთმა 2023 წლის 31 დეკემბრისათვის 31,482.2 მლნ ლარი, მშპ-ის 39.2% შეადგინა. საჯარო და კერძო თანამშრომლობის პროექტების ფარგლებში აღებული ვალდებულებების მიმდინარე ღირებულება (2023 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით) 70.2 მლნ ლარს შეადგენს (მშპ-ის 0.1%), შესაბამისად ჯამურად აღნიშნული ვალდებულებები მშპ-ის 39.3%-ია (დადგენილი ზღვარი - არაუმეტეს 60%).

2023 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით მთავრობის ვალის ნაშთიდან „სახელმწიფო ვალის შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული სახელმწიფო ვალი, გარდა საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ აღებული ვალდებულებებისა - 31,400.5 მლნ ლარს და საბიუჯეტო ორგანიზაციების სესხების არსებული ნაშთი - 81.8 მლნ ლარს შეადგენს.

ამასთან, მთავრობის საგარეო ვალის ნაშთი, 22,875.9 მლნ ლარი, მთლიანი მთავრობის ვალის 72.7%-ია. 2023 წლისთვის, მთავრობის საგარეო ვალის წილი (72.7%) მთავრობის მთლიან ვალში შემცირებულია წინა წლებთან შედარებით. კერძოდ, 2022 წელს აღნიშნული მაჩვენებელი 74.8%-ს შეადგენდა, 2021 წელს - 80.4%-ს, ხოლო 2019-2020 წლებში 79.1%-ს შეადგენდა. მთავრობის საგარეო ვალის დიდი ნაწილი მიღებულია მრავალმხრივი და ორმხრივი დონორებისგან/პარტნიორებისგან. მთავრობის საგარეო ვალის პორტფელის 50.1% შედგება ფიქსირებული საპროცენტო განაკვეთის მქონე კრედიტებისგან.

მთავრობის საშინაო ვალის ნაშთი, 8,606.3 მლნ ლარი, მთავრობის ვალის 27.3%-ს შეადგენს. აქედან 8,291.7 მლნ ლარი წარმოადგენს ნაშთს სახაზინო ვალდებულებების და ობლიგაციების ნაწილში, 232.8 მლნ ლარი წარმოადგენს საქართველოს ეროვნული ბანკისთვის და ღია ბაზრის ოპერაციებისათვის ობლიგაციებს და საბიუჯეტო ორგანიზაციების სესხის სახით არსებული ნაშთი შეადგენს 81.8 მლნ ლარს (მ.შ. ცენტრალური ხელისუფლების მართვაში არსებული სამთავრობო სექტორის სახელმწიფო საწარმოების სესხის სახით არსებული ნაშთი - 48.8 მლნ ლარი).

დიაგრამა 10. მთავრობის ვალის შეფარდება მშპ-თან 2019-2023 წლებში (%).

ცხრილი 2. მთავრობის ვალის ნაშთის სტრუქტურა 31.12.2023 მდგომარეობით (მლნ ლარი)

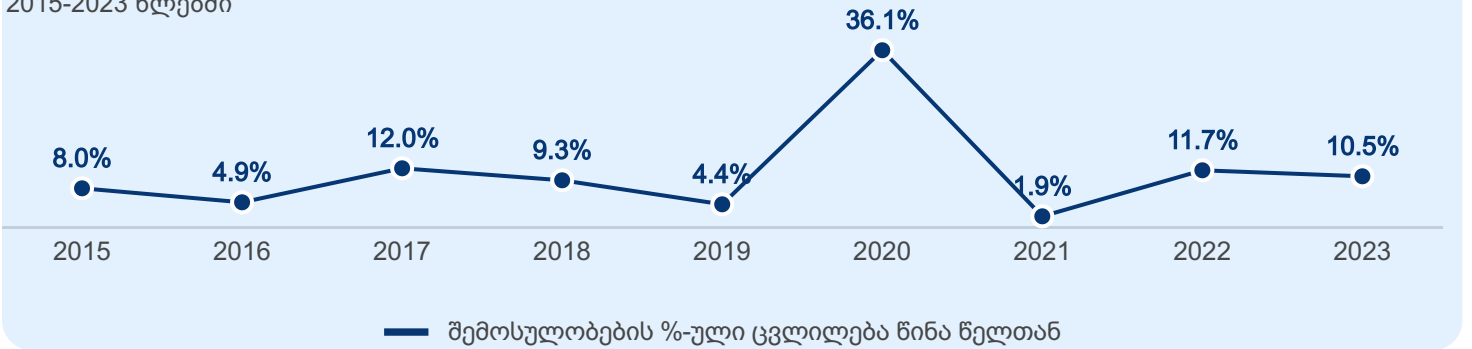
დასახელება	ნაშთი 31.12.2023 მდგომარეობით
მთავრობის საგარეო ვალის ნაშთი	22,875.9
მრავალმხრივი კრედიტორებისაგან	17,193.8
ორმხრივი კრედიტორებისაგან	4,337.4
სხვა საგარეო ვალდებულებები	1,344.7
მთავრობის საშინაო ვალის ნაშთი	8,606.3
სულ მთავრობის ვალის ნაშთი	31,482.2

სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობები

„საქართველოს 2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონით შემოსულობების წლიური გეგმა განსაზღვრული იყო 22,170.9 მლნ ლარით, ხოლო შესრულების ჯამურმა მარგენებელმა 22,680.0 მლნ ლარი შეადგინა, რაც წლიური გეგმის 102.3%-ს და საწყისი წლიური გეგმის (21,914.2 მლნ ლარი) 103.5%-ს უტოლდება, ხოლო წინა წლის ანალოგიურ მარგენებელს 2,150.8 მლნ ლარით (10.5%-ით) აღემატება.

სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობების ნომინალური მარგენებელი ხასიათდება ყოველწლიური ზრდის ტენდენციით და ზრდის ტემპის მარგენებელთა ცვალებადობით გამოირჩევა. 2015-2023 წლებისთვის შემოსულობების საშუალო ზრდის ტემპი 11.0%-ია, 2023 წლისათვის კი აღნიშნული მარგენებელი 10.5%-ს შეადგენს.

დიაგრამა 11. სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობების მარგენებელთა %-ული ცვლილება წინა წელთან შედარებით 2015-2023 წლებში

რაც შეეხება სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობების შესრულებას კომპონენტების დონეზე: წლიურ გეგმასთან მიმართებაში, შემოსავლები, არაფინანსური აქტივების კლებისა და ვალდებულებების ზრდის მუხლებით შემოსულობები გადაჭარბებით იქნა მიღებული, ხოლო ფინანსური აქტივების რეალიზაციიდან შემოსულობები ხასიათდება მნიშვნელოვანი (35.4%-იანი) უარყოფითი გადახრით. შემოსულობების კომპონენტების შესრულება წლიური გეგმის 64.6% - 105.7%-ის ინტერვალშია.

ცხრილი 3. სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობები 2022-2023 წლებში (მლნ ლარი, %).

	2022 ფაქტი	2023 საწყისი გეგმა	2023 წლიური გეგმა	2023 ფაქტი	% წლიურ გეგმასთან	% საწყის გეგმასთან	%-ული ცვლილება წინა წელთან
სულ შემოსულობები	20,529.2	21,914.2	22,170.9	22,680.0	102.3%	103.5%	10.5%
შემოსავლები	16,450.2	17,619.9	18,239.9	18,716.5	102.6%	106.2%	13.8%
გადასახადები	14,976.7	16,290.4	16,710.4	16,994.2	101.7%	104.3%	13.5%
გრანტები	359.1	279.6	279.6	325.8	116.5%	116.5%	-9.3%
სხვა შემოსავლები	1,114.5	1,050.0	1,250.0	1,396.5	111.7%	133.0%	25.3%
არაფინანსური აქტივების კლება	202.8	200.0	200.0	203.4	101.7%	101.7%	0.3%
ფინანსური აქტივების კლება	144.2	450.0	450.0	290.8	64.6%	64.6%	101.7%
ვალდებულებების ზრდა	3,731.9	3,644.3	3,281.0	3,469.3	105.7%	95.2%	-7.0%
საგარეო	2,385.5	2,244.3	1,881.0	2,009.9	106.9%	89.6%	-15.7%
საშინაო	1,346.3	1,400.0	1,400.0	1,459.4	104.2%	104.2%	8.4%

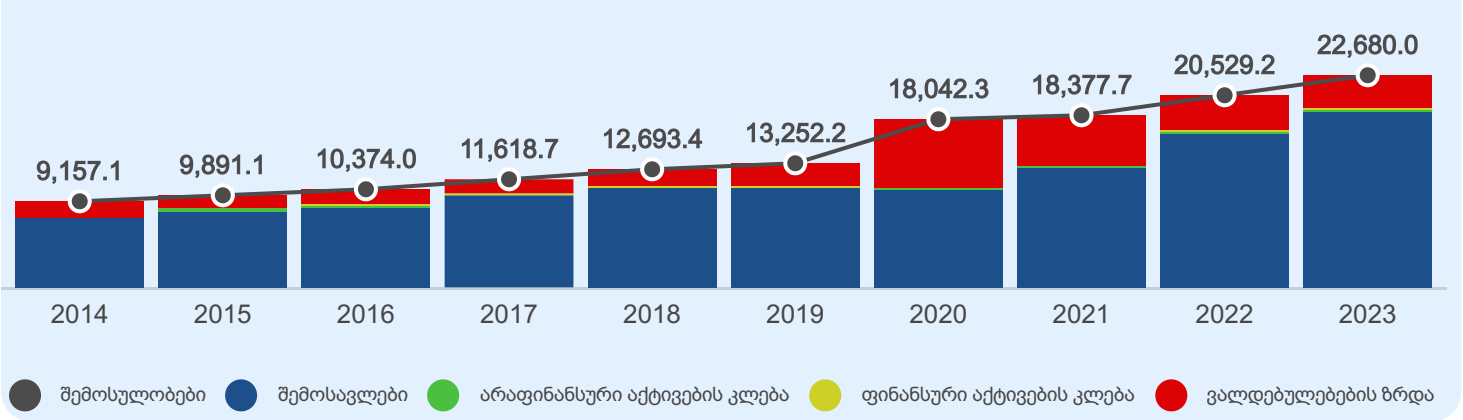
საწყისი გეგმის მიმართ (რომელიც 2022 წლის დეკემბერში დამტკიცდა), შესრულების განსხვავებული მარგენებლები აქვს შემოსულობების ორ ძირითად კომპონენტს: შემოსავლები 6.2%-იანი გადაჭარბებითაა მიღებული, ხოლო ვალდებულებების ზრდის მუხლით შემოსულობები ხასიათდება 4.8%-იანი უარყოფითი გადახრით^[3] (საწყისი გეგმის მიმართ ფინანსური და არაფინანსური აქტივების კლების კომპონენტების შესრულების მარგენებლები იგივეა).

[3] საწყისი გეგმით აღნიშნული მარგენებელი განსაზღვრული იყო 363.3 მლნ ლარით მეტი ოდენობით, 2023 წლის განმავლობაში მაღალი ეკონომიკური მარგენებლების საფუძველზე შესაძლებელი გახდა ოქტომბრის ცვლილებით დამტკიცებულ გეგმაში საგარეო წყაროდან მისაღები თანხები შემცირებულიყო.

2022 წელთან მიმართებით, შემოსულობების ჯამური მაჩვენებელი გაზრდილია 2,150.8 მლნ ლარით. აღნიშნული 10.5%-იანი მატება ძირითადად განპირობებულია, ერთი მხრივ, შემოსავლების 13.8%-იანი (2,266.2 მლნ ლარით) ზრდით და მეორე მხრივ, ვალდებულებების ზრდის მუხლით შემოსულობების 7.0%-იანი (262.6 მლნ ლარით) შემცირებით (საგარეო წყაროდან სესხების 15.7%-იანი კლების გავლენით). რაც შეეხება დანარჩენ კომპონენტებს, ფინანსური აქტივებით ოპერაციებიდან შემოსულობები 146.6 მლნ ლარით (2-ჯერ) მომატებულია, ხოლო არაფინანსური აქტივებით ოპერაციებიდან შემოსულობები თითქმის უტოლდება წინა წლის ანალოგიურ მაჩვენებელს (მცირედით, 0.5 მლნ ლარით აღემატება).

ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე წარმოდგენილია საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობები 2014-2023 წლებში შემადგენელი კომპონენტების მიხედვით.

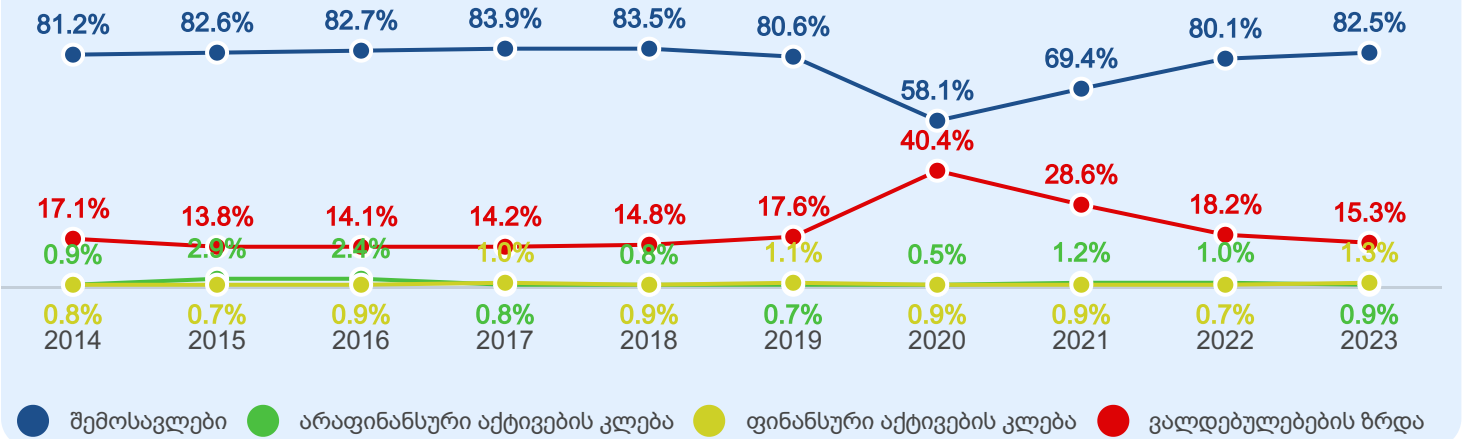
დიაგრამა 12. სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობების დინამიკა 2014-2023 წლებში (მლნ ლარი)

როგორც დიაგრამაზეა გამოსახული, ბოლო წლების განმავლობაში სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობები ზრდადი ტენდენციით ხასიათდება, რაც გამოწვეულია მისი ძირითადი კომპონენტების - შემოსავლებისა და ვალდებულებების ზრდის მუხლით შემოსულობების მნიშვნელოვანი მატებით. 2015-2023 წლებისთვის ვალდებულებების ზრდით შემოსულობების საშუალო ზრდის ტემპი (21.5%) გაცილებით მაღალია შემოსავლების ანალოგიურ მაჩვენებელთან (11.2%) შედარებით, თუმცა 2023 წელს წინა წელთან შედარებით ვალდებულებების ზრდით შემოსულობები შემცირებულია 7.0%-ით, ხოლო შემოსავლები გაზრდილია 13.8%-ით, რაც შესაბამისად აისახება მთლიანი შემოსულობების სტრუქტურაზეც: 2023 წელს წინა წელთან შედარებით შემოსავლების წილი მთლიან შემოსულობებში გაზრდილია 80.1%-დან 82.5%-მდე, ხოლო ვალდებულებების ზრდის მუხლით შემოსულობების წილი შემცირებულია 18.2%-დან 15.3%-მდე.

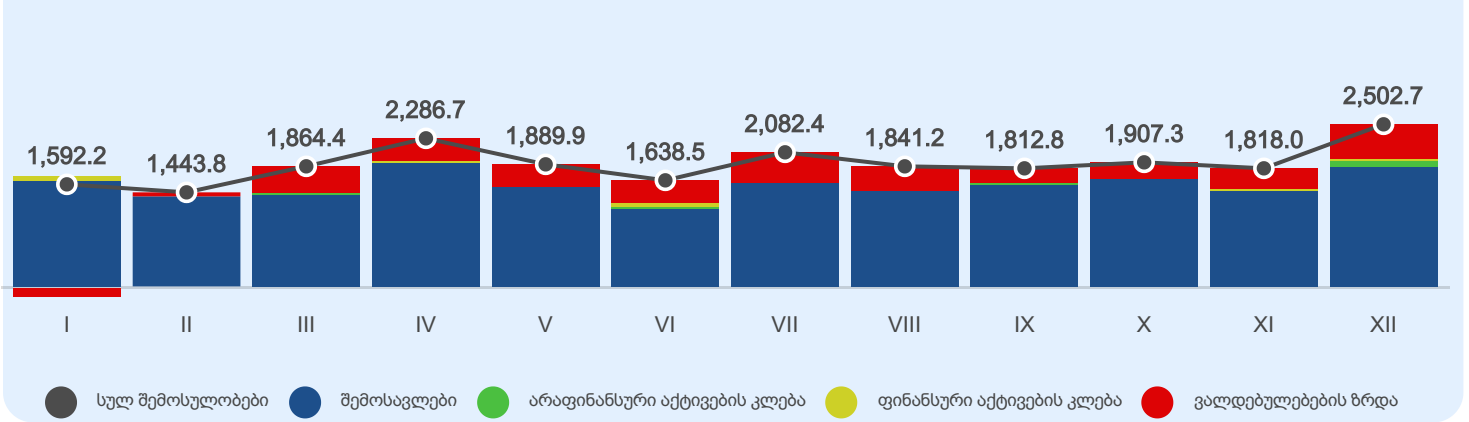
შემოსულობებში 4 ძირითადი კომპონენტის პროცენტული განაწილების საჩვენებლად, ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე წარმოდგენილია 2014-2023 წლებში საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობების კომპონენტების პროცენტული განაწილება:

დიაგრამა 13. სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობების სტრუქტურის დინამიკა 2014-2023 წლებში (%).

2023 წლის შემოსულობების მიმოხილვისას, საინტერესოა შემოსულობების შესრულება თვეების მიხედვით: შემოსულობების შესრულების ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი დაფიქსირდა დეკემბერში (2,502.7 მლნ ლარი), ხოლო ყველაზე მცირე - თებერვალში (1,443.8 მლნ ლარი). უფრო კონკრეტულად, წლიურ ჯამურ მაჩვენებელთან მიმართებით, დეკემბერში მოხილბდა წლიურად მიღებული შემოსულობების 11.0%, თებერვალში კი - 6.4%, დანარჩენი 10 თვის საშუალო მაჩვენებელმა კი 8.3% შეადგინა. დეკემბერში შემოსულობების შესრულების მაღალი მაჩვენებელი ძირითადად დაკავშირებულია აღნიშნულ თვეში შემოსავლებსა და ვალდებულებების ზრდის მუხლით შემოსულობებთან, რომელთა სახითაც ბიუჯეტში აისახა ამ მიმართულებით წლიურად მიღებული თანხის, შესაბამისად, 9.9% და 15.3%. ყველაზე მეტი შემოსულობები ფინანსური აქტივების ოპერაციებიდან ბიუჯეტში შემოვიდა იანვარში - (წლიურად მოხილბებული თანხის 23.5%, 68.3 მლნ ლარი), ხოლო არაფინანსური აქტივების რეალიზაციიდან - დეკემბერში (წლიური მოცულობის 48.0%, 97.7 მლნ ლარი). 2023 წლის თებერვალში შემოსულობების დაბალი შესრულება დაკავშირებულია, ძირითადად, აღნიშნულ თვეში საშინაო ვალის დასაფარავად საშინაო ვალდებულებების ზრდის მუხლით წმინდა შემოსულობის შემცირებასთან ერთად, წინა თვესთან შედარებით შემოსავლების კლებასთან.

დიაგრამა 14. 2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობები თვეების მიხედვით (მლნ ლარი)

შემოსავლები

2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლები გეგმა განსაზღვრული იყო 18,239.9 მლნ ლარით, ხოლო შესრულებამ 18,716.5 მლნ ლარი შეადგინა, რაც წლიური გეგმის 102.6%-ს შეადგენს და წინა წლის ანალოგიურ მაჩვენებელს 2,266.2 მლნ ლარით (13.8%-ით) აღემატება (ძირითადად გადასახადების მნიშვნელოვანი მატების გავლენით). შემოსავლების ცალკეული კომპონენტებიდან:

- საგადასახადო შემოსავლები სახით (რომლის ხარჯზეც განხორციელდა შემოსავლების 90.8%-ის ფორმირება) 2023 წლის განმავლობაში მოხილბებულია 16,994.2 მლნ ლარი, წლიური გეგმის (16,710.4 მლნ ლარი) 101.7%, რაც წინა წლის ანალოგიურ მაჩვენებელს მნიშვნელოვნად, 2,017.5 მლნ ლარით (13.5%-ით) აღემატება.

ცხრილი 4. სახელმწიფო ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლები 2022-2023 წლებში (მლნ ლარი, %)

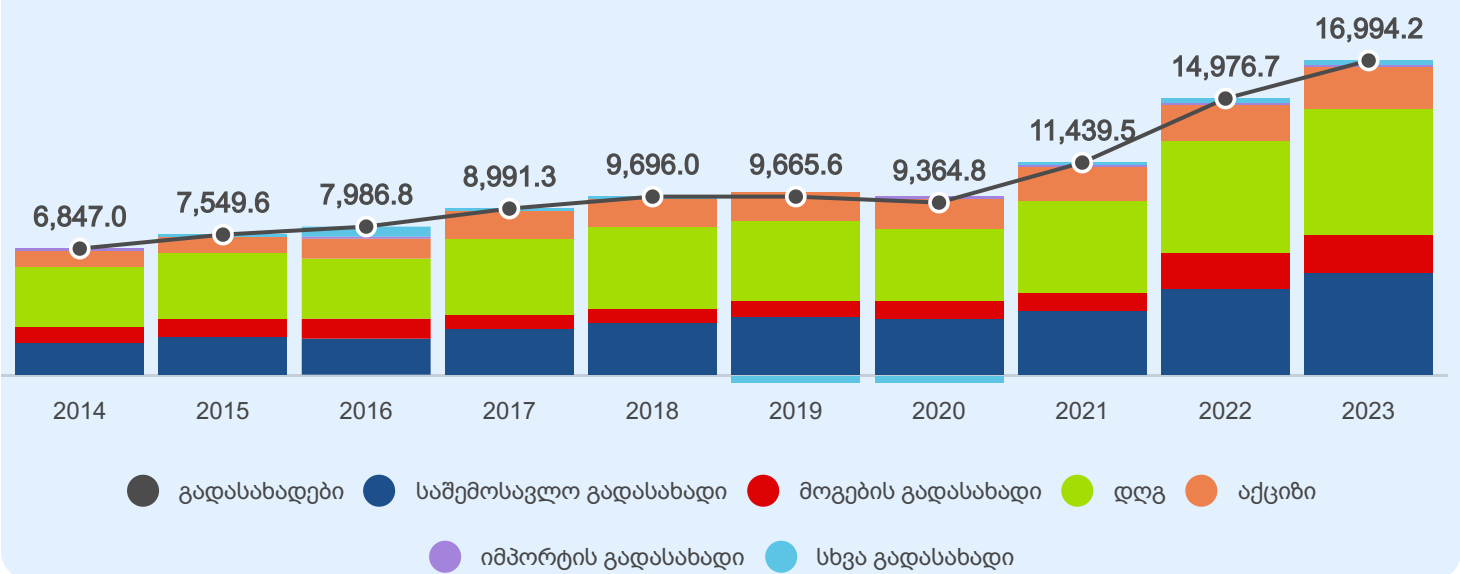
	2022 ფაქტი	2023 საწყისი გეგმა	2023 წლიური გეგმა	2023 ფაქტი	% წლიურ გეგმასთან	% საწყის გეგმასთან	%-ული ცვლილება წინა წელთან
საგადასახადო შემოსავლები	14,976.7	16,290.4	16,710.4	16,994.2	101.7%	104.3%	13.5%
საშემოსავლო გადასახადი	4,644.4	5,140.0	5,486.4	5,574.8	101.6%	108.5%	20.0%
მოგების გადასახადი	1,930.2	2,000.0	2,000.0	2,018.2	100.9%	100.9%	4.6%
დღგ	6,036.8	6,670.4	6,804.0	6,793.7	99.8%	101.8%	12.5%
აქციზი	2,010.2	2,100.0	2,220.0	2,270.3	102.3%	108.1%	12.9%
იმპორტის გადასახადი	126.0	130.0	150.0	151.2	100.8%	116.3%	20.0%
სხვა გადასახადები	229.1	250.0	50.0	186.0	372.1%	74.4%	-18.8%

საგადასახადო შემოსავლების საწყისი წლიური გეგმა შეადგენდა 16,290.4 მლნ ლარს, თუმცა წლის განმავლობაში დაგეგმილთან შედარებით მაკროეკონომიკური ზრდისა და გადასახადების ფაქტობრივი მობილიზების გათვალისწინებით, 2023 წლის ოქტომბრის ცვლილებით სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახადების საგეგმო მარჯვენელი გაიზარდა 420.0 მლნ ლარით და განისაზღვრა 16,710.4 მლნ ლარის დონეზე.

წლიური (საბოლოო) გეგმის მარჯვენებელთან მიმართებით, თითქმის ყველა გადასახადი (სხვა გადასახადის გარდა) კარგი შესრულებით ხასიათდება და 99.8%-102.3%-ის ფარგლებში მერყეობს. რაც შეეხება სხვა გადასახადებს, აღნიშნულის სახით 12 თვეში დაგეგმილი იყო 50.0 მლნ ლარი, ფაქტობრივი მარჯვენელი კი 186.0 მლნ ლარს შეადგენს (372.1%)^[4]. აღსანიშნავია, რომ ზედმეტად გადახდილი გადასახადების სახით 2023 წელს ჯამურად დაბრუნებულ იქნა 2,331.6 მლნ ლარის ოდენობით (2022 წელს - 2,266.0 მლნ ლარი).

წინა წლის მარჯვენებელთან შედარებით, გადასახადების მოცულობა გაზრდილია 2,017.5 მლნ ლარით (13.5%-ით). შემოსავალი ყველა სახის გადასახადიდან მომატებულია, თუმცა აღნიშნული ზრდა ძირითადად განპირობებულია საშემოსავლო და დამატებული ღირებულების გადასახადების, აგრეთვე, აქციზის, მნიშვნელოვანი მატებით (შესაბამისად, 20.0%-ით, 12.5%-ით და 12.9%-ით). კერძოდ, დღგ-ის სახით სახელმწიფო ბიუჯეტში ჩაირიცხა წინა წელთან შედარებით 756.8 მლნ ლარით მეტი (6,793.7 მლნ ლარი), მ.შ. საქართველოს ტერიტორიაზე რეალიზებული პროდუქციიდან და განუული მომსახურებიდან - 703.2 მლნ ლარით და იმპორტირებული პროდუქციიდან (რომელიც დღგ-ის ჯამური სიდიდის 62.5%-ს შეადგენს) - 53.7 მლნ ლარით მეტი. საშემოსავლო გადასახადის ზრდა უკავშირდება, ძირითადად, დამქირავებლის მიერ დაკავებული საშემოსავლო გადასახადის 776.9 მლნ ლარით (19.1%-ით) მატებას. 12.9%-ით (260.0 მლნ ლარით) გაზრდილია აქციზი, ძირითადად, იმპორტირებული პროდუქციის დაბეგვრიდან შემოსავლის 246.6 მლნ ლარით ზრდის გავლენით (მ.შ. მსუბუქი ავტომობილებისა და თამბაქოს დაბეგვრიდან მიღებულია, შესაბამისად, 111.9 მლნ ლარით და 102.7 მლნ ლარით მეტი შემოსავალი).

დიაგრამა 15. სახელმწიფო ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლები 2014-2023 წლებში (მლნ ლარი).

[4] 2016 წელს საბაზინო კოდების სისტემის რეფორმის საფუძველზე, სხვა გადასახადების მუხლიდან ხორციელდება თანხის გადატანა საგადასახადო შემოსავლის ზედმეტად გადახდილი თანხების დაბრუნების ქვეანგარიშზე. შესაბამისად, სხვა გადასახადის შესრულება კონკრეტულ საანგარიშო პერიოდში შესაძლებელია იყოს როგორც დადებითი, ისევე უარყოფითი სიდიდე.

საგადასახადო შემოსავლების ანალიზისას საინტერესოა, განხილულ იქნას ნაერთი ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლები. ნაერთი ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლების საპროგნოზო მოცულობა საწყისი წლიური გეგმის თანდართული პროგნოზით შეადგენდა 18,890.0 მლნ ლარს, ხოლო საქართველოს მთავრობის მიერ განახლებული პროგნოზით (რომელიც წარმოდგენილი იყო 2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონის ოქტომბრის ცვლილებასთან ერთად) ნაერთი ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლების საპროგნოზო მანგვნებელი 19,410.0 მლნ ლარით განისაზღვრა. საბიუჯეტო ოფისის მიერ 2022 წლის დეკემბერში გამოქვეყნებული პროგნოზის მიხედვით, 2023 წლის ნაერთი ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლების საპროგნოზო მოცულობა 19,137 მლნ ლარით განისაზღვრა, ხოლო 2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონის ოქტომბრის ცვლილებით წარმოდგენილი ინფორმაციის გათვალისწინებით აღნიშნული პროგნოზი დაკორექტირდა და 19,580 მლნ ლარამდე გაიზარდა.

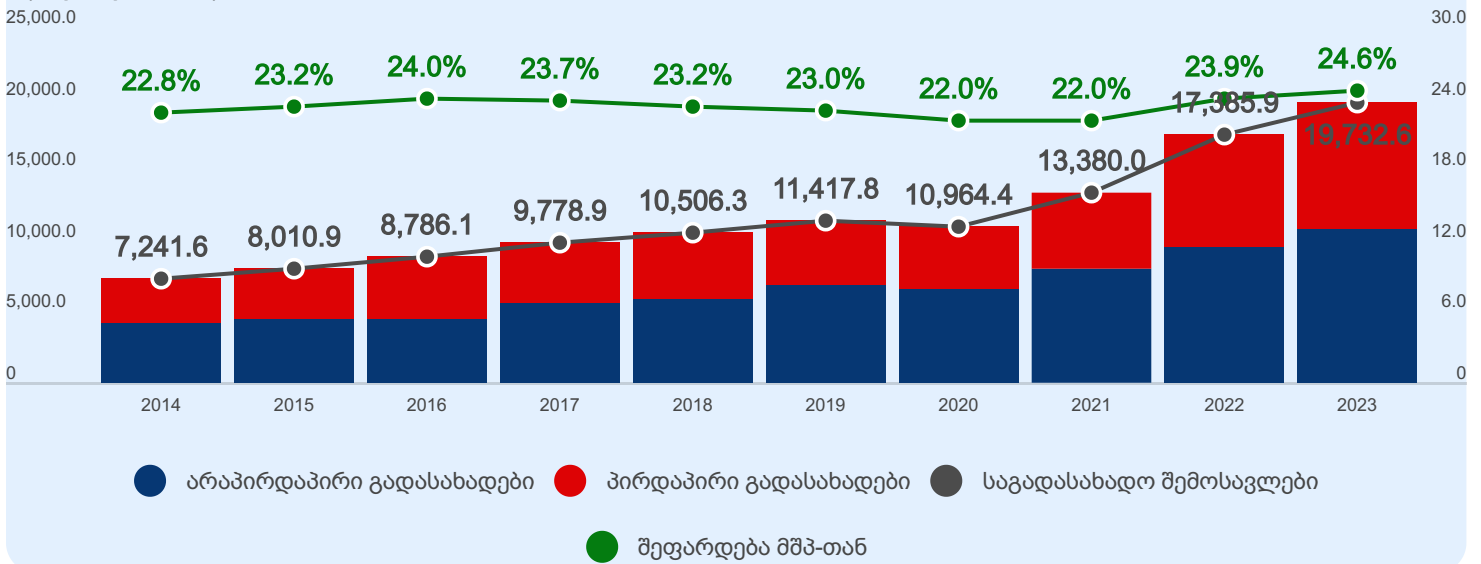
რაც შეეხება შესრულებას, 2023 წელს მობილიზებული ნაერთი ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლების ფაქტობრივი მანგვნებელი 19,732.6 მლნ ლარს შეადგენს, რაც მთავრობის თავდაპირველი პროგნოზის 104.5%-ს და განახლებული პროგნოზის 101.7%-ს წარმოადგენს, ხოლო საბიუჯეტო ოფისის თავდაპირველი პროგნოზის 103.1%-ს და განახლებული პროგნოზის 100.8%-ს შეადგენს.

ცხრილი 5. ნაერთი ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლები 2023 წელს (მლნ ლარი, %)

	მთავრობის პროგნოზი	საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზი	2023 ფაქტი	2023 ფაქტი/ მთავრობის პროგნოზი	2023 ფაქტი/ საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზი
საგადასახადო შემოსავლები	19,410	19,580	19,733	101.7%	100.8%
არაპირდაპირი გადასახადები	10,559	10,665	10,809	102.4%	101.3%
პირდაპირი გადასახადები	8,851	8,915	8,924	100.8%	100.1%

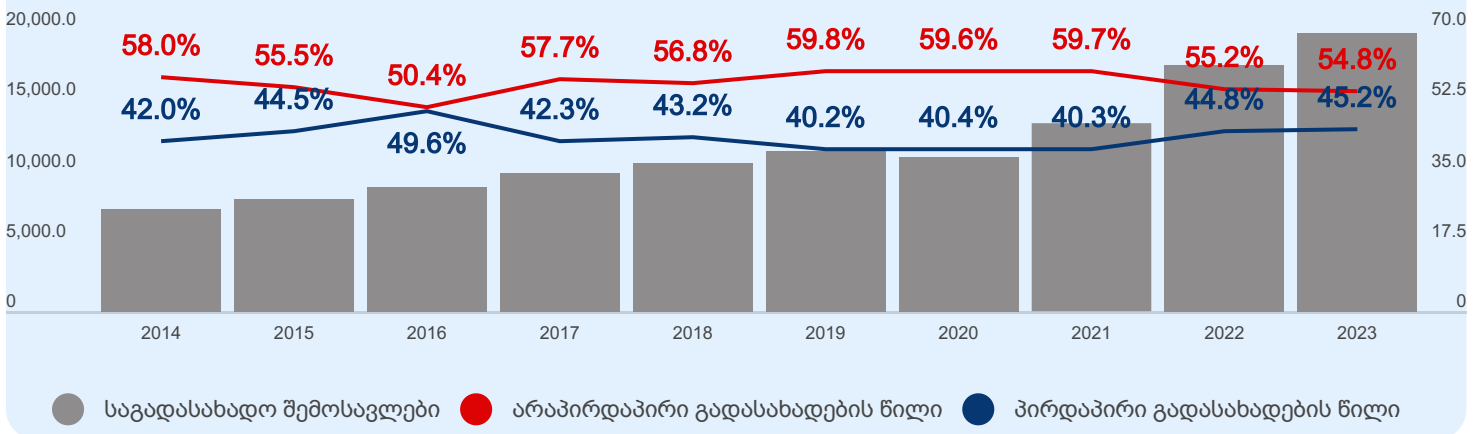
ნაერთი ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლების დინამიკა 2014-2023 წლებში ზრდადი ტენდენციით ხასიათდება (გარდა 2020 წლისა). 2015-2023 წლებში საგადასახადო შემოსავლების საშუალო ზრდის ტემპი 12.1%-ს შეადგენს, 2023 წელს კი ფაქტობრივი მანგვნებელი 2022 წლის მონაცემს 13.5%-ით (2,346.7 მლნ ლარით) აღემატება. რაც შეეხება ნაერთი ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლების შეფარდებას მთლიან შიდა პროდუქტთან, 2023 წელს აღნიშნული მანგვნებელი წინა წლის ანალოგიურ მანგვნებელთან შედარებით 0.7%-ული პუნქტით გაიზარდა და 24.6%-ს მიაღწია.

დიაგრამა 16. ნაერთი ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლები და მათი შეფარდება მშპ-თან 2014-2023 წლებში (მლნ ლარი, %).

ნაერთი ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლების ანალიზისას საინტერესოა პირდაპირი და არაპირდაპირი გადასახადებიდან მიღებული შემოსავლების ანალიზი. 2023 წელს მიღებული საგადასახადო შემოსავლის 54.8% (10,808.7 მლნ ლარი^[5]) მოდის არაპირდაპირი გადასახადებიდან მიღებულ შემოსავლებზე, ხოლო 45.2% (8,923.9 მლნ ლარი) - პირდაპირი გადასახადებიდან მიღებულ შემოსავლებზე.

დიაგრამა 17. ნაერთი ბიუჯეტის პირდაპირი და არაპირდაპირი გადასახადებიდან მიღებული შემოსავლების სტრუქტურა 2014-2023 წლებში (%)

2023 წელს, 2022 წელთან შედარებით, გაზრდილია როგორც პირდაპირი, ასევე, არაპირდაპირი გადასახადების სახით მიღებული შემოსავლები, თუმცა მცირედით (1.4%-ული პუნქტით) შეცვლილია მათი პროცენტული განაწილება: არაპირდაპირი გადასახადების წილი შემცირებულია, ხოლო პირდაპირი გადასახადების წილი - გაზრდილი.

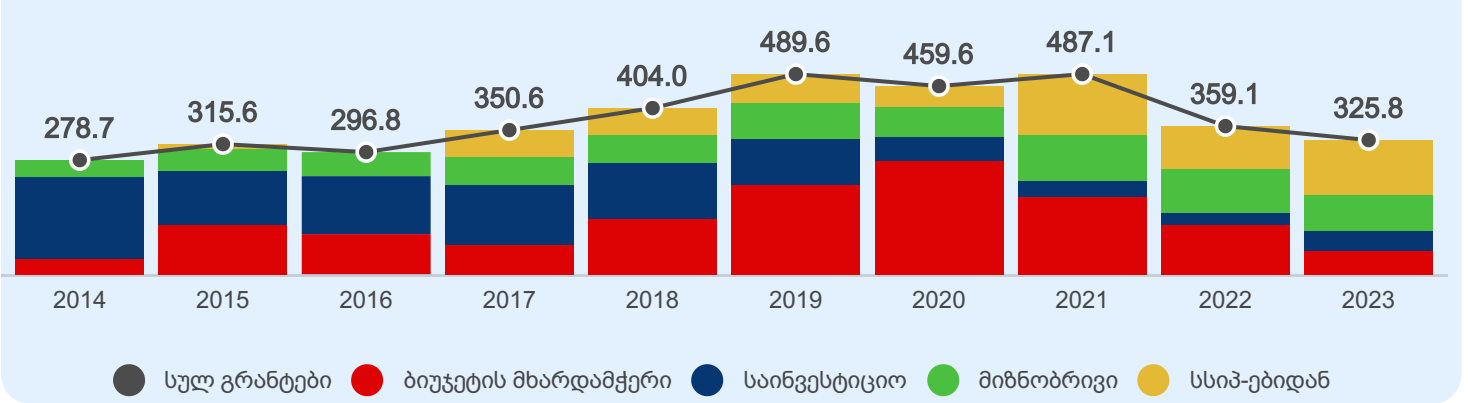
რაც შეეხება წინა წლების პროცენტულ განაწილებას, 2014-2016 წლებში პირდაპირი გადასახადები ზრდის ტენდენციით, ხოლო არაპირდაპირი გადასახადები კლების ტენდენციით ხასიათდებოდა, 2016 წელს კი ორივე სახის გადასახადი თითქმის თანაბრად ნაწილდება საგადასახადო შემოსავლებში (არაპირდაპირი გადასახადები - 50.4%; პირდაპირი გადასახადები - 49.6%), 2017-2021 წლებში კი პირდაპირი და არაპირდაპირი გადასახადების სტრუქტურა საპირისპირო ტენდენციით იცვლება. 2021 წლიდან პირდაპირი გადასახადები კვლავ ზრდის, ხოლო არაპირდაპირი გადასახადები კლების ტენდენციას იძენს და 2023 წელს მათი პროცენტული განაწილება უახლოვდება ერთმანეთს.

- **გრანტების** სახით ბიუჯეტში მიღებულ იქნა 325.8 მლნ ლარი, წლიური გეგმით გათვალისწინებული მაჩვენებლის 116.5%. აღნიშნული გადაჭარბება დაკავშირებულია ძირითადად საბიუჯეტო ორგანიზაციებზე დონორების მიერ გამოყოფილ მიზნობრივი დანიშნულების გრანტებთან, რომლის სახით მიღებულია 90.4 მლნ ლარი (აღნიშნული გრანტი გეგმით არ გაითვალისწინება და შესაბამისად, გავლენას ახდენს გრანტების ჯამური მოცულობის ზრდაზე), აგრეთვე, ცენტრალური ბიუჯეტის სსიპ-ებიდან 130.3 მლნ ლარის ოდენობით (გეგმის 130.3%) გრანტის სახით მიღებულ შემოსავალთან. გარდა ამისა, საინვესტიციო გრანტების სახით ბიუჯეტში მიღებულია 45.0 მლნ ლარი (წლიური გეგმის 113.8%), ხოლო ბიუჯეტის მხარდამჭერი გრანტების სახით - 60.0 მლნ ლარი (გეგმის 42.9%). 2022 წლის ანალოგიურ მაჩვენებელთან შედარებით, 2023 წელს გრანტების მოცულობა შემცირებულია 33.3 მლნ ლარით (9.3%-ით), რაც ძირითადად უკავშირდება საბიუჯეტო გრანტებისა (50.6%-ით) და აგრეთვე, მიზნობრივი გრანტების სახით მიღებული შემოსავლის (16.1%-ით) შემცირებას.

ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე წარმოდგენილია სახელმწიფო ბიუჯეტის გრანტების სახით მიღებული შემოსავლები კომპონენტების მიხედვით 2014-2023 წლებში.

[5] მათ შორის, 2023 წელს დღგ-ის სახით მობილიზებულ იქნა 8,387.2 მლნ ლარი (გასულ წელთან შედარებით 934.4 მლნ ლარით მეტი), რომლის 19%, 1,593.6 მლნ ლარის ოდენობით, მიმართულ იქნა ტერიტორიული ერთეულების ბიუჯეტში.

დიაგრამა 18. გრანტების დინამიკა კომპონენტების მიხედვით 2014-2023 წლებში (მლნ ლარი)

• სხვა შემოსავლებს სახით ბიუჯეტში მიღებულია 1,396.5 მლნ ლარი, წლიური გეგმის 111.7%. სხვა შემოსავლები მისი შემადგენელი ყველა კომპონენტის მიხედვით გეგმასთან მიმართებით გადაჭარბებით არის მიღებული, თუმცა აღნიშნული მეტობა ძირითადად დაკავშირებულია საკუთრებიდან მიღებულ შემოსავლებთან და არაკლასიფიცირებულ ტრანსფერებთან, რომელთა სახით ბიუჯეტში მიღებულია, შესაბამისად, 63.5 მლნ ლარით და 65.8 მლნ ლარით მეტი.

ცხრილი 6. სახელმწიფო ბიუჯეტის სხვა შემოსავლები 2022-2023 წლებში (მლნ ლარი, %)

	2022 ფაქტი	2023 საწყისი გეგმა	2023 წლიური გეგმა	2023 ფაქტი	% წლიურ გეგმასთან	% საწყის გეგმასთან	%-ული ცვლილება წინა წელთან
სხვა შემოსავლები	1,114.5	1,050.0	1,250.0	1,396.5	111.7%	133.0%	25.3%
შემოსავლები საკუთრებიდან	642.7	621.0	755.0	818.5	108.4%	131.8%	27.3%
პროცენტები	251.4	245.0	265.5	322.4	121.4%	131.6%	28.3%
დივიდენდები	356.2	350.0	463.5	464.7	100.3%	132.8%	30.5%
სახელმწიფოს წილობრივი მონაწილეობით მოქმედი საწარმოების მოგებიდან	0.2	-	0.7	2.0	272.9%		974.7%
ეროვნული ბანკის მოგებიდან	356.1	350.0	462.8	462.8	100.0%	132.2%	30.0%
რენტა	35.1	26.0	26.0	31.4	120.6%	120.6%	-10.7%
საქონლისა და მომსახურების რეალიზაცია	93.1	87.0	93.0	104.7	112.6%	120.4%	12.5%
ადმინისტრაციული მოსაკრებლები და გადასახდებები	89.1	83.9	89.9	100.5	111.8%	119.7%	12.8%
არასაბაზრო წესით გაყიდული საქონელი და მომსახურება	4.0	3.1	3.1	4.3	138.2%	138.2%	7.1%
ჯარიმები, სანქციები და საურავები	129.7	130.0	150.0	155.5	103.7%	119.6%	19.9%
ტრანსფერები რომლებიც სხვაგან არ არის კლასიფიცირებული	249.0	212.0	252.0	317.8	126.1%	149.9%	27.6%

2023 წელს ფაქტობრივად მიღებული სხვა შემოსავლების ჯამური მოცულობის ძირითად ნაწილს (58.6%) შეადგენს საკუთრებიდან შემოსავლები (პროცენტი, დივიდენდები, რენტა), რომლის წლიური გეგმა განისაზღვრა 755.0 მლნ ლარის ოდენობით, ხოლო შესრულებამ 818.5 მლნ ლარი (108.4%) შეადგინა. კერძოდ:

პროცენტის მუხლით მიღებული შემოსავლები 322.4 მლნ ლარს შეადგენს, რაც 56.9 მლნ ლარით აჭარბებს წლიური გეგმის მაჩვენებელს. პროცენტის მუხლით მიღებული შემოსავლიდან 223.1 მლნ ლარის მობილიზება მოხდა დეპოზიტებზე და ანგარიშებზე დარიცხული პროცენტის სახით, ხოლო 83.6 მლნ ლარის მობილიზება - სახელმწიფოს წილობრივი მონაწილეობით მოქმედ საწარმოებზე გაცემული სესხებიდან (კრედიტებიდან) მიღებული პროცენტის სახით.

დეველოპმენტების სახით მიღებული შემოსავალი (464.7 მლნ ლარი) წლიური გეგმის (463.5 მლნ ლარი) 100.3%-ს შეადგენს. ძირითადი თანხები, 462.8 მლნ ლარის ოდენობით (წლიური გეგმის 100.0%), მობილიზებულია ეროვნული ბანკის მოგებიდან. რაც შეეხება სახელმწიფო წილობრივი მონაწილეობით მოქმედი საწარმოების მოგებიდან დივიდენდებს, ბიუჯეტში ამ მიმართულებით მიღებულია 2.0 მლნ ლარი (გეგმის 272.9%, 1.2 მლნ ლარით მეტი).

რენტის მუხლით შემოსავალმა შეადგინა 31.4 მლნ ლარი, წლიური გეგმის 120.6%, მ.შ. ძირითადი თანხები, 27.6 მლნ ლარის ოდენობით, მობილიზებულია სარგებლობის ლიცენზიის გაცემის საფასურით მიღებული შემოსავლებიდან (წინა წელს აღნიშნული შემოსავალი შეადგენდა 32.2 მლნ ლარს).

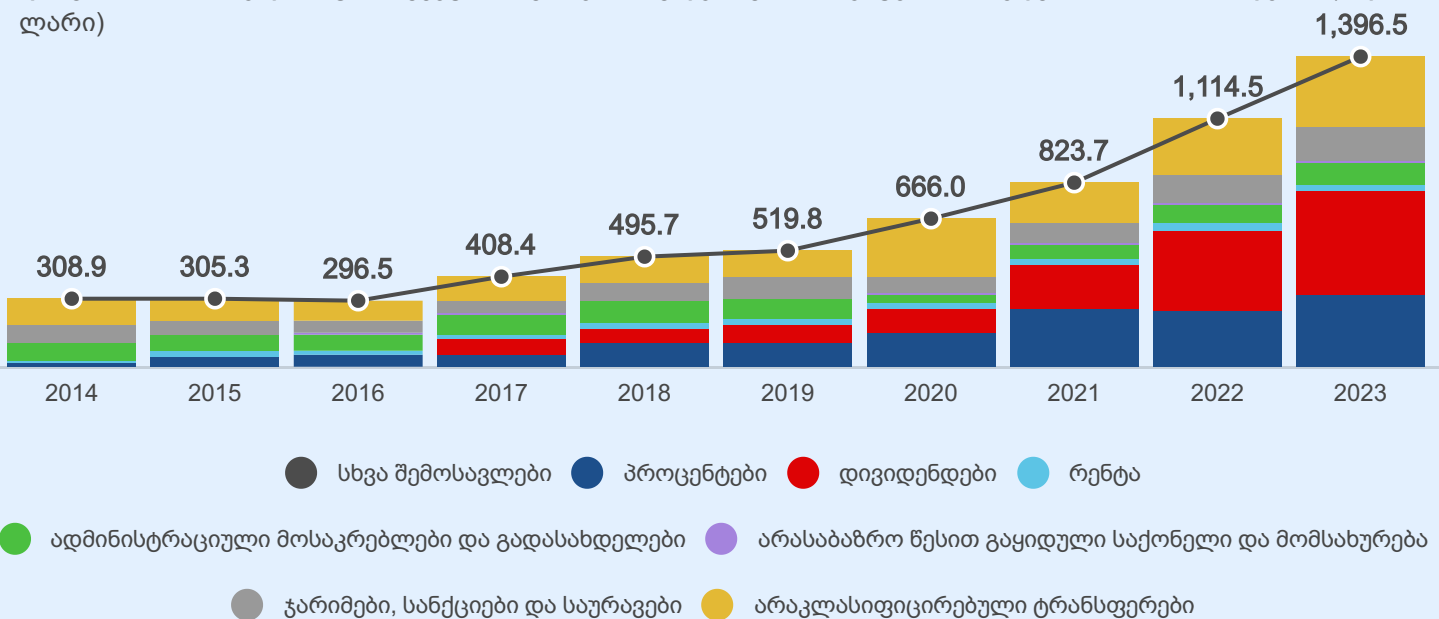
სხვა შემოსავლების ჯამური მოცულობის, ასევე, დიდ ნაწილს (22.8%) შეადგენს შემოსავლები არაკლასიფიცირებული ტრანსფერებიდან, რომლის სახით მიღებულია 317.8 მლნ ლარი, წლიური გეგმის 126.1%. მათ შორის, მნიშვნელოვანი თანხები შემოვიდა გზატარებლობის საფასურიდან (182.0 მლნ ლარი), წინა წელს გამოუყენებელი და დაბრუნებული საბიუჯეტო სახსრების (75.2 მლნ ლარი), ხელშეკრულების პირობების დარღვევის გამო დაკისრებული პირგასამტეხლოდან (18.4 მლნ ლარი) შემოსავლების სახით.

საქონლისა და მომსახურების რეალიზაციიდან მიღებულია 104.7 მლნ ლარი (წლიური გეგმის 112.6%), რაც ძირითადად მოდის ადმინისტრაციული მოსაკრებლებიდან და გადასახდელებიდან მიღებულ შემოსავლებზე.

სანქციებიდან (ჯარიმებიდან და საურავებიდან) მობილიზებულია 155.5 მლნ ლარი (წლიური გეგმის 103.7%), საიდანაც ძირითადი თანხები მოდის სანქციებზე ადმინისტრაციული სამართალდარღვევების გამო, 114.1 მლნ ლარის ოდენობით (მ.შ. საგზაო მოძრაობის წესების დარღვევის გამო სანქციებიდან შემოსულია 86.6 მლნ ლარი) და ასევე, სისხლის სამართლის კოდექსის მიხედვით გათვალისწინებული სამართალდარღვევების გამო, 26.9 მლნ ლარის ოდენობით.

რაც შეეხება გასული წლის მარგენებთან შედარებას, 2023 წელს სხვა შემოსავლების ფაქტობრივი მარგენებელი 282.0 მლნ ლარით (25.3%) აღემატება 2022 წლის მარგენებელს, რაც უკავშირდება ძირითადად საკუთრივი შემოსავლების 27.3%-იან (175.8 მლნ ლარით) გადაჭარბებას, აგრეთვე, არაკლასიფიცირებული ტრანსფერებისა და სანქციებიდან (ჯარიმებიდან და საურავებიდან) შემოსავლების მატებას (შესაბამისად, 68.8 მლნ ლარით და 25.8 მლნ ლარით).

დიაგრამა 19. სახელმწიფო ბიუჯეტის სხვა შემოსავლები კომპონენტების მიხედვით 2014-2023 წლებში (მლნ ლარი)

არაფინანსური აქტივების კლება

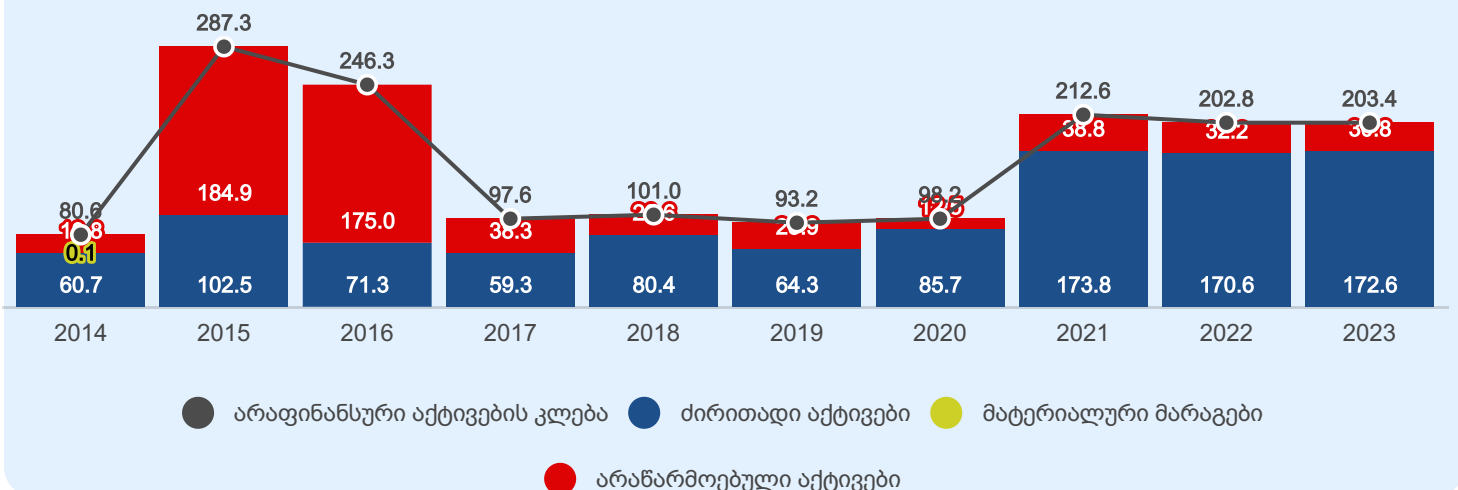
არაფინანსური აქტივების კლების მუხლით შემოსულობები 203.4 მლნ ლარს, წლიური გეგმის (ასევე, საწყისი წლიური გეგმის) 101.7%-ს შეადგენს. აღნიშნული მცირედი გადაჭარბება ძირითადად დაკავშირებულია ძირითადი აქტივების რეალიზაციიდან 1.5%-იანი გადაჭარბებით (2.6 მლნ ლარის ოდენობით) შემოსულობების მიღებასთან, აგრეთვე, რადიოსიხშირული სპექტრით სარგებლობის ლიცენზიიდან (2.4 მლნ ლარის ოდენობით) ბიუჯეტში თანხების ჩარიცხვასთან (აღნიშნული სახის შემოსულობა წლიური გეგმით გათვალისწინებული არ ყოფილა და შესაბამისად, გავლენა იქონია არაფინანსური აქტივების კლების ჯამური მაჩვენებლის ზრდაზე), გარდა ამისა, არაწარმოებული აქტივების, კერძოდ, მიწის რეალიზაციიდან ბიუჯეტში ჩარიცხვა 28.4 მლნ ლარი, წლიური გეგმის 94.6%.

რაც შეეხება 2022 წელთან მიმართებას, არაფინანსური აქტივების კლების მუხლით შემოსულობები თითქმის უტოლდება (0.5 მლნ ლარით აღემატება) წინა წლის ანალოგიურ მაჩვენებელს, რაც უკავშირდება, ერთი მხრივ, ძირითადი აქტივების გაყიდვიდან შემოსულობების ზრდას და მეორე მხრივ, არაწარმოებული აქტივების რეალიზაციიდან შემოსულობების კლებას.

2023 წელს, წინა წელთან შედარებით, ძირითადი აქტივების რეალიზაციიდან სახელმწიფო ბიუჯეტში ჩარიცხვა 2.0 მლნ ლარით მეტი, 172.6 მლნ ლარი, მ.შ. საერთო-სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის არასაცხოვრებელი შენობების გაყიდვიდან შემოსულობამ მიაღწია 139.8 მლნ ლარს, ხოლო 2022 წელს ანალოგიური მაჩვენებელი 139.2 მლნ ლარს შეადგენდა. მიუხედავად წინა წლისგან განსხვავებით ბიუჯეტში რადიოსიხშირული სპექტრით სარგებლობის ლიცენზიიდან თანხების ჩარიცხვისა, არაწარმოებული აქტივების რეალიზაციიდან მიღებულ იქნა 1.4 მლნ ლარით ნაკლები (30.8 მლნ ლარი), რაც დაკავშირებულია მიწის გაყიდვიდან 3.8 მლნ ლარით ნაკლები შემოსულობის მიღებასთან. კერძოდ: ადგილობრივი თვითმმართველობის ტერიტორიაზე, სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწების რეალიზაციიდან, 2023 წელს მიღებულ იქნა 18.1 მლნ ლარი, ხოლო სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწების გაყიდვიდან - 8.4 მლნ ლარი, 2022 წელს კი ანალოგიური მაჩვენებლები შეადგენდა, შესაბამისად, 19.6 მლნ ლარს და 11.4 მლნ ლარს).

ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე წარმოდგენილია არაფინანსური აქტივების კლების შესრულება კომპონენტების მიხედვით 2014-2023 წლებში.

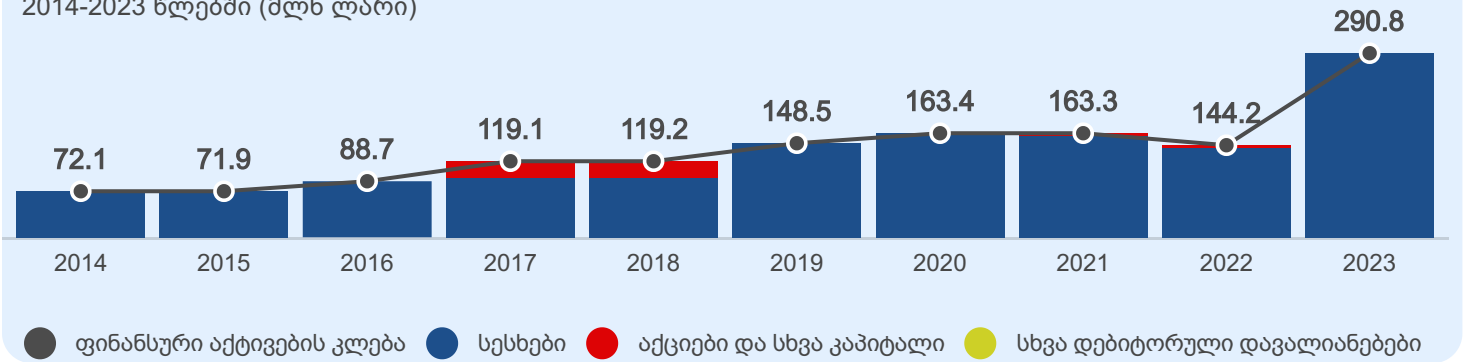
დიაგრამა 20. არაფინანსური აქტივების კლების მუხლით მიღებული შემოსულობები კომპონენტების მიხედვით 2014-2023 წლებში (მლნ ლარი)

ფინანსური აქტივების კლება

ფინანსური აქტივების კლების მუხლით მიღებული შემოსულობები 290.8 მლნ ლარს, წლიური გეგმის (ასევე, საწყისი წლიური გეგმის) 64.6%-ს შეადგენს. ძირითადი თანხები მიღებულ იქნა გაცემული სესხების დაბრუნებიდან 289.3 მლნ ლარის ოდენობით, ხოლო აქციებისა და სხვა კაპიტალის მუხლით შემოსულობებმა (რომელიც გეგმით არ იყო გათვალისწინებული) 1.6 მლნ ლარი შეადგინა. რაც შეეხება წინა წელთან მიმართებას, 2023 წელს ბიუჯეტში მიღებულია 146.6 მლნ ლარით (2-ჯერ) მეტი.

დიაგრამა 21. ფინანსური აქტივების კლების მუხლით მიღებული შემოსულობები კომპონენტების მიხედვით 2014-2023 წლებში (მლნ ლარი)

ვალდებულებების ზრდა

ვალდებულებების ზრდის მარჯვენაელი წლიურ გეგმასთან მიმართებით შესრულების შედარებით მაღალი დონით ხასიათდება: ვალდებულებების ზრდის მუხლით შემოსულობების საწყისი წლიური გეგმა განსაზღვრული იყო 3,644.3 მლნ ლარის ოდენობით, ხოლო საბოლოო გეგმით 363.3 მლნ ლარით, 3,281.0 მლნ ლარამდე შემცირდა (საგარეო წყაროდან მოზიდული სახსრების შემცირების გავლენით^[6]), ფაქტობრივად კი 2023 წელს ბიუჯეტში მიღებულ იქნა 3,469.3 მლნ ლარი, წლიური გეგმის 105.7% (საწყისი წლიური გეგმის 95.2%) ანუ გეგმით გათვალისწინებულ მარჯვენაზე 188.3 მლნ ლარით მეტი, როგორც საგარეო (128.9 მლნ ლარით), ასევე, საშინაო წყაროდან (59.4 მლნ ლარით) შემოსულობების მატების გავლენით. კერძოდ, საგარეო წყაროდან ბიუჯეტის მხარდამჭერი კრედიტების სახით ბიუჯეტში მიღებულია წლიური გეგმის მარჯვენაზე 102.9% (298.4 მლნ ლარი), საინვესტიციო კრედიტების სახით - წლიური გეგმის 107.6% (1,711.5 მლნ ლარი).

ცხრილი 7. სახელმწიფო ბიუჯეტის ვალდებულებების ზრდის მარჯვენაელები 2022-2023 წლებში (მლნ ლარი, %).

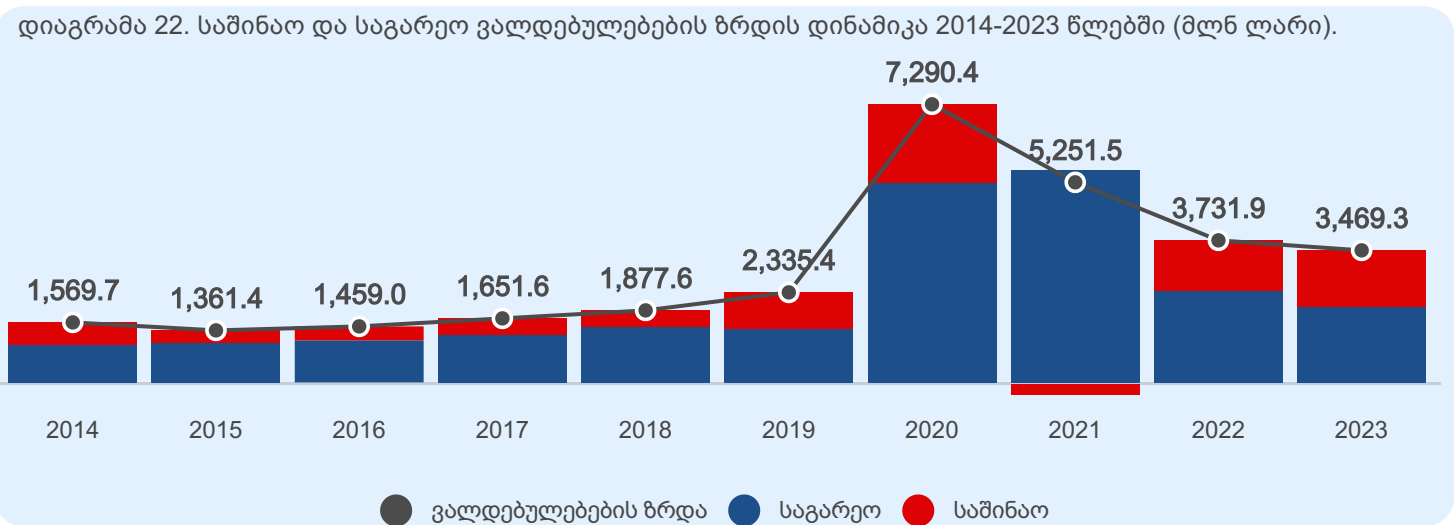
	2022 ფაქტი	2023 საწყისი გეგმა	2023 წლიური გეგმა	2023 ფაქტი	% წლიურ გეგმასთან	% საწყის გეგმასთან	%-ული ცვლილება წინა წელთან
ვალდებულებების ზრდა	3,731.9	3,644.3	3,281.0	3,469.3	105.7%	95.2%	-7.0%
საგარეო	2,385.5	2,244.3	1,881.0	2,009.9	106.9%	89.6%	-15.7%
ბიუჯეტის მხარდამჭერი კრედიტები	816.9	400.0	290.0	298.4	102.9%	74.6%	-63.5%
საინვესტიციო კრედიტები	1,568.6	1,844.3	1,591.0	1,711.5	107.6%	92.8%	9.1%
საშინაო	1,346.3	1,400.0	1,400.0	1,459.4	104.2%	104.2%	8.4%

[6] 2023 წლის ეკონომიკური ზრდის მაღალმა მარჯვენაელებმა შესაძლებელი გახადა საგარეო წყაროდან თანხების შემცირება.

რაც შეეხება საშინაო ვალდებულებებს (ფასიანი ქაღალდების შესყიდვებისა და დაფარვის ოპერაციების შედეგად ვალდებულებების წმინდა ზრდა), წლის განმავლობაში სახაზინო ფასიანი ქაღალდების გამოშვებით^[7] მიღებულმა თანხამ 3,011.8 მლნ ლარი, ხოლო ძირითადი თანხის დაფარვამ 1,552.4 მლნ ლარი შეადგინა, შედეგად, საშინაო ვალდებულების წმინდა ზრდა 1,459.4 მლნ ლარს გაუტოლდა, რაც წლიური გეგმის 104.2%-ია.

2014-2020 წლებში, ყოველწლიურად, ვალდებულებების ზრდის მუხლით შემოსულობები ზრდის ტენდენციით ხასიათდება (2015 - 2020 წლებში აღნიშნული კომპონენტის ზრდის საშუალო მაჩვენებელი 42.9%-ს შეადგენს). 2021 წლიდან აღნიშნული მაჩვენებელი კლების ტენდენციას იძენს: 2021 წელს, წინა წელთან შედარებით, შემცირებულია 28.0%-ით, 2022 წელს - 28.9%-ით, 2023 წელს კი - 7.0%-ით, საგარეო ვალდებულებების ზრდით შემოსულობების მნიშვნელოვანი კლების გავლენით (მიუხედავად საშინაო ვალდებულებების წმინდა ზრდით შემოსულობების მატებისა).

ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე წარმოდგენილია საშინაო და საგარეო ვალდებულებების ზრდის დინამიკა 2014-2023 წლებში.

წინა წელთან მიმართებით, 2023 წელს საგარეო წყაროდან კრედიტების სახით ბიუჯეტში მიღებულია 375.6 მლნ ლარით ნაკლები, რაც დაკავშირებულია საბიუჯეტო კრედიტების 518.5 მლნ ლარით შემცირებასთან და საინვესტიციო კრედიტების 142.8 მლნ ლარით ზრდასთან.

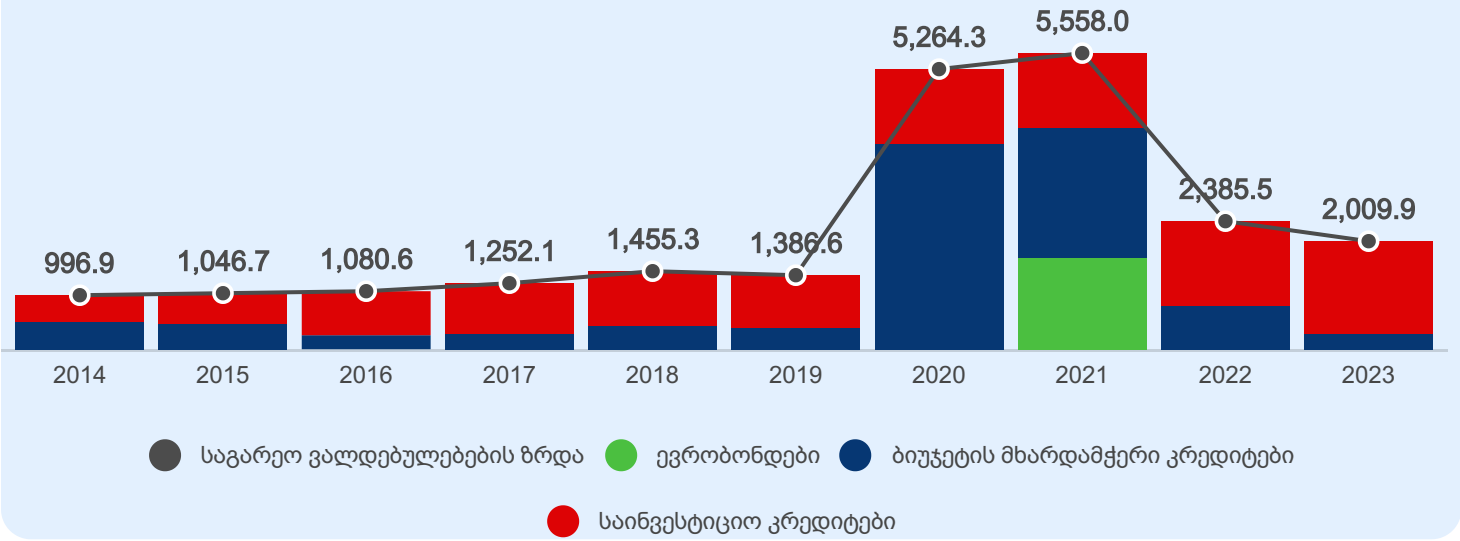
შესაბამისად, შეცვლილია ვალდებულებების ზრდით შემოსულობების სტრუქტურა: 2022 წელს ვალდებულებების ზრდით შემოსულობის 36.1% საშინაო ვალდებულებების ზრდაზე მოდიოდა, 63.9% - საგარეო ვალდებულებების ზრდაზე, 2023 წელს კი საშინაო ვალდებულებების ზრდის წილი გაზრდილია 42.1%-მდე, ხოლო საგარეო ვალდებულებების ზრდის წილი შემცირებულია 57.9%-მდე.

თავის მხრივ, საგარეო ვალდებულებების ზრდით შემოსულობების სტრუქტურაში, 2023 წელს, 14.8% მოდის ბიუჯეტის მხარდამჭერ კრედიტებზე, ხოლო 85.2% - საინვესტიციო კრედიტებზე (2022 წელს ანალოგიური მაჩვენებლები შეადგენდა, შესაბამისად, 34.2%-ს და 65.8%-ს).

[7] 2023 წლის განმავლობაში ჩატარდა ფასიანი ქაღალდების 66 აუქციონი, გამოშვებული იყო სახაზინო ფასიანი ქაღალდები 2,884.8 მლნ ლარის მოცულობით, აქედან სახაზინო ობლიგაციები გამოშვებული 2,404.8 მლნ ლარის ოდენობით სრულად წარმოადგენს ე.წ. „ბენიშარკ ბონდებს“.

ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე წარმოდგენილია საგარეო ვალდებულებების კომპონენტების დინამიკა 2014-2023 წლებში.

დიაგრამა 23. საგარეო ვალდებულებების კომპონენტების დინამიკა 2014-2023 წლებში (მლნ ლარი)

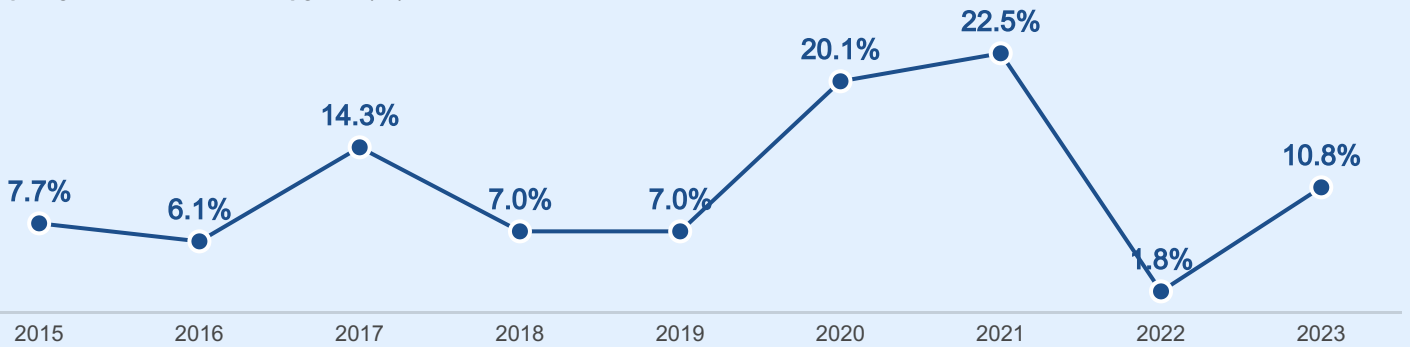

სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახდელები

„საქართველოს 2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონით გადასახდელების გეგმა განისაზღვრა 22,311.3 მლნ ლარის ოდენობით, ხოლო გადასახდელების შესრულებამ შეადგინა 22,350.2 მლნ ლარი, რაც წლიური გეგმის 100.2%-ს და საწყისი წლიური გეგმის (21,880.1 მლნ ლარი) 102.1%-ს უტოლდება, ხოლო გასული წლის ანალოგიურ მარჯვენებელზე 10.8%-ით (2,187.2 მლნ ლარით) მეტია.

სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახდელების მარჯვენებელი ხასიათდება ყოველწლიური ზრდის ტენდენციით და ზრდის ტემპის მარჯვენებელთა ცვალებადობით გამოირჩევა. 2015-2023 წლებისთვის გადასახდელების საშუალო ზრდის ტემპი 10.8%-ს შეადგენს. 2022 წელს აღნიშნული მარჯვენებელი 1.8%-ით განისაზღვრა, ხოლო 2023 წელს - 10.8%-ით.

დიაგრამა 24. სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახდელების მარჯვენებელთა %-ული ცვლილება წინა წელთან შედარებით 2015-2023 წლებში (%).

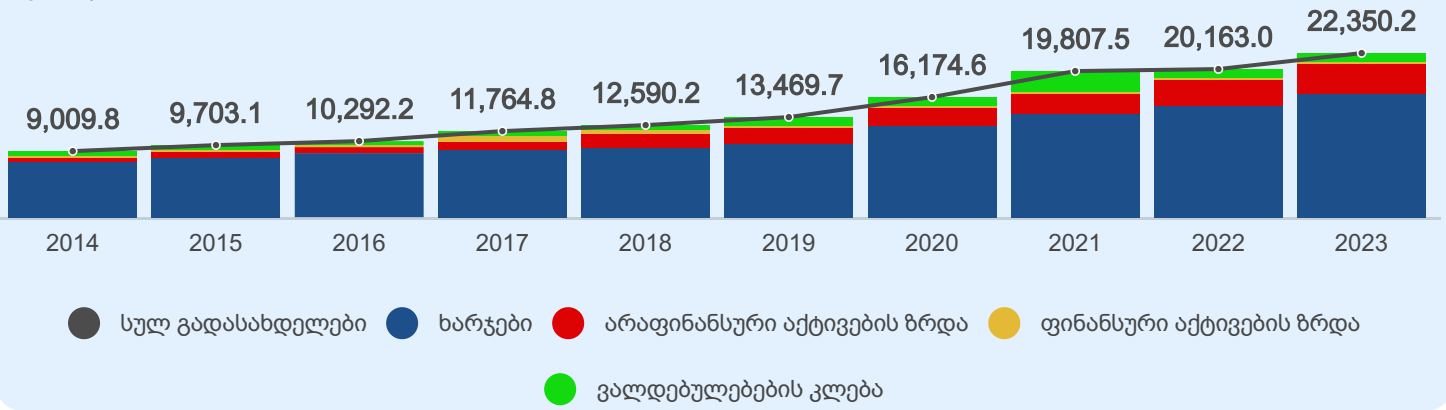
ქვემოთ მოცემულ ცხრილში წარმოდგენილია სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახდელები 2022-2023 წლებში. როგორც ცხრილშია ასახული, გადასახდელების კომპონენტების 2023 შესრულების მარჯვენებელი დაზუსტებულ გეგმასთან მიმართებით მერყეობს 99.7% - 108.7%-ის ფარგლებში, წლიურ გეგმასთან მიმართებით - 97.7%-105.5%-ის ფარგლებში, ხოლო საწყისი წლიურ გეგმასთან მიმართებით - 80.0%-103.6%-ის ფარგლებში.

ცხრილი 8. სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახდელები 2022-2023 წლებში (მლნ ლარი, %).

	2022 ფაქტი	2023 საწყისი გეგმა	2023 წლიური გეგმა	2023 დაზუსტ. გეგმა	2023 ფაქტი	% დაზუსტ. გეგმასთან	% წლიურ გეგმასთან	% საწყის გეგმასთან
სულ გადასახდელები	20,163.0	21,880.1	22,311.3	22,311.3	22,350.2	100.2%	100.2%	102.1%
ხარჯები	15,350.2	16,335.2	16,899.9	16,914.3	16,928.6	100.1%	100.2%	103.6%
არაფინანსური აქტივების ზრდა	3,304.4	3,881.3	3,955.7	3,973.8	3,972.8	100.0%	100.4%	102.4%
ფინანსური აქტივების ზრდა	489.4	445.1	337.2	327.5	355.9	108.7%	105.5%	80.0%
ვალდებულებების კლება	1,019.0	1,218.5	1,118.5	1,095.7	1,092.9	99.7%	97.7%	89.7%

ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე წარმოდგენილია საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახდელები 2014-2023 წლებში შემადგენელი კომპონენტების მიხედვით:

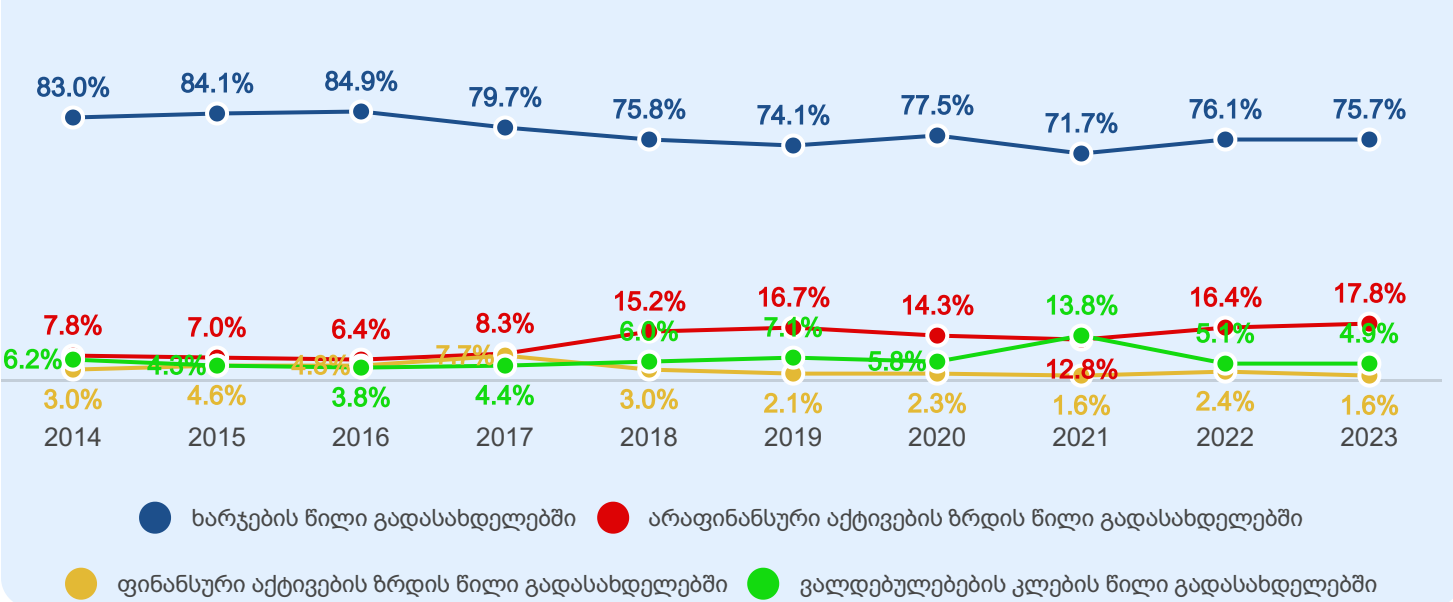
დიაგრამა 25. სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახდელები კომპონენტების მიხედვით 2014-2023 წლებში (მლნ ლარი).

როგორც დიაგრამაზეა გამოსახული, ბოლო წლების განმავლობაში სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახდელები ზრდადი ტენდენციით ხასიათდება, მაგალითისათვის 2023 წლის მაჩვენებელი 2014 წელთან შედარებით გაზრდილია 2.5-ჯერ (13,340.4 მლნ ლარით), რაც გამოწვეულია მისი ძირითადი კომპონენტების (ხარჯები, არაფინანსური აქტივების ზრდა და ვალდებულებების კლება) ზრდით. თუმცა, თუ განვიხილავთ ხარჯების და არაფინანსური აქტივების ზრდის წილს მთლიან გადასახდელებში, ნათლად ჩანს, რომ 2014-2023 წლებში ხარჯების წილი კლების ტენდენციით, ხოლო არაფინანსური აქტივების ზრდის წილი ზრდის ტენდენციით გამოირჩეოდა. კერძოდ, 2014 წელს, გადასახდელების 83.0%-ს შეადგენდა ხარჯები, ხოლო გადასახდელების 7.8%-ს - არაფინანსური აქტივების ზრდა. აღნიშნული მაჩვენებლები, 2023 წელს, შეადგენდა შესაბამისად 75.7%-სა და 17.8%-ს.

გადასახდელებში 4 ძირითადი კომპონენტის პროცენტული განაწილების საჩვენებლად, ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე წარმოდგენილია 2014-2023 წლებში საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახდელების კომპონენტების პროცენტული განაწილება:

დიაგრამა 26. სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახდელების სტრუქტურის დინამიკა 2014-2023 წლებში (%)

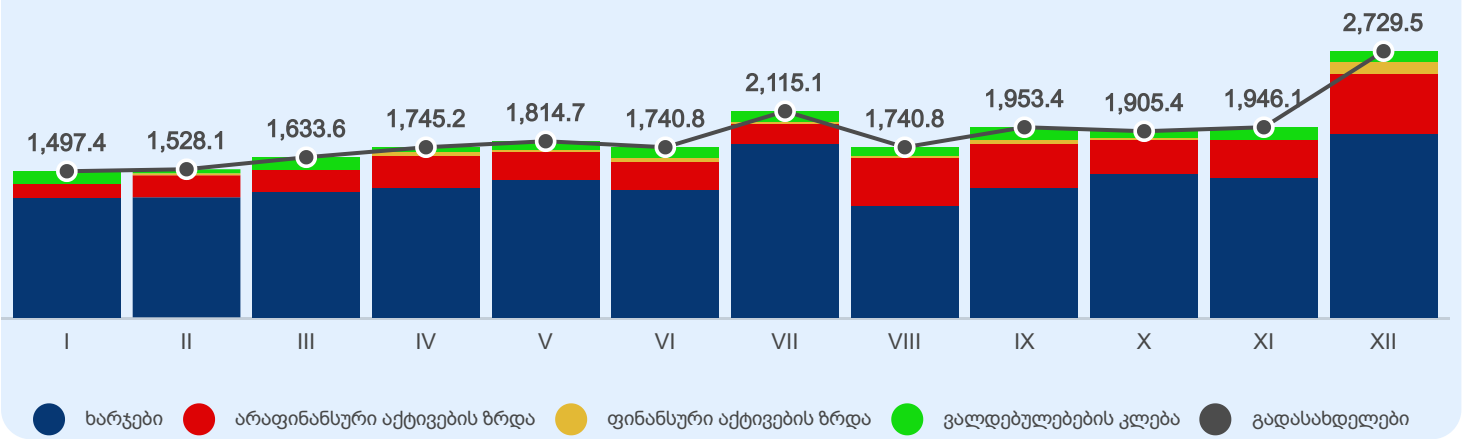

2023 წლის გადასახდელების მიმოხილვისას საინტერესოა 2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულება თვეების მიხედვით. გადასახდელების შესრულების ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი დაფიქსირდა დეკემბერში (2,729.5 მლნ ლარი), ხოლო ყველაზე მცირე - იანვარში (1,497.4 მლნ ლარი). 2023 წლის დეკემბერში წლიური შესრულების 12.2%-ის ათვისება მოხდა, მაშინ როცა დანარჩენი 11 თვის საშუალო მაჩვენებელმა 8.0% შეადგინა. დეკემბერში გადასახდელების შესრულების მაღალი მაჩვენებელი დაკავშირებულია ხარჯების, ფინანსური აქტივების ზრდის და არაფინანსური აქტივების ზრდის კომპონენტების მაღალ შესრულებასთან.

2023 წლის იანვარში წლიური შესრულების 6.7% იქნა ათვისებული, შესრულების დაბალი მაჩვენებელი დაკავშირებულია წლიურ ფაქტობრივ მაჩვენებელთან შედარებით გადასახდელების ორი კომპონენტის (ხარჯების და არაფინანსური აქტივების ზრდის) დაბალ შესრულებასთან. კერძოდ, იანვარში გაწეული ხარჯები წლიური მაჩვენებლის 7.3%-ს შეადგენს, არაფინანსური აქტივების ზრდის მაჩვენებელი - 3.7%-ს, ფინანსური აქტივების ზრდა - 2.3%-ს, ვალდებულებების კლების მაჩვენებელი - 10.3%-ს.

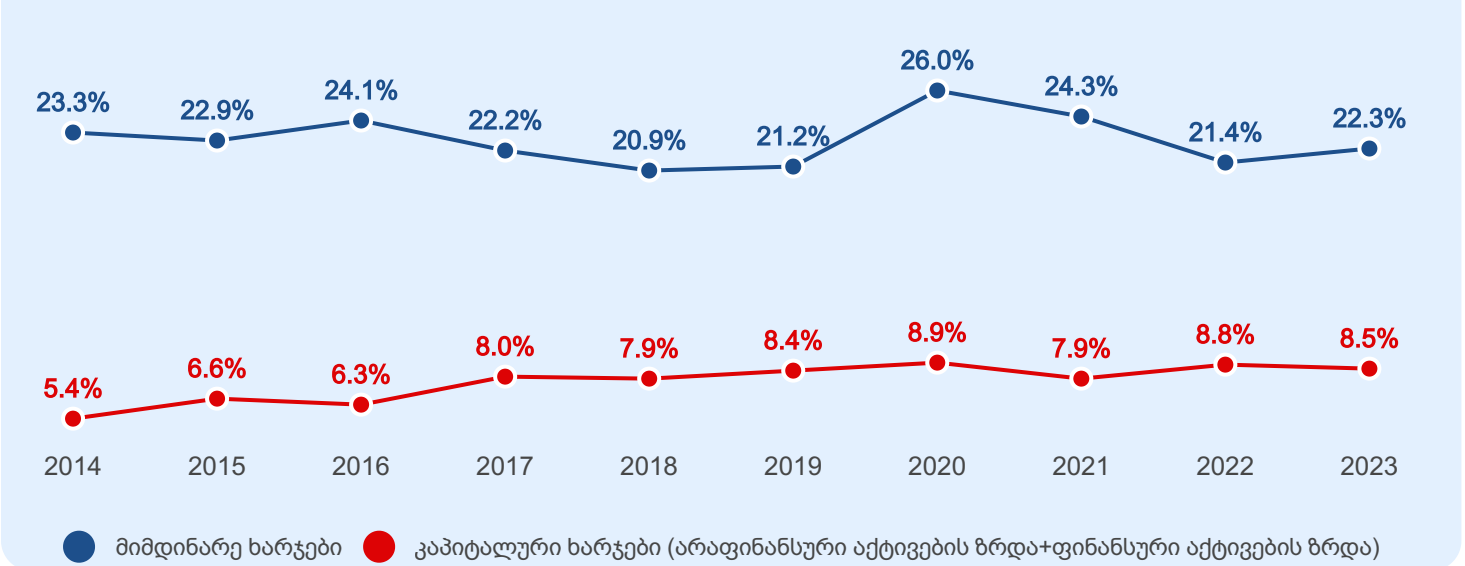
ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე წარმოდგენილია 2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გაწეული გადასახდელები თვეების მიხედვით.

დიაგრამა 27. 2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახდელები თვეების მიხედვით (მლნ ლარი).

რაც შეეხება ნაერთი ბიუჯეტის გადასახდელების სტრუქტურას ე.წ. მიმდინარე და კაპიტალურ ხარჯებთან მიმართებაში, წინა წელთან შედარებით, 2023 წლისათვის ნაერთი ბიუჯეტის მიმდინარე ხარჯების შეფარდება მშპ-თან გაზრდილია 22.3%-მდე, ხოლო კაპიტალური ხარჯების შეფარდება მშპ-თან შემცირებულია 8.5%-მდე.

დიაგრამა 28. ნაერთი ბიუჯეტის მიმდინარე და კაპიტალური ხარჯების ფარდობის მაჩვენებელი მშპ-თან 2014-2023 წლებში (%).

ხარჯები

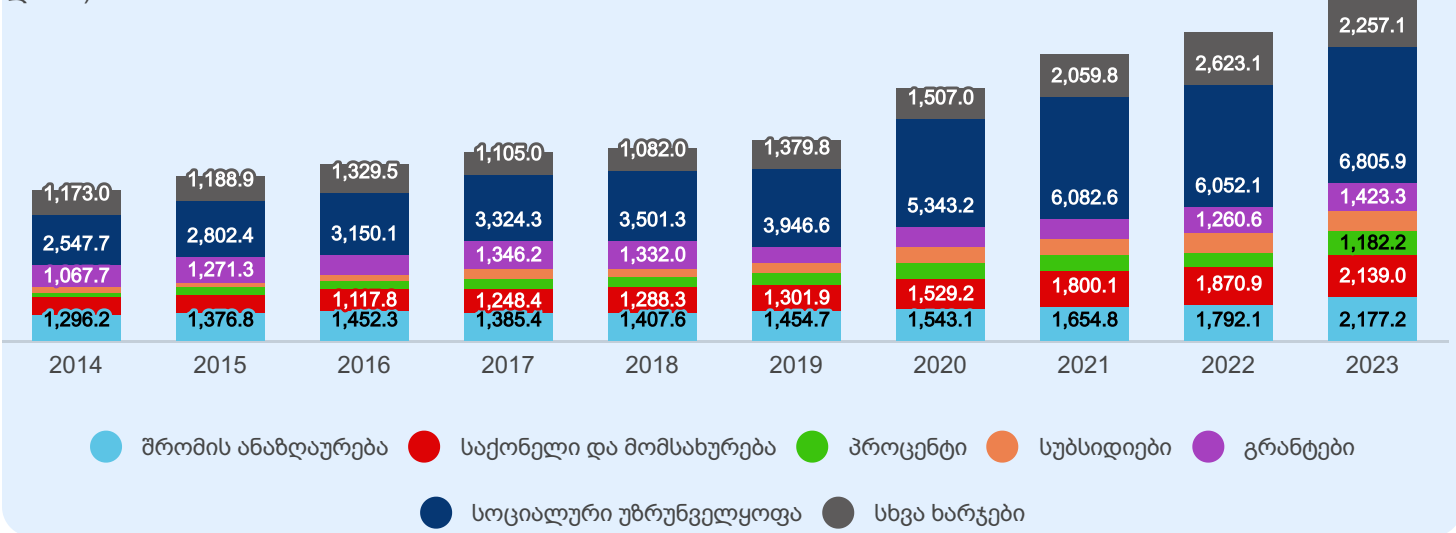
2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახდელების ყველაზე დიდი წილის მქონე კომპონენტის, ხარჯების 2023 წლის შესრულებამ 16,928.6 მლნ ლარი შეადგინა, რაც საწყისი გეგმის (16,335.2 მლნ ლარი) 103.6%-ს, წლიური გეგმის (16,899.9 მლნ ლარი) 100.2%-ს და დაზუსტებული გეგმის (16,914.3 მლნ ლარი) 100.1%-ს წარმოადგენს. ხარჯები ეკონომიკური კლასიფიკაციის მუხლების მიხედვით, შემდეგი სახით არის გადანაწილებული:

ცხრილი 9. სახელმწიფო ბიუჯეტის ხარჯები ეკონომიკური კლასიფიკაციის მუხლების მიხედვით 2022-2023 წლებში (მლნ ლარი, %)

	2022 ფაქტი	2023 საწყისი გეგმა	2023 წლიური გეგმა	2023 დაზუსტ. გეგმა	2023 ფაქტი	% დაზუსტ. გეგმასთან	% წლიურ გეგმასთან	% საწყის გეგმასთან
ხარჯები	15,350.2	16,335.2	16,899.9	16,914.3	16,928.6	100.1%	100.2%	103.6%
შრომის ანაზღაურება	1,792.1	2,236.7	2,237.1	2,175.0	2,177.2	100.1%	97.3%	97.3%
საქონელი და მომსახურება	1,870.9	2,025.5	2,085.4	2,123.6	2,139.0	100.7%	102.6%	105.6%
პროცენტი	746.8	1,201.0	1,201.0	1,191.0	1,182.2	99.3%	98.4%	98.4%
სუბსიდიები	1,004.6	927.6	932.6	924.5	943.9	102.1%	101.2%	101.8%
გრანტები	1,260.6	1,275.8	1,370.0	1,436.1	1,423.3	99.1%	103.9%	111.6%
სოციალური უზრუნველყოფა	6,052.1	6,447.9	6,762.9	6,810.4	6,805.9	99.9%	100.6%	105.6%
სხვა ხარჯები	2,623.1	2,220.7	2,310.8	2,253.6	2,257.1	100.2%	97.7%	101.6%

ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე წარმოდგენილია 2014-2023 წლებში სახელმწიფო ბიუჯეტის ხარჯების დინამიკა კლასიფიკაციის მუხლების მიხედვით:

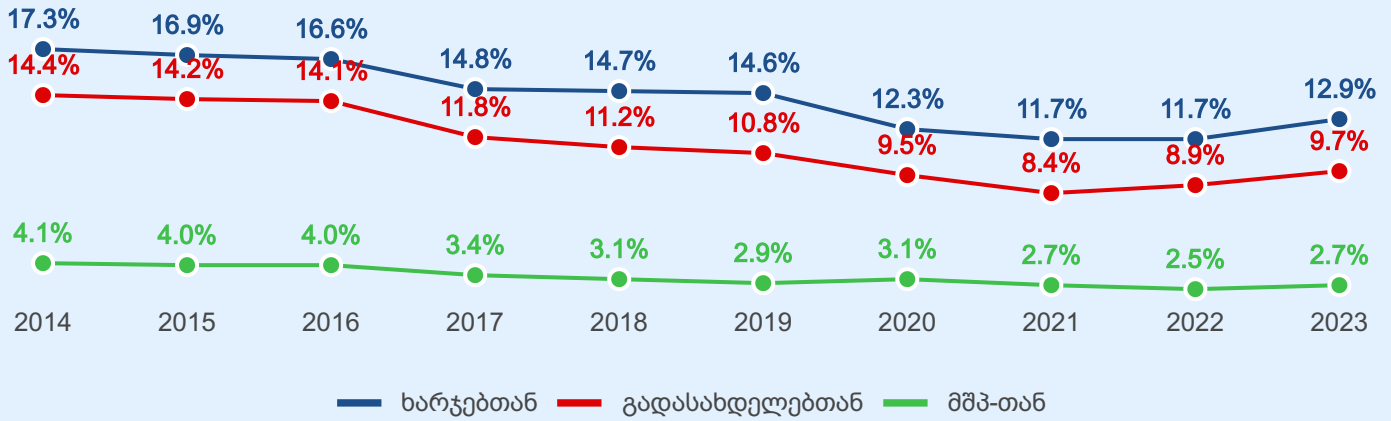
დიაგრამა 29. ხარჯების დინამიკა ეკონომიკური კლასიფიკაციის მუხლების მიხედვით 2014-2023 წლებში (მლნ ლარი)

2023 წელს „შრომის ანაზღაურების“ მუხლის დაზუსტებული გეგმა შეადგენდა 2,175.0 მლნ ლარს, ხოლო ხარჯმა შეადგინა 2,177.2 მლნ ლარი (100.1%). რაც შეეხება საწყის (2,236.7 მლნ ლარი) და დამტკიცებულ (2,237.1 მლნ ლარი) გეგმებს, აღნიშნული მუხლის ხარჯმა შეადგინა მათი 97.3%. თუ გავითვალისწინებთ „შრომის ანაზღაურების“ მუხლის ზრდის ტემპს 2014-2023 წლებში, საშუალო ზრდის ტემპი 6.4%-ს შეადგენს, 2023 წლისთვის კი 21.5%-ია.

2023 წელს „შრომის ანაზღაურების“ მუხლით გაწეული ხარჯების ფარდობის მაჩვენებელმა მშპ-ის 2.7% შეადგინა. გადასახდელებთან და ხარჯებთან ფარდობის მაჩვენებელი 2022 წლის მონაცემს აღემატება და შესაბამისად შეადგენს 9.7-ს და 12.9%-ს.

დიაგრამა 30. სახელმწიფო ბიუჯეტის შრომის ანაზღაურების მუხლით განეული ხარჯების ფარდობის მაჩვენებლები მშპ-თან, სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახდელებთან და ხარჯებთან 2014-2023 წლებში (%).

2023 წელს „საქონელი და მომსახურების“ მუხლის შესრულებამ შეადგინა 2,139.0 მლნ ლარი, რაც დაზუსტებული გეგმის (2,123.6 მლნ ლარი) 100.7%-ს, დამტკიცებული გეგმის (2,085.4 მლნ ლარი) 102.6%-ს და საწყისი გეგმის (2,025.5 მლნ ლარი) 105.6%-ს შეადგენს. „საქონელი და მომსახურების“ მუხლის 2014-2023 წლების ზრდის ტემპი 11.0%-ია, თუმცა 2023 წლისთვის აღნიშნულმა მაჩვენებელმა 14.3% შეადგინა.

ცხრილი 10. „საქონელი და მომსახურების“ მუხლით განეული ხარჯები 2022-2023 წლებში, მლნ ლარი.

	2022 ფაქტი	2023 ფაქტი	სხვაობა	%-ული ცვლილება
საქონელი და მომსახურება	1,870.9	2,139.0	268.1	14.3%
შრომითი ხელშეკრულებით დასაქმებულ პირთა ანაზღაურება	438.6	516.2	77.6	17.7%
მივლინება	48.4	70.1	21.8	45.0%
ოფისის ხარჯები	295.1	323.2	28.1	9.5%
წარმომადგენლობითი ხარჯები	25.6	32.1	6.4	25.2%
კვების ხარჯები	108.4	117.7	9.3	8.6%
სამედიცინო ხარჯები	166.9	71.9	-95.1	-56.9%
რბილი ინვენტარისა და უნიფორმის შეძენის და პირად ჰიგიენასთან დაკავშირებული ხარჯები	68.7	92.9	24.3	35.3%
ტრანსპორტის, ტექნიკისა და იარაღის ექსპლოატაციისა და მოვლა-შენახვის ხარჯები	172.0	167.3	-4.6	-2.7%
სამხედრო ტექნიკისა და ტყვია-წამლის შეძენის ხარჯები	24.0	39.9	15.9	66.1%
სხვა დანარჩენი საქონელი და მომსახურება	523.2	707.7	184.5	35.3%

„პროცენტის“ მუხლის 2023 წლის დაზუსტებული გეგმა განსაზღვრული იყო 1,191.0 მლნ ლარის ოდენობით, საიდანაც შესრულებამ შეადგინა 1,182.2 მლნ ლარი (99.3%), აღნიშნული შესრულება 2023 წლის საწყისი და წლიური გეგმების (1,201.0 მლნ ლარის) 98.4%-ს შეადგენს. აღნიშნული მუხლიდან საგარეო სახელმწიფო ვალდებულებების მომსახურებას მოხმარდა 516.7 მლნ ლარი, ხოლო საშინაო სახელმწიფო ვალდებულებების მომსახურებას - 665.5 მლნ ლარი.

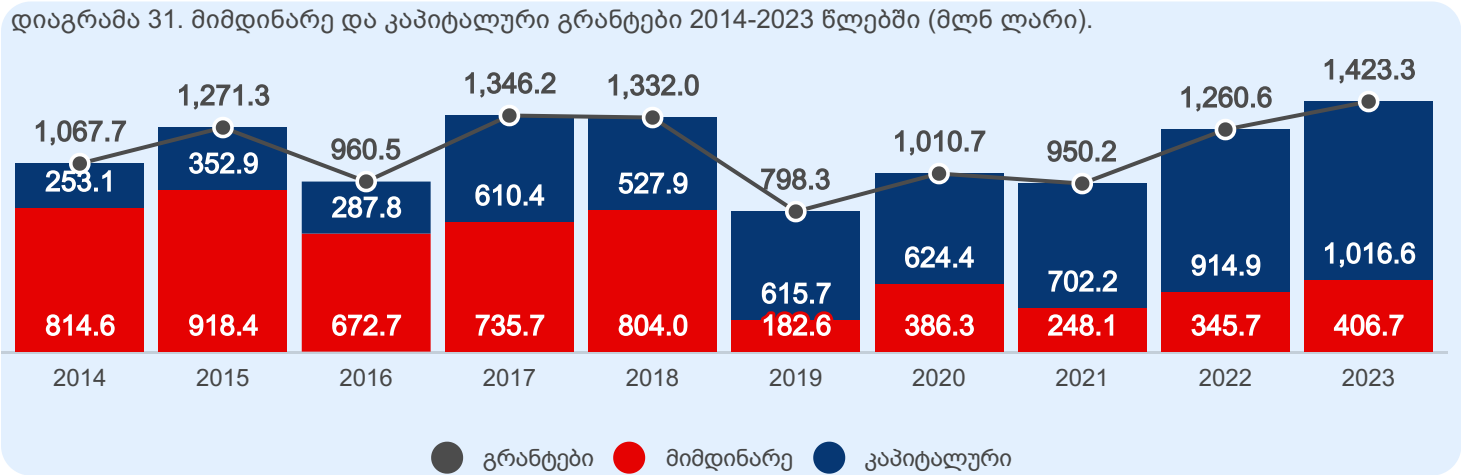
2023 წელს „სუბსიდიების“ მუხლის შესრულებამ შეადგინა 943.9 მლნ ლარი, რაც დაზუსტებული გეგმის (924.5 მლნ ლარი) 102.1%-ს შეადგენს. რაც შეეხება შესრულების პროცენტულ მაჩვენებელს საწყისი და დამტკიცებულ გეგმებთან მიმართებაში, აღნიშნული მუხლის 2023 წლის საკასო ხარჯი საწყისი გეგმის (927.6 მლნ ლარი) 101.8%-ია და დამტკიცებული გეგმის (932.6 მლნ ლარი) 101.2%-ია.

2023 წელს „სუბსიდების“ მუხლით ძირითადი ხარჯი გაიწია საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს პროგრამებზე „ერთიანი აგროპროექტი“ (პროგრამული კოდი - 31 05) – 258.0 მლნ ლარი და „სამელიორაციო სისტემების მოდერნიზაცია“ (პროგრამული კოდი - 31 06) – 28.5 მლნ ლარი; საქართველოს კულტურის, სპორტისა და ახალგაზრდობის სამინისტროს პროგრამაზე „მასობრივი და მაღალი მიღწევების სპორტის განვითარება და პოპულარიზაცია“ (პროგრამული კოდი - 33 07) – 173.4 მლნ ლარი; საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს პროგრამაზე „მეწარმეობის განვითარება“ (პროგრამული კოდი - 24 07) – 172.4 მლნ ლარი; საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს პროგრამებზე „საგზაო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესების ღონისძიებები“ (პროგრამული კოდი - 25 02) – 60.7 მლნ ლარი და “წყალმომარაგების ინფრასტრუქტურის აღდგენა-რეაბილიტაცია“ (პროგრამული კოდი - 25 04) – 28.2 მლნ ლარი; საქართველოს განათლების და მეცნიერების სამინისტროს პროგრამებზე „სკოლამდელი და ზოგადი განათლება“ (პროგრამული კოდი - 32 02) – 33.4 მლნ ლარი და „მეცნიერებისა და სამეცნიერო კვლევების ხელშეწყობა“ (პროგრამული კოდი - 32 05) – 25.5 მლნ ლარი.

„გრანტების“ მუხლის შესრულებამ 2023 წელს შეადგინა 1,423.3 მლნ ლარი, რაც დაზუსტებული გეგმის (1,436.1 მლნ ლარი) 99.1%-ს, დამტკიცებული გეგმის (1,370.0 მლნ ლარი) 103.9%-ს და საწყისი გეგმის (1,275.8 მლნ ლარი) 111.6%-ს შეადგენს. აღნიშნული მუხლის 2023 წლის შესრულებაში ძირითადი წილი მოდის „ავტონომიური რესპუბლიკებისა და მუნიციპალიტეტებისათვის გადასაცემ ტრანსფერებზე“ (პროგრამული კოდი - 55 04) – 1,090.8 მლნ ლარის ოდენობით; სსიპ – საზოგადოებრივი მაუწყებელზე (პროგრამული კოდი - 42 00) – 101.2 მლნ ლარი; საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს პროგრამაზე „მეწარმეობის განვითარება“ (პროგრამული კოდი - 24 07) – 57.6 მლნ ლარი;

რაც შეეხება მიმდინარე და კაპიტალური დანიშნულების გრანტებს, 2023 წლის „გრანტების“ შესრულებიდან (1,423.3 მლნ ლარი) 406.7 მლნ ლარი წარმოადგენს მიმდინარე გრანტს, ხოლო 1,016.6 მლნ ლარი - კაპიტალურ გრანტს.

ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე წარმოდგენილია მიმდინარე და კაპიტალური გრანტების შესრულება 2014-2023 წლებში.

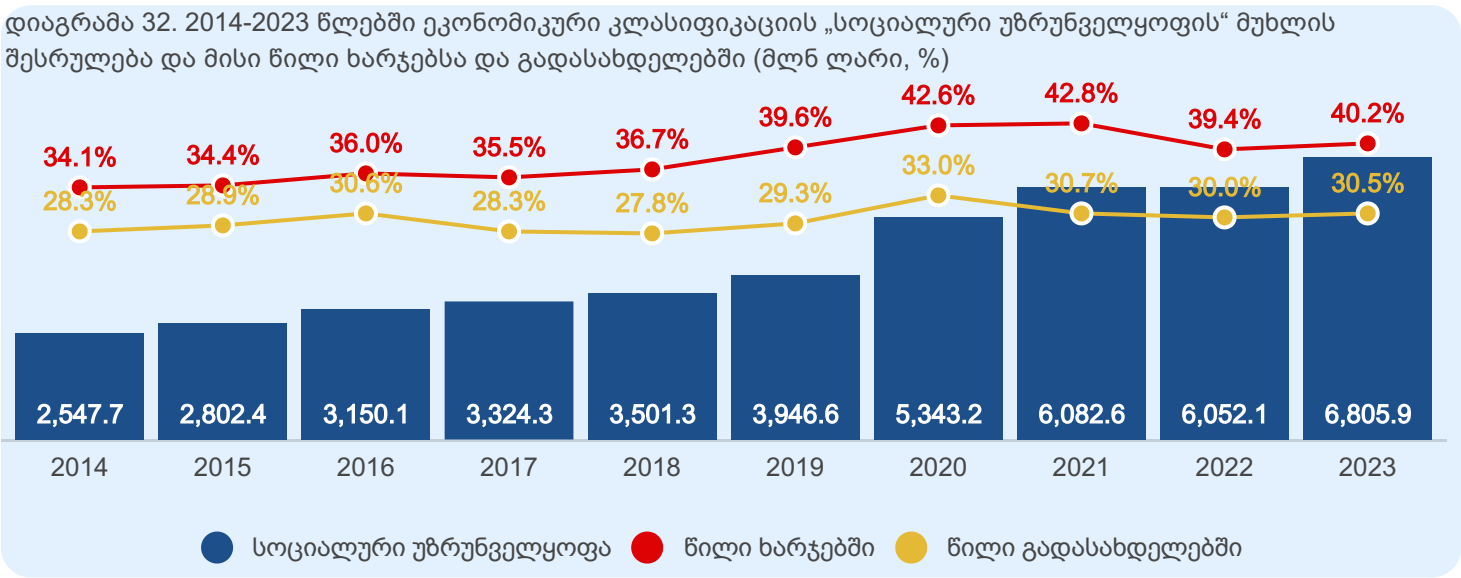

როგორც დიაგრამაზეა წარმოდგენილი, 2019-2023 წლებში, 2014-2018 წლებთან შედარებით, მკვეთრად შემცირებულია მიმდინარე გრანტების შესრულება, რაც დაკავშირებულია 2018 წლის ბოლოს საბიუჯეტო კოდექსში განხორციელებულ ცვლილებასთან. კერძოდ, გათანაბრებითი ტრანსფერის გაუქმებასთან. რაც შეეხება კაპიტალური გრანტის შესრულებას (1,016.6 მლნ ლარი), 2014-2023 წლებში, აღნიშნულმა ყველაზე მაღალ ნიშნულს სწორედ 2023 წელს მიაღწია.

2023 წელს ყველაზე დიდი ხარჯი გაიწია „სოციალური უზრუნველყოფის“ მუხლით, 6,805.9 მლნ ლარი (ხარჯების 40.2%), აღნიშნული მუხლის დამტკიცებული გეგმა შეადგენდა 6,762.9 მლნ ლარს. შესაბამისად, წლიურმა შესრულებამ შეადგინა გეგმის 100.6%. რაც შეეხება დაზუსტებულ გეგმას (6,810.4 მლნ ლარი), აღნიშნული მუხლის შესრულება დაზუსტებული გეგმის 99.9%-ია, ხოლო თუ შესრულებას შევადარებთ საწყის გეგმას (6,447.9 მლნ ლარი), ამ შემთხვევაში „სოციალური უზრუნველყოფის“ მუხლის შესრულების მაჩვენებელი საწყისი გეგმის 105.6%-ს წარმოადგენს. 2022 წელთან შედარებით, 2023 წელს „სოციალური უზრუნველყოფის“ მუხლით გაწეული ხარჯი გაიზარდა 753.8 მლნ ლარით (12.5%-ით).

აღნიშნული მუხლის ხარჯვა ძირითადად გადანაწილებულია საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს შემდეგი ქვეპროგრამების ფარგლებში: „მოსახლეობის საპენსიო უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი - 27 02 01)“ – 3,436.8 მლნ ლარი, „მოსახლეობის მიზნობრივი ჯგუფების სოციალური დახმარება (პროგრამული კოდი - 27 02 02)“ – 1,362.8 მლნ ლარი; „მოსახლეობის საყოველთაო ჯანმრთელობის დაცვა (პროგრამული კოდი - 27 03 01)“ – 1,049.7 მლნ ლარი და „მოსახლეობისათვის სამედიცინო მომსახურების მიწოდება პრიორიტეტულ სფეროებში (პროგრამული კოდი - 27 03 03)“ – 238.9 მლნ ლარი. გარდა ამისა, დაგროვებითი საპენსიო სქემის თანადაფინანსებაზე (პროგრამული კოდი 55 11) მიიმართა 369.5 მლნ ლარი.

ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე წარმოდგენილია „სოციალური უზრუნველყოფის“ მუხლის შესრულება და მისი წილი სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახდელებსა და ხარჯებში 2014-2023 წლებში.

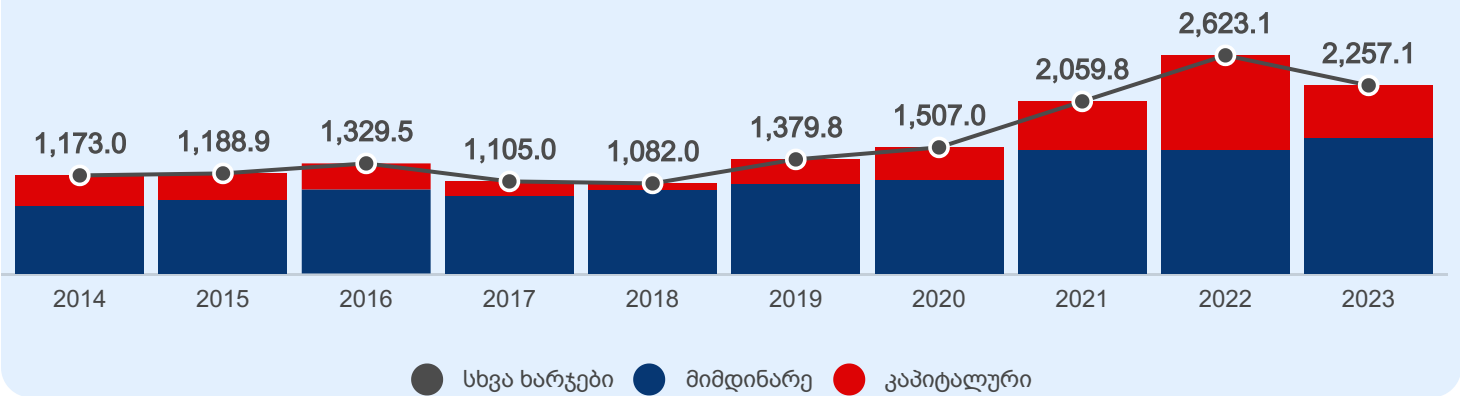
როგორც დიაგრამაზეა წარმოდგენილი „სოციალური უზრუნველყოფის“ მუხლის შესრულება, 2014-2023 წლებში, ყოველწლიურად ზრდადი ტენდენციით ხასიათდებოდა. 2014 წელთან შედარებით 2023 წლის შესრულება 2.7-ჯერ არის გაზრდილი. რაც შეეხება მის წილს გადასახდელებსა და ხარჯებში, „სოციალური უზრუნველყოფის“ მუხლის შესრულების წილი ხარჯებში მაქსიმუმს (42.8%) 2021 წლისთვის აღწევს, 2022 წელს 39.4%-მდე მცირდება, 2023 წელს კი 40.2%-მდე იზრდება. მისი წილი გადასახდელებში 2023 წლისთვის 30.5%-ს შეადგენს (2014-2023 წლებში ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი 2020 წელს დაფიქსირდა 33.0%-ის ოდენობით).

2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტით „სხვა ხარჯების“ მუხლის გეგმა შეადგენდა 2,310.8 მლნ ლარს, ხოლო მისმა შესრულებამ შეადგინა 2,257.1 მლნ ლარი, რაც წლიური დამტკიცებული გეგმის 97.7%-ია. „სხვა ხარჯების“ საწყისი გეგმა კი განსაზღვრული იყო 2,220.7 მლნ ლარით და შესაბამისად შესრულებამ საწყისი გეგმის 101.6% შეადგინა. რაც შეეხება აღნიშნული მუხლის დაზუსტებულ გეგმას, 2023 წლის ბოლოსთვის მისი მოცულობა განისაზღვრა 2,253.6 მლნ ლარით და შესაბამისად შესრულებამ დაზუსტებული გეგმის 100.2% შეადგინა.

2023 წელს, 2022 წელთან შედარებით, სხვა ხარჯების მუხლით გაწეული ხარჯი შემცირებულია 366.0 მლნ ლარით, რაც ძირითადად გამოწვეულია კაპიტალური ტრანსფერის შემცირებით. 2023 წელს „სხვა ხარჯების“ მუხლიდან ძირითადად თანხები მიიმართა შემდეგი ტიპის ხარჯების დასაფინანსებლად: მოსწავლეთა ვაუჩერების ხარჯი – 1,145.5 მლნ ლარი; კაპიტალური ტრანსფერები, რომელიც სხვაგან არ არის კლასიფიცირებული – 618.4 მლნ ლარი და სახელმწიფო სასწავლო გრანტების ხარჯი – 93.0 მლნ ლარი.

ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე წარმოდგენილია 2014-2023 წლებში ეკონომიკური კლასიფიკაციის „სხვა ხარჯების“ მუხლით გაწეული მიმდინარე და კაპიტალური ტრანსფერების შესახებ ინფორმაცია.

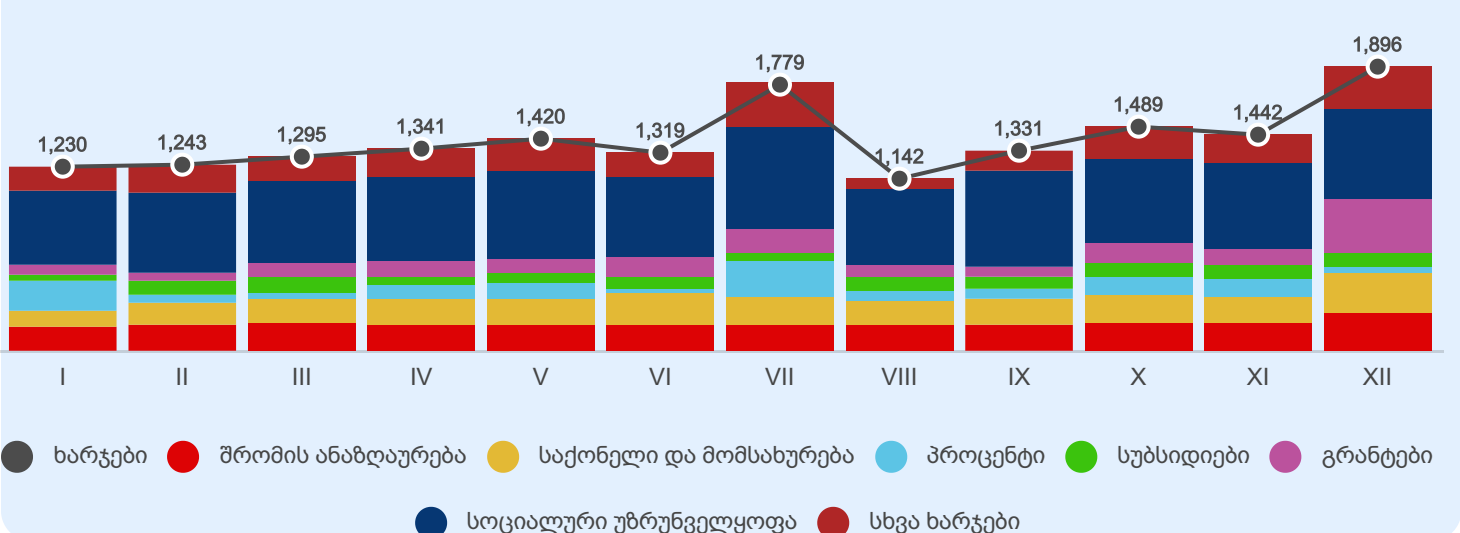
დიაგრამა 33. ეკონომიკური კლასიფიკაციის „სხვა ხარჯების“ მუხლის შესრულება 2014-2023 წლებში (მლნ ლარი).

რაც შეეხება სახელმწიფო ბიუჯეტის ხარჯებს თვეების მიხედვით, 2023 წელს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან ყველაზე დიდი ოდენობის ხარჯები გაიწია დეკემბერში (1,895.9 მლნ ლარი), ხოლო ყველაზე მცირე ოდენობით - აგვისტოში (1,141.9 მლნ ლარი), ხარჯების ყოველთვიური საშუალო მაჩვენებელი შეადგენდა 1,410.7 მლნ ლარს.

ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე წარმოდგენილია სახელმწიფო ბიუჯეტის ხარჯები 2023 წელს თვეების მიხედვით.

დიაგრამა 34. სახელმწიფო ბიუჯეტის ხარჯები 2023 წელს თვეების მიხედვით (მლნ ლარი)

არაფინანსური აქტივების ზრდა

2023 წლის ბოლოსთვის არაფინანსური აქტივების ზრდის დაზუსტებულმა გეგმამ 3,973.8 მლნ ლარი შეადგინა, ხოლო შესრულებამ - 3,972.8 მლნ ლარი, რაც დაზუსტებული გეგმის 100.0%-ს წარმოადგენს. საკასო ხარჯი აღემატება აღნიშნული მუხლის საწყის და დამტკიცებულ გეგმებს. კერძოდ, შესრულება საწყისი გეგმის (3,881.3 მლნ ლარი) 102.4%-ს, ხოლო დამტკიცებული გეგმის (3,955.7 მლნ ლარი) 100.4%-ს წარმოადგენს. 2022 წელთან შედარებით, 2023 წლის შესრულების მაჩვენებელი გაზრდილია 668.4 მლნ ლარით (20.2%-ით).

2023 წლის შესრულება ძირითადად გადანაწილებულია საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს შემდეგ პროგრამებზე: „საგზაო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესების ღონისძიებები (პროგრამული კოდი - 25 02)“ - 1,782.2 მლნ ლარი, „რეგიონული და მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია (პროგრამული კოდი - 25 03)“ – 430.5 მლნ ლარი, „ტურისტული ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესების ღონისძიებები (პროგრამული კოდი - 25 08)“ – 205.6 მლნ ლარი და „ზოგადსაგანმანათლებლო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა და რეაბილიტაცია (პროგრამული კოდი - 25 07)“ – 175.4 მლნ ლარი; საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს პროგრამაზე „თავდაცვის შესაძლებლობების განვითარება (პროგრამული კოდი - 29 08)“ – 201.3 მლნ ლარი; საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს პროგრამაზე „საზოგადოებრივი წესრიგი და საერთაშორისო თანამშრომლობის განვითარება/გაღრმავება (პროგრამული კოდი - 30 01)“ – 133.9 მლნ ლარი, საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს პროგრამაზე „ინფრასტრუქტურის განვითარება (პროგრამული კოდი - 32 07)“ – 235.2 მლნ ლარი და საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს პროგრამაზე „იძულებით გადაადგილებულ პირთა და მიგრანტთა ხელშეწყობა“ (პროგრამული კოდი - 27 06)“ – 193.6 მლნ ლარი.

2023 წელს არაფინანსური აქტივების ზრდის შესრულებაში ძირითადი წილი მოდის ძირითადი აქტივების კომპონენტის შესრულებაზე. კერძოდ, 2023 წლის შესრულებიდან (3,972.8 მლნ ლარი) ძირითად აქტივებზე მიიმართა 3,935.0 მლნ ლარი, არაწარმოებულ აქტივებზე - 32.1 მლნ ლარი, მატერიალურ მარაგებზე - 5.0 მლნ ლარი და ფასეულობებზე - 0.7 მლნ ლარი.

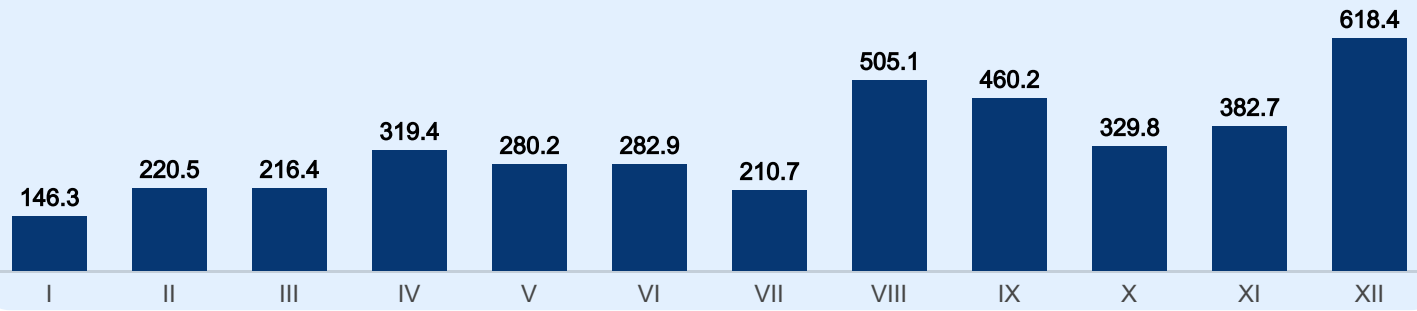
ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე წარმოდგენილია არაფინანსური აქტივების ზრდის შესრულება კომპონენტების მიხედვით 2014-2023 წლებში.

დიაგრამა 35. არაფინანსური აქტივების ზრდის შესრულება კომპონენტების მიხედვით 2014-2023 წლებში (მლნ ლარი)

რაც შეეხება არაფინანსური აქტივების ზრდის შესრულებას 2023 წლის თვეების მიხედვით, ყველაზე დიდი წილი მოდის 2023 წლის დეკემბერზე - 618.4 მლნ ლარი, რაც წლიური შესრულების 15.6%-ია, ხოლო დანარჩენი 11 თვის საშუალო მაჩვენებელი 7.7%-ს შეადგენს. ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე წარმოდგენილია არაფინანსური აქტივების ზრდის შესრულება 2023 წლის თვეების მიხედვით.

დიაგრამა 36. არაფინანსური აქტივების ზრდის შესრულება 2023 წლის თვეების მიხედვით (მლნ ლარი)

ფინანსური აქტივების ზრდა

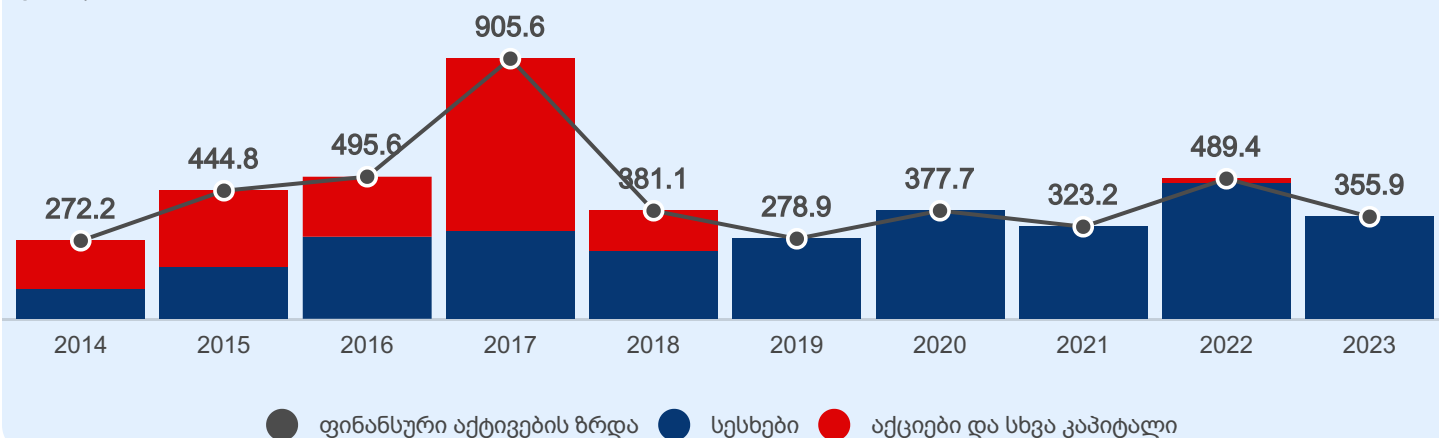
2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტით განსაზღვრული ფინანსური აქტივების ზრდის საწყისი გეგმა 445.1 მლნ ლარს შეადგენდა, 2023 წლის ოქტომბერში სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონში განხორციელებული ცვლილებებით გეგმა განისაზღვრა 337.2 მლნ ლარის ოდენობით, ხოლო წლის ბოლოსთვის დაზუსტებულმა გეგმამ შეადგინა 327.5 მლნ ლარი. რაც შეეხება ფაქტობრივ შესრულებას, აღნიშნული მუხლის საკასო ხარჯმა შეადგინა 355.9 მლნ ლარი, რაც საწყისი გეგმის 80.0%-ს, დამტკიცებული გეგმის 105.5%-ს და დაზუსტებული გეგმის 108.7%-ს წარმოადგენს.

2023 წლის შესრულება გადანაწილებულია:

- საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს პროგრამებზე:
  - „სასისტემო მნიშვნელობის ელექტროგადამცემი ქსელის განვითარება (პროგრამული კოდი 24 14)“ - 111.6 მლნ ლარის ოდენობით;
  - „ვარდნილისა და ენგურის ჰიდროელექტროსადგურების რეაბილიტაციის პროექტი (EBRD, EIB, EU) (პროგრამული კოდი 24 19)“ – 8.3 მლნ ლარის ოდენობით;
  - „საქართველოში ინოვაციებისა და ტექნოლოგიების განვითარება (პროგრამული კოდი 24 08)“ – 1.5 მლნ ლარის ოდენობით.
- საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს პროგრამებზე:
  - „წყალმომარაგების ინფრასტრუქტურის აღდგენა-რეაბილიტაცია (პროგრამული კოდი 25 04)“ - 183.1 მლნ ლარის ოდენობით;
  - „მყარი ნარჩენების მართვის პროგრამა (პროგრამული კოდი - 25 05)“ – 15.8 მლნ ლარი.
- დონორების მიერ დაფინანსებული საერთო-სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გადასახდელების ფარგლებში გაცემულ სესხებზე 35.5 მლნ ლარის ოდენობით;

ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე წარმოდგენილია ფინანსური აქტივების ზრდის შესრულება კომპონენტების მიხედვით 2014-2023 წლებში.

დიაგრამა 37. ფინანსური აქტივების ზრდის შესრულება კომპონენტების მიხედვით 2014-2023 წლებში (მლნ ლარი)

ვალდებულებების კლება

რაც შეეხება სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახდელების მეოთხე კომპონენტს, ვალდებულებების კლებას, 2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტით გეგმა შეადგენდა 1,118.5 მლნ ლარს, ხოლო შესრულებამ (1,092.9 მლნ ლარი) შეადგინა გეგმის 97.7%. რაც შეეხება, შესრულების მაჩვენებელს საწყის (1,218.5 მლნ ლარი) და დაზუსტებულ (1,095.7 მლნ ლარი) გეგმებთან მიმართებაში, შესაბამისად შეადგენს 89.7%-ს და 99.7%-ს. 2022 წელთან შედარებით, ფაქტობრივი ხარჯი გაზრდილია 73.9 მლნ ლარით (7.3%-ით). 2023 წელს საგარეო ვალდებულებების დაფარვაზე მიიმართა 1,050.3 მლნ ლარი, ხოლო, საშინაო ვალდებულებების დაფარვაზე - 42.6 მლნ ლარი (დეტალურად იხილეთ „საერთო-სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გადასახდელები“).

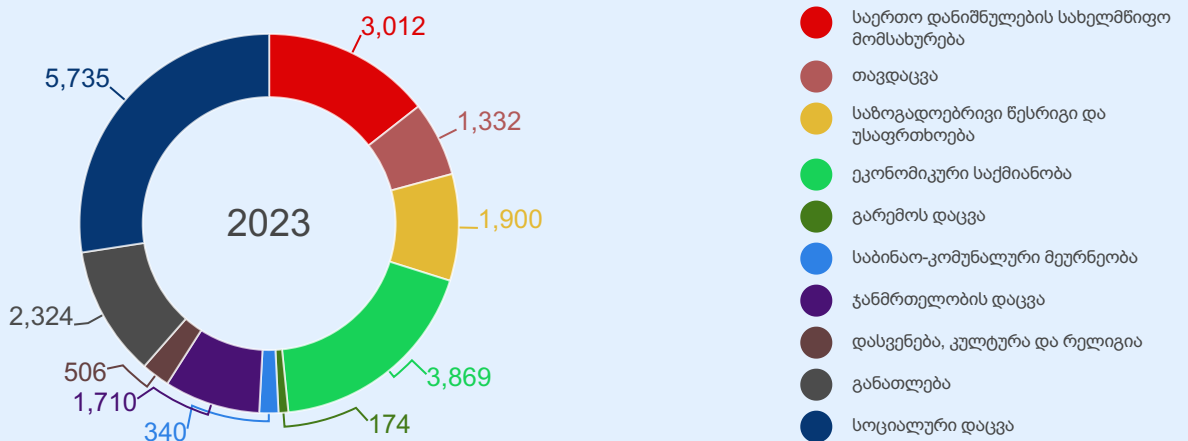
ცხრილი 11. ვალდებულებების კლების მუხლის შესრულება 2023 წელს (მლნ ლარი, %)

	2023 წლის შესრულება	შესრულება საწყის გეგმასთან	შესრულება წლიურ გეგმასთან	შესრულება დაზუსტ. გეგმასთან
ვალდებულებების კლება	1,092.9	89.7%	97.7%	99.7%
საგარეო	1,050.3	89.3%	97.6%	99.7%
საშინაო	42.6	99.3%	99.3%	100.0%

ხარჯებისა და არაფინანსურ აქტივებზე ოპერაციების ფუნქციონალური კლასიფიკაცია

საქართველოს 2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის ხარჯებისა და არაფინანსურ აქტივებზე ოპერაციების ფუნქციონალური კლასიფიკაციის მიხედვით ასიგნებები განსაზღვრული იყო 20,855.6 მლნ ლარით. საწყისი გეგმა 20,216.5 მლნ ლარს, ხოლო დაზუსტებული გეგმა 20,888.1 მლნ ლარს შეადგენდა. 2023 წლის ფაქტობრივმა შესრულებამ კი 20,901.4 მლნ ლარი შეადგინა.

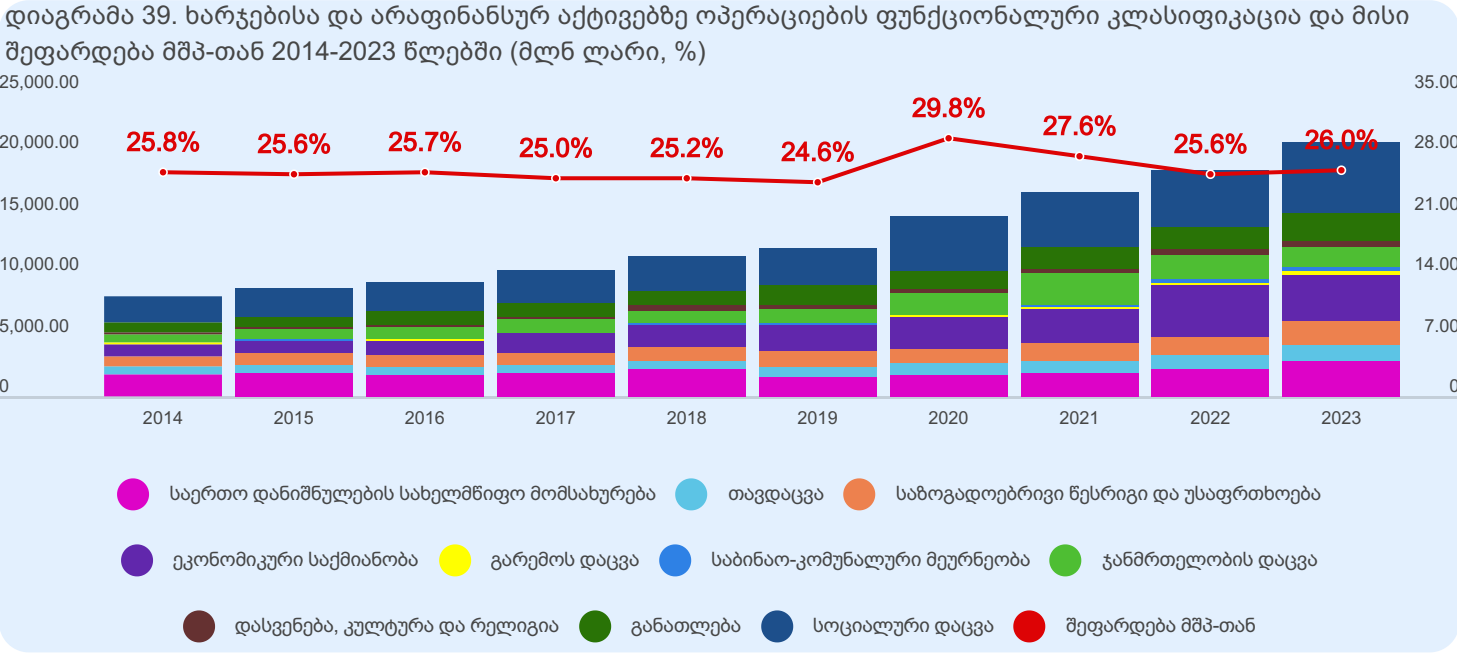
დიაგრამა 38. 2023 წლის ხარჯებისა და არაფინანსურ აქტივებზე ოპერაციების ფუნქციონალური კლასიფიკაცია (მლნ ლარი).

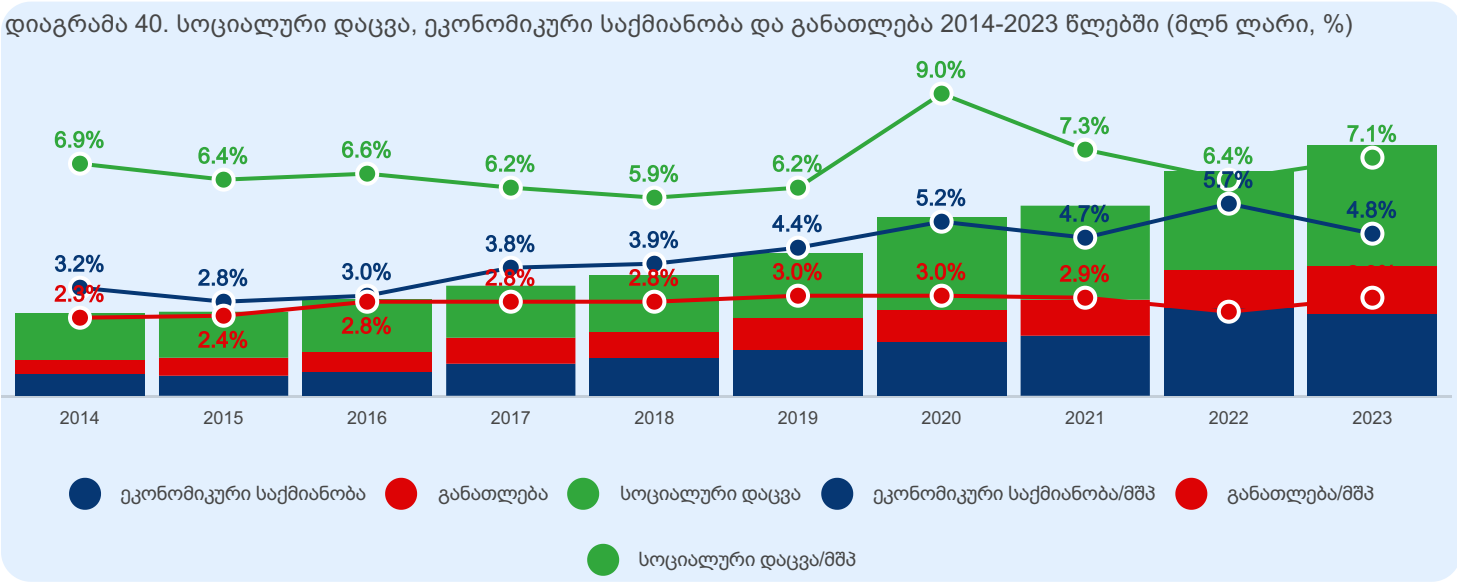
ფუნქციონალური კლასიფიკაციის მიხედვით, 2023 წელს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან ასიგნებები მიიმართა შემდეგ 4 ყველაზე მსხვილ მიმართულებაზე: სოციალური დაცვა, ეკონომიკური საქმიანობა, განათლება და საერთო დანიშნულების სახელმწიფო მომსახურება. აღსანიშნავია, რომ 2016-2019 წლებში ზემოაღნიშნული მიმართულებები წარმოადგენდნენ ფუნქციონალური კლასიფიკაციის მიხედვით 4 ყველაზე მსხვილ მიმართულებას, ხოლო 2020-2022 წლებში - 4 ყველაზე მსხვილ მიმართულებაში შედიოდა ჯანმრთელობის დაცვა, ნაცვლად განათლებისა. განათლების მიმართულება, 2020-2022 წლებში, მე-5 პოზიციას იკავებდა მიმართულებებს შორის სიდიდის მიხედვით.

საერთო დანიშნულების სახელმწიფო მომსახურების მიმართულება, 2014-2019 წლებში, კლების ტენდენციით ხასიათდებოდა და 2019 წელს ყველაზე მცირე მაჩვენებელი შეადგინა. თუმცა, 2020 წლიდან, გაიზარდა აღნიშნული მიმართულების დაფინანსება და 2023 წელს 3,012.2 მლნ ლარი შეადგინა.

ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე წარმოდგენილია საქართველოს 2014-2023 წლების ბიუჯეტების ხარჯებისა და არაფინანსურ აქტივებზე ოპერაციების ფუნქციონალური კლასიფიკაცია ფუნქციონალურ ჭრილში და მისი შეფარდება მშპ-თან:

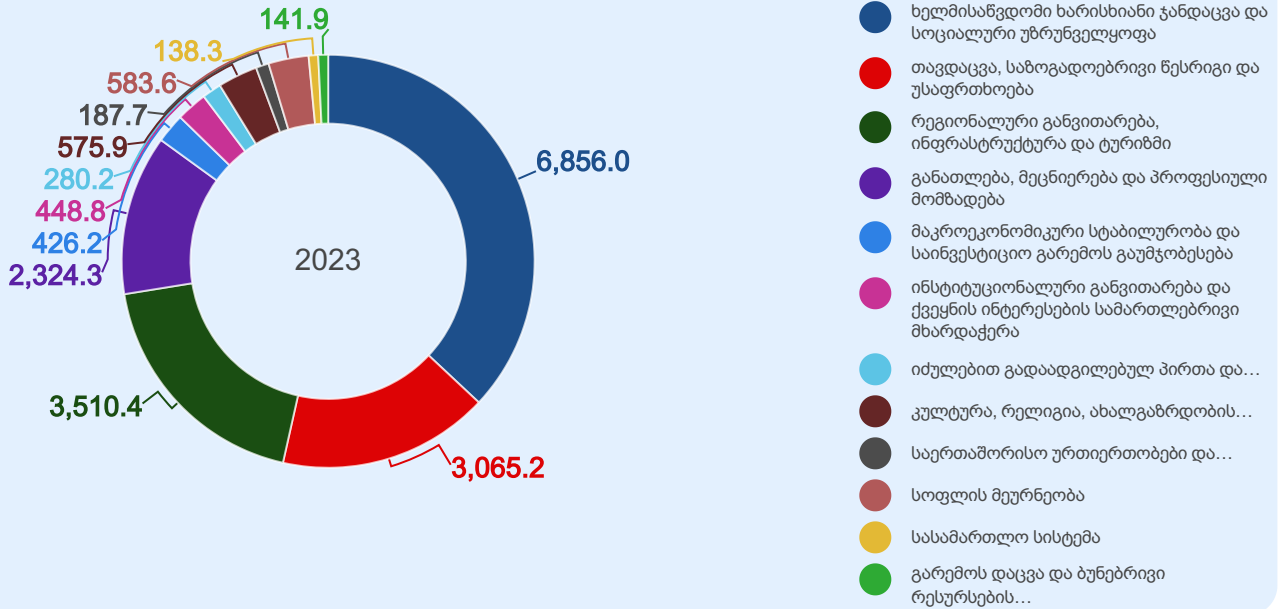
როგორც დიაგრამაზეა წარმოდგენილი, ხარჯებისა და არაფინანსურ აქტივებზე ოპერაციების ფუნქციონალური კლასიფიკაციის 4 მსხვილი მიმართულებიდან ეკონომიკური საქმიანობის, განათლების და სოციალური დაცვის მიმართულებები ხასიათდება ზრდის ტენდენციით 2014-2023 წლებში (2023 წელს, 2022 წელთან შედარებით, სოციალური დაცვის მიმართულების დაფინანსება გაიზარდა მნიშვნელოვნად - 1,104 მლნ ლარით, განათლების მიმართულების დაფინანსება - 495 მლნ ლარით, ხოლო ეკონომიკური საქმიანობის დაფინანსება შემცირდა 295 მლნ ლარით). ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე გამოსახულია აღნიშნული მიმართულებების შესრულება 2014-2023 წლებში და მათი შეფარდება მშპ-თან:

სახელმწიფო ბიუჯეტის პრიორიტეტები

2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონით განსაზღვრული იყო 12 პრიორიტეტი, რაზეც ჯამურად მიიმართა 18,538.5 მლნ ლარი. აღნიშნული პრიორიტეტების შესრულება საწყისი გეგმის (17,894.4 მლნ ლარი) 103.6%-ს, დამტკიცებული გეგმის (18,343.1 მლნ ლარი) 101.1%-ს და დაბუსტებული გეგმის (18,436.5 მლნ ლარი) 100.6%-ს შეადგენს. 2022 წლის მაჩვენებელს კი 1,304.9 მლნ ლარით (7.6%-ით) აღემატება.

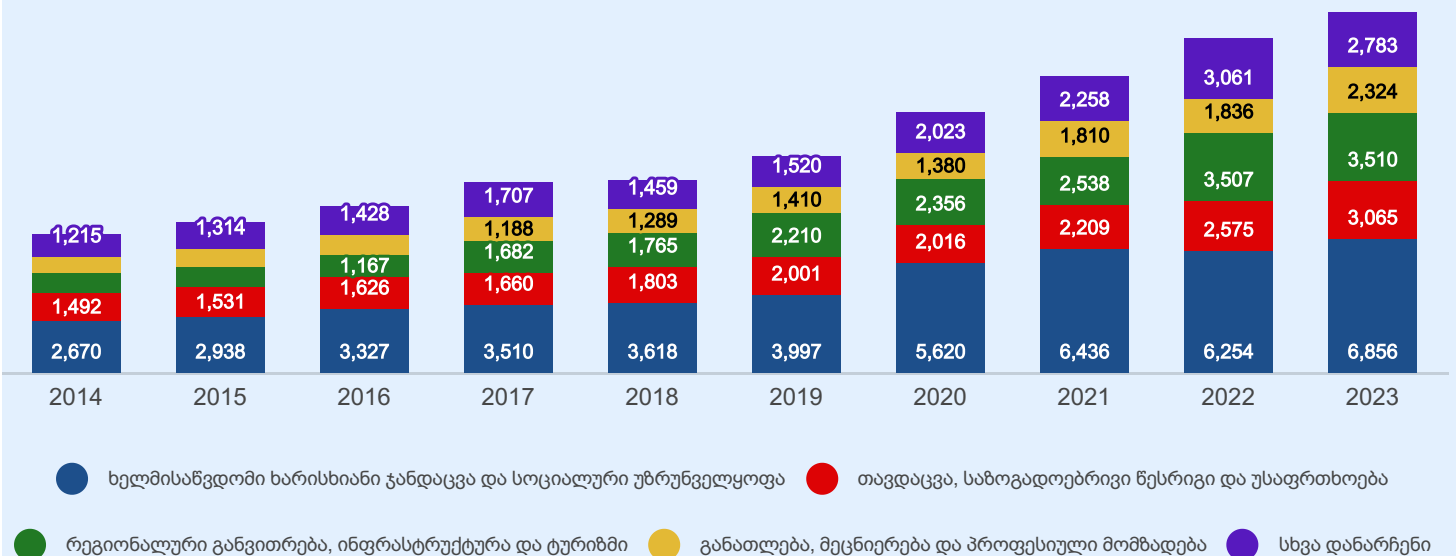
დიაგრამა 41. სახელმწიფო ბიუჯეტის პრიორიტეტები 2023 წელს (მლნ ლარი)

2023 წელს სახელმწიფო ბიუჯეტით განსაზღვრულ პრიორიტეტებზე მიმართული ასიგნების 85.0% 4 პრიორიტეტზე მოდის, ესენია: ხელმისაწვდომი ხარისხიანი ჯანდაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა - 6,856.0 მლნ ლარი; თავდაცვა, საზოგადოებრივი წესრიგი და უსაფრთხოება - 3,065.2 მლნ ლარი; რეგიონალური განვითარება, ინფრასტრუქტურა და ტურიზმი - 3,510.4 მლნ ლარი; განათლება, მეცნიერება და პროფესიული მომზადება - 2,324.3 მლნ ლარი.

ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე წარმოდგენილია სახელმწიფო ბიუჯეტის პრიორიტეტებზე მიმართული სახსრები 2014-2023 წლებში.

დიაგრამა 42. სახელმწიფო ბიუჯეტის პრიორიტეტები 2014-2023 წლებში (მლნ ლარი).

სახელმწიფო ბიუჯეტით განსაზღვრული მხარჯავი დაწესებულებებისა და პროგრამების შესრულების მარჯვენებლები

შესრულების მარჯვენებლები მხარჯავი დაწესებულებების დონეზე

„საქართველოს 2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონით, თავდაპირველად, საწყისი გეგმით, განსაზღვრული იყო 54 მხარჯავი დაწესებულება, რომელთაგან 18-ის ფარგლებში განსაზღვრული იყო ჯამურად 133 პროგრამა, ხოლო 36 მხარჯავი დაწესებულებისთვის არ იყო პროგრამები გათვალისწინებული.

2023 წლის ოქტომბერში „საქართველოს 2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონში განხორციელებული ცვლილების მიხედვით არ არის შეცვლილი მხარჯავი დაწესებულებების რიცხოვნობა.

რაც შეეხება დაფინანსებას, 2023 წლის ოქტომბერში „საქართველოს 2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონში განხორციელებული ცვლილების შედეგად განსაზღვრული მხარჯავი დაწესებულებების დაფინანსების ოდენობა (18,343.1 მლნ ლარი) 448.8 მლნ ლარით აჭარბებს საწყისი წლიური გეგმით განსაზღვრულ მარჯვენებელს (17,894.4 მლნ ლარს). კერძოდ, დაფინანსება გაზარდილია 12 მხარჯავი დაწესებულების შემთხვევაში, ხოლო დაფინანსება უცვლელი დარჩა 42 მხარჯავ დაწესებულებას.

ცხრილი 12. მხარჯავი დაწესებულებები, რომელთა წლიური გეგმით გათვალისწინებული დაფინანსება გაიზარდა საწყისი გეგმით განსაზღვრულ მარჯვენებლებთან შედარებით (მლნ ლარი, %).

კოდი	დასახელება	2023 საწყისი გეგმა	2023 წლიური გეგმა	სხვაობა	%-ული ცვლილება
27 00	საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო	6,858.4	7,108.4	250.0	3.6%
32 00	საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო	2,030.8	2,077.8	47.0	2.3%
30 00	საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრო	1,106.0	1,146.0	40.0	3.6%
33 00	საქართველოს კულტურის, სპორტისა და ახალგაზრდობის სამინისტრო	431.2	465.2	34.0	7.9%
24 00	საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო	558.2	581.2	23.0	4.1%
06 00	საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისია	56.0	77.2	21.2	38.0%
25 00	საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო	3,330.9	3,350.9	20.0	0.6%
	სხვა დანარჩენი (5 მხარჯავი დაწესებულება)	2,365.2	2,378.7	13.5	0.6%
	სულ			448.8	

2023 წლის განმავლობაში საბიუჯეტო კოდექსით გათვალისწინებული შესაბამისი საბიუჯეტო ცვლილებების განხორციელების შედეგად, მხარჯავი დაწესებულებების დაფინანსება, წლიური გეგმით დამტკიცებულ ასიგნებებთან მიმართებაში, ჯამურად გაიზარდა 93.4 მლნ ლარით და დაზუსტებულმა გეგმამ შეადგინა 18,436.5 მლნ ლარი (საერთო-სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გადასახდელების იმავე ოდენობით შემცირების ხარჯზე). აღნიშნული მატება ძირითადად მოდის: საქართველოს მთავრობის ადმინისტრაციაზე 50.7 მლნ ლარის ოდენობით, საქართველოს ცენტრალურ საარჩევნო კომისიაზე 14.9 მლნ ლარის ოდენობით და საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროზე 11.5 მლნ ლარის ოდენობით.

ამასთან, აღსანიშნავია, რომ სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონით განსაზღვრული 54 მხარჯავი დაწესებულებიდან, 37 მხარჯავი დაწესებულების ბიუჯეტის ჯამური გადასახდელების დაზუსტება არ მომხდარა, ხოლო 17 მხარჯავი დაწესებულების დაფინანსება გაიზარდა (დეტალურად იხილეთ დანართი №4).

ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე წარმოდგენილია აღნიშნული 17 მხარჯავი დაწესებულების დაზუსტებული ბიუჯეტების ცვლილების პროცენტული მაჩვენებლები წლიურ გეგმასთან მიმართებით.

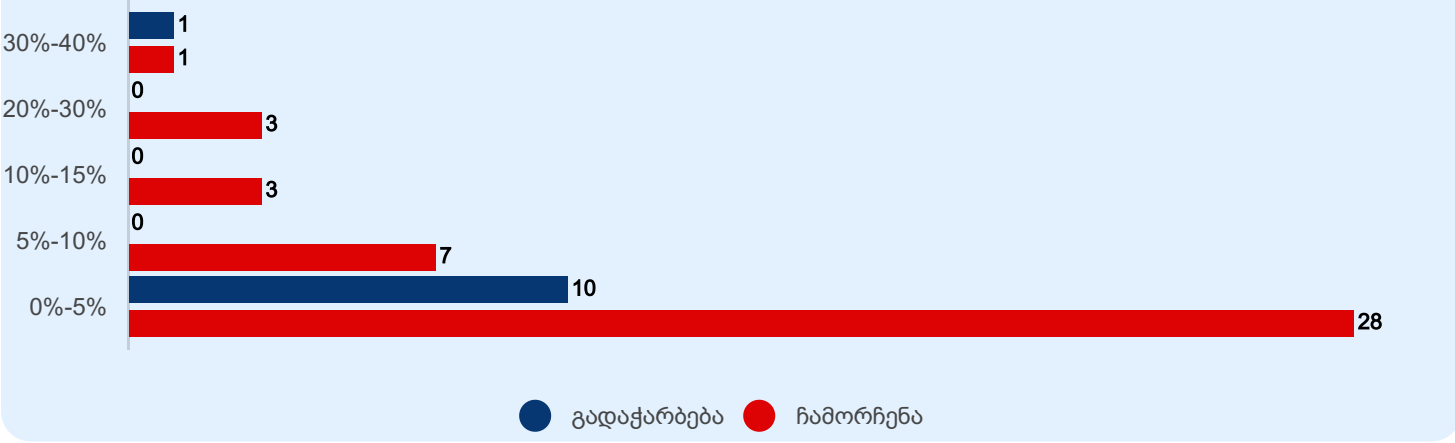
დიაგრამა 43. მხარჯავი დაწესებულებების 2023 წლის დაზუსტებული ბიუჯეტის პროცენტული ზრდის მაჩვენებლები დამტკიცებულ ბიუჯეტთან მიმართებით (ერთეული).

2023 წლის ბოლოს მხარჯავი დაწესებულებების ბიუჯეტების ჯამურმა შესრულებამ 18,538.5 მლნ ლარი შეადგინა, რაც საწყისი წლიური გეგმის 103.6%-ს, წლიური გეგმის 101.1%-ს და დაზუსტებული გეგმის 100.6%-ს წარმოადგენს. გარდა ამისა, ზემოაღნიშნული 54 მხარჯავი დაწესებულების გარდა, საკახლ ხარტი დაფიქსირდა დამატებით 3 მხარჯავი დაწესებულების (სსიპ - ქუთაისის საერთაშორისო უნივერსიტეტი, ა(ა)იპ - ათასწლეულის ფონდი და ა(ა)იპ - მშვიდობის ფონდი უკეთესი მომავლისთვის) ბიუჯეტის შესრულებაში ჯამურად 2.3 მლნ ლარის ოდენობით, რომელიც წარმოადგენს მიზნობრივი გრანტის ფარგლებში განეულ გადასახდელებს და მისი გეგმა არ აისახება დამტკიცებულ და დაზუსტებულ წლიურ გეგმებში. შესაბამისად, 2023 წლის წლიურ ანგარიშში 57 მხარჯავი დაწესებულება იქნა ასახული.

რაც შეეხება სახელწიფო ბიუჯეტის კანონით განსაზღვრული 54 მხარჯავი დაწესებულების 2023 წლის ბიუჯეტის შესრულებას, 1 მხარჯავი დაწესებულების შემთხვევაში ადგილი აქვს დაზუსტებული გეგმის 100%-ით შესრულებას, ხოლო 53 მხარჯავი დაწესებულების შესრულებიდან 11 შემთხვევაში ადგილი აქვს შესრულების გადაჭარბებას დაზუსტებულ გეგმასთან მიმართებით, ხოლო 42 შემთხვევაში - შესრულების ჩამორჩენას დაზუსტებულ გეგმასთან მიმართებით, ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე წარმოდგენილია მხარჯავი დაწესებულებების რაოდენობა მათი 2023 წლის ბიუჯეტის შესრულებასა და დაზუსტებულ გეგმას შორის სხვაობის პროცენტული მაჩვენებლის მიხედვით.

დიაგრამა 44. მხარჯავი დაწესებულებების რაოდენობა ბიუჯეტის შესრულებასა და დაზუსტებულ გეგმას შორის სხვაობის პროცენტული მაჩვენებლის მიხედვით (ერთეული).

როგორც დიაგრამაზეა წარმოდგენილი, უმეტეს შემთხვევაში შესრულებები დაზუსტებულ გეგმებთან მიმართებით მნიშვნელოვანი გადახრებით არ გამოირჩევა. კერძოდ, 48 მხარჯავი დაწესებულების შემთხვევაში აღნიშნული გადახრები 0%-დან 15%-მდე მერყეობს.

რაც შეეხება საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსით გათვალისწინებულ მოთხოვნებს^[8], მხარჯავი დაწესებულებების, როგორც პროგრამის შემთხვევაში, დამტკიცებულ და დაზუსტებულ მარჯვენებებს შორის კანონით გათვალისწინებულ 30%-იან სხვაობას ადგილი ჰქონდა მხოლოდ საქართველოს მთავრობის ადმინისტრაციის (პროგრამული კოდი 04 00) შემთხვევაში, რა დროსაც აღნიშნული პროგრამული კოდის დამტკიცებული ასიგნება (24.0 მლნ ლარი) გაიზარდა 50.7 მლნ ლარით (211.4%-ით) და 74.7 მლნ ლარი შეადგინა. რაც შეეხება 15%-იან სხვაობას დაზუსტებულ გეგმასა და საკასო შესრულებებს შორის, აღნიშნულს ადგილი ქონდა 5 მხარჯავი დაწესებულების, როგორც პროგრამის, შემთხვევაში. კერძოდ, ესენია:

ცხრილი 13. მხარჯავი დაწესებულებები, როგორც პროგრამები, რომელთა 2023 წლის დაზუსტებულ ასიგნებებსა და საკასო ხარჯს შორის სხვაობა აღემატება 15%-ს (მლნ ლარი, %).

კოდი	დასახელება	2023 დაზუსტ. გეგმა	2023 ფაქტი	სხვაობა	%-ული ცვლილება
35 00	სსიპ – საჯარო სამსახურის ბიურო	1.8	2.4	0.7	37.7%
53 00	სსიპ – საჯარო და კერძო თანამშრომლობის სააგენტო	0.5	0.3	-0.2	-38.0%
10 00	საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო	7.9	5.8	-2.1	-26.9%
38 00	სსიპ – საქართველოს ფინანსური მონიტორინგის სამსახური	4.3	3.2	-1.1	-25.1%
43 00	სსიპ – საქართველოს კონკურენციის ეროვნული სააგენტო	5.0	3.9	-1.1	-21.4%

შესრულების მარჯვენებები პროგრამების დონეზე

„საქართველოს 2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონის საწყისი წლიური გეგმის მიხედვით განსაზღვრული იყო 133 პროგრამა^[9], ხოლო 2023 წლის ბიუჯეტის ცვლილების შედეგად დაემატა 1 ახალი პროგრამა - „საქართველოს მდგრადი სოფლის მეურნეობის, ირიგაციისა და მიწის პროექტი (საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს კომპონენტი) (WB) - პროგრამული კოდი 26 10“ (დაფინანსებამ შეადგინა 0.4 მლნ ლარი). შესაბამისად, 2023 წლის წლიური გეგმით განსაზღვრული 54 მხარჯავი დაწესებულებიდან 18-ის ფარგლებში განსაზღვრულია ჯამურად 134 პროგრამა, ხოლო 36 მხარჯავი დაწესებულებისთვის არ არის პროგრამები გათვალისწინებული.

2023 წლის საწყისი გეგმით 133 პროგრამისთვის განსაზღვრული ასიგნება 17,517.5 მლნ ლარს შეადგენდა. ხოლო, წლიური გეგმით განსაზღვრული 134 პროგრამის ასიგნებამ 17,963.3 მლნ ლარი (445.8 მლნ ლარით მეტი) შეადგინა. კერძოდ, საწყისი გეგმით განსაზღვრული 133 პროგრამიდან 16 პროგრამის შემთხვევაში გაზრდილია დაფინანსება, შემცირებულია - 2 პროგრამის შემთხვევაში, ხოლო 115 პროგრამის შემთხვევაში დაფინანსება საწყის და საბოლოოდ დამტკიცებულ წლიურ გეგმებს შორის უცვლელია.

ქვემოთ მოცემულ ცხრილში წარმოდგენილია იმ პროგრამების საწყისი და წლიური გეგმები, რომელთა დაფინანსებაც განსხვავდება თავდაპირველად (2022 წლის დეკემბერში) და საბოლოოდ (2023 წლის ოქტომბერში) დამტკიცებული წლიური გეგმების მიხედვით.

[8] საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსი, მუხლი 56 „სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების წლიური ანგარიში“:

1. სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების წლიური ანგარიში მოიცავს წლიური ბიუჯეტის შესრულების შესახებ არანაკლებ შემდეგ ინფორმაციას: ე) მხარჯავი დაწესებულებების პროგრამების მიხედვით დამტკიცებულ და დაზუსტებულ ასიგნებებს შორის შეუსაბამობის განმარტებას, თუ ასეთი შეუსაბამობა აღემატება 30%-ს; ვ) მხარჯავი დაწესებულებების პროგრამების მიხედვით დაზუსტებულ ასიგნებებსა და გადახდილ თანხებს შორის შეუსაბამობის განმარტებას, თუ ასეთი შეუსაბამობა აღემატება 15%-ს;

[9] აქ იგულისხმება მხოლოდ ის პროგრამები, რომლებიც წარმოადგენენ მხარჯავი დაწესებულების ფარგლებში განსაზღვრულ პროგრამებს. ხოლო იმ პროგრამებზე, რომლებიც ასევე წარმოადგენენ მხარჯავ დაწესებულებებს, მათზე ინფორმაცია მხარჯავი დაწესებულებების ქვეთავშია განხილული.

ცხრილი 14. პროგრამები, რომელთა წლიური გეგმით გათვალისწინებული დაფინანსება განსხვავდება საწყისი გეგმით განსაზღვრულ მაჩვენებლებთან (მლნ ლარი, %).

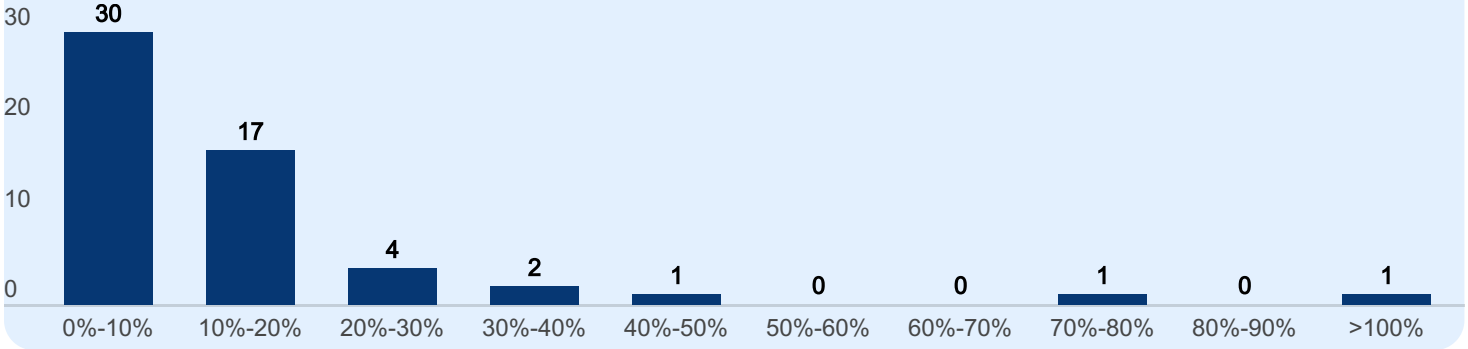
კოდი	დასახელება	2023 საწყისი გეგმა	2023 წლიური გეგმა	სხვაობა	%-ული ცვლილება
27 03	მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა	1,454.1	1,574.1	120.0	8.3%
27 02	მოსახლეობის სოციალური დაცვა	4,878.9	4,991.9	113.0	2.3%
32 07	ინფრასტრუქტურის განვითარება	229.0	269.4	40.4	17.6%
30 01	საზოგადოებრივი წესრიგი და საერთაშორისო თანამშრომლობის განვითარება/გაღრმავება	852.10	892.1	40.0	4.7%
33 08	კულტურისა და სპორტის მოღვაწეთა სოციალური დაცვის ღონისძიებები	23.4	50.8	27.5	117.5%
06 04	არჩევნების ჩატარების ღონისძიებები	20.0	41.2	21.2	106.2%
24 06	სახელმწიფო ქონების მართვა	10.1	30.1	20.0	197.4%
25 02	საგზაო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესების ღონისძიებები	1,894.3	1,914.3	20.0	1.1%
32 02	სკოლამდელი და ზოგადი განათლება	1,341.0	1,360.5	19.6	1.5%
27 05	შრომისა და დასაქმების სისტემის რეფორმების პროგრამა	90.3	107.3	17.0	18.8%
29 08	თავდაცვის შესაძლებლობების განვითარება	174.4	184.4	10.0	5.7%
33 07	მასობრივი და მაღალი მიღწევების სპორტის განვითარება და პოპულარიზაცია	177.1	183.3	6.2	3.5%
24 08	საქართველოში ინოვაციებისა და ტექნოლოგიების განვითარება	72.3	75.3	3.0	4.2%
26 10	საქართველოს მდგრადი სოფლის მეურნეობის, ირიგაციისა და მიწის პროექტი (საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს კომპონენტი) (WB)	-	0.4	0.4	
33 03	ინფრასტრუქტურის განვითარება	48.7	49.0	0.3	0.7%
31 06	სამელიორაციო სისტემების მოდერნიზაცია	95.0	95.1	0.1	0.1%
32 03	პროფესიული განათლება	87.4	87.4	0.005	0.01%
32 10	თანამედროვე უნარები უკეთესი დასაქმების სექტორის განვითარების პროგრამისთვის – პროექტი (ADB)	18.0	8.4	-9.6	-53.3%
32 08	ინოვაციის, ინკლუზიურობისა და ხარისხის პროექტი – საქართველო I2Q (WB)	17.8	14.4	-3.4	-19.1%
	სულ			445.8	

2023 წლის განმავლობაში საბიუჯეტო კოდექსით გათვალისწინებული შესაბამისი საბიუჯეტო ცვლილებების განხორციელების შედეგად პროგრამების დაფინანსება ჯამურად გაიზარდა 41.6 მლნ ლარით და დაზუსტებულმა გეგმამ შეადგინა 18,004.9 მლნ ლარი. გეგმის დაზუსტებით არ მომხდარა ასიგნებების გადანაწილება ახალ პროგრამებზე, ან არსებული პროგრამებისთვის ასიგნებების სრულად გაუქმება, შესაბამისად, სახელმწიფო ბიუჯეტის დაზუსტებული გეგმა მოიცავს კვლავ 134 პროგრამას.

დამტკიცებული ბიუჯეტით განსაზღვრული, 134 პროგრამიდან 35 პროგრამას წლის განმავლობაში საბიუჯეტო კოდექსით განხორციელებული საბიუჯეტო ცვლილებების შედეგად უცვლელი დარჩა წლიური გეგმა, 56 პროგრამას გაეზარდა დაფინანსება, ხოლო 43 პროგრამას შეუმცირდა დაფინანსება.

ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე წარმოდგენილია იმ პროგრამების რაოდენობა, რომელთაც 2023 წლის განმავლობაში გაეზარდათ დაფინანსება წლიურ გეგმასთან მიმართებით.

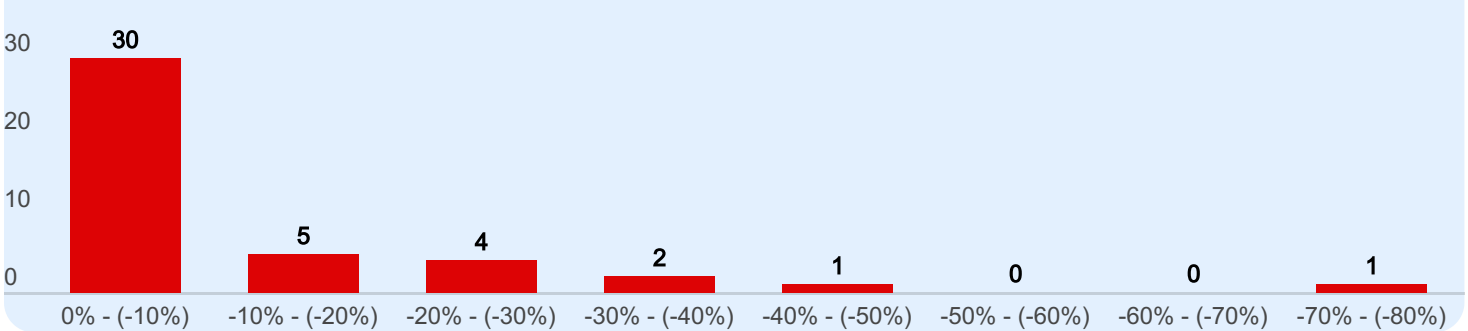
დიაგრამა 45. პროგრამების რაოდენობა, რომელთა დაზუსტებული გეგმა გაიზარდა წლიურ გეგმასთან მიმართებით (ერთეული).

როგორც დიაგრამაზეა წარმოდგენილი, უმეტეს შემთხვევაში არ ჰქონია ადგილი პროგრამების დაფინანსების მკვეთრ მატებებს, მხოლოდ 1 პროგრამის შემთხვევაში დაფინანსების ზრდა აჭარბებს 100%-ს.

რაც შეეხება პროგრამების დაფინანსების შემცირებას, ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე წარმოდგენილია იმ პროგრამების რაოდენობა, რომელთაც 2023 წლის განმავლობაში შეუმცირდათ დაფინანსება წლიურ გეგმასთან მიმართებით.

დიაგრამა 46. პროგრამების რაოდენობა, რომელთა დაზუსტებული გეგმა შემცირდა წლიურ გეგმასთან მიმართებით (ერთეული).

მსგავსად პროგრამების დაფინანსების მატებებისა, პროგრამების დაფინანსების შემცირების უმეტეს შემთხვევაშიც არ ჰქონია ადგილი მკვეთრ შემცირებებს, მხოლოდ 1 პროგრამის შემთხვევაში შემცირება 70-80%-ის ფარგლებში მერყეობს.

რაც შეეხება საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსით გათვალისწინებულ მოთხოვნებს^[10] დამტკიცებულ და დაზუსტებულ ასიგნებებს შორის სხვაობის თაობაზე, 9 პროგრამის შემთხვევაში (5 ზრდის მიმართულებით და 4 კლების მიმართულებით) აღნიშნული შეუსაბამობა აღემატებოდა 30%-ს.

[10] საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსი, მუხლი 56 „სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების წლიური ანგარიში“:

1. სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების წლიური ანგარიში მოიცავს წლიური ბიუჯეტის შესრულების შესახებ არანაკლებ შემდეგ ინფორმაციას: ე) მხარტავი დაწესებულებების პროგრამების მიხედვით დამტკიცებულ და დაზუსტებულ ასიგნებებს შორის შეუსაბამობის განმარტებას, თუ ასეთი შეუსაბამობა აღემატება 30%-ს;

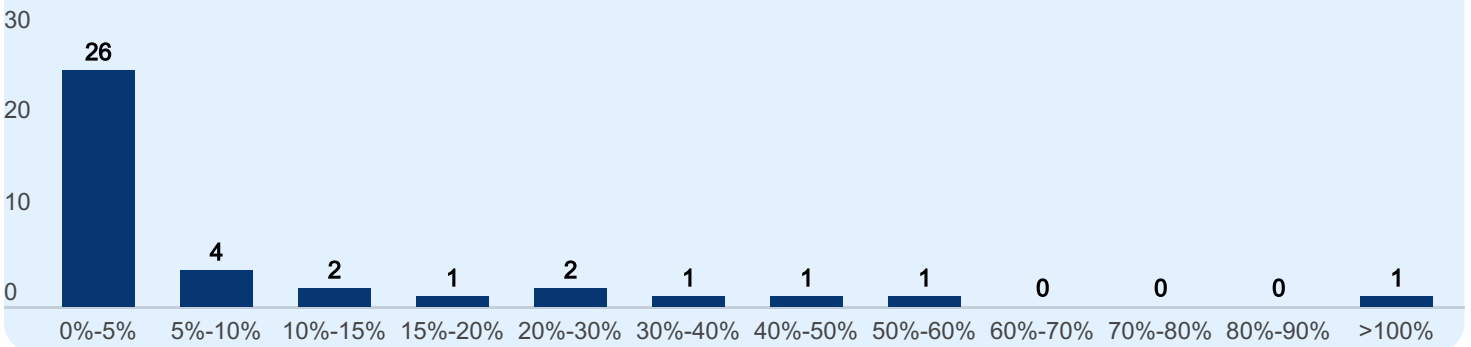
ცხრილი 15. პროგრამები, რომელთა 2023 წლის დამტკიცებულ და დაზუსტებულ ასიგნებებს შორის სხვაობა აღემატება 30%-ს (მლნ ლარი, %).

კოდი	დასახელება	2023 წლიური გეგმა	2023 დაზუსტ. გეგმა	სხვაობა	%-ული ცვლილება
25 06	იძულებით გადაადგილებული პირების მხარდაჭერა	1.3	8.5	7.2	553.8%
23 05	საფინანსო სექტორში დასაქმებულთა კვალიფიკაციის ამაღლება	1.1	1.8	0.8	72.0%
31 12	ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების დაცვა	1.4	1.9	0.6	40.6%
06 04	არჩევნების ჩატარების ღონისძიებები	41.2	56.3	15.0	36.4%
24 06	სახელმწიფო ქონების მართვა	30.1	40.8	10.6	35.3%
29 06	საერთაშორისო სამშვიდობო მისიები	2.0	0.5	-1.5	-74.3%
24 10	ტრანსპორტის სფეროში საერთაშორისო ხელშეკრულებებით ნაკისრი ვალდებულებების დაფარვა და ტრანსპორტირების ხარჯების სუბსიდირება	10.0	5.5	-4.5	-45.0%
25 05	მყარი ნარჩენების მართვის პროგრამა	64.6	42.6	-22.0	-34.1%
32 10	თანამედროვე უნარები უკეთესი დასაქმების სექტორის განვითარების პროგრამისთვის – პროექტი (ADB)	8.4	5.7	-2.7	-32.3%

2023 წლის ბოლოს პროგრამების შესრულებამ შეადგინა 18,115.1 მლნ ლარი, რაც საწყისი წლიური გეგმის 103.4%-ს, წლიური გეგმის 100.8%-ს და დაზუსტებული გეგმის 100.6%-ს შეადგენს. წლიური დაზუსტებული გეგმით განსაზღვრული 134 პროგრამიდან 22 პროგრამის შესრულებამ დაზუსტებული გეგმის 100% შეადგინა, 39 პროგრამის შემთხვევაში ადგილი ჰქონდა შესრულების მაჩვენებლის გადაჭარბებას დაზუსტებულ გეგმასთან მიმართებით, 73 პროგრამის შემთხვევაში - შესრულების მაჩვენებლის ჩამორჩენას დაზუსტებულ გეგმასთან მიმართებით. გარდა ამისა, ზემოაღნიშნული 134 პროგრამის გარდა, საკასო ხარჯი დაფიქსირდა დამატებით 1 პროგრამის („სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს მომსახურებათა განვითარება და ხელმისაწვდომობა“ პროგრამული კოდი - 26 11) ბიუჯეტის შესრულებაში 1.1 მლნ ლარის ოდენობით, რომელიც წარმოადგენს მიზნობრივი გრანტის ფარგლებში გაწეულ გადასახდელებს. შესაბამისად, 2023 წლის წლიურ ანგარიშში 135 პროგრამა იქნა ასახული.

ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე წარმოდგენილია იმ პროგრამების რაოდენობა, შესრულებასა და დაზუსტებულ გეგმას შორის სხვაობის პროცენტული მაჩვენებლის მიხედვით, რომელთა 2023 წლის ბიუჯეტის შესრულება აჭარბებს დაზუსტებულ გეგმას (ჯამურად 39 პროგრამა).

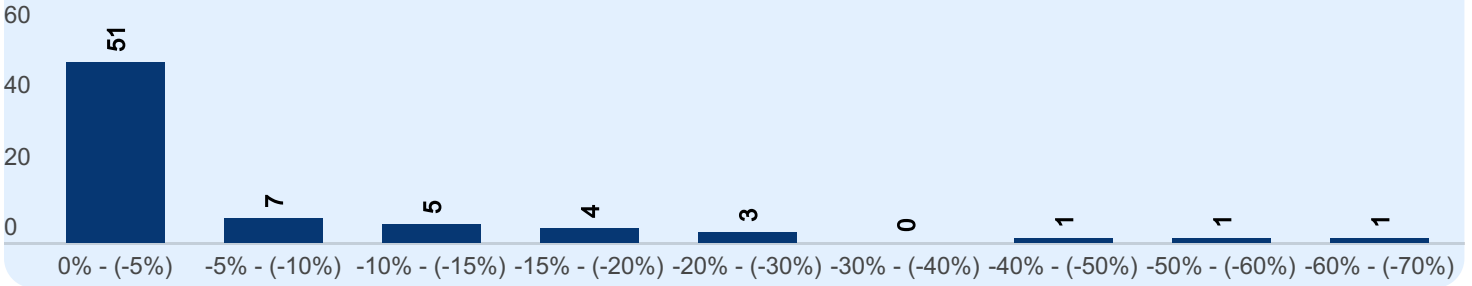
დიაგრამა 47. პროგრამების რაოდენობა, შესრულებასა და დაზუსტებულ გეგმას შორის სხვაობის პროცენტული მაჩვენებლის მიხედვით, რომელთა შესრულება აჭარბებს დაზუსტებულ გეგმას (ერთეული).

როგორც დიაგრამაზეა წარმოდგენილი დაზუსტებულ გეგმებთან მიმართებით პროგრამების შესრულების გადაჭარბების უმეტეს შემთხვევაში ადგილი არ ჰქონდა მკვეთრ გადაჭარბებებს გარდა რამდენიმე შემთხვევისა.

რაც შეეხება პროგრამების შესრულების ჩამორჩენას დაზუსტებულ გეგმებთან მიმართებით, ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე წარმოდგენილია იმ პროგრამების რაოდენობა, შესრულებასა და დაზუსტებულ გეგმას შორის სხვაობის პროცენტული მაჩვენებლის მიხედვით, რომელთა 2023 წლის ბიუჯეტის შესრულება ჩამორჩება დაზუსტებულ გეგმას (ჯამურად 73 პროგრამა).

დიაგრამა 48. პროგრამების რაოდენობა შესრულებასა და დაზუსტებული გეგმას შორის სხვაობის პროცენტული მაჩვენებლის მიხედვით, რომელთა შესრულება ჩამორჩება დაზუსტებულ გეგმას (ერთეული).

მსგავსად პროგრამების შესრულების დაზუსტებულ გეგმებთან მიმართებით გადაჭარბებისა, პროგრამების შესრულების ჩამორჩენების უმეტეს შემთხვევაშიც არ ჰქონია ადგილი მკვეთრ გადახრებს, თუმცა ამ შემთხვევაშიც არის რამდენიმე გამონაკლისი.

რაც შეეხება საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსით გათვალისწინებულ მოთხოვნებს^[11] დაზუსტებულ ასიგნებებსა და გადახდილ თანხებს შორის სხვაობის თაობაზე, 18 პროგრამის შემთხვევაში (1 ახალი პროგრამა, 7 გადაჭარბება და 10 ჩამორჩენა) აღნიშნული შეუსაბამობა აღემატებოდა 15%-ს.

ცხრილი 16. პროგრამები, რომელთა 2023 წლის დაზუსტებულ ასიგნებებსა და გადახდილ თანხებს შორის სხვაობა აღემატება 15%-ს (მლნ ლარი, %).

კოდი	დასახელება	2023 დაზუსტ. გეგმა	2023 ფაქტი	სხვაობა	%-ული ცვლილება
31 11	გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მიმართულებით ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის და „განათლება მდგრადი განვითარებისთვის“ ხელშეწყობის პროგრამა	1.6	4.0	2.3	142.5%
24 14	სასისტემო მნიშვნელობის ელექტროგადამცემი ქსელის განვითარება	76.5	120.6	44.1	57.6%
31 14	კვების პროდუქტების, ცხოველთა და მცენარეთა დაავადებების დიაგნოსტიკა	5.6	8.0	2.5	44.1%
31 01	გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების პროგრამა	22.0	29.8	7.9	35.9%
31 09	სატყეო სისტემის ჩამოყალიბება და მართვა	20.3	24.9	4.7	23.0%
31 13	გარემოს დაცვის სფეროში პროგნოზირება, შეფასება, პრევენცია და მონიტორინგი	10.4	12.6	2.2	21.4%
27 01	ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის პროგრამების მართვა	89.3	106.1	16.8	18.8%
26 11	სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს მომსახურებათა განვითარება და ხელმისაწვდომობა	-	1.1	1.1	
32 09	პროფესიული განათლების პროგრამა 1 (KfW)	12.5	4.4	-8.1	-64.4%
32 10	თანამედროვე უნარები უკეთესი დასაქმების სექტორის განვითარების პროგრამისთვის – პროექტი (ADB)	5.7	2.5	-3.2	-56.7%
27 04	სამედიცინო დაწესებულებათა რეაბილიტაცია და აღჭურვა	74.3	41.8	-32.5	-43.8%
24 08	საქართველოში ინოვაციებისა და ტექნოლოგიების განვითარება	74.9	55.3	-19.6	-26.2%
26 09	მიწის ბაზრის განვითარება (WB)	9.5	7.4	-2.1	-22.0%
24 13	ტექნიკური დახმარების პროექტი საქართველოს ენერჯეტიკის სექტორის რეფორმის პროგრამის (GESRP) მხარდასაჭერად (EU-NIF, KfW)	4.0	3.1	-0.9	-21.4%
24 12	ეროვნული ინოვაციური ეკოსისტემის პროექტი (WB)	2.5	2.0	-0.5	-19.0%
09 02	მოსამართლეებისა და სასამართლოს თანამშრომლების მომზადება-გადამზადება	2.5	2.1	-0.4	-17.6%
24 20	სივრცითი და ქალაქთმშენებლობითი განვითარება	7.0	5.8	-1.2	-16.5%
24 04	ბაზარზე ზედამხედველობის სფეროს რეგულირება და განხორციელების ღონისძიებები	1.8	1.5	-0.3	-16.3%

[11] საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსი, მუხლი 56 „სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების წლიური ანგარიში“:

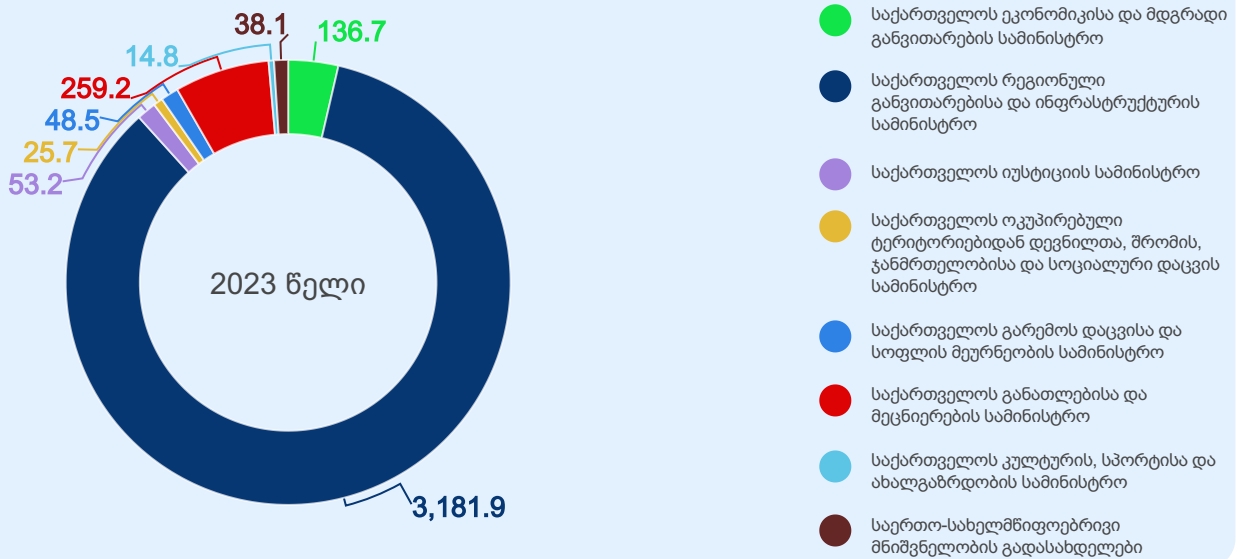
1. სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების წლიური ანგარიში მოიცავს წლიური ბიუჯეტის შესრულების შესახებ არანაკლებ შემდეგ ინფორმაციას: ვ) მხარტავი დაწესებულებების პროგრამების მიხედვით დაზუსტებულ ასიგნებებსა და გადახდილ თანხებს შორის შეუსაბამობის განმარტებას, თუ ასეთი შეუსაბამობა აღემატება 15%-ს;

კაპიტალური პროექტები

2023 წელს სახელმწიფო ბიუჯეტით განსაზღვრული კაპიტალური პროექტების შესრულებამ 3,758.0 მლნ ლარი შეადგინა, რაც წლიური გეგმის (3,654.7 მლნ ლარი) 102.8%-ს, ხოლო დაბუსტებული გეგმის (3,649.5 მლნ ლარი) 103.0%-ს წარმოადგენს. ამასთან, აღსანიშნავია რომ 2023 წელს კაპიტალურ პროექტებზე გაწეული ხარჯიდან 1,508.7 მლნ ლარი მოდის დონორების მიერ დაფინანსებულ სახსრებზე, საიდანაც 1,475.1 მლნ ლარი კრედიტზე, ხოლო 33.6 მლნ ლარი გრანტზე მოდის.

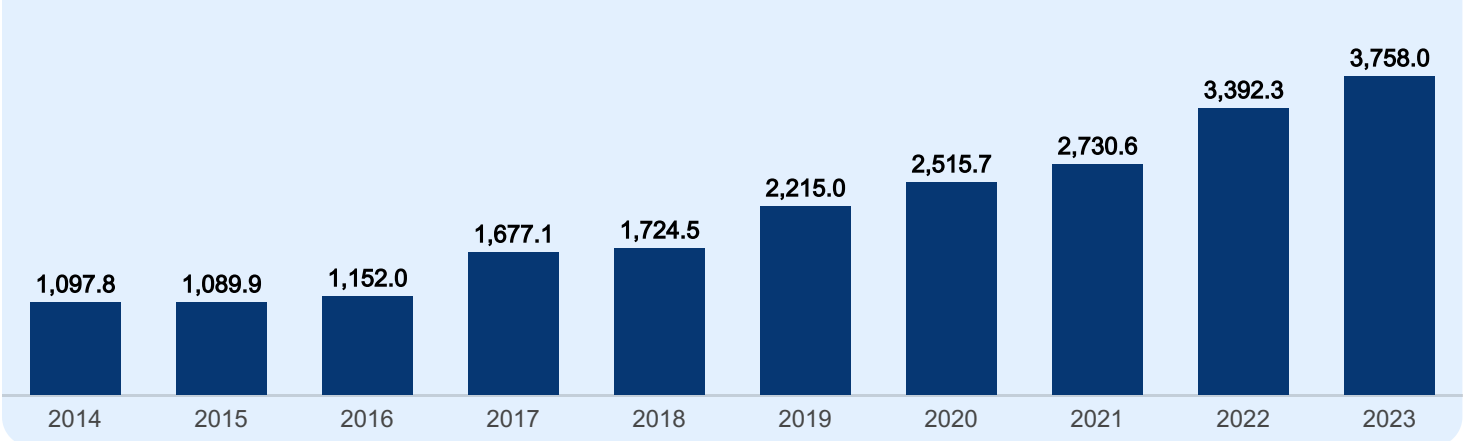
2023 წელს კაპიტალურ პროექტებზე გაწეული ხარჯის 84.7% მოდის საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროზე (3,181.9 მლნ ლარი), საიდანაც „საგზაო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესების ღონისძიებებზე (პროგრამული კოდი 25 02)“ მიიმართა 1,820.4 მლნ ლარი, „რეგიონული და მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციაზე (პროგრამული კოდი 25 03)“ – 448.6 მლნ ლარი და „წყალმომარაგების ინფრასტრუქტურის აღდგენა-რეაბილიტაციაზე (პროგრამული კოდი 25 04)“ – 501.1 მლნ ლარი.

დიაგრამა 49. 2023 წლის კაპიტალური პროექტები სამინისტროებისა და საერთო-სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გადასახდელების მიხედვით (მლნ ლარი).

2014-2023 წლებში კაპიტალური პროექტების შესრულების ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი 2023 წელს დაფიქსირდა და 2022 წლის მონაცემს 365.7 მლნ ლარით (10.8%-ით) აღემატება, რაც შეეხება საშუალო ზრდის ტემპს, 2015-2023 წლებში კაპიტალურ პროექტებზე მიმართული სახსრების საშუალო ზრდის ტემპი 15.4%-ს შეადგენს.

დიაგრამა 50. 2014-2023 წლებში კაპიტალურ პროექტებზე მიმართული სახსრები (მლნ ლარი).

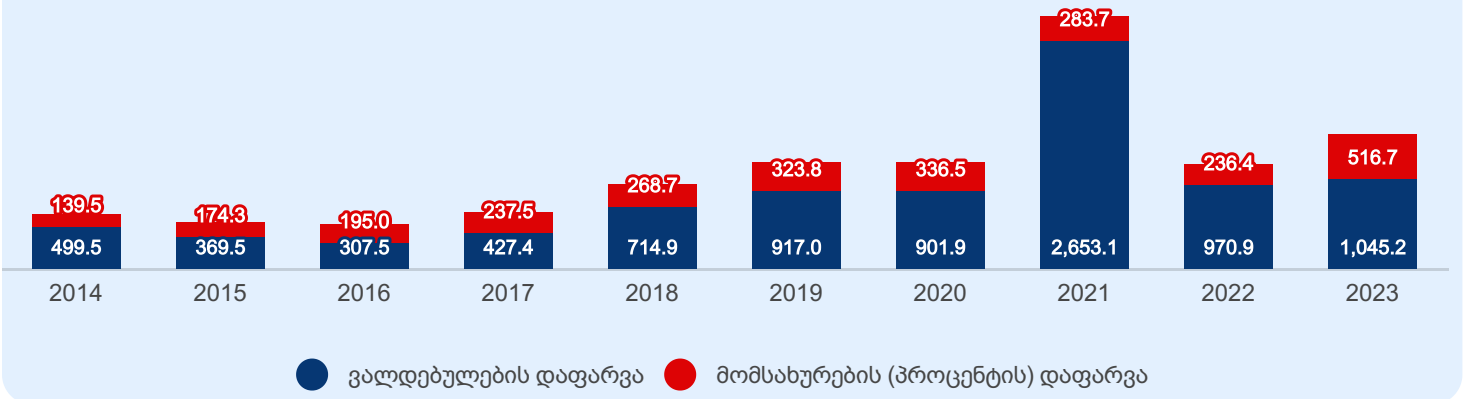

საერთო-სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გადასახდელები

2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონით საერთო-სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გადასახდელები დამტკიცებული ჯამური მოცულობა განისაზღვრა 3,968.2 მლნ ლარის დონეზე, რომელთა შორის ყველაზე მოცულობითია: „საგარეო სახელმწიფო ვალდებულებების მომსახურება და დაფარვა (პროგრამული კოდი - 55 01)“ – 1,596.0 მლნ ლარი; „საშინაო სახელმწიფო ვალდებულებების მომსახურება და დაფარვა (პროგრამული კოდი - 55 02)“ – 715.0 მლნ ლარი; „ავტონომიური რესპუბლიკებისა და მუნიციპალიტეტებისთვის გადასაცემი ტრანსფერები“ (პროგრამული კოდი - 55 04) - 532.0 მლნ ლარი; „საქართველოს რეგიონებში განსახორციელებელი პროექტების ფონდი (პროგრამული კოდი - 55 07)“ – 500.0 მლნ ლარი; „დაგროვებითი საპენსიო სქემის თანადაფინანსება (პროგრამული კოდი - 55 11)“ - 375.0 მლნ ლარი; „საქართველოს მთავრობის სარეზერვო ფონდი“ (პროგრამული კოდი - 55 05) - 100.0 მლნ ლარი და „დონორების მიერ დაფინანსებული საერთო-სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გადასახდელები (პროგრამული კოდი - 55 13)“ - 71.4 მლნ ლარი.

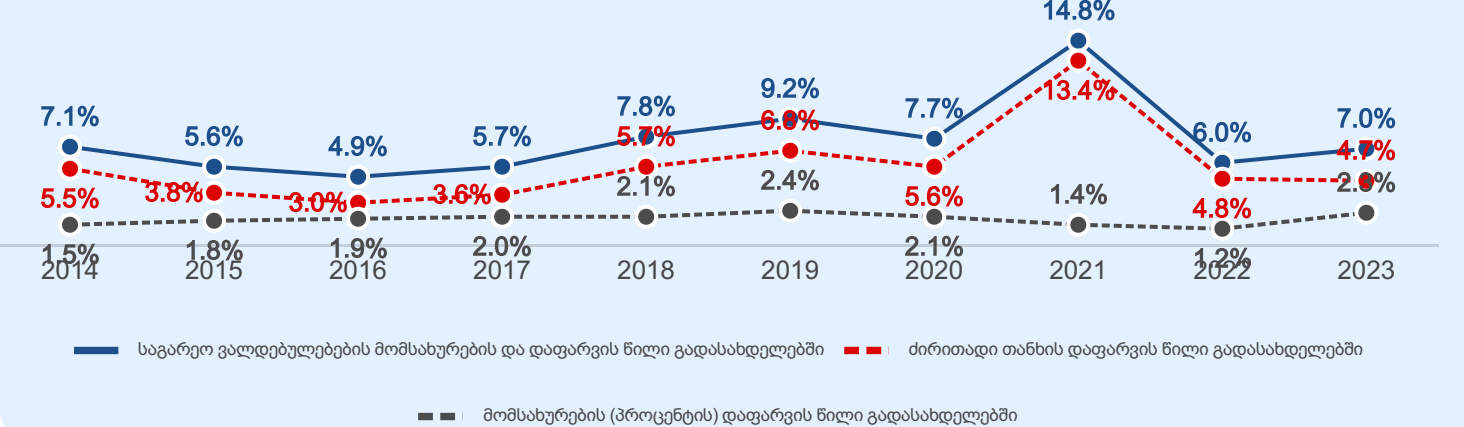
„საგარეო სახელმწიფო ვალდებულებების მომსახურებისა და დაფარვის“ დაზუსტებულმა გეგმამ, 2023 წლის ბოლოსთვის, შეადგინა 1,568.0 მლნ ლარი, ხოლო შესრულებამ - 1,561.9 მლნ ლარი, რაც დაზუსტებული გეგმის 99.6%-ს წარმოადგენს. აღნიშნული შესრულებიდან საგარეო სახელმწიფო ვალდებულებების დაფარვაზე მიიმართა 1,045.2 მლნ ლარი, ხოლო მომსახურების (პროცენტის) დაფარვაზე - 516.7 მლნ ლარი. 2014-2023 წლებში „საგარეო სახელმწიფო ვალდებულებების მომსახურება და დაფარვა“ ყველაზე მაღალ ნიშნულს 2021 წლისთვის აღწევს. რაც დაკავშირებულია იმ ფაქტთან, რომ 2021 წელს მოხდა 2011 წელს გამოშვებული 500 მლნ აშშ დოლარის ღირებულების 10 წლიანი ფასიანი ქაღალდების (ევრობონდების) დაფარვა, რომელმაც, 1,706.7 მლნ ლარი შეადგინა.

დიაგრამა 51. საგარეო სახელმწიფო ვალდებულების მომსახურება და დაფარვა 2014-2023 წლებში (მლნ ლარი)

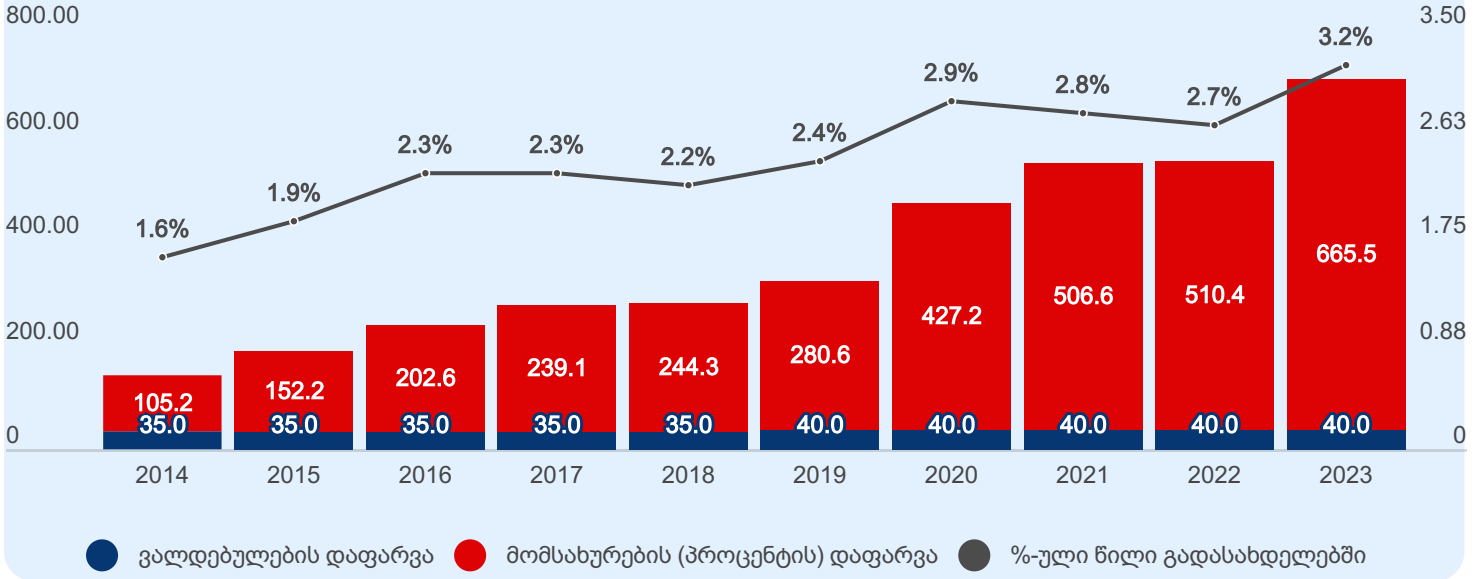
რაც შეეხება საგარეო სახელმწიფო ვალდებულებების მომსახურებისა და დაფარვის წილს სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახდელებში, 2014-2023 წლებში მათი ჯამი ყველაზე მაღალ ნიშნულს 2021 წლისთვის აღწევს (14.8%), ხოლო 2023 წლისთვის 7.0%-ს შეადგენს, საიდანაც 4.7 პროცენტული პუნქტი მოდის ძირითადი თანხის დაფარვაზე, ხოლო 2.3 პროცენტული პუნქტი - მომსახურების დაფარვაზე.

დიაგრამა 52. საგარეო სახელმწიფო ვალდებულების მომსახურების და დაფარვის წილი გადასახდელებში 2014-2023 წლებში (მლნ ლარი, %)

„საშინაო სახელმწიფო ვალდებულებების მომსახურებისა და დაფარვის“ დაზუსტებულმა გეგმამ, 2023 წლის ბოლოსთვის, შეადგინა 711.0 მლნ ლარი, ხოლო შესრულებამ - 705.5 მლნ ლარი, რაც დაზუსტებული გეგმის 99.2%-ს წარმოადგენს. აღნიშნული შესრულებიდან საშინაო სახელმწიფო ვალდებულებების დაფარვაზე მიიმართა 40.0 მლნ ლარი, ხოლო მომსახურების (პროცენტის) დაფარვაზე - 665.5 მლნ ლარი.

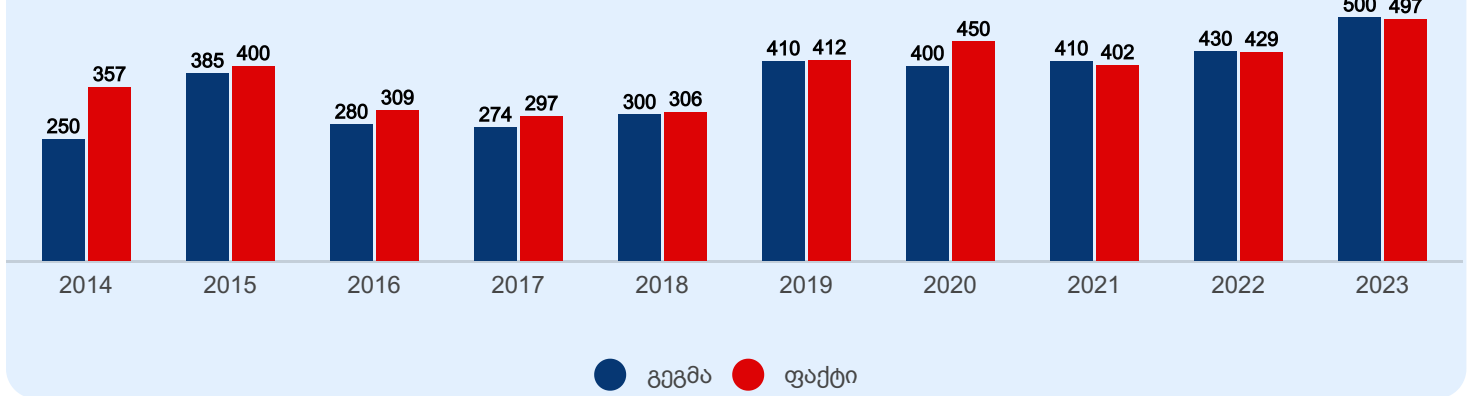
დიაგრამა 53. საშინაო სახელმწიფო ვალდებულებების მომსახურება, დაფარვა და მათი წილი გადასახდელებში 2014-2023 წლებში (მლნ ლარი, %)

„საქართველოს რეგიონებში განსახორციელებელი პროექტების ფონდის“ 2023 წლის დამტკიცებული გეგმა განისაზღვრა 500.0 მლნ ლარის ოდენობით, საიდანაც შესაბამისი სამართლებრივი აქტების საფუძველზე ასიგნებები გადანაწილდა ქვეპროგრამაზე „მუნიციპალიტეტებისათვის გადასაცემი ტრანსფერები (პროგრამული კოდი - 55 04 02)“, აღნიშნული ფონდიდან გადანაწილებული ასიგნებების შესრულებამ 496.7 მლნ ლარი შეადგინა.

ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე წარმოდგენილია 2014-2023 წლებში „საქართველოს რეგიონებში განსახორციელებელი პროექტების ფონდის“ დამტკიცებული მოცულობების და ათვისების შესახებ ინფორმაცია:

დიაგრამა 54. საქართველოს რეგიონებში განსახორციელებელი პროექტების ფონდის დამტკიცებული მოცულობები და ათვისებები 2014-2023 წლებში (მლნ ლარი).

„დონორების მიერ დაფინანსებული საერთო-სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გადასახდელების“ 2023 წლის დაზუსტებულმა გეგმამ 71.4 მლნ ლარი შეადგინა, ხოლო შესრულებამ - 47.3 მლნ ლარი, რაც დაზუსტებული გეგმის 66.3%-ს წარმოადგენს. აღნიშნული შესრულებიდან 56.6% მოდის პროექტის - „აჭარის სოფლების წყალმომარაგებისა და წყალარინების პროგრამა, საქართველო (EU, KfW)“- შესრულებაზე 26.8 მლნ ლარის ოდენობით.

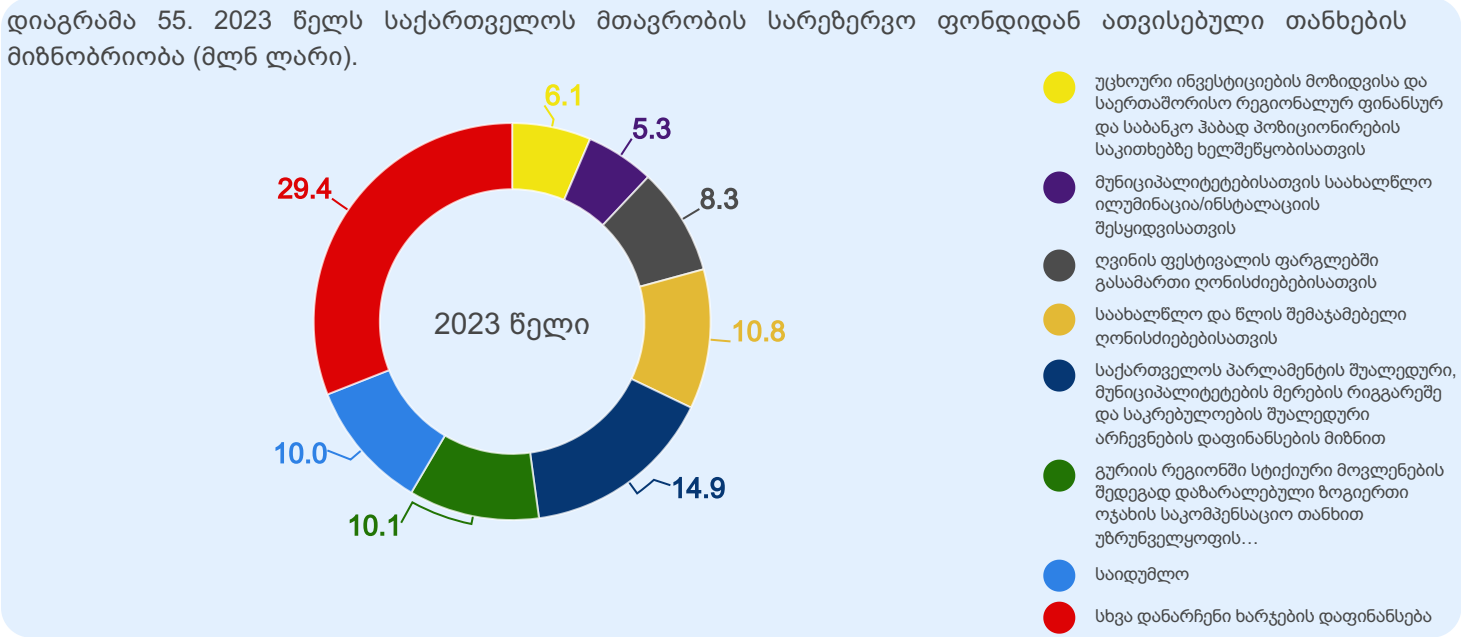
„დაგრძელებითი საპენსიო სქემის თანადაფინანსების“ 2023 წლის დაზუსტებული გეგმა 375.0 მლნ ლარის ოდენობით განისაზღვრა, ხოლო შესრულებამ 369.5 მლნ ლარი (98.5%) შეადგინა.

„ავტონომიური რესპუბლიკებისა და მუნიციპალიტეტებისათვის გადასაცემი ტრანსფერების (პროგრამული კოდი 55 04)“ დაზუსტებულმა გეგმამ 1,096.3 მლნ ლარი შეადგინა, ხოლო შესრულებამ - 1,090.8 მლნ ლარი, რაც დაზუსტებული გეგმის 99.5%-ს და პროგრამული კოდების - „საცხოვრებლად ვარგისი ქალაქების საინვესტიციო პროგრამა (პროგრამული კოდი 55 13 05)“, „თბილისის მყარი ნარჩენების მართვა (პროგრამული კოდი 55 13 03)“ და „საერთაშორისო პარტნიორებთან თანამშრომლობით მუნიციპალიტეტებში დაგეგმილი რეფორმების ფინანსური მხარდაჭერა (პროგრამული კოდი 55 12)“ - ფარგლებში გაცემულ კაპიტალურ გრანტებთან ერთად სახელმწიფო ბიუჯეტიდან ავტონომიური რესპუბლიკებისა და მუნიციპალიტეტებისათვის გადაცემული ტრანსფერები ჯამურად 1,109.6 მლნ ლარით განისაზღვრა, საიდანაც 445.3 მლნ ლარი წარმოადგენს კაპიტალურ ტრანსფერს, 643.8 მლნ ლარი - სპეციალურ ტრანსფერს და 20.5 მლნ ლარი - მიზნობრივ ტრანსფერს.

საერთო-სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გადასახდელების ანალიზისას საინტერესოა „საქართველოს მთავრობის სარეზერვო ფონდისა“ და „მაღალმთიანი დასახლებების განვითარების ფონდის“ შესრულების მაჩვენებლები 2023 წლისთვის.

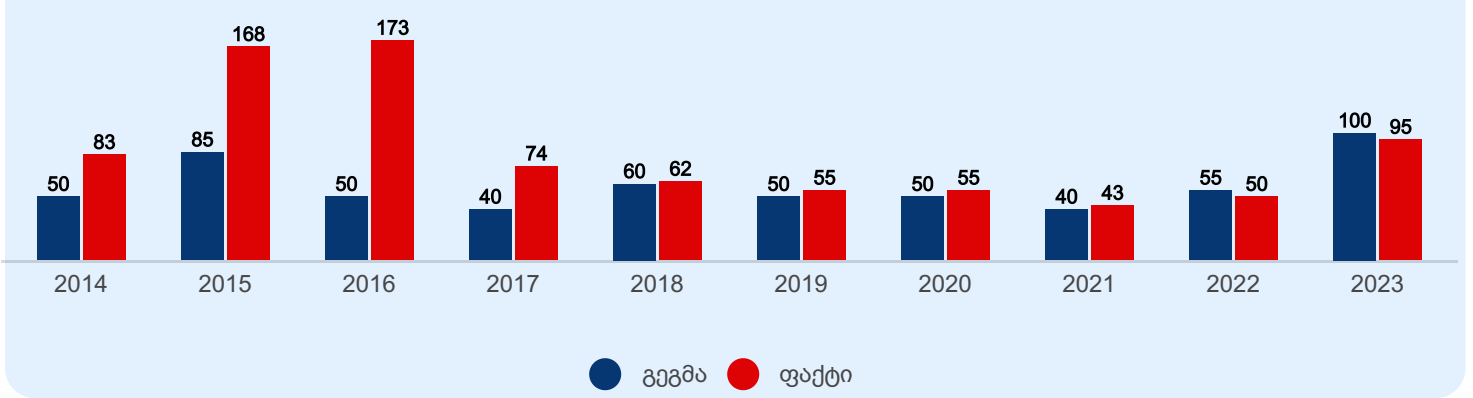
„საქართველოს მთავრობის სარეზერვო ფონდის“ დამტკიცებული ოდენობა განსაზღვრული იყო 100.0 მლნ ლარის ოდენობით და შესაბამისი სამართლებრივი აქტების საფუძველზე სხვადასხვა პროგრამებზე იქნა გადანაწილებული. 2023 წლის ბოლოსთვის „საქართველოს მთავრობის სარეზერვო ფონდის“ შესრულებამ შეადგინა 94.8 მლნ ლარი, რომლის ათვისება მოხდა შემდეგი მხარჯავი დაწესებულებების/ პროგრამების ფარგლებში:

„საქართველოს მთავრობის ადმინისტრაცია“ (პროგრამული კოდი 04 00) – 49.8 მლნ ლარი; „არჩევნების ჩატარების ღონისძიებები“ (პროგრამული კოდი 06 04) – 14.9 მლნ ლარი; „ეკომიგრანტთა მიგრაციის მართვა“ (პროგრამული კოდი 27 06 02) – 10.1 მლნ ლარი; სხვა დანარჩენი - 20.0 მლნ ლარი.

ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე წარმოდგენილია 2014-2023 წლებში „საქართველოს მთავრობის სარეზერვო ფონდის“ დამტკიცებული მოცულობების და ათვისებების შესახებ ინფორმაცია:

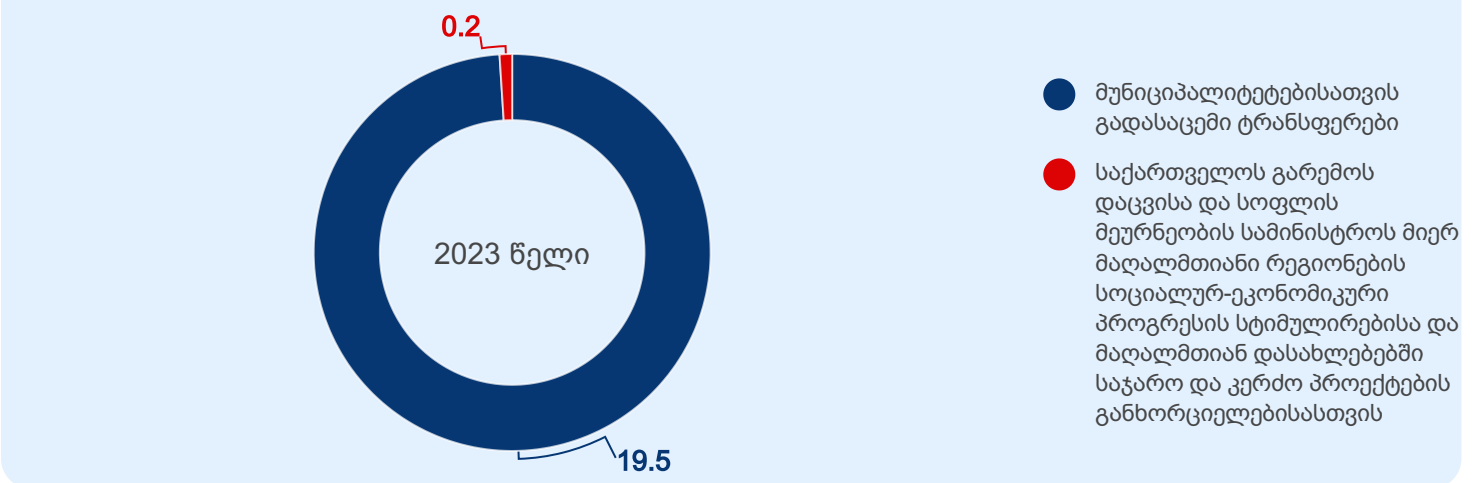
დიაგრამა 56. საქართველოს მთავრობის სარეზერვო ფონდის დამტკიცებული მოცულობები და ათვისებები 2014-2023 წლებში (მლნ ლარი).

რაც შეეხება „მაღალმთიანი დასახლებების განვითარების ფონდს“, აღნიშნული ფონდის დამტკიცებული ოდენობა განსაზღვრული იყო 20.0 მლნ ლარის ოდენობით და 2023 წლის ბოლოსთვის შესრულებამ 19.7 მლნ ლარი შეადგინა, რომლის ათვისება მოხდა შემდეგი პროგრამის/ქვეპროგრამის ფარგლებში: „მუნიციპალიტეტებისთვის გადასაცემი ტრანსფერები“ (პროგრამული კოდი - 55 04 02) – 19.5 მლნ ლარი და „მაღალმთიან დასახლებებში სამეწარმეო საქმიანობის ხელშეწყობის პროგრამა“ (პროგრამული კოდი - 31 05 25) - 0.2 მლნ ლარი.

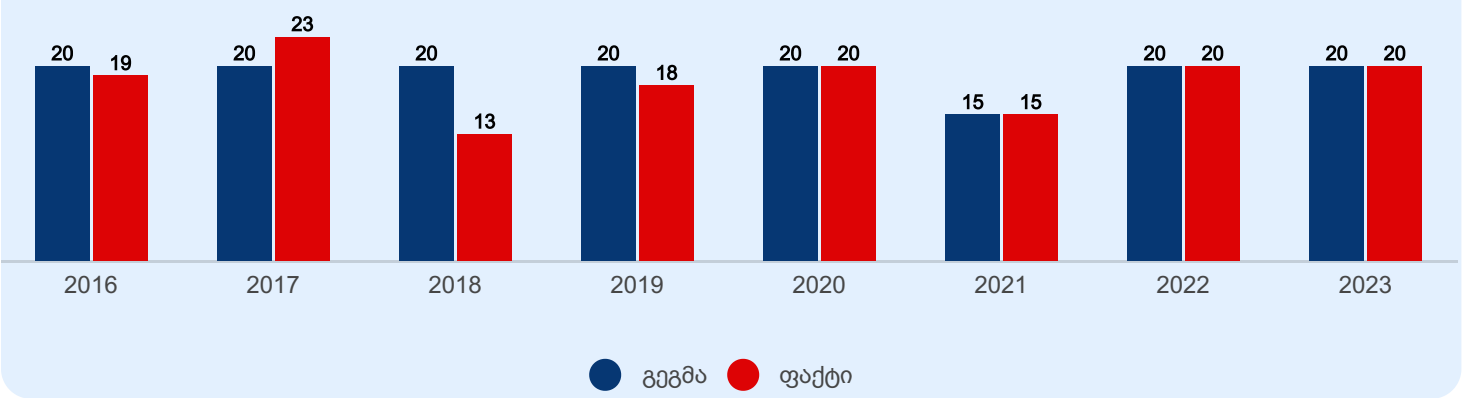
ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე წარმოდგენილია „მაღალმთიანი დასახლებების განვითარების ფონდიდან“ ათვისებული სახსრების მიზნობრიობა:

დიაგრამა 57. 2023 წელს მაღალმთიანი დასახლებების განვითარების ფონდიდან ათვისებული თანხების მიზნობრიობა (მლნ ლარი).

ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე წარმოდგენილია 2016-2023 წლებში ზემოაღნიშნული ფონდის დამტკიცებული მოცულობების და ათვისებების შესახებ ინფორმაცია:

დიაგრამა 58. მაღალმთიანი დასახლებების განვითარების ფონდის დამტკიცებული მოცულობები და ათვისებები 2016-2023 წლებში (მლნ ლარი).

სახელმწიფო ბიუჯეტის ნაშთის ცვლილება, საოპერაციო სალდო და მთლიანი სალდო

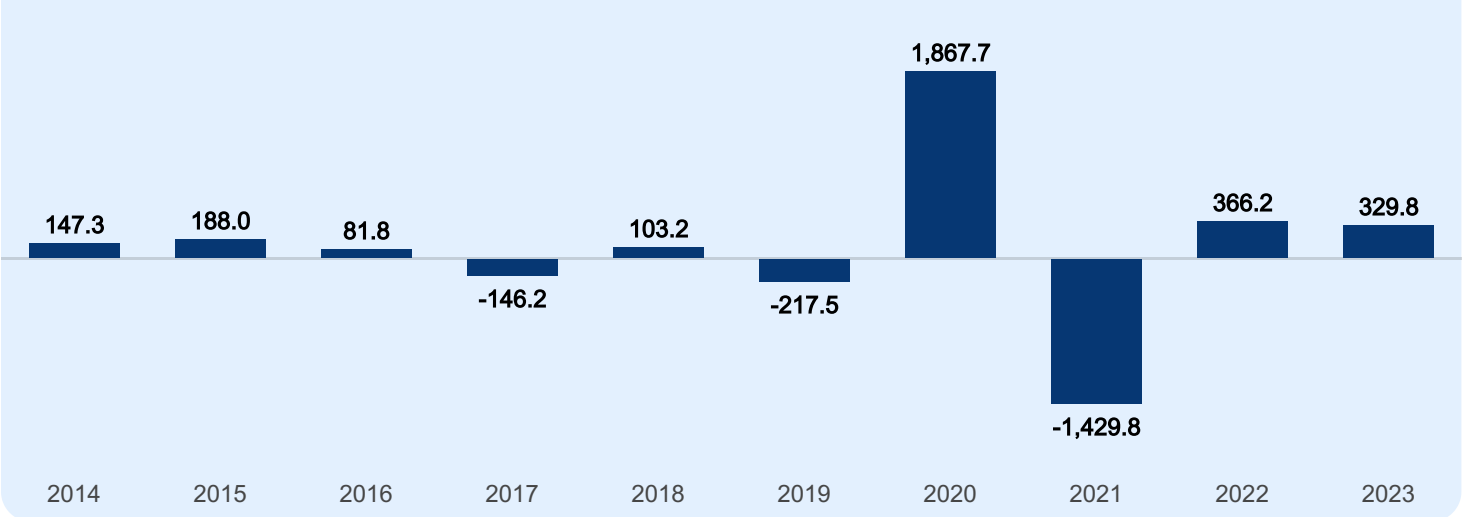
ნაშთის ცვლილება

2023 წლის დასაწყისისათვის სახელმწიფო ბიუჯეტის დაზუსტებული ნაშთის მოცულობამ შეადგინა 1,247.5 მლნ ლარი. წლის ბოლოსათვის, ნაშთის დაგროვების გათვალისწინებით, სახელმწიფო ბიუჯეტის ანგარიშზე არსებულმა ნაშთის მოცულობამ შეადგინა 1,577.3 მლნ ლარი. საანგარიშო პერიოდში კი სახელმწიფო ბიუჯეტის ნაშთის ცვლილებამ (დაგროვება) შეადგინა 329.8 მლნ ლარი. კერძოდ:

- 2023 წლის თავდაპირველი ბიუჯეტის კანონით შემოსულობები 21,914.2 მლნ ლარით, გადასახდელები კი 21,880.1 მლნ ლარით განისაზღვრა. შესაბამისად, დაიგეგმა ბიუჯეტის ნაშთის დაგროვება 34.1 მლნ ლარის ოდენობით. ოქტომბერში ბიუჯეტის კანონში განხორციელებული ცვლილებით, შემოსულობების საპროგნოზო მოცულობა 22,170.9 მლნ ლარამდე და გადასახდელების გეგმა 22,311.3 მლნ ლარამდე გაიზარდა, ნაშთის გამოყენების მანკენებელი კი - 140.4 მლნ ლარით განისაზღვრა.
- წლის განმავლობაში დაფიქსირდა შემოსულობების და გადასახდელების მობილიზების მაღალი მანკენებელი (დამტკიცებულ მოცულობასთან შედარებით 509.1 მლნ ლარით და 38.9 მლნ ლარით მეტი). შედეგად, ნაცვლად ნაშთის გამოყენებისა (140.4 მლნ ლარის ოდენობით), წლის ბოლოს დაფიქსირდა ნაშთის დაგროვება 329.8 მლნ ლარის ოდენობით.

ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე წარმოდგენილია სახელმწიფო ბიუჯეტის ნაშთის ცვლილება 2014-2023 წლებში.

დიაგრამა 59. სახელმწიფო ბიუჯეტის ნაშთის ცვლილება 2014-2023 წლებში (მლნ ლარი).

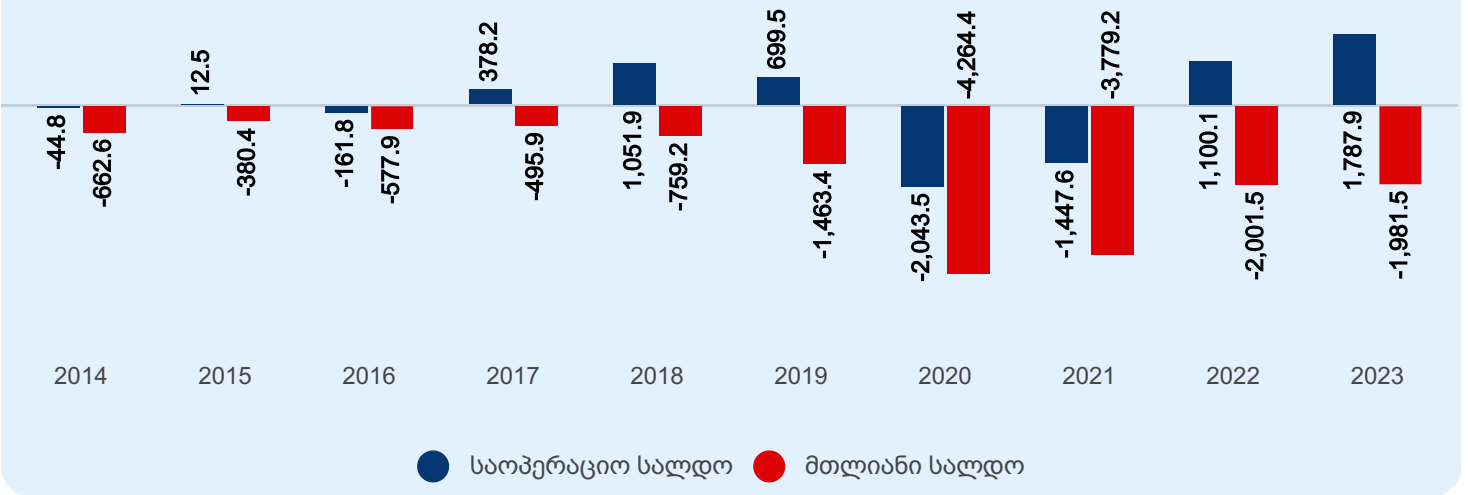

საოპერაციო სალდო და მთლიანი სალდო

რაც შეეხება საოპერაციო სალდოს და მთლიან სალდოს, 2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის საოპერაციო სალდომ შეადგინა 1,787.9 მლნ ლარი, ხოლო მთლიანმა სალდომ - -1,981.5 მლნ ლარი. 2014-2023 წლებში, როგორც საოპერაციო სალდოს, ასევე, მთლიანი სალდოს ყველაზე დაბალი მაჩვენებელი დაფიქსირდა 2020 წელს, რაც დაკავშირებულია, წინა წლებთან შედარებით, როგორც შემოსავლების შემცირებასთან, ასევე, ხარჯებისა და არაფინანსური აქტივების ზრდის კომბონენტების ზრდასთან.

ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე წარმოდგენილია სახელმწიფო ბიუჯეტის საოპერაციო სალდო და მთლიანი სალდო 2014-2023 წლებში.

დიაგრამა 60. სახელმწიფო ბიუჯეტის საოპერაციო სალდო და მთლიანი სალდო 2014-2023 წლებში (მლნ ლარი).

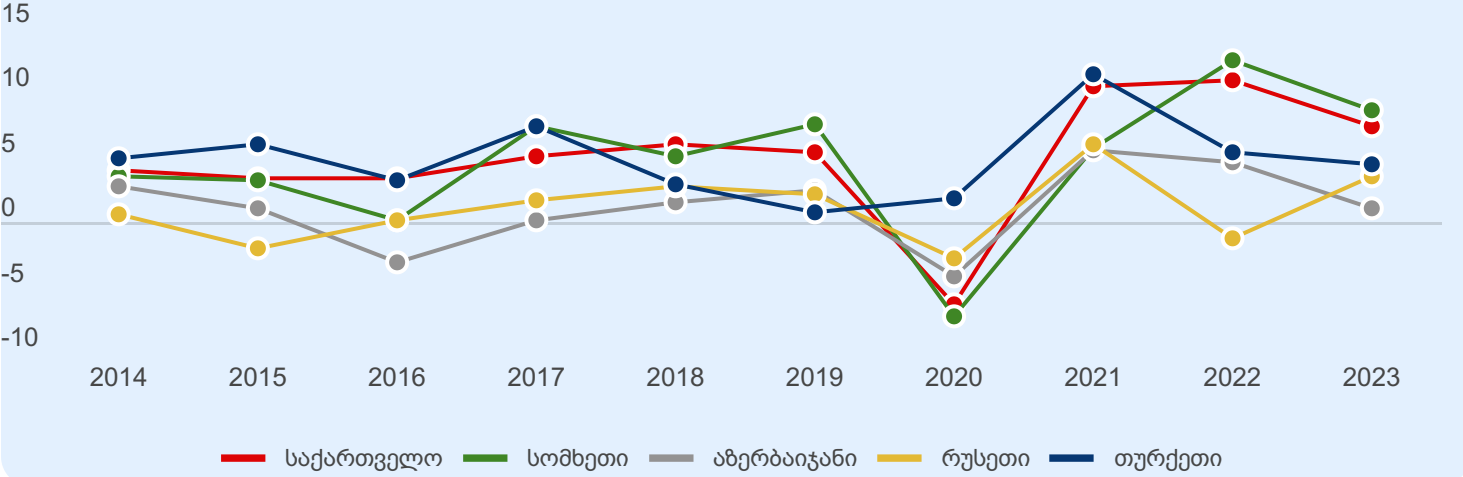

ძირითადი მაჩვენებლების შედარება სხვადასხვა ქვეყნების მაჩვენებლებთან¹²

საქართველოს მეზობელი ქვეყნები

საქართველოში, 2021 წლიდან, ეკონომიკური ზრდის მაღალი მაჩვენებლები დაფიქსირდა. კერძოდ, 2021 წელს - 10.6%, 2022 წელს - 11.0%, ხოლო 2023 წელს მშპ-ის რეალურმა ზრდამ 7.5% შეადგინა. აღნიშნული მაჩვენებელი მნიშვნელოვნად აღემატება მეზობელი ქვეყნების მაჩვენებლებს, გარდა სომხეთისა (სადაც მშპ-ის ზრდამ 8.7% შეადგინა).

დიაგრამა 61. ეკონომიკური ზრდა საქართველოსა და მეზობელ ქვეყნებში 2014-2023 წლებში (%).

როგორც დიაგრამაზეა წარმოდგენილი, საქართველოს ეკონომიკური ზრდის მაჩვენებელი, არა მხოლოდ 2023 წლისთვის იყო ერთ-ერთი ყველაზე მაღალი. საქართველოს ეკონომიკური ზრდის გასული 10 წლის საშუალო მაჩვენებელი 5.0%-ს შეადგენს, რაც ყველაზე მაღალი მონაცემია მეზობელი ქვეყნების ანალოგიურ მაჩვენებლებთან შედარებით. სომხეთში აღნიშნული (10 წლის საშუალო ეკონომიკური ზრდა) 4.7%-ს შეადგენს, აზერბაიჯანსა და რუსეთში - 1.2%-ს, ხოლო თურქეთში 4.9%-ს.

გარდა ეკონომიკური ზრდისა, საინტერესოა მსყიდველობითი უნარის პარიტეტი^[13]-(Purchasing Power Parity - PPP) მიხედვით ერთ სულ მოსახლეზე მშპ-ის საქართველოს მაჩვენებლის შედარება მეზობელი ქვეყნების ანალოგიურ მაჩვენებლებთან.

2023 წელს საქართველოს მშპ ერთ სულ მოსახლეზე PPP-ის მიხედვით 19,004.0 საერთაშორისო დოლარს^[14] შეადგენდა. მეზობელი ქვეყნებიდან, საქართველოს აღნიშნული მაჩვენებელი აღემატება სომხეთისა და აზერბაიჯანის, ხოლო ჩამორჩება რუსეთისა და თურქეთის ანალოგიურ მაჩვენებლებს.

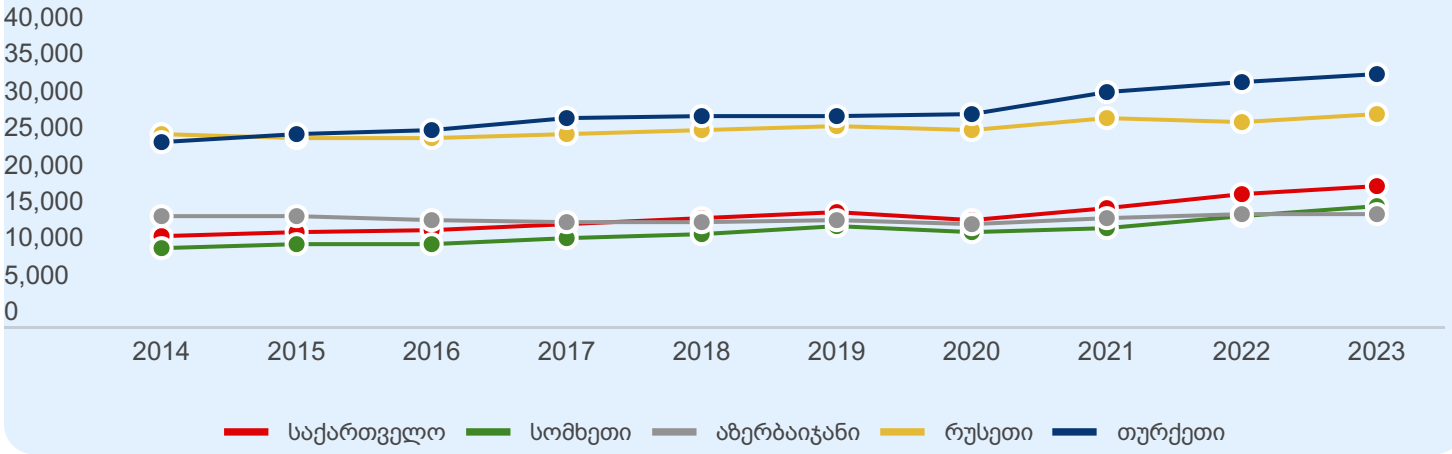
[12] მოცემულ თავში განხილული მაჩვენებლები წარმოდგენილია საერთაშორისო სავალუტო ფონდის მონაცემების მიხედვით (მსოფლიო ეკონომიკური მიმოხილვა - აპრილი, 2024)

<https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2024/04/16/world-economic-outlook-april-2024>

[13] მსყიდველობითი უნარის პარიტეტი (PPP) ახდენს სხვადასხვა ვალუტის საერთო ვალუტაში კონვერტაციას და მათი მსყიდველობითი უნარის გათანაბრებას ეკონომიკებს შორის ფასების დონის განსხვავებების გათვალისწინებით. მეთი სიმარტივისთვის, იგი წარმოადგენს საბოლოო, თუ რისი ყიდვა შეუძლია ეკონომიკის ადგილობრივ ვალუტას სხვა ეკონომიკაში. PPP-ზე დაფუძნებული შედარების მეთოდი განსხვავდება საბაზრო გაცვლით კურსზე დაფუძნებული შედარების მეთოდისგან, რადგან ეს უკანასკნელი არ განასხვავებს ეკონომიკის სხვადასხვა პროდუქტის ფარდობითი ფასების დონეს. (მსოფლიო ბანკი)

[14] საერთაშორისო დოლარს აქვს იგივე მსყიდველობითი ძალა, რაც აშშ დოლარს აქვს ამერიკის შეერთებულ შტატებში. მონაცემები მუდმივია 2017 საერთაშორისო დოლარებში. (მსოფლიო ბანკი)

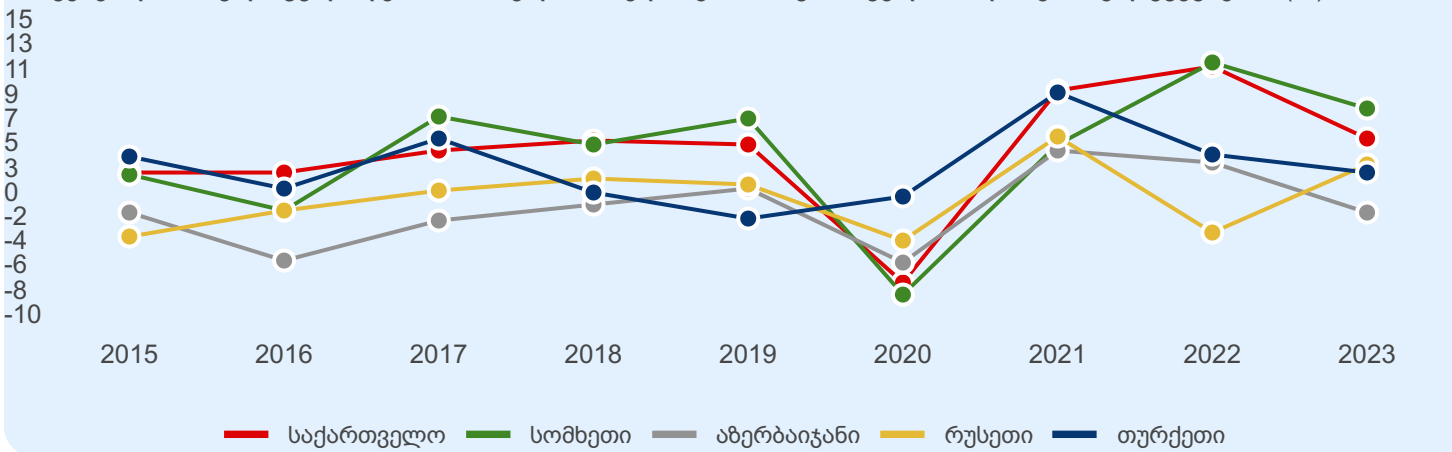
დიაგრამა 62. მშპ ერთ სულ მოსახლეზე მსყიდველობითი უნარის პარიტეტის მიხედვით საქართველოსა და მეზობელ ქვეყნებში 2014-2023 წლებში (2017 საერთაშორისო დოლარი).

როგორც დიაგრამაზეა წარმოდგენილი, საქართველოს მშპ ერთ სულ მოსახლეზე PPP-ის მიხედვით, 2014 წელს, მხოლოდ სომხეთის ანალოგიურ მონაცემს აღემატებოდა, თუმცა საქართველოს მაჩვენებელმა აზერბაიჯანის მონაცემს 2018 წლიდან გადაასწრო. რეგიონში PPP-ის მიხედვით ერთ სულ მოსახლეზე მშპ-ის ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი, 2015 წლიდან, თურქეთში ფიქსირდება და 2023 წლისთვის 34,401.5 საერთაშორისო დოლარის ოდენობით განისაზღვრა, რაც საქართველოს ანალოგიურ მაჩვენებელს თითქმის 2-ჯერ აღემატება.

გარდა ამისა, აღსანიშნავია, რომ 2015-2023 წლებში რეგიონში PPP-ის მიხედვით მშპ ერთ სულ მოსახლეზე, ნომინალურ გამოსახულებაში, ყველაზე მაღალი ტემპით საქართველოში იზრდებოდა. კერძოდ, 2015-2023 წლებში, საქართველოში, მშპ ერთ სულ მოსახლეზე PPP-ის მიხედვით, ყოველწლიურად, საშუალოდ 5.1%-ით იზრდებოდა. ანალოგიური მაჩვენებელი სომხეთში 4.9%-ს შეადგენდა, თურქეთში - 3.7%-ს, რუსეთში - 1.2%-ს და აზერბაიჯანში - 0.2%-ს.

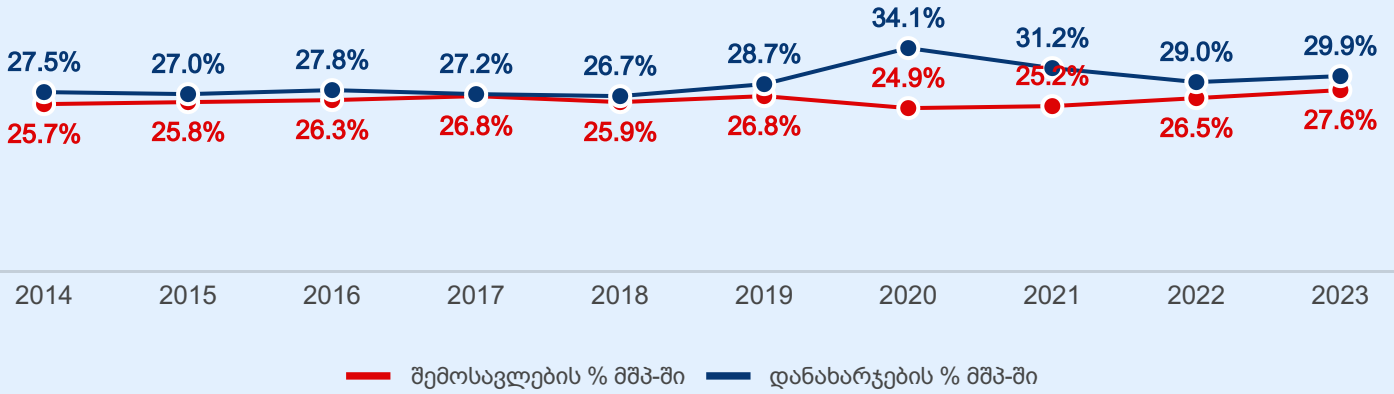
დიაგრამა 63. მსყიდველობითი უნარის პარიტეტის მიხედვით ერთ სულ მოსახლეზე მშპ-ის ნომინალური მაჩვენებლის %-ული ცვლილება წინა წელთან შედარებით საქართველოსა და მეზობელ ქვეყნებში (%)

საინტერესოა, ასევე, განვიხილოთ მშპ-ის მიმართ ბიუჯეტის შემოსავლებისა და დანახარტების წილობრივი მაჩვენებლები საქართველოსა და მეზობელი ქვეყნების მიხედვით, 2014-2023 წლებში.

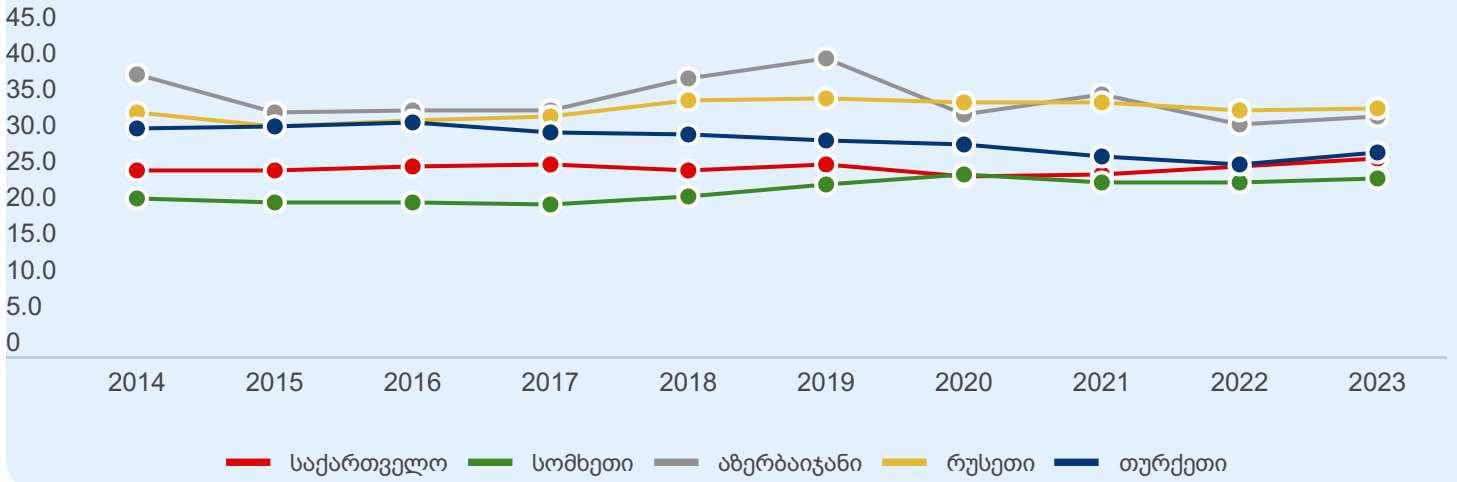
საქართველოში მშპ-ის მიმართ საბიუჯეტო შემოსავლების წილობრივი მაჩვენებელი, 2014-2023 წლებში, მნიშვნელოვანი ცვალებადობით არ ხასიათდება, საშუალოდ 26.2%-ს შეადგენს და 24.9%-27.6%-ის ფარგლებში მერყეობს. აღნიშნული მაჩვენებლის ყველაზე დაბალი ნიშნული 2020 წელს ფიქსირდება, ხოლო ყველაზე მაღალი - 2023 წელს. შემოსავლები მშპ-ის მიმართ 2014-2019 წლებში (გარდა 2018 წლისა) ზრდადი ტენდენციით ხასიათდება (25.7%-დან 26.8%-მდე), 2020 წელს იკლებს (24.9%-მდე), ხოლო 2021 წლიდან ისევ ზრდადი ტენდენციას იძენს და 2023 წელს აღწევს 27.6%-ს (2021-2022 წლებთან შედარებით იმატებს, შესაბამისად, 2.4 და 1.1 %-ული პუნქტით).

დიაგრამა 64. საქართველოს მშპ-ის მიმართ ბიუჯეტის შემოსავლებისა და დანახარჯების წილობრივი მარჯვენებლები 2014-2023 წლებში (%).

2023 წელს, მეზობელ ქვეყნებთან შედარებით, მშპ-ში ბიუჯეტის შემოსავლების წილის მიხედვით, საქართველო, უსწრებს მხოლოდ სომხეთს (24.8%), ხოლო ყველაზე მაღალი მარჯვენებელი რუსეთში დაფიქსირდა (34.5%). 2014-2023 წლებში, 2023 წლის მსგავსად, საქართველოს მარჯვენებელი უსწრებს მხოლოდ სომხეთს. საქართველოსთან თითქმის მიახლოებული მარჯვენებლები აქვს 2020 წელს - სომხეთს, და ასევე, 2022-2023 წლებში - თურქეთს (რომელსაც საშუალო პოზიცია უკავია). ყველაზე მაღალი პოზიციებით ხასიათდება აზერბაიჯანი (საშუალო მარჯვენებელი 35.7%-ია), და ასევე რუსეთი, რომელიც სტაბილური მარჯვენებლებით ხასიათდება (პანდემიისა და ომის პერიოდშიც კი), საშუალო მარჯვენებელი 34.3%-ია.

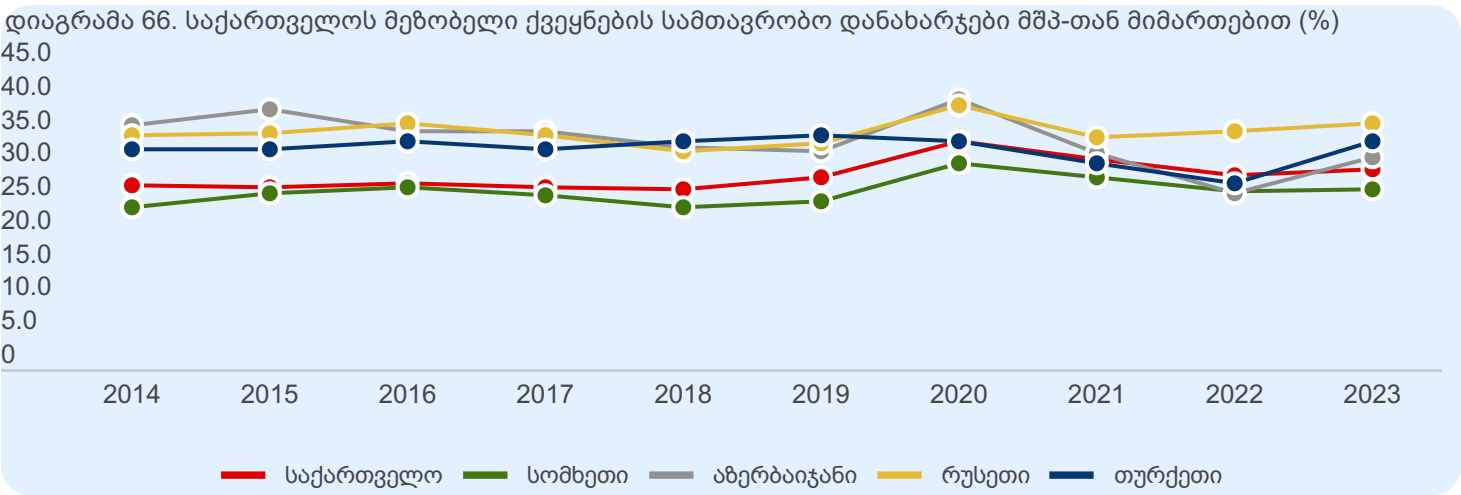
დიაგრამა 65. საქართველოს მეზობელი ქვეყნების ბიუჯეტის შემოსავლები მშპ-თან მიმართებით (%)

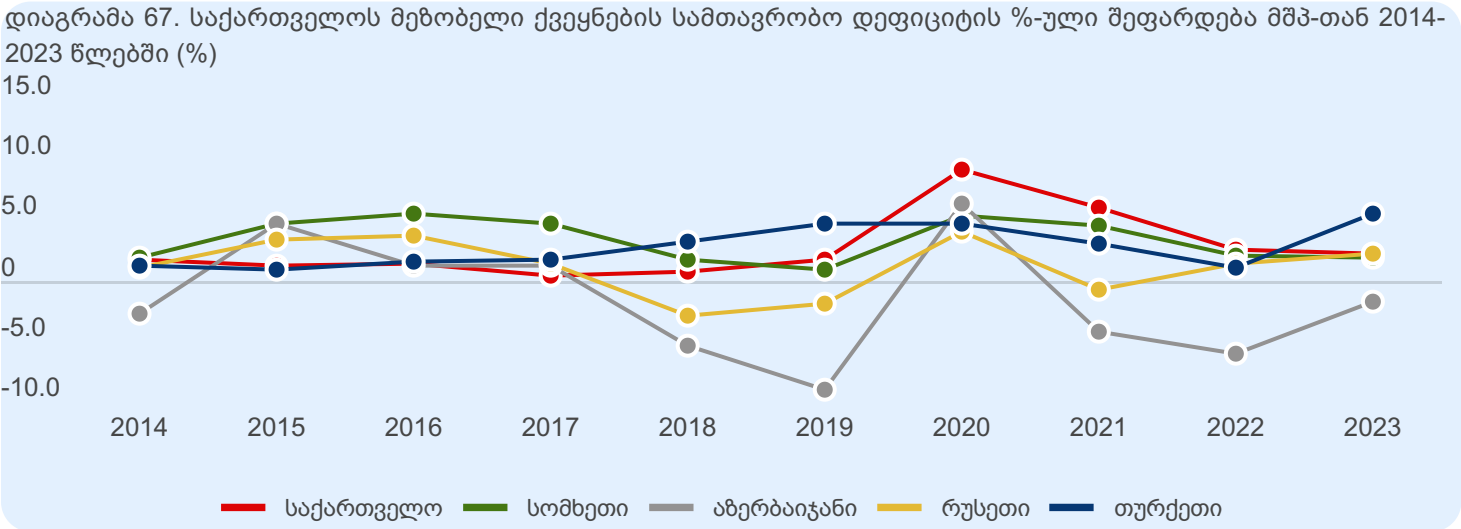
რაც შეეხება საქართველოში მშპ-ის მიმართ სამთავრობო დანახარჯების^[15] წილობრივ მარჯვენებელს, 2014-2023 წლებში, მეტ-ნაკლებად ცვალებადობით ხასიათდება, საშუალოდ 28.9%-ს შეადგენს და 26.7%-34.1%-ის ფარგლებში მერყეობს. აღნიშნულ მარჯვენებელს 2014-2017 წლებში შედარებით სტაბილური დონე აქვს (27.0% - 27.8% ფარგლებშია), 2018 წელს 26.7%-მდე (მინიმალურ დონემდე) იკლებს, ხოლო 2020 წელს, 2019 წელთან შედარებით, მკვეთრად (5.4 %-ული პუნქტით) იზრდება და მაქსიმალურ ნიშნულს (34.1%-ს) აღწევს, 2021 წლიდან კი კლებად ხასიათს იძენს და 2022-2023 წლებში, შესაბამისად, 29.0% - 29.9 %-მდე მცირდება.

[15] სამთავრობო დანახარჯები გულისხმობს ნაერთი ბიუჯეტის ხარჯებისა და არაფინანსური აქტივების ცვლილების ჯამს.

მეზობელ ქვეყნებთან შედარებით, 2023 წელს, მშპ-ში ბიუჯეტის სამთავრობო დანახარჯების წილის მიხედვით, საქართველო, უსწრებს მხოლოდ სომხეთს (26.8%), რომელსაც ყველაზე დაბალი მარგენებელი აქვს, ხოლო ყველაზე მაღალი მარგენებელი რუსეთში ფიქსირდება (36.8%). 2014-2023 წლებშიც, ყველაზე დაბალი მარგენებლებით სომხეთი გამოირჩევა (საშუალოდ, 26.5%, მერყეობს 24.0%-30.6%-ის ფარგლებში), ხოლო საქართველო აღნიშნულ პერიოდში აღემატება არამართო სომხეთის მარგენებლებს, მცირედით უსწრებს, 2021-2022 წლებში - თურქეთს (0.4 და 1.3%-ული პუნქტით) და 2022 წელს - აზერბაიჯანს (2.8 %-ული პუნქტით). 2014-2023 წლებში ყველაზე მაღალი პოზიციებით ხასიათდება რუსეთი (საშუალო მარგენებელი 35.4%) და ასევე, აზერბაიჯანი (საშუალო მარგენებელი 34.2%). აღსანიშნავია, რომ 2020 წელს (პანდემიის დროს) საქართველოსა და დანარჩენ მეზობელ ქვეყნებში, თურქეთის გარდა, დანახარჯების წილი მშპ-ში მკვეთრად გაზრდილია, თუმცა მოცემულ წელს აღნიშნული მარგენების საშუალო დონიდან გადახრა ყველაზე მაღალია აზერბაიჯანსა და საქართველოში, ყველაზე დაბალია თურქეთში, ასევე, რუსეთში).

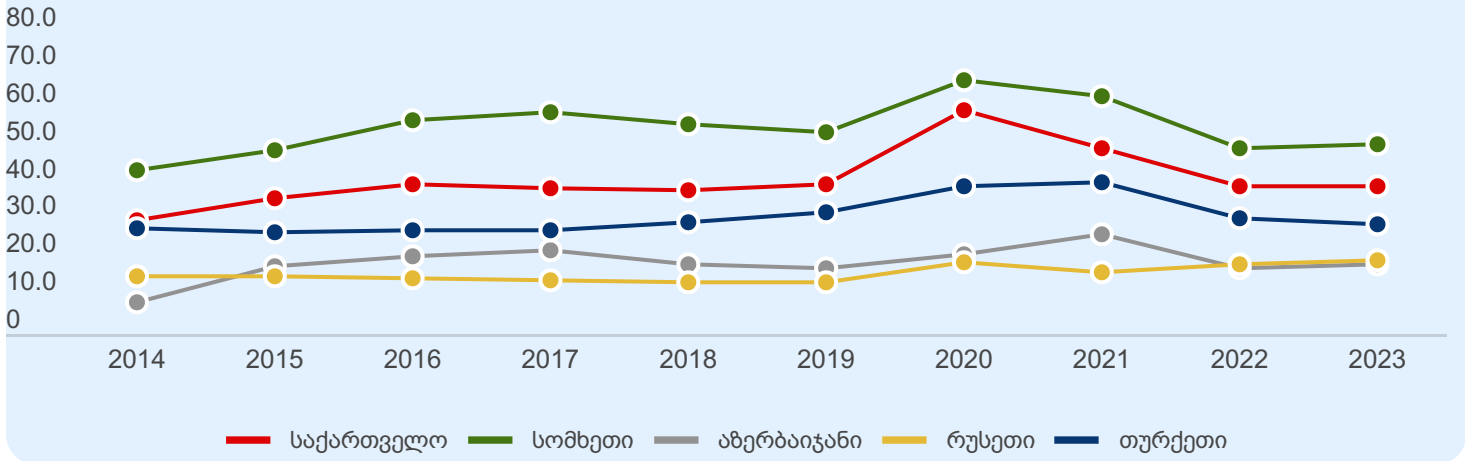
საბიუჯეტო მარგენებლების მიმოხილვისას საინტერესოა, ასევე, საქართველოს მთავრობის ვალისა და დეფიციტის შედარება მეზობელი ქვეყნების მარგენებლებთან. 2023 წელს, საერთაშორისო სავალუტო ფონდის მონაცემების მიხედვით, საქართველოს სამთავრობო დეფიციტმა მშპ-ის 2.3% შეადგინა. მეზობელი ქვეყნებიდან, საქართველოზე მაღალი მარგენებელი დაფიქსირდა თურქეთში - 5.5%, რუსეთის სამთავრობო დეფიციტმა მშპ-ის 2.3% შეადგინა სომხეთის შემთხვევაში აღნიშნული მარგენებელი 2.0%-ს შეადგენს, აზერბაიჯანის შემთხვევაში კი იგი -1.7%-ია (პროფიციტია).

როგორც დიაგრამაზე წარმოდგენილი, კოვიდ-19-ის პანდემიის პერიოდში (2020-2021 წლებში), მშპ-თან დეფიციტის ფარდობის ყველაზე მაღალი მარგენებელი საქართველოში დაფიქსირდა, 2020 წელს 9.2% და 2021 წელს 6.0%, თუმცა მომდევნო წლებში შემცირდა აღნიშნული ფარდობის მარგენებელი და როგორც ზემოთ აღინიშნა, 2023 წლისთვის 2.3% შეადგინა.

რაც შეეხება მთავრობის ვალის ფარდობას მთლიან შიდა პროდუქტთან, 2023 წლის მონაცემების მიხედვით აღნიშნული მაჩვენებელი საქართველოს შემთხვევაში - 39.2%-ს წარმოადგენს. მეზობელი ქვეყნებიდან, 2023 წლისთვის, საქართველოზე მაღალი მაჩვენებელი სომხეთს აქვს - მშპ-ის 50.5%, ხოლო დანარჩენი ქვეყნების მთავრობის ვალის მშპ-თან ფარდობის მაჩვენებელი ჩამორჩება საქართველოს მონაცემს. კერძოდ, აზერბაიჯანი - 18.4%, რუსეთი - 19.7% და თურქეთი - 28.9%. 2014-2023 წლებში ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი დაფიქსირდა სომხეთის შემთხვევაში 2020 წელს 67.4%-ის ოდენობით, ხოლო ყველაზე დაბალი მაჩვენებელი დაფიქსირდა აზერბაიჯანის შემთხვევაში 2014 წელს 8.5%-ის ოდენობით.

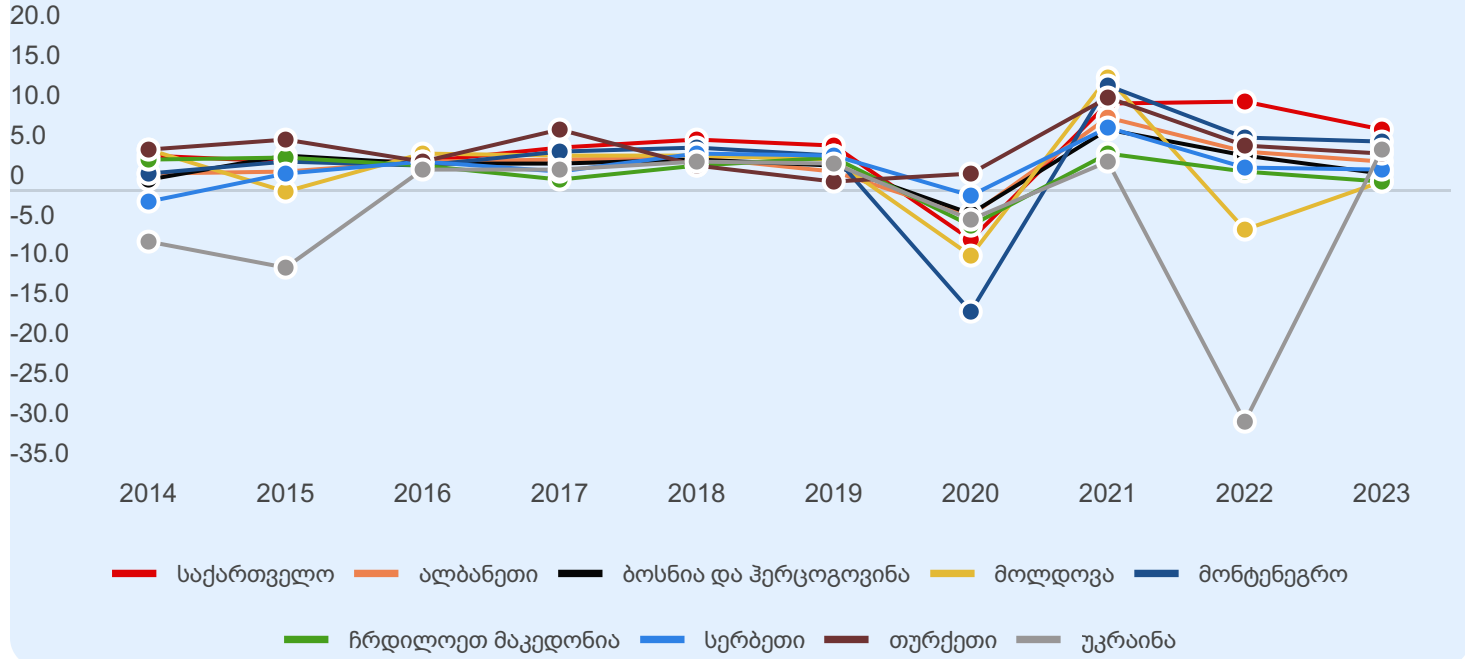
დიაგრამა 68. საქართველოს მეზობელი ქვეყნების მთავრობის ვალის %-ული შეფარდება მშპ-თან 2014-2023 წლებში (%)

ევროკავშირის წევრობის კანდიდატი ქვეყნები

საქართველოს მაჩვენებლების შედარება, გარდა მეზობელი ქვეყნების მაჩვენებლებისა, საინტერესოა, ასევე, ევროკავშირის წევრობის კანდიდატი ქვეყნების მაჩვენებლებთან. 2023 წელს, ევროკავშირის წევრობის კანდიდატი ქვეყნებიდან, ყველაზე მაღალი ეკონომიკური ზრდის მაჩვენებელი საქართველოში დაფიქსირდა - 7.5%, ხოლო ყველაზე დაბალი მოლდოვასა და ჩრდილოეთ მაკედონიაში - 1.0%.

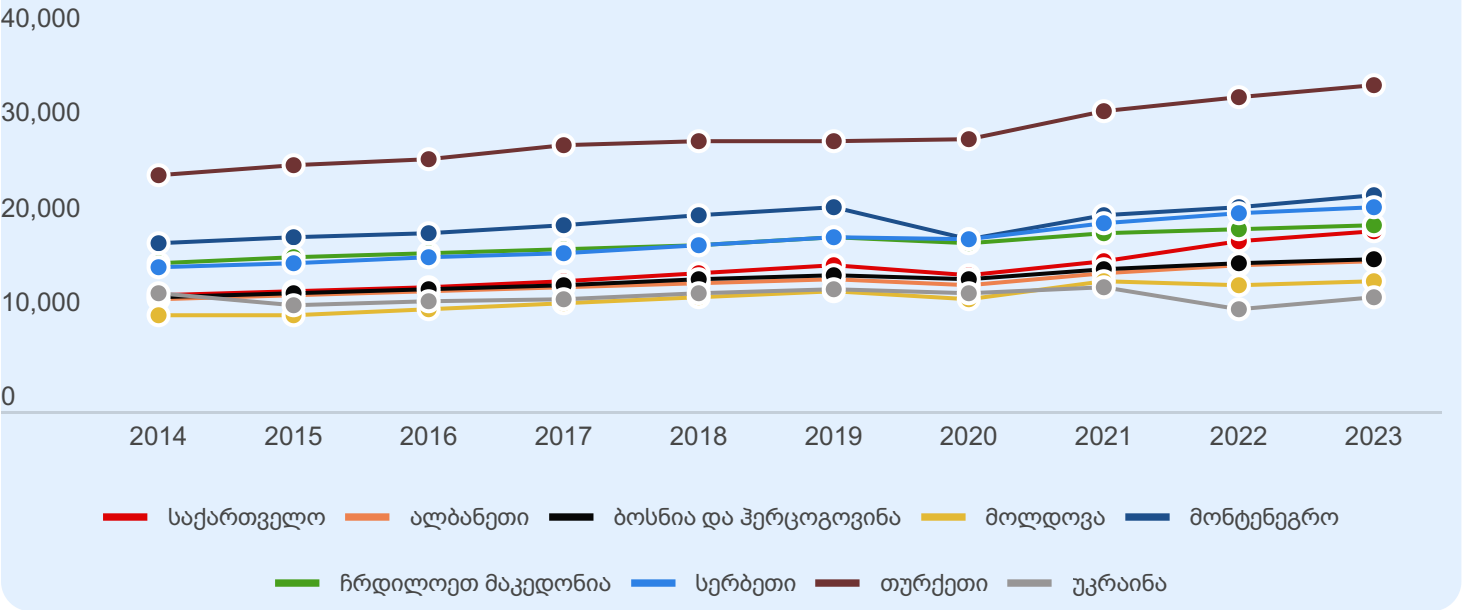
დიაგრამა 69. ეკონომიკური ზრდა ევროკავშირის წევრობის კანდიდატ ქვეყნებში 2014-2023 წლებში (%).

მსგავსად მეზობელი ქვეყნებისა, ევროკავშირის წევრობის კანდიდატ ქვეყნებს შორის, გასული 10 წლის (2014-2023 წლების) ეკონომიკური ზრდის ყველაზე მაღალი საშუალო მაჩვენებელი, ასევე, საქართველოში დაფიქსირდა (5.0%).

რაც შეეხება PPP-ის მიხედვით მშპ-ს ერთ სულ მოსახლეზე ევროკავშირის წევრობის კანდიდატი ქვეყნების მიხედვით, 2023 წლისთვის საქართველოს მაჩვენებელი (19,004.0 საერთაშორისო დოლარი) აღემატება 4 ქვეყნის (ალბანეთი, ბოსნია და ჰერცეგოვინა, მოლდოვა და უკრაინა) და ჩამორჩება 4 ქვეყნის (მონტენეგრო, ჩრდილოეთ მაკედონია, სერბეთი და თურქეთი) მაჩვენებლებს.

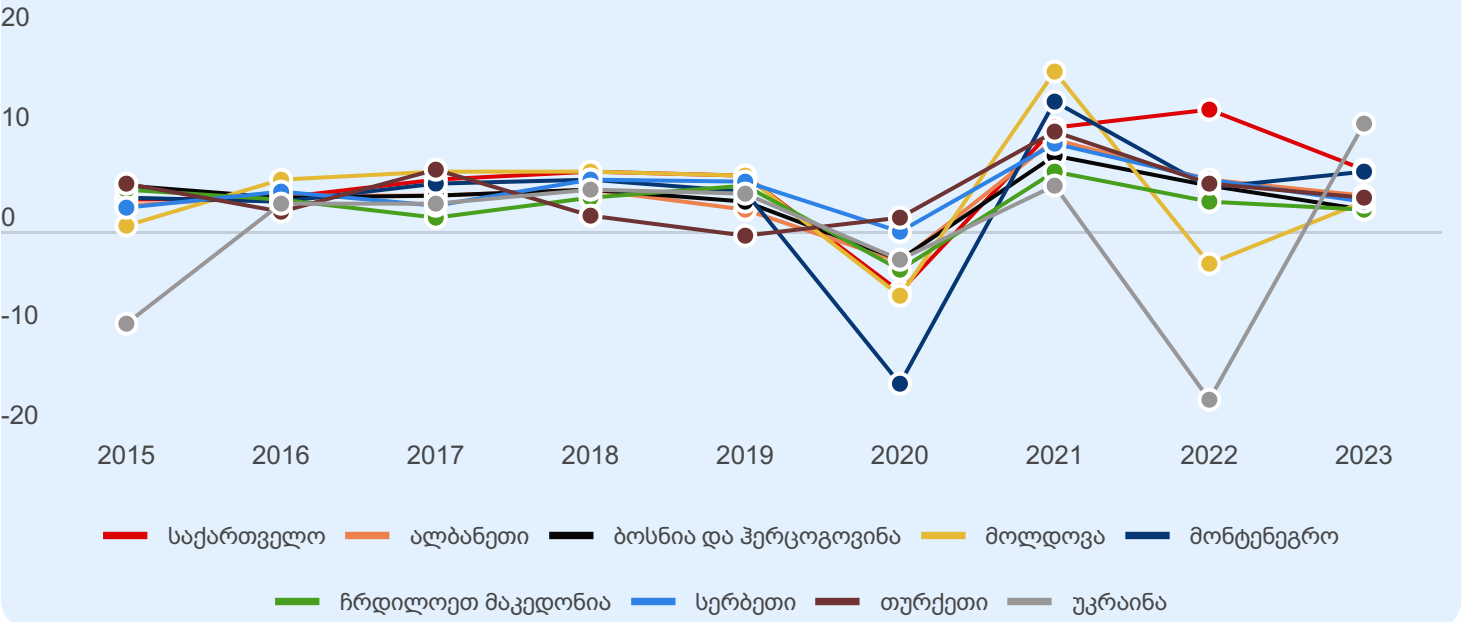
დიაგრამა 70. მშპ ერთ სულ მოსახლეზე მსყიდველობითი უნარის პარიტეტის მიხედვით ევროკავშირის წევრობის კანდიდატი ქვეყნებში 2014-2023 წლებში (2017 საერთაშორისო დოლარი).

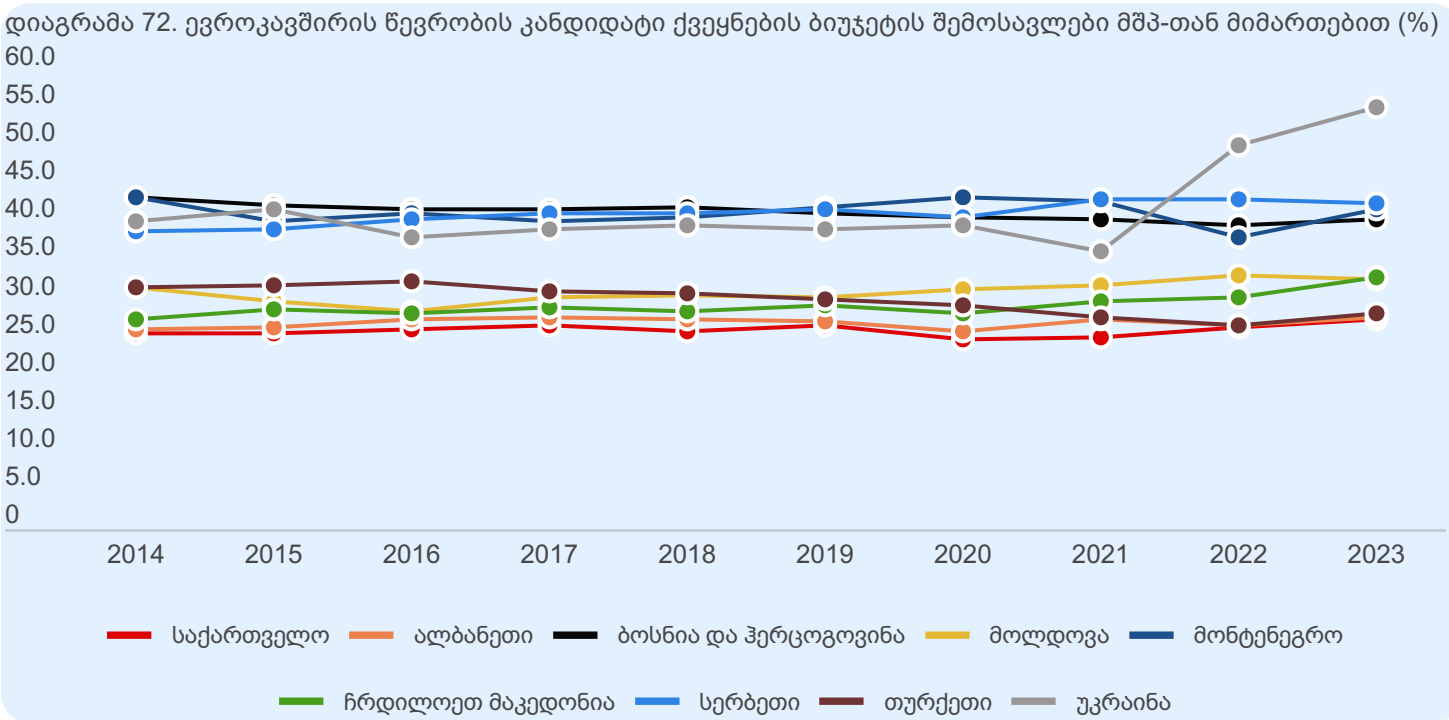
როგორც დიაგრამაზეა გამოსახული, არამხოლოდ 2023 წელს, არამედ გასული 10 წლის მანძილზე PPP-ის მიხედვით ერთ სულ მოსახლეზე მშპ-ის ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი ყოველწლიურად თურქეთში ფიქსირდებოდა და მნიშვნელოვნად აღემატებოდა ევროკავშირის წევრობის კანდიდატი სხვა დანარჩენი ქვეყნების ანალოგიურ მაჩვენებლებს.

აღსანიშნავია, რომ 2015-2023 წლებში ევროკავშირის წევრობის კანდიდატი ქვეყნებს შორის PPP-ის მიხედვით მშპ ერთ სულ მოსახლეზე, ნომინალურ გამოსახულებაში, ყველაზე მაღალი ტემპით საქართველოში იზრდებოდა. კერძოდ, 2015-2023 წლებში, საქართველოში, მშპ ერთ სულ მოსახლეზე PPP-ის მიხედვით, ყოველწლიურად, საშუალოდ 5.1%-ით იზრდებოდა. აღნიშნული მაჩვენებელი გარდა ჩრდილოეთ მაკედონიისა და უკრაინისა, სხვა კანდიდატი ქვეყნებში 3%-დან 4%-მდე მერყეობდა, უკრაინაში -0.1% შეადგინა, ხოლო ჩრდილოეთ მაკედონიაში - 2.6%.

დიაგრამა 71. მსყიდველობითი უნარის პარიტეტის მიხედვით ერთ სულ მოსახლეზე მშპ-ის ნომინალური მაჩვენებლის %-ული ცვლილება წინა წელთან შედარებით ევროკავშირის წევრობის კანდიდატი ქვეყნებში (%)

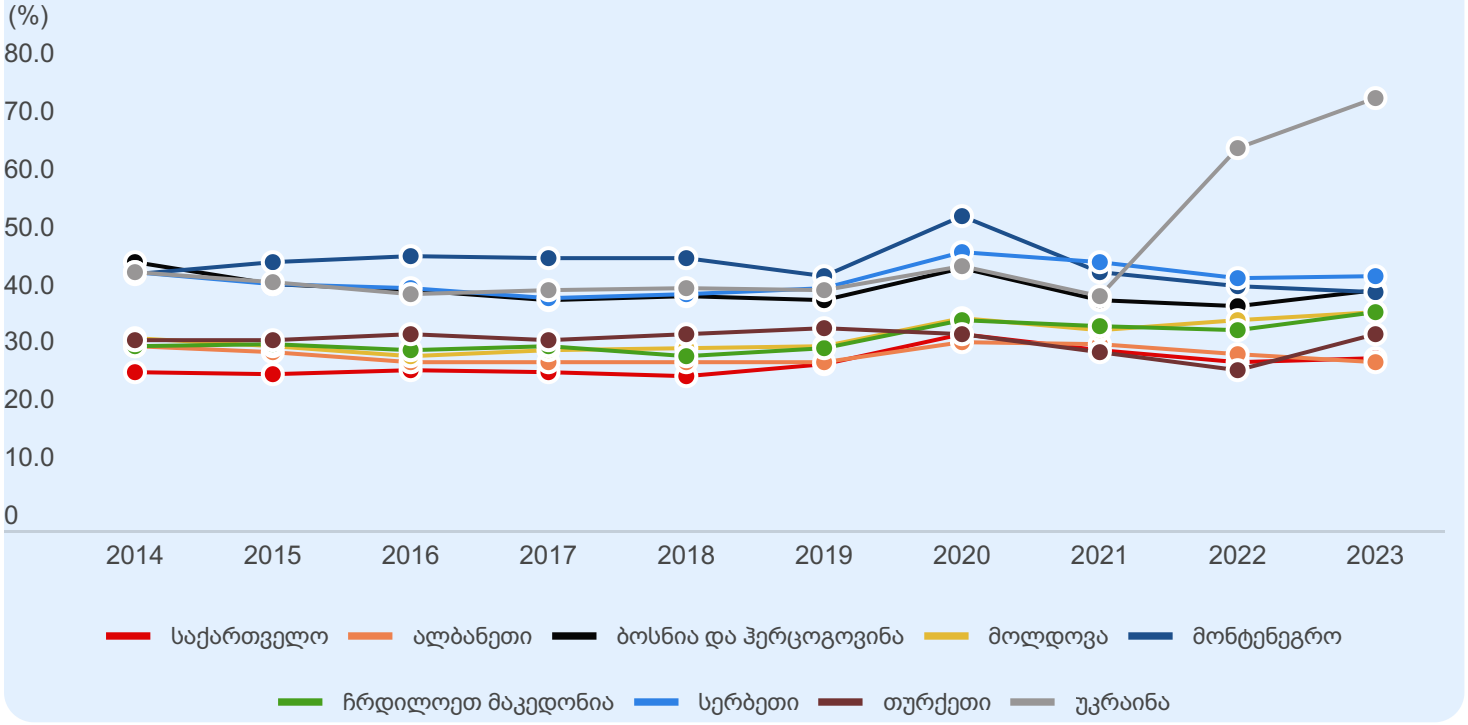
ევროკავშირის წევრობის კანდიდატ ქვეყნებთან შედარებით, საქართველო, მშპ-ში საბიუჯეტო შემოსავლების წილის მიხედვით, 2023 წელს, ყველაზე დაბალი მაჩვენებლებით (27.6%) ხასიათდება, თუმცა მასთან თითქმის მიახლოებული მაჩვენებლები აქვს ალბანეთს (27.9%), ხოლო ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი აქვს უკრაინას^[16] (55.2%). მსგავსად 2023 წლისა, 2014-2023 წლებში, ყველაზე დაბალი მაჩვენებლებით საქართველო გამოირჩევა (საშუალოდ 26.2%), თუმცა მასთან თითქმის მიახლოებული მაჩვენებლები აქვს ალბანეთს (საშუალოდ, 27.1%) და ასევე, თურქეთს, 2022-2023 წლებში (შესაბამისად, 26.6% და 28.4%). ზოგადად, აღნიშნული მაჩვენებლის მიხედვით, ევროკავშირის წევრობის კანდიდატი ქვეყნები შეძლება დაიყოს 2 ჯგუფად: მშპ-ში შემოსავლების წილის 25%-დან 35%-მდე დიაპაზონშია საქართველოს, ალბანეთის, ჩრდილოეთ მაკედონიის, მოლდოვას და თურქეთის მაჩვენებლები, ხოლო სერბეთის, უკრაინის, მონტენეგროსა და ბოსნია-ჰერცეგოვინას ანალოგიური მაჩვენებლები 35%-დან 45%-მდე დიაპაზონში მერყეობს (თუმცა უკრაინის შემთხვევაში 2021-2023 წლებში მკვეთრად განსხვავებული მდგომარეობაა პანდემიისა და ომის შედეგად შექმნილი ვითარების გავლენით).

ევროკავშირის წევრობის კანდიდატ ქვეყნებთან შედარებით, მშპ-ში სამთავრობო დანახარტების წილის მიხედვით, 2023 წელს, საქართველო ყველაზე დაბალი მაჩვენებლებით (29.9%) გამოირჩევა, გამონაკლისია ალბანეთი, რომელსაც 0.9%-ული პუნქტით უსწრებს. 2014-2019 წლებშიც, საქართველო, ყველაზე დაბალი მაჩვენებლებით ხასიათდება, თუმცა 2020 წელსაც მცირედით (1.6 %-ული პუნქტით) აღემატება ალბანეთს და ასევე, 2021-2022 წლებში - თურქეთს (შესაბამისად, 0.4 და 1.3 %-ული პუნქტით). ზოგადად, მშპ-ის მიმართ როგორც შემოსავლების, ასევე, დანახარტების წილობრივი მაჩვენებლების მიხედვითაც, ევროკავშირის წევრობის კანდიდატი ქვეყნები შეძლება დაიყოს 2 ჯგუფად: მშპ-ში დანახარტების წილის 26%-დან 38%-მდე დიაპაზონშია საქართველოს, ალბანეთის, ჩრდილოეთ მაკედონიის, მოლდოვასა და თურქეთის მაჩვენებლები, ხოლო სერბეთის, უკრაინის, მონტენეგროსა და ბოსნია-ჰერცეგოვინას ანალოგიური მაჩვენებლები 38%-დან 55%-მდე დიაპაზონში მერყეობს (უკრაინის შემთხვევაში 2021-2023 წლებში მკვეთრად განსხვავებული მდგომარეობაა პანდემიისა და ომის შედეგად შექმნილი ვითარების გავლენით). დანახარტების წილი მშპ-ში 2020 წელს ევროკავშირის კანდიდატ ქვეყნებშიც მკვეთრად გაზრდილია (თურქეთის გარდა), თუმცა მოცემულ წელს აღნიშნული მაჩვენებლის საშუალო დონიდან გადახრა, მონტენეგროს შემდეგ, ყველაზე მაღალია საქართველოში (ყველაზე დაბალია თურქეთში, ასევე, ალბანეთში).

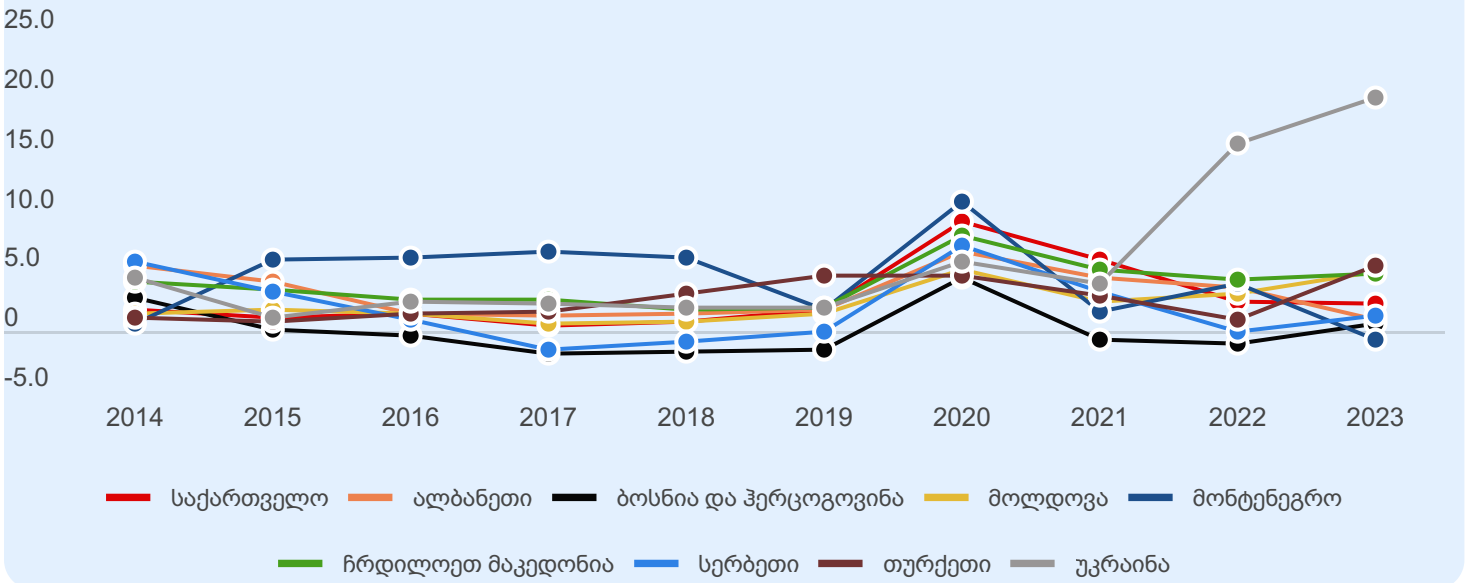
[16] აღსანიშნავია, რომ რუსეთ-უკრაინის ომის დაწყებიდან მნიშვნელოვნად გაიზარდა უკრაინის ბიუჯეტის შემოსავლები მშპ-თან მიმართებით. კერძოდ, 2021 წელს აღნიშნული მაჩვენებელი 36.5%-ს შეადგენდა, 2022 წელს კი 50.3%-მდე გაიზარდა.

დიაგრამა 73. ევროკავშირის წევრობის კანდიდატი ქვეყნების სამთავრობო დანახარტები მშპ-თან მიმართებით

საბიუჯეტო მარჯვენებლების მიმოხილვისას საინტერესოა, ასევე, საქართველოს მთავრობის ვალისა და დეფიციტის შედარება ევროკავშირის წევრობის კანდიდატი ქვეყნების მარჯვენებლებთან. 2023 წელს, ევროკავშირის წევრობის კანდიდატ ქვეყნებს შორის, დეფიციტის მშპ-თან ფარდობის ყველაზე დაბალი მარჯვენებელი მონტენეგროს შემთხვევაში ფიქსირდება და -0.7%-ს (პროფიციტს) შეადგენს, ხოლო ყველაზე მაღალი მარჯვენებელი - უკრაინის შემთხვევაში^[17], რომელიც 19.7%-ს წარმოადგენს. 2023 წელს, გარდა უკრაინისა, ევროკავშირის წევრობის კანდიდატი ქვეყნებიდან, საქართველოს მარჯვენებელზე (2.3%) მაღალი სამთავრობო დეფიციტის ფარდობა მშპ-თან დაფიქსირდა თურქეთში (5.5%), მოლდოვასა (5.0%) და ჩრდილოეთ მაკედონიაში (4.9%), ხოლო საქართველოზე დაბალი მარჯვენებელი დაფიქსირდა სერბეთში (1.3%), ალბანეთში (1.1%), ბოსნია-ჰერცეგოვინასა (0.7%) და მონტენეგროში (-0.7%).

დიაგრამა 74. ევროკავშირის წევრობის კანდიდატი ქვეყნების სამთავრობო დეფიციტის %-ული შეფარდება მშპ-თან 2014-2023 წლებში (%)

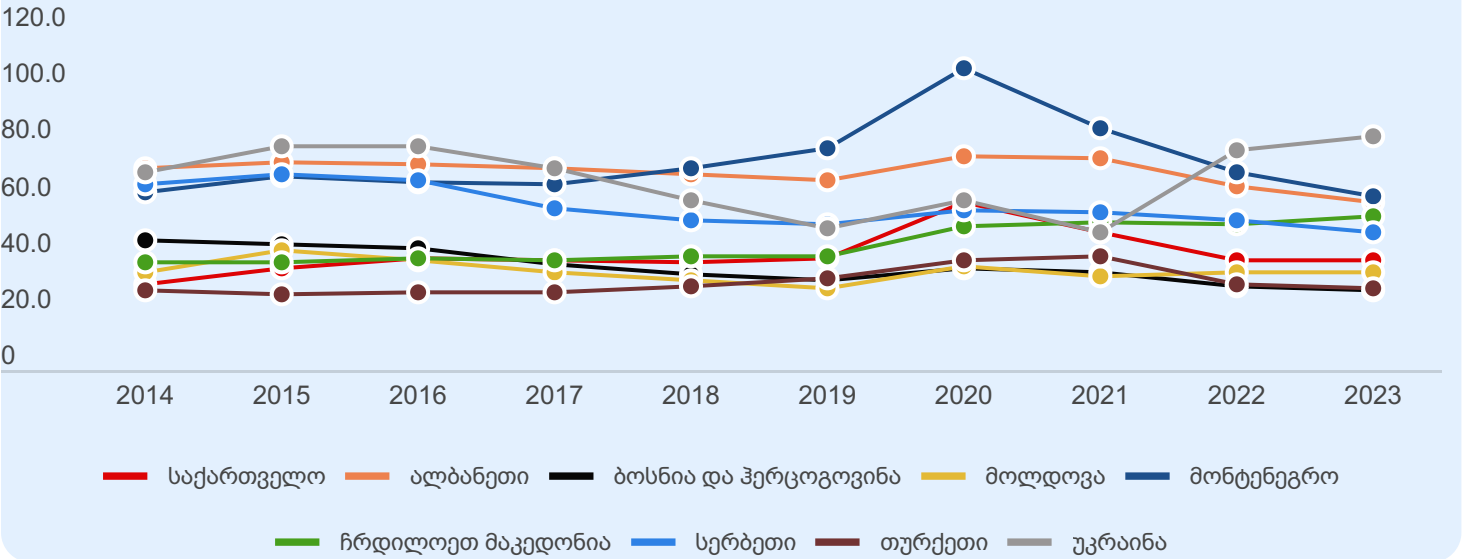

როგორც დიაგრამაზეა წარმოდგენილი, ევროკავშირის წევრობის კანდიდატ ქვეყნებში, სამთავრობო დეფიციტის მშპ-თან ფარდობის მარჯვენებელი მკვეთრად გაიზარდა პანდემიის პერიოდში. კერძოდ, 2020 წელს ყველაზე მაღალი მარჯვენებელი მონტენეგროში დაფიქსირდა 10.9%-ის ოდენობით.

[17] აღსანიშნავია, რომ რუსეთ-უკრაინის ომის დაწყებიდან მნიშვნელოვნად გაიზარდა უკრაინის სამთავრობო დეფიციტის მარჯვენებელი. კერძოდ, 2021 წელს აღნიშნული მარჯვენებელი 4.0%-ს შეადგენდა, 2022 წელს კი 15.7%-მდე გაიზარდა.

რაც შეეხება მთავრობის ვალს, 2023 წელს ევროკავშირის წევრობის კანდიდატი ქვეყნებიდან მთავრობის ვალის მშპ-თან ფარდობის ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი აქვს უკრაინას - 82.9%^[18], ხოლო ყველაზე დაბალი ბოსნია და ჰერცეგოვინას - 28.1%. გარდა უკრაინისა, ევროკავშირის წევრობის კანდიდატი ქვეყნებიდან საქართველოს მაჩვენებელზე (39.2%) მაღალი მთავრობის ვალის მშპ-თან ფარდობის მაჩვენებელი, 2023 წელს, ჰქონდა ალბანეთს (60.0%), მონტენეგროს (61.5%), ჩრდილოეთ მაკედონიას (54.5%) და სერბეთს (48.9%). 2014-2023 წლებში, ევროკავშირის წევრობის კანდიდატი ქვეყნებში მთავრობის ვალის მშპ-თან ფარდობის მაღალი მაჩვენებლები დაფიქსირდა პანდემიის პერიოდში (განსაკუთრებით 2020 წელს), რა დროსაც მაღალი დონით გამოირჩეოდა მონტენეგროს და ალბანეთის მთავრობის ვალის მაჩვენებლები, შესაბამისად მშპ-ის 107.3% და 75.8%.

დიაგრამა 75. ევროკავშირის წევრობის კანდიდატი ქვეყნების მთავრობის ვალის %-ული შეფარდება მშპ-თან 2014-2023 წლებში (%)

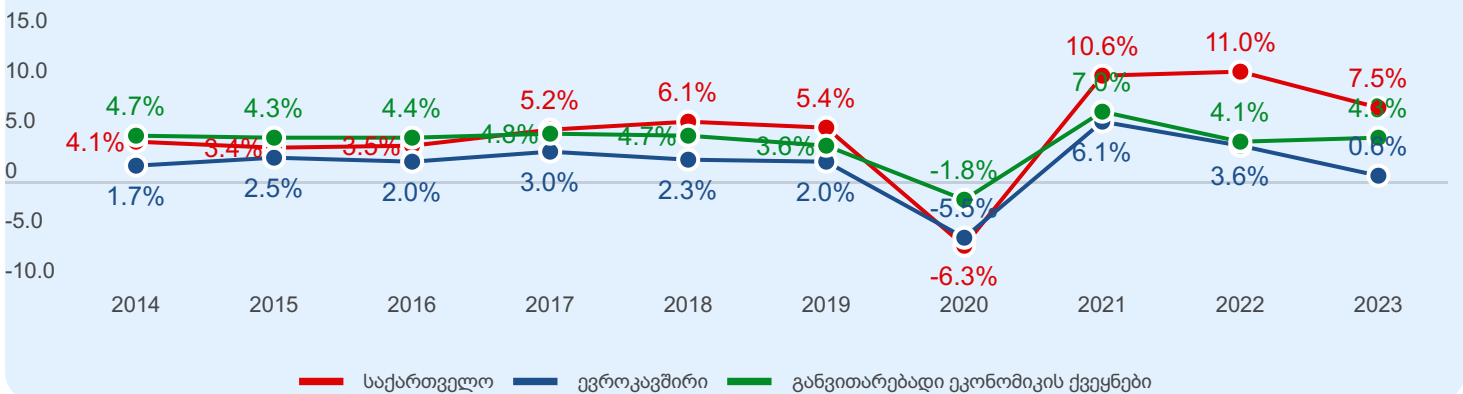

ევროკავშირი და განვითარებადი ეკონომიკის მქონე ქვეყნები^[19]

საქართველოს მეზობელი და ევროკავშირის წევრობის კანდიდატი ქვეყნების გარდა საინტერესოა, ასევე, საქართველოს მაჩვენებლების შედარება ევროკავშირისა და განვითარებადი ეკონომიკის მქონე ქვეყნების ჯგუფების მაჩვენებლებთან.

2023 წელს, საქართველოს ეკონომიკური ზრდის მაჩვენებელი მნიშვნელოვნად აღემატება ევროკავშირისა და განვითარებადი ეკონომიკის მქონე ქვეყნების მაჩვენებლებს. კერძოდ, 2023 წელს საქართველოს ეკონომიკური ზრდის მაჩვენებელი 7.5%-ს შეადგენს, ევროკავშირის მაჩვენებელი 0.6%-ს, ხოლო განვითარებადი ეკონომიკის მქონე ქვეყნების მაჩვენებელი 4.3%-ს.

დიაგრამა 76. ეკონომიკური ზრდა საქართველოში, ევროკავშირისა და განვითარებადი ეკონომიკის მქონე ქვეყნებში 2014-2023 წლებში (%).

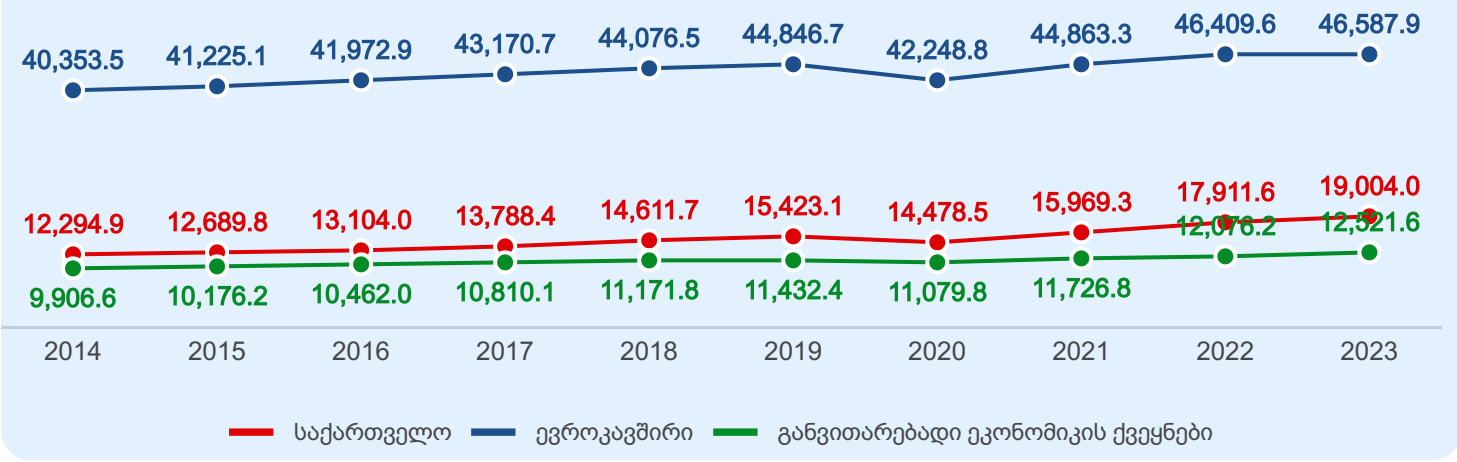
[18] აღსანიშნავია, რომ რუსეთ-უკრაინის ომის დაწყებიდან მნიშვნელოვნად გაიზარდა უკრაინის მთავრობის ვალის მაჩვენებელი. კერძოდ, 2021 წელს აღნიშნული მაჩვენებელი 48.9%-ს შეადგენდა, 2022 წელს კი 78.4%-მდე გაიზარდა.

[19] საერთაშორისო სავალუტო ფონდის კლასიფიკაციის მიხედვით (მსოფლიო ეკონომიკური მიმოხილვა, აპრილი 2024)

საქართველოს გასული 10 წლის საშუალო მაჩვენებელი (5.0%), ასევე, მაღალია ევროკავშირისა და განვითარებადი ეკონომიკის მქონე ქვეყნების მაჩვენებლებთან შედარებით. გასულ 10 წელში ევროკავშირის მაჩვენებელმა საშუალოდ 1.8%, ხოლო განვითარებადი ეკონომიკის მქონე ქვეყნების მაჩვენებელმა 4.0% შეადგინა.

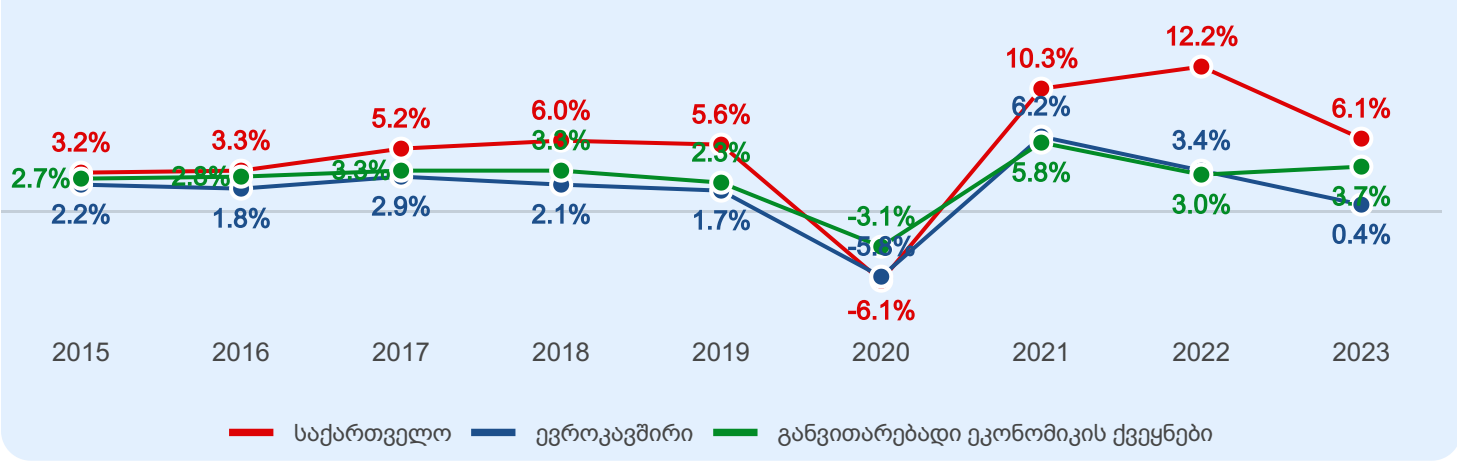
რაც შეეხება მშპ-ს ერთ სულ მოსახლეზე PPP-ის მიხედვით, ევროკავშირის მაჩვენებელმა, 2023 წლისთვის 46,587.9 საერთაშორისო დოლარი შეადგინა, საქართველოს მაჩვენებელზე (19,004.0 საერთაშორისო დოლარი) 2.5-ჯერ მეტი. განვითარებადი ეკონომიკის მქონე ქვეყნების მშპ ერთ სულ მოსახლეზე PPP-ის მიხედვით, 2023 წლისთვის, 12,521.6 საერთაშორისო დოლარს შეადგენს (საქართველოს მაჩვენებელზე 6,482.4 საერთაშორისო დოლარით ნაკლები). საქართველოს აღნიშნული მაჩვენებელი არა მხოლოდ 2023 წელს, არამედ გასული 10 წლის მანძილზე ყოველწლიურად აღემატება განვითარებადი ეკონომიკის მქონე ქვეყნების ანალოგიურ მონაცემს.

დიაგრამა 77. მშპ ერთ სულ მოსახლეზე მსყიდველობითი უნარის პარიტეტის მიხედვით საქართველოში, ევროკავშირსა და განვითარებადი ეკონომიკის მქონე ქვეყნებში 2014-2023 წლებში (2017 საერთაშორისო დოლარი).

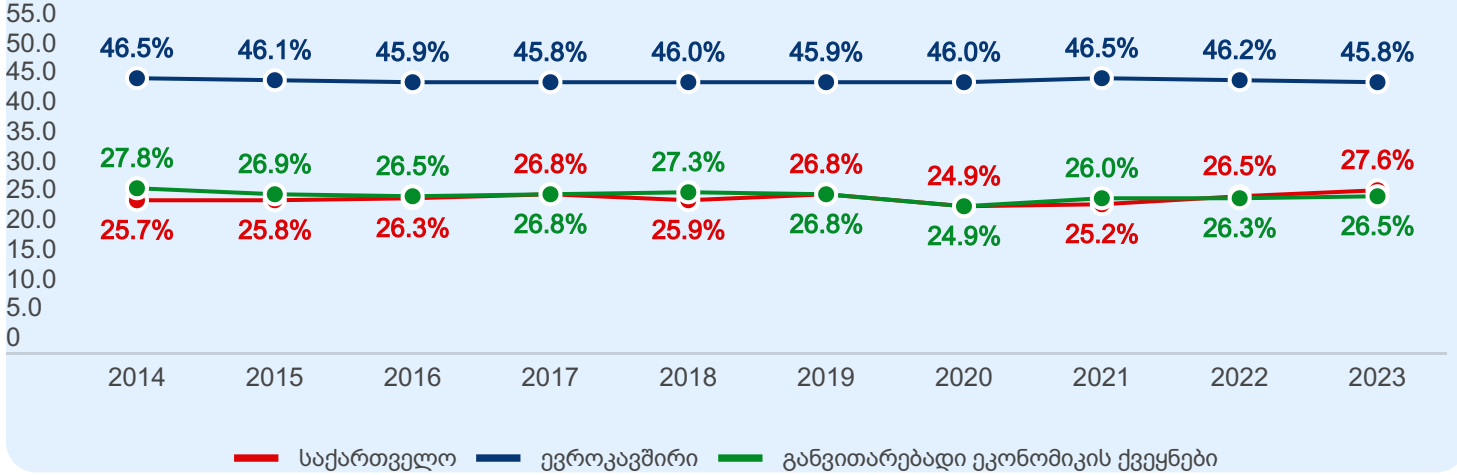
ამასთან, აღსანიშნავია, რომ 2015-2023 წლებში საქართველოში PPP-ის მიხედვით მშპ ერთ სულ მოსახლეზე, ნომინალურ გამოსახულებაში, ყოველწლიურად, საშუალოდ 5.1%-ით იზრდებოდა, მაშინ როცა ევროკავშირის ანალოგიური მაჩვენებელი 1.7%-ს, ხოლო განვითარებადი ეკონომიკის მქონე ქვეყნების ჯგუფის ანალოგიური მაჩვენებელი 2.7%-ს შეადგენდა.

დიაგრამა 78. მსყიდველობითი უნარის პარიტეტის მიხედვით ერთ სულ მოსახლეზე მშპ-ის ნომინალური მაჩვენებლის %-ული ცვლილება წინა წელთან შედარებით საქართველოში, ევროკავშირსა და განვითარებადი ეკონომიკის მქონე ქვეყნებში (%)

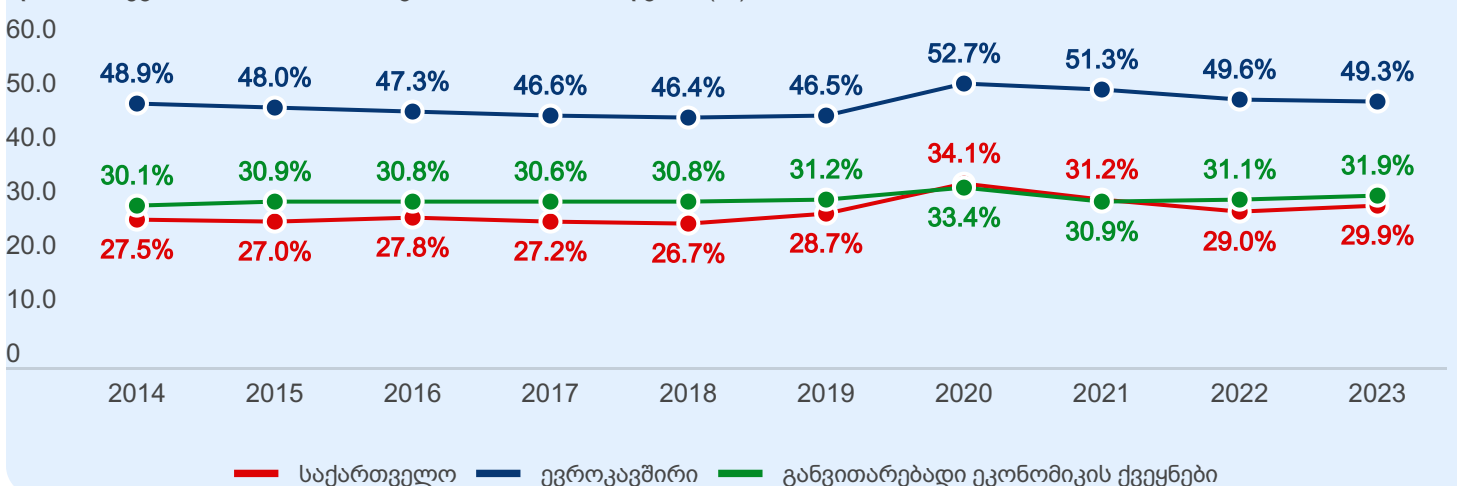
რაც შეეხება მშპ-ში ბიუჯეტის შემოსავლების და დანახარჯების წილს, 2023 წელს, საქართველოში ბიუჯეტის შემოსავლების მშპ-თან ფარდობის მაჩვენებელი (27.6%) მცირედით აღემატება განვითარებადი ეკონომიკის მქონე ქვეყნების ანალოგიურ მაჩვენებელს (26.5%), ხოლო მნიშვნელოვნად ჩამორჩება ევროკავშირის მაჩვენებელს (45.8%). მსგავსი სურათია 2014-2023 წლებშიც, კერძოდ, საქართველოს საშუალო მაჩვენებელი (26.2%) თითქმის უტოლდება განვითარებადი ეკონომიკის მქონე ქვეყნებს (რომლის საშუალო მაჩვენებელი 26.6%-ია), ხოლო მნიშვნელოვნად ჩამორჩება ევროკავშირის მაჩვენებელს (საშუალოდ, 46.1%, მერყეობს 45.8%-46.5%-ის ფარგლებში).

დიაგრამა 79. საქართველოს, ევროკავშირისა და განვითარებადი ეკონომიკის მქონე ქვეყნების ბიუჯეტის შემოსავლები მშპ-თან მიმართებით 2014-2023 წლებში (%)

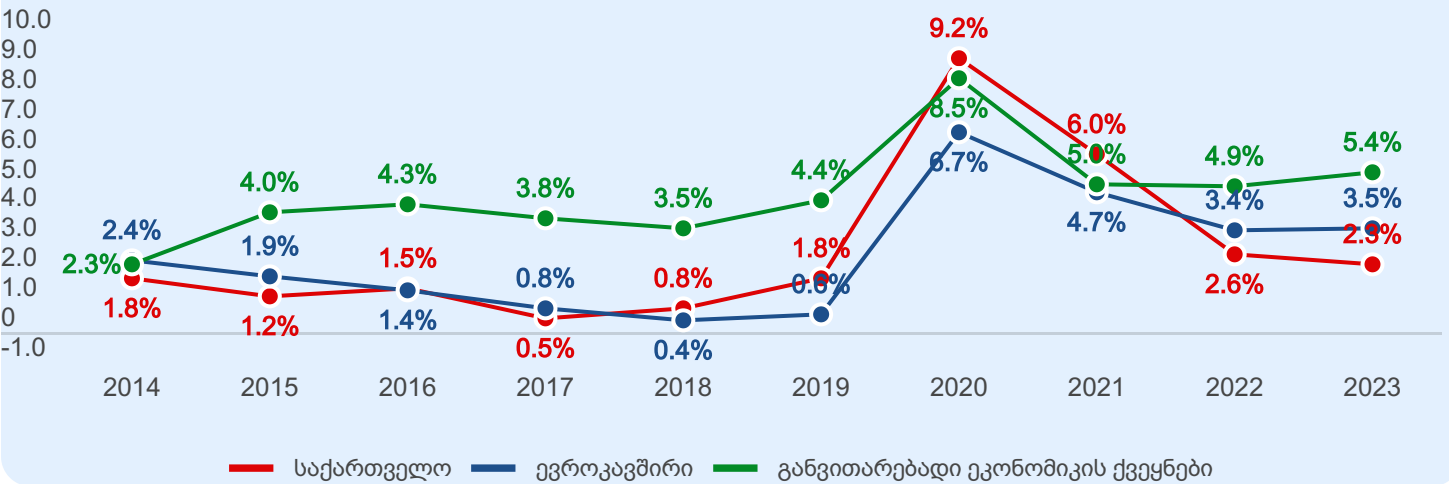
მშპ-ში სამთავრობო დანახარჯების წილის საქართველოს მაჩვენებელი 2023 წელს (29.9%), მცირედით ჩამორჩება განვითარებადი ეკონომიკის მქონე ქვეყნების ანალოგიურ მაჩვენებელს (31.9%), ხოლო ევროკავშირის მაჩვენებელზე (49.3%) მნიშვნელოვნად ნაკლებია. მსგავსი სურათია 2014-2023 წლებშიც, კერძოდ, საქართველო აღნიშნული მაჩვენებლის დონით თითქმის უტოლდება (2020 – 2021 წლებში მცირედით აღემატება კიდევ) განვითარებადი ეკონომიკის მქონე ქვეყნებს (რომლის საშუალო მაჩვენებელი 31.2%-ია), ევროკავშირის მაჩვენებელს კი მნიშვნელოვნად ჩამორჩება (საშუალოდ, 48.6%, მერყეობს 46.4%-52.7%-ის ფარგლებში).

დიაგრამა 80. საქართველოს, ევროკავშირისა და განვითარებადი ეკონომიკის მქონე ქვეყნების სამთავრობო დანახარჯები მშპ-თან მიმართებით 2014-2023 წლებში (%)

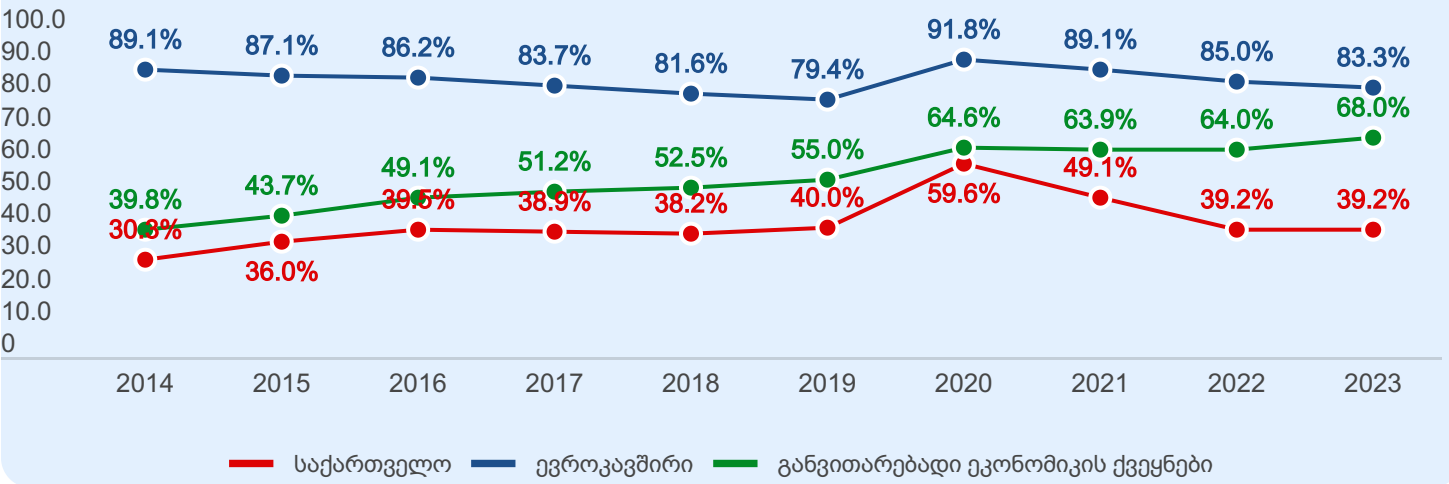
საინტერესოა საქართველოს სამთავრობო დეფიციტის მშპ-თან ფარდობის მაჩვენებლის შედარება ევროკავშირისა და განვითარებადი ეკონომიკის მქონე ქვეყნების ანალოგიურ მაჩვენებლებთან. 2023 წელს საქართველოს მონაცემი (2.3%) დაბალია ევროკავშირის და განვითარებადი ეკონომიკის მქონე ქვეყნების მაჩვენებლებთან შედარებით. კერძოდ, ევროკავშირის შემთხვევაში სამთავრობო დეფიციტის მშპ-თან ფარდობა 3.5%-ია, ხოლო განვითარებადი ეკონომიკის ქვეყნების შემთხვევაში აღნიშნული მაჩვენებელი 5.4%-ს უტოლდება. კოვიდ-19-ის პანდემიის პერიოდში (2020-2021 წლებში), საქართველოს სამთავრობო დეფიციტის მშპ-თან ფარდობის მაჩვენებელი (2020 წელს 9.2% და 2021 წელს 6.0%) აღემატებოდა ევროკავშირისა და განვითარებადი ეკონომიკის მქონე ქვეყნების მონაცემებს, ხოლო პანდემიამდე პერიოდში, საქართველოს მაჩვენებელი მკვეთრად ჩამორჩებოდა განვითარებადი ეკონომიკის მქონე ქვეყნების მონაცემებს და მცირედით აღემატებოდა ევროკავშირის მაჩვენებლებს.

დიაგრამა 81. საქართველოს, ევროკავშირის და განვითარებადი ეკონომიკის მქონე ქვეყნების სამთავრობო დეფიციტის %-ული შეფარდება მშპ-თან 2014-2023 წლებში (%)

რაც შეეხება მთავრობის ვალს, 2023 წელს საქართველოს მთავრობის ვალის მშპ-თან ფარდობის მაჩვენებელი (39.2%) საკმაოდ დაბალია ევროკავშირის და განვითარებადი ეკონომიკის მქონე ქვეყნების ანალოგიურ მაჩვენებლებთან შედარებით. კერძოდ, 2023 წელს, ევროკავშირის შემთხვევაში აღნიშნული მაჩვენებელი 83.3%-ია, ხოლო განვითარებადი ეკონომიკის მქონე ქვეყნების შემთხვევაში მაჩვენებელი 68.0%-ს უტოლდება. 2014-2023 წლებში ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი დაფიქსირდა ევროკავშირის შემთხვევაში 2020 წელს 91.8%-ის ოდენობით, რა დროსაც განვითარებადი ეკონომიკის მქონე ქვეყნების მთავრობის ვალის მშპ-თან ფარდობის მაჩვენებელმა 64.6%, ხოლო საქართველოს ანალოგიურმა მაჩვენებელმა 59.6% შეადგინა.

დიაგრამა 82. საქართველოს, ევროკავშირის და განვითარებადი ეკონომიკის მქონე ქვეყნების მთავრობის ვალის %-ული შეფარდება მშპ-თან 2014-2023 წლებში (%)

დანართები

დანართი 1: ცენტრალური ბიუჯეტის^[20] შესრულების მიმოხილვა

2023 წელს სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობებმა შეადგინა 22,680.0 მლნ ლარი, ხოლო გადასახდელებმა - 22,350.2 მლნ ლარი. ცენტრალური ბიუჯეტის სსიპ-ების/ა(ა)იპ-ების კანონმდებლობით ნებადართული საკუთარი შემოსავლების ფარგლებში^[21] შემოსულობებმა შეადგინა 2,213.4 მლნ ლარი, ხოლო გადასახდელებმა - 1,869.6 მლნ ლარი. 2023 წელს სამთავრობო სექტორს მიკუთვნებული სახელმწიფო საწარმოების^[22] (შემდგომში - სახელმწიფო საწარმოები) შემოსულობებმა 1,976.4 მლნ ლარი შეადგინა, ხოლო გადასახდელებმა - 2,106.6 მლნ ლარი.

2023 წელს ზემოაღნიშნულ ბიუჯეტებს შორის გადარიცხულმა სახსრებმა ჯამურად 1,183.9 მლნ ლარი შეადგინა. კერძოდ, სახელმწიფო ბიუჯეტიდან სსიპ-ების/ა(ა)იპ-ების ბიუჯეტებში გადაირიცხა გრანტი 221.7 მლნ ლარის ოდენობით (მ.შ. მიმდინარე გრანტი - 197.5 მლნ ლარი და კაპიტალური გრანტი - 24.2 მლნ ლარი), ხოლო სახელმწიფო საწარმოების ბიუჯეტებში - 701.8 მლნ ლარი (მ.შ. 399.9 მლნ ლარი წარმოადგენს კაპიტალურ ტრანსფერს, 103.0 მლნ ლარი - სუბსიდიებს და 198.9 მლნ ლარი - სესხებს). სსიპების/ ა(ა)იპების მიერ სახელმწიფო ბიუჯეტში ჯამურად ჩაირიცხა 153.9 მლნ ლარი (მ.შ. სსიპ-ების მიერ გრანტის სახით ჩაირიცხა 130.3 მლნ ლარი, სსიპების/ ა(ა)იპების მიერ სესხის დაფარვა - 14.3 მლნ ლარი, პროცენტი - 9.2 მლნ ლარი). სახელმწიფო საწარმოების მიერ სახელმწიფო ბიუჯეტში ჯამურად ჩაირიცხა 106.5 მლნ ლარი (მ.შ. სესხის დაფარვა - 71.9 მლნ ლარი, პროცენტი - 34.6 მლნ ლარი).

ყოველივე ზემოაღნიშნული სახსრების კონსოლიდაციის გათვალისწინებით, საქართველოს 2023 წლის ცენტრალური ბიუჯეტის შემოსულობებმა შეადგინა 25,685.9 მლნ ლარი, გადასახდელებმა - 25,142.5 მლნ ლარი და ნაშთის დაგროვებამ - 543.3 მლნ ლარი.

ცხრილი 17. 2023 წლის ცენტრალური ბიუჯეტის შესრულება (მლნ ლარი).

	2023 წლის ცენტრალური ბიუჯეტი ²³	სახელმწიფო ბიუჯეტი	სსიპების/ ა(ა)იპების კანონმდებლობით ნებადართული შემოსავლები	სახელმწიფო საწარმოები
შემოსულობები	25,685.9	22,680.0	2,213.4	1,976.4
შემოსავლები	21,668.4	18,716.5	2,166.1	1,684.7
არაფინანსური აქტივების კლება	240.3	203.4	26.6	10.3
ფინანსური აქტივების კლება	230.9	290.8	18.2	8.0
ვალდებულებების ზრდა	3,546.3	3,469.3	2.5	273.5
გადასახდელები	25,142.5	22,350.2	1,869.6	2,106.6
ხარჯები	18,816.0	16,928.6	1,549.0	1,237.2
არაფინანსური აქტივების ზრდა	4,960.8	3,972.8	298.1	689.9
ფინანსური აქტივების ზრდა	204.4	355.9	-	47.4
ვალდებულებების კლება	1,161.4	1,092.9	22.5	132.2
ნაშთის ცვლილება	543.3	329.8	343.8	-130.3

[20] ცენტრალური ბიუჯეტი - სახელმწიფო ბიუჯეტის, საჯარო სამართლის იურიდიული პირების (რომელიც შექმნილია/დაფუძნებულია შესაბამისი კანონით, საქართველოს მთავრობის დადგენილებით ან კანონის საფუძველზე სახელმწიფო მმართველობის ორგანოს ადმინისტრაციული აქტით, ან ამ საჯარო სამართლის იურიდიული პირის მიერ დაფუძნებული საჯარო სამართლის იურიდიული პირი), არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირებისა (რომელიც შექმნილია/დაფუძნებულია საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით საქართველოს ცენტრალური ხელისუფლების ორგანოს ან/და მის მიერ დაფუძნებული იურიდიული პირის მიერ) და ცენტრალური ხელისუფლების მართვაში არსებული სახელმწიფო საწარმოების ბიუჯეტების კონსოლიდირებული ბიუჯეტი. ცენტრალური ბიუჯეტი არ ექვემდებარება არცერთი ხელისუფლების წარმომადგენლობითი ორგანოს მიერ დამტკიცებას;

[21] ცენტრალური ბიუჯეტის ფარგლებში არსებულ სსიპ-ებს/ა(ა)იპ-ებს შორის გადარიცხული სახსრები დაკონსოლიდირებულია წარმოდგენილ მონაცემებში.

[22] მთავრობის ინფორმაციით სამთავრობო სექტორს მიკუთვნებული სახელმწიფო საწარმოების მონაცემები ეყრდნობა შესაბამისი საწარმოს მიერ წარმოდგენილ ინფორმაციას. სამთავრობო სექტორს მიკუთვნებულ სახელმწიფო საწარმოებს შორის გადარიცხული სახსრები დაკონსოლიდირებულია წარმოდგენილ მონაცემებში.

[23] 2023 წლის ცენტრალური ბიუჯეტის სვეტში, დაკონსოლიდირებულია სახელმწიფო ბიუჯეტს, სსიპებს/ა(ა)იპებს და სახელმწიფო საწარმოებს შორის გადარიცხული თანხები.

რაც შეეხება ცენტრალური ბიუჯეტის საოპერაციო სალდოს და მთლიან სალდოს, 2023 წელს ცენტრალური ბიუჯეტის საოპერაციო სალდო 2,852.4 მლნ ლარით განისაზღვრა, ხოლო მთლიანი სალდო - -1,868.1 მლნ ლარით.

ცხრილი 18. 2023 წლის ცენტრალური ბიუჯეტის ბალანსი (მლნ ლარი).

	2023 წლის ცენტრალური ბიუჯეტი	სახელმწიფო ბიუჯეტი	სსიპების/ ა(ა)იპების კანონმდებლობით ნებადართული შემოსავლები	სახელმწიფო საწარმოები
შემოსავლები	21,668.4	18,716.5	2,166.1	1,684.7
გადასახადები	16,994.2	16,994.2	0	0
გრანტები	200.9	325.8	227.1	502.9
სხვა შემოსავლები	4,473.4	1,396.5	1,938.9	1,181.8
ხარჯები	18,816.0	16,928.6	1,549.0	1,237.2
შრომის ანაზღაურება	2,935.4	2,177.2	579.1	179.1
საქონელი და მომსახურება	3,735.1	2,139.0	691.5	904.6
პროცენტი	1,190.7	1,182.2	14.2	38.1
სუბსიდიები	844.1	943.9	3.2	0.0
გრანტები	1,203.3	1,423.3	132.1	0.0
სოციალური უზრუნველყოფა	6,824.8	6,805.9	17.2	1.6
სხვა ხარჯები	2,082.6	2,257.1	111.6	113.7
საოპერაციო სალდო	2,852.4	1,787.9	617.1	447.5
არაფინანსური აქტივების ცვლილება	4,720.5	3,769.4	271.5	679.6
ზრდა	4,960.8	3,972.8	298.1	689.9
კლება	240.3	203.4	26.6	10.3
მთლიანი სალდო	-1,868.1	-1,981.5	345.6	-232.1
ფინანსური აქტივების ცვლილება	516.8	394.9	325.5	-90.8
ზრდა	878.0	685.7	343.8	47.4
კლება	361.1	290.8	18.2	138.2
ვალდებულებების ცვლილება	2,384.9	2,376.4	-20.0	141.3
ზრდა	3,546.3	3,469.3	2.5	273.5
საშინაო	1,536.4	1,459.4	2.5	273.5
საგარეო	2,009.9	2,009.9	0.0	0.0
კლება	1,161.4	1,092.9	22.5	132.2
საშინაო	111.1	42.6	22.5	132.2
საგარეო	1,050.3	1,050.3	0.0	0.0
ბალანსი	0.0	0.0	0.0	0.0

ცენტრალური ბიუჯეტის შემოსულობები

საქართველოს 2023 წლის ცენტრალური ბიუჯეტის კონსოლიდირებულმა შემოსულობებმა 25,685.9 მლნ ლარი შეადგინა, მ.შ. სახელმწიფო, სსიპ-ების/ა(ა)იპ-ების და სახელმწიფო საწარმოების ბიუჯეტებს შორის გადარიცხული სახსრების (ჯამურად 1,183.9 მლნ ლარი) გარდა სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობებმა 22,419.7 მლნ ლარი შეადგინა, სსიპ-ების/ა(ა)იპ-ების შემოსულობებმა - 1,991.6 მლნ ლარი და სახელმწიფო საწარმოების შემოსულობებმა - 1,274.6 მლნ ლარი.

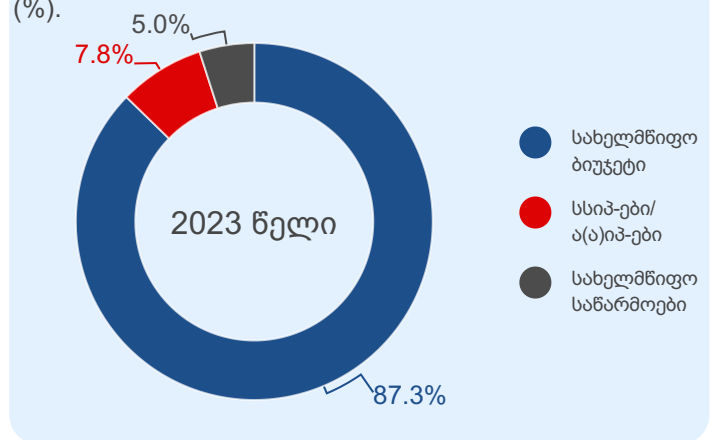
2023 წელს ცენტრალური ბიუჯეტის შემოსულობების 84.4% მოდის შემოსავლების კომპონენტზე, რომლის მობილიზების მაჩვენებელმაც 21,668.4 მლნ ლარი შეადგინა. ცენტრალური ბიუჯეტის შემოსულობების სიდიდით მეორე კომპონენტის (შემოსულობების 13.8%), ვალდებულებების ზრდის, მაჩვენებელი 3,546.3 მლნ ლარით განისაზღვრა. რაც შეეხება არაფინანსური და ფინანსური აქტივების კლების შედეგად მიღებულ სახსრებს, აღნიშნული კომპონენტების ფარგლებში მოხდა შესაბამისად 240.3 მლნ ლარის და 230.9 მლნ ლარის მობილიზება, რაც მთლიანი შემოსულობების 0.9%-ს და 0.9%-ს წარმოადგენს.

2023 წელს ცენტრალური ბიუჯეტის შემოსულობების 87.3% მოდის სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობებზე, 7.8% - ცენტრალური ბიუჯეტის სსიპ-ების/ა(ა)იპ-ების კანონმდებლობით ნებადართული შემოსავლების ფარგლებში მიღებულ შემოსულობებზე, ხოლო 5.0% - სახელმწიფო საწარმოების მიერ მიღებულ შემოსულობებზე.

ცხრილი 19. 2023 წელს ცენტრალური ბიუჯეტის შემოსულობები კომპონენტების მიხედვით (მლნ ლარი, %).

	2023 წლის ცენტრალური ბიუჯეტი	წილი შემოსულობებში
შემოსულობები	25,685.9	
შემოსავლები	21,668.4	84.4%
არაფინანსური აქტივების კლება	240.3	0.9%
ფინანსური აქტივების კლება	230.9	0.9%
ვალდებულებების ზრდა	3,546.3	13.8%

დიაგრამა 83. 2023 წელს ცენტრალური ბიუჯეტის შემოსულობების განაწილება ბიუჯეტების მიხედვით (%).

ვინაიდან სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობების დეტალური ანალიზი დოკუმენტის შესაბამის თავებშია წარმოდგენილი, ცენტრალური ბიუჯეტის შემოსულობების შესრულების მიმოხილვისას საინტერესოა ცენტრალური ბიუჯეტის სსიპ-ების/ა(ა)იპ-ების კანონმდებლობით ნებადართული შემოსავლების ფარგლებში მიღებული შემოსულობებისა და სახელმწიფო საწარმოების შემოსულობების ანალიზი.

2023 წელს სსიპ-ების/ა(ა)იპ-ების კანონმდებლობით ნებადართული შემოსავლების ფარგლებში მიღებულმა შემოსულობებმა შეადგინა 2,213.4 მლნ ლარი, საიდანაც სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გრანტის სახით მიღებული შემოსავალი შეადგენს 221.7 მლნ ლარს. შესაბამისად, სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გრანტის სახით მიღებული შემოსავლის გარდა სსიპ-ების/ა(ა)იპ-ების კანონმდებლობით ნებადართული შემოსავლების ფარგლებში მიღებულმა შემოსულობებმა 2023 წელს 1,991.6 მლნ ლარი შეადგინა.

ცხრილი 20. ცენტრალური ბიუჯეტის სსიპ-ების/ა(ა)იპ-ების კანონმდებლობით ნებადართული შემოსავლების ფარგლებში მიღებული შემოსულობები 2023 წელს (მლნ ლარი).

	სსიპების/ ა(ა)იპების შემოსულობები	სსიპების/ა(ა)იპების შემოსულობები სახელმწიფო ბიუჯეტიდან მიღებული გრანტების გარეშე	სხვაობა
შემოსულობები	2,213.4	1,991.6	221.7
შემოსავლები	2,166.1	1,944.3	221.7
გადასახადები	-	-	-
გრანტები	227.1	5.4	221.7
სხვა შემოსავლები	1,938.9	1,938.9	-
არაფინანსური აქტივების კლება	26.6	26.6	-
ფინანსური აქტივების კლება (ნაშთის გამოკლებით)	18.2	18.2	-
ვალდებულებების ზრდა	2.5	2.5	-
საშინაო	2.5	2.5	-
საგარეო	-	-	-

როგორც ცხრილშია წარმოდგენილი 2023 წელს მიღებული შემოსულობის დიდი წილი (შემოსულობების 97.9%) მოდის შემოსავლებზე. შემოსავლების სახით 2023 წელს მიღებულია 2,166.1 მლნ ლარი, საიდანაც 227.1 მლნ ლარი წარმოადგენს გრანტების სახით მიღებულ შემოსავლებს (მ.შ.სახელმწიფო ბიუჯეტიდან 221.7 მლნ ლარი), ხოლო 1,938.9 მლნ ლარი - სხვა შემოსავლებს. არაფინანსური აქტივების კლების მუხლით მიღებული შემოსულობა 26.6 მლნ ლარს შეადგენს, ხოლო, ფინანსური აქტივების კლების მუხლით მობილიზებულია 18.2 მლნ ლარი. 2023 წელს ცენტრალური ბიუჯეტის სსიპ-ების/ა(ა)იპ-ების კანონმდებლობით ნებადართული შემოსავლების ფარგლებში ვალდებულებების ზრდის მარცვნილებმა 2.5 მლნ ლარი შეადგინა, რაც სრულად საშინაო წყაროდან ვალდებულებების ზრდაზე მოდის.

2023 წელს სახელმწიფო საწარმოების მიერ მიღებულმა შემოსულობებმა 1,976.4 მლნ ლარი შეადგინა, საიდანაც სახელმწიფო ბიუჯეტიდან სუბსიდიებისა (103.0 მლნ ლარი) და კაპიტალური ტრანსფერების (399.9 მლნ ლარი) სახით მიღებული შემოსავალი შეადგენს 502.9 მლნ ლარს, ხოლო სესხის სახით მიღებული სახსრები - 198.9 მლნ ლარს. შესაბამისად, სახელმწიფო ბიუჯეტიდან მიღებული სახსრების გარდა სახელმწიფო საწარმოების შემოსულობებმა, 2023 წელს, 1,274.6 მლნ ლარი შეადგინა (ჯამური შემოსულობების 64.5%).

ცხრილი 21. სამთავრობო სექტორს მიკუთვნიებული სახელმწიფო საწარმოების მიერ მიღებული შემოსულობები 2023 წელს (მლნ ლარი).

	სახელმწიფო საწარმოების შემოსულობები	საწარმოების შემოსულობები სახელმწიფო ბიუჯეტიდან მიღებული სახსრების გარეშე	სხვაობა
შემოსულობები	1,976.4	1,274.6	701.8
შემოსავლები	1,684.7	1,181.8	502.9
გადასახადები	-	-	-
გრანტები	502.9	0.0	502.9
სხვა შემოსავლები	1,181.8	1,181.8	-
არაფინანსური აქტივების კლება	10.3	10.3	-
ფინანსური აქტივების კლება (ნაშთის გამოკლებით)	8.0	8.0	-
ვალდებულებების ზრდა	273.5	74.5	198.9
საშინაო	273.5	74.5	198.9
საგარეო	-	-	-

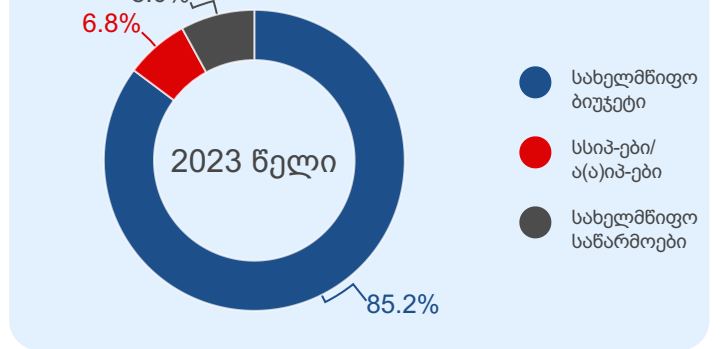
2023 წელს მიღებული შემოსულობის დიდი წილი (შემოსულობების 85.2%) მოდის შემოსავლებზე. შემოსავლების სახით 2023 წელს მიღებულია 1,684.7 მლნ ლარი, საიდანაც 502.9 მლნ ლარი წარმოადგენს გრანტების სახით მიღებულ შემოსავლებს (სრულად სახელმწიფო ბიუჯეტიდან), ხოლო 1,181.8 მლნ ლარი - სხვა შემოსავლებს. არაფინანსური აქტივების კლების მუხლით მიღებული შემოსულობა 10.3 მლნ ლარს შეადგენს, ხოლო, ფინანსური აქტივების კლების მუხლით მობილიზებულია 8.0 მლნ ლარი. 2023 წელს სახელმწიფო საწარმოების ვალდებულებების ზრდის მაჩვენებელმა 273.5 მლნ ლარი შეადგინა, საიდანაც 198.9 მლნ ლარი წარმოადგენს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან მიღებულ სესხს.

ცენტრალური ბიუჯეტის გადასახდელები

საქართველოს 2023 წლის ცენტრალური ბიუჯეტის კონსოლიდირებულმა გადასახდელებმა 25,142.5 მლნ ლარი შეადგინა, მ.შ. სახელმწიფო, სსიპ-ების/ა(ა)იპ-ების და სახელმწიფო საწარმოების ბიუჯეტებს შორის გადარიცხული სახსრების (ჯამურად 1,183.9 მლნ ლარი) გარდა სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახდელებმა 21,426.6 მლნ ლარი შეადგინა, სსიპ-ების/ა(ა)იპ-ების გადასახდელებმა - 1,715.7 მლნ ლარი და სახელმწიფო საწარმოების გადასახდელებმა - 2,000.2 მლნ ლარი.

2023 წელს ცენტრალური ბიუჯეტის გადასახდელების 85.2% მოდის სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახდელებზე, 6.8% - ცენტრალური ბიუჯეტის სსიპ-ების/ა(ა)იპ-ების კანონმდებლობით ნებადართული შემოსავლების ფარგლებში გაწეულ გადასახდელებზე, ხოლო 8.0% - სახელმწიფო საწარმოების გადასახდელებზე.

დიაგრამა 84. 2023 წელს ცენტრალური ბიუჯეტის გადასახდელების განაწილება ბიუჯეტების მიხედვით (%).

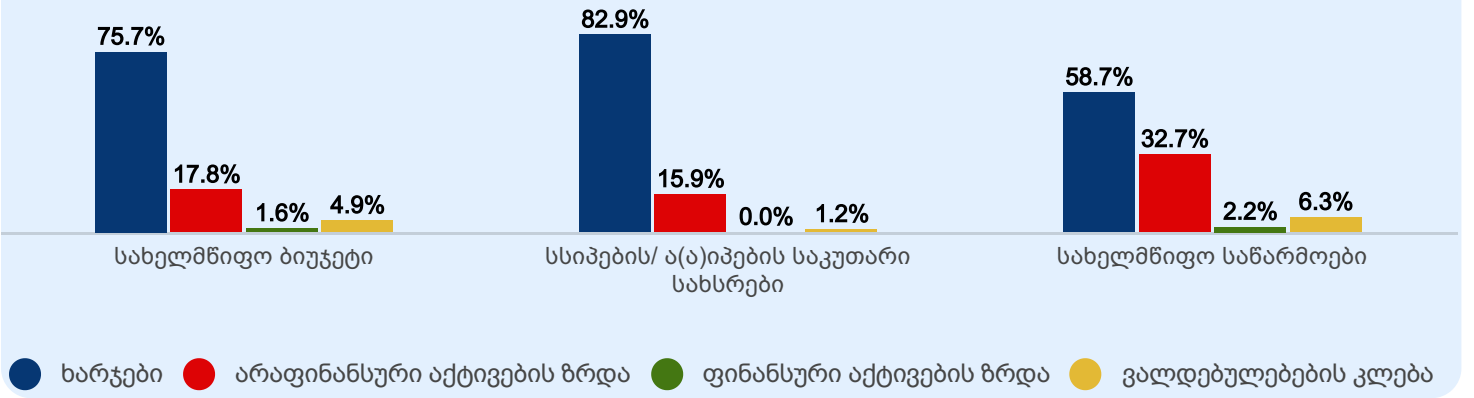
2023 წელს ცენტრალური ბიუჯეტის გადასახდელების 74.8% მოდის ხარჯების კომპონენტზე, რომლის შესრულების მაჩვენებელმაც 18,816.0 მლნ ლარი შეადგინა. სიდიდით მეორე კომპონენტის (გადასახდელების 19.7%), არაფინანსური აქტივების ზრდის, შესრულების მაჩვენებელი 4,960.8 მლნ ლარით განისაზღვრა. რაც შეეხება ფინანსური აქტივების ზრდისა და ვალდებულებების კლების კომპონენტების შესრულების მაჩვენებლებს, აღნიშნული კომპონენტების ფარგლებში მოხდა შესაბამისად 204.4 მლნ ლარის და 1,161.4 მლნ ლარის ათვისება.

ცხრილი 22. 2023 წელს ცენტრალური ბიუჯეტის გადასახდელები კომპონენტების მიხედვით (მლნ ლარი, %)

	2023 წლის ცენტრალური ბიუჯეტი	წილი გადასახდელებში
გადასახდელები	25,142.5	
ხარჯები	18,816.0	74.8%
არაფინანსური აქტივების ზრდა	4,960.8	19.7%
ფინანსური აქტივების ზრდა	204.4	0.8%
ვალდებულებების კლება	1,161.4	4.6%

რაც შეეხება სახელმწიფო, სსიპ-ების/ა(ა)იპ-ების და სახელმწიფო საწარმოების ბიუჯეტების გადასახდელების სტრუქტურას კომპონენტების მიხედვით, ხარჯების კომპონენტის ყველაზე დიდი წილი სსიპ-ების/ა(ა)იპ-ების საკუთარი სახსრებით გაწეული გადასახდელების ფარგლებში დაფიქსირდა - გადასახდელების 82.9%, ხოლო სახელმწიფო საწარმოების შემთხვევაში, ხარჯებმა გადასახდელების 58.7% შეადგინა. არაფინანსური აქტივების ზრდის კომპონენტის შესრულება მთლიანი გადასახდელების 32.7%-ს შეადგენს სახელმწიფო საწარმოების შემთხვევაში, რაც მნიშვნელოვნად აღემატება სსიპ-ების/ა(ა)იპ-ების ანალოგიურ მაჩვენებელს. ფინანსური აქტივების ზრდის კომპონენტი, სამივე ბიუჯეტის შემთხვევაში, მცირე წილით ხასიათდება, ხოლო ვალდებულებების კლების კომპონენტი სახელმწიფო საწარმოების გადასახდელების 6.3%-ს და სსიპ-ების/ა(ა)იპ-ების საკუთარი სახსრებით გაწეული გადასახდელების 1.2%-ს შეადგენს.

დიაგრამა 85. 2023 წელს სახელმწიფო, სსიპ-ების/ა(ა)იპ-ების და სახელმწიფო საწარმოების ბიუჯეტების გადასახდელების სტრუქტურა კომპონენტების მიხედვით (%).

ვინაიდან სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახდელების დეტალური ანალიზი დოკუმენტის შესაბამის თაგებშია წარმოდგენილი, ცენტრალური ბიუჯეტის გადასახდელების შესრულების მიმოხილვისას საინტერესოა ცენტრალური ბიუჯეტის სსიპ-ების/ა(ა)იპ-ების კანონმდებლობით ნებადართული შემოსავლების ფარგლებში გაწეული გადასახდელებისა და სახელმწიფო საწარმოების გადასახდელების ანალიზი.

2023 წელს სსიპ-ების/ა(ა)იპ-ების კანონმდებლობით ნებადართული შემოსავლების ფარგლებში გაწეულმა გადასახდელებმა შეადგინა 1,869.6 მლნ ლარი, საიდანაც სახელმწიფო ბიუჯეტში ჩაირიცხა 153.9 მლნ ლარი. შესაბამისად, სახელმწიფო ბიუჯეტში მიმართული სახსრების გარდა გაწეულმა გადასახდელებმა 2023 წელს 1,715.7 მლნ ლარი შეადგინა.

ცხრილი 23. ცენტრალური ბიუჯეტის სსიპ-ების/ა(ა)იპ-ების კანონმდებლობით ნებადართული შემოსავლების ფარგლებში გაწეული გადასახდელები 2023 წელს (მლნ ლარი).

	სსიპების/ ა(ა)იპების გადასახდელები	სსიპების/ ა(ა)იპების გადასახდელები სახელმწიფო ბიუჯეტში მიმართული სახსრების გარეშე	სხვაობა
გადასახდელები	1,869.6	1,715.7	153.9
ხარჯები	1,549.0	1,409.4	139.5
შრომის ანაზღაურება	579.1	579.1	-
საქონელი და მომსახურება	691.5	691.5	-
პროცენტი	14.2	4.9	9.2
სუბსიდიები	3.2	3.2	-
გრანტები	132.1	1.8	130.3
სოციალური უზრუნველყოფა	17.2	17.2	-
სხვა ხარჯები	111.6	111.6	-
არაფინანსური აქტივების ზრდა	298.1	298.1	-
ფინანსური აქტივების ზრდა	-	-	-
ვალდებულებების კლება	22.5	8.2	14.3
საშინაო	22.5	8.2	14.3
საგარეო	-	-	-

2022 წელს ცენტრალური ბიუჯეტის სსიპ-ების/ა(ა)იპ-ების კანონმდებლობით ნებადართული შემოსავლების ფარგლებში ხარჯებმა 1,549.0 მლნ ლარი შეადგინა, საიდანაც 44.6% მოდის საქონელი და მომსახურების მუხლზე, ხოლო 37.4% - შრომის ანაზღაურების მუხლზე.

2023 წელს არაფინანსური აქტივების ზრდის მუხლით გაწეულმა გადასახდელებმა 298.1 მლნ ლარი შეადგინა, აღნიშნული მუხლით გაწეული გადასახდელები ძირითადად მოდის შემდეგ პროგრამებზე: „უმაღლესი განათლება“ (პროგრამული კოდი - 32 04) – 88.6 მლნ ლარი; „სსიპ - საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მომსახურების სააგენტოს მომსახურების ეფექტიანობის უზრუნველყოფა და ყველა დაინტერესებული პირისთვის ხელმისაწვდომობა“ (პროგრამული კოდი 30 07) – 29.5 მლნ ლარი; „სსიპ – საზოგადოებრივი მაუწყებელი“ (პროგრამული კოდი - 42 00) – 23.6 მლნ ლარი; „იუსტიციის სახლის მომსახურებათა განვითარება და ხელმისაწვდომობა“ (პროგრამული კოდი - 26 07) – 21.7 მლნ ლარი; „რეგიონული და მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია“ (პროგრამული კოდი - 25 03) – 21.5 მლნ ლარი; „შემოსავლების მობილიზება და გადამხდელთა მომსახურების გაუმჯობესება“ (პროგრამული კოდი - 23 02) – 13.9 მლნ ლარი.

რაც შეეხება ვალდებულებების კლებას, 2023 წელს ცენტრალური ბიუჯეტის სსიპ-ების/ა(ა)იპ-ების კანონმდებლობით ნებადართული შემოსავლების ფარგლებში ვალდებულებების კლების მაჩვენებელმა 22.5 მლნ ლარი შეადგინა, საიდანაც 14.3 მლნ ლარი „რეგიონული და მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის“ (პროგრამული კოდი - 25 03) პროგრამაზე მოდის, ხოლო 8.2 მლნ ლარი - „სსიპ – საზოგადოებრივი მაუწყებელი“ (პროგრამული კოდი - 42 00).

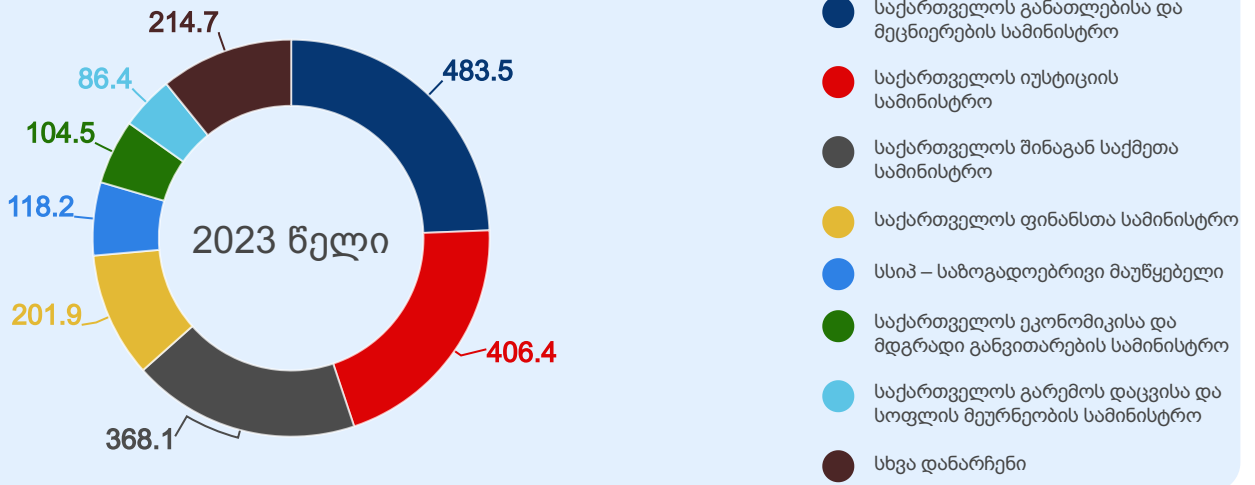
ცენტრალური ბიუჯეტის სსიპ-ების/ა(ა)იპ-ების კანონმდებლობით ნებადართული შემოსავლების ფარგლებში გაწეული გადასახდელების ანალიზისას საინტერესოა ცენტრალური ბიუჯეტის პროგრამული კლასიფიკაციის მიმოხილვა აღნიშნული დაფინანსების წყაროს ფარგლებში. 2023 წელს 32 მხარტავი დაწესებულების გადასახდელების შესრულება მოიცავს სსიპ-ების/ა(ა)იპ-ების კანონმდებლობით ნებადართულ შემოსავლებს, მათგან 5 მხარტავ დაწესებულებას არ ჰქონია სახელმწიფო ბიუჯეტიდან დაფინანსება და მხოლოდ კანონმდებლობით ნებადართული შემოსავლების ფარგლებში გაწიეს გადასახდელები. ესენია:

- სსიპ - საპენსიო სააგენტო (პროგრამული კოდი - 57 00) – 10.1 მლნ ლარი;
- სსიპ - საქართველოს ინტელექტუალური საკუთრების ეროვნული ცენტრი - "საქპატენტი (პროგრამული კოდი - 59 00) – 7.7 მლნ ლარი;
- სსიპ - სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტო (პროგრამული კოდი - 60 00) – 6.1 მლნ ლარი;
- სსიპ - საქართველოს დაზღვევის სახელმწიფო ზედამხედველობის სამსახური (პროგრამული კოდი - 61 00) – 5.2 მლნ ლარი;
- სსიპ - დეპოზიტების დაზღვევის სააგენტო (პროგრამული კოდი - 62 00) – 0.9 მლნ ლარი.

რაც შეეხება სსიპ-ების/ა(ა)იპ-ების კანონმდებლობით ნებადართული შემოსავლების ფარგლებში გაწეული გადასახდელების განაწილებას ცენტრალური ბიუჯეტის მხარტავი დაწესებულებების მიხედვით, აღსანიშნავია, რომ 2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების წლიური ანგარიშის მე-7 თავში მითითებული შენიშვნის მიხედვით ცენტრალური ბიუჯეტის ფარგლებში არსებულ სსიპ-ების/ა(ა)იპ-ებს შორის გადარიცხული სახსრები დაკონსოლიდირებულია „სსიპ-ების/ა(ა)იპ-ების კანონმდებლობით ნებადართული შემოსავლების“ სვეტში. აღნიშნულ ანგარიშში ინფორმაცია დაკონსოლიდირებულია აგრეგირებული მაჩვენებლების დონეზე, ხოლო მხარტავი დაწესებულებებისა და პროგრამების დონეზე არ არის კონსოლიდირებული. 2023 წლისთვის სსიპ-ების/ა(ა)იპ-ებს შორის გადარიცხული სახსრები 114.0 მლნ ლარს შეადგენს, რაც სრულად მოდის „გრანტების“ მუხლით გაწეულ ხარტავზე. ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, მხარტავი დაწესებულებების მიხედვით სსიპ-ების/ა(ა)იპ-ების კანონმდებლობით ნებადართული შემოსავლების ფარგლებში გაწეული გადასახდელების ჯამური მონაცემი 114.0 მლნ ლარით მეტია კონსოლიდირებულ მაჩვენებელზე.

ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე წარმოდგენილია სსიპ-ების/ა(ა)იპ-ების კანონმდებლობით ნებადართული შემოსავლების ფარგლებში გაწეული გადასახდელები მხარტავი დაწესებულებების მიხედვით.

დიაგრამა 86. 2023 წელს კანონმდებლობით ნებადართული შემოსავლების ფარგლებში გაწეული გადასახდელები მხარჯავი დაწესებულებების მიხედვით (მლნ ლარი).

როგორც დიაგრამაზეა წარმოდგენილი სსიპ-ების/ა(ა)იპ-ების კანონმდებლობით ნებადართული შემოსავლების ფარგლებში მთლიანი გადასახდელების 73.6% (1,459.9 მლნ ლარი) მოდის 4 სამინისტროს მიერ გაწეულ გადასახდელებზე, ესენია: საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო - 483.5 მლნ ლარი; საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო - 406.4 მლნ ლარი; საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრო - 368.1 მლნ ლარი და საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო - 201.9 მლნ ლარი.

რაც შეეხება პროგრამებს, რომლებზეც 2023 წელს მიიმართა სსიპ-ების/ა(ა)იპ-ების კანონმდებლობით ნებადართული შემოსავლები, ცენტრალური ბიუჯეტის პროგრამული კლასიფიკაციის მიხედვით ასეთი 76 პროგრამა არის განსაზღვრული, საიდანაც 12 პროგრამას არ აქვს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან დაფინანსება. ზემოაღნიშნული 76 პროგრამიდან 7 პროგრამაზე მიიმართა სსიპ-ების/ა(ა)იპ-ების კანონმდებლობით ნებადართული შემოსავლების ფარგლებში გაწეული გადასახდელების 65.3% - 1,295.0 მლნ ლარი.

ქვემოთ მოცემულ ცხრილში წარმოდგენილია ზემოაღნიშნული 7 პროგრამის სახელმწიფო ბიუჯეტიდან და კანონმდებლობით ნებადართული შემოსავლების ფარგლებში გაწეული გადასახდელების შესახებ ინფორმაცია 2023 წლისთვის.

ცხრილი 24. 2023 წელს ცენტრალური ბიუჯეტის სსიპ-ების/ა(ა)იპ-ების კანონმდებლობით ნებადართული შემოსავლების ფარგლებში გაწეული გადასახდელები ძირითადი პროგრამების მიხედვით (მლნ ლარი).

პროგრამული კოდი	პროგრამის დასახელება	სულ	სახელმწიფო ბიუჯეტი	კანონმდებლობით ნებადართული შემოსავლები
32 04	უმაღლესი განათლება	583.6	153.2	430.4
23 02	შემოსავლების მობილიზება და გადამხდელთა მომსახურების გაუმჯობესება	220.6	25.0	195.6
30 03	ფიზიკურ და იურიდიულ პირთა (მათ შორის, ქონების), დიპლომატიური წარმომადგენლობების, ეროვნული საგანძურის დაცვის და უსაფრთხოების დონის ამაღლება	179.4	14.1	165.4
30 07	სსიპ - საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მომსახურების სააგენტოს მომსახურების ეფექტიანობის უზრუნველყოფა და ყველა დაინტერესებული პირისთვის ხელმისაწვდომობა	160.9	-	160.9
42 01	მაუწყებლობის ხელშეწყობა	219.4	101.2	118.2
26 08	მიწის რეგისტრაციის ხელშეწყობა და საჯარო რეესტრის მომსახურებათა განვითარება/ხელმისაწვდომობა	141.2	28.0	113.3
26 11	სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს მომსახურებათა განვითარება და ხელმისაწვდომობა	112.4	1.1	111.4
სულ ჯამურად		1,617.6	322.5	1,295.0

როგორც ცხრილშია წარმოდგენილი, აღნიშნული პროგრამების დაფინანსების დიდი წილი მოდის კანონმდებლობით ნებადართულ შემოსავლებზე. 2023 წელს ჯამურად მიმართული სახსრების 80.1% მოდის კანონმდებლობით ნებადართულ შემოსავლებზე, ხოლო 19.9% სახელმწიფო ბიუჯეტზე.

2023 წელს, სახელმწიფო საწარმოების მიერ გაწეული გადასახდელებმა 2,106.6 მლნ ლარი შეადგინა, საიდანაც სახელმწიფო ბიუჯეტში ჯამურად ჩაირიცხა 106.5 მლნ ლარი (მ.შ. სესხის დაფარვა - 71.9 მლნ ლარი, პროცენტი - 34.6 მლნ ლარი). შესაბამისად, სახელმწიფო ბიუჯეტში მიმართული სახსრების გარდა გაწეულმა გადასახდელებმა 2023 წელს 2,000.2 მლნ ლარი შეადგინა.

ცხრილი 25. სამთავრობო სექტორს მიკუთვნებული სახელმწიფო საწარმოების გადასახდელები 2023 წელს (მლნ ლარი).

	სახელმწიფო საწარმოების გადასახდელები	სახელმწიფო საწარმოების გადასახდელები სახელმწიფო ბიუჯეტში მიმართული სახსრების გარეშე	სხვაობა
გადასახდელები	2,106.6	2,000.2	106.5
ხარჯები	1,237.2	1,202.6	34.6
შრომის ანაზღაურება	179.1	179.1	-
საქონელი და მომსახურება	904.6	904.6	-
პროცენტი	38.1	3.5	34.6
სუბსიდიები	-	-	-
გრანტები	-	-	-
სოციალური უზრუნველყოფა	1.6	1.6	-
სხვა ხარჯები	113.7	113.7	-
არაფინანსური აქტივების ზრდა	689.9	689.9	-
ფინანსური აქტივების ზრდა	47.4	47.4	-
ვალდებულებების კლება	132.2	60.3	71.9
საშინაო	132.2	60.3	71.9
საგარეო	-	-	-

2023 წელს სახელმწიფო საწარმოების ხარჯების ფაქტობრივი შესრულება 1,237.2 მლნ ლარით განისაზღვრა, რომლის 73.1% მოდის საქონელი და მომსახურების მუხლის შესრულებაზე (904.6 მლნ ლარი).

არაფინანსური აქტივების ზრდის მაჩვენებელმა 689.9 მლნ ლარი შეადგინა, საიდანაც ძირითადი თანხები მიიმართა: შპს „საქართველოს გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანიის“ მიერ 500.3 მლნ ლარის ოდენობით; შპს „ემ თი ეის“ მიერ - 91.8 მლნ ლარი და შპს „საქართველოს მელიორაციის“ მიერ - 51.5 მლნ ლარი.

ფინანსური აქტივების ზრდის მუხლის შესრულებამ, 2023 წელს, 47.4 მლნ ლარი შეადგინა, ხოლო ვალდებულებების კლების მუხლის შესრულება 132.2 მლნ ლარით განისაზღვრა. ვალდებულებების კლების შესრულება (132.2 მლნ ლარი) ძირითადად მოდის შპს „საქართველოს გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანიაზე“ 71.9 მლნ ლარის ოდენობით; შპს „სახელმწიფო კვებითი უზრუნველყოფა“ – 41.0 მლნ ლარი და შპს „დელტა მშენებელზე“ – 16.3 მლნ ლარი.

ცხრილი 26. 2023 წელს მსხვილი სახელმწიფო საწარმოების გაწეული გადასახდელები (მლნ ლარი)

დასახელება	2023 წელს გაწეული გადასახდელები
სს ესკო	505.8
შპს საქართველოს გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანია	719.9
შპს ემ თი ეი	142.3
შპს დელტა მშენებელი	128.3
შპს სახელმწიფო კვებითი უზრუნველყოფა	101.0
სულ	1,597.3

სახელმწიფო საწარმოების მიერ გაწეული გადასახდელების 75.8% მოდის 5 სახელმწიფო საწარმოზე, რომელთა გადასახდელების ჯამური შესრულება 1,597.3 მლნ ლარს შეადგენს.

დანართი 2: სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობები, გადასახდელები და ნაშთის ცვლილება (მლნ ლარი)

დასახელება	2022 ფაქტი	2023 საწყისი გეგმა	2023 წლიური გეგმა*	2023 დაზუსტ. გეგმა	2023 ფაქტი	2023 ფაქტი/დაზუსტ. გეგმა	2023 ფაქტი/წლიური გეგმა	2023 ფაქტი/საწყისი გეგმა
შემოსულობები	20,529.2	21,914.2	22,170.9	22,170.9	22,680.0	102.3%	102.3%	103.5%
შემოსავლები	16,450.2	17,619.9	18,239.9	18,239.9	18,716.5	102.6%	102.6%	106.2%
გადასახადები	14,976.7	16,290.4	16,710.4	16,710.4	16,994.2	101.7%	101.7%	104.3%
საშემოსავლო გადასახადი	4,644.4	5,140.0	5,486.4	5,486.4	5,574.8	101.6%	101.6%	108.5%
მოგების გადასახადი	1,930.2	2,000.0	2,000.0	2,000.0	2,018.2	100.9%	100.9%	100.9%
დღგ	6,036.8	6,670.4	6,804.0	6,804.0	6,793.7	99.8%	99.8%	101.8%
აქციზი	2,010.2	2,100.0	2,220.0	2,220.0	2,270.3	102.3%	102.3%	108.1%
იმპორტის გადასახადი	126.0	130.0	150.0	150.0	151.2	100.8%	100.8%	116.3%
სხვა გადასახადები	229.1	250.0	50.0	50.0	186.0	372.1%	372.1%	74.4%
გრანტები	359.1	279.6	279.6	279.6	325.8	116.5%	116.5%	116.5%
სხვა შემოსავლები	1,114.5	1,050.0	1,250.0	1,250.0	1,396.5	111.7%	111.7%	133.0%
არაფინანსური აქტივების კლება	202.8	200.0	200.0	200.0	203.4	101.7%	101.7%	101.7%
ფინანსური აქტივების კლება (ნაშთის გამოკლებით)	144.2	450.0	450.0	450.0	290.8	64.6%	64.6%	64.6%
ვალდებულებების ზრდა	3,731.9	3,644.3	3,281.0	3,281.0	3,469.3	105.7%	105.7%	95.2%
საგარეო	2,385.5	2,244.3	1,881.0	1,881.0	2,009.9	106.9%	106.9%	89.6%
საშინაო	1,346.3	1,400.0	1,400.0	1,400.0	1,459.4	104.2%	104.2%	104.2%
გადასახდელები	20,163.0	21,880.1	22,311.3	22,311.3	22,350.2	100.2%	100.2%	102.1%
ხარჯები	15,350.2	16,335.2	16,899.9	16,914.3	16,928.6	100.1%	100.2%	103.6%
შრომის ანაზღაურება	1,792.1	2,236.7	2,237.1	2,175.0	2,177.2	100.1%	97.3%	97.3%
საქონელი და მომსახურება	1,870.9	2,025.5	2,085.4	2,123.6	2,139.0	100.7%	102.6%	105.6%
პროცენტი	746.8	1,201.0	1,201.0	1,191.0	1,182.2	99.3%	98.4%	98.4%
სუბსიდიები	1,004.6	927.6	932.6	924.5	943.9	102.1%	101.2%	101.8%
გრანტები	1,260.6	1,275.8	1,370.0	1,436.1	1,423.3	99.1%	103.9%	111.6%
სოციალური უზრუნველყოფა	6,052.1	6,447.9	6,762.9	6,810.4	6,805.9	99.9%	100.6%	105.6%
სხვა ხარჯები	2,623.1	2,220.7	2,310.8	2,253.6	2,257.1	100.2%	97.7%	101.6%
არაფინანსური აქტივების ზრდა	3,304.4	3,881.3	3,955.7	3,973.8	3,972.8	100.0%	100.4%	102.4%
ფინანსური აქტივების ზრდა (ნაშთის გამოკლებით)	489.4	445.1	337.2	327.5	355.9	108.7%	105.5%	80.0%
ვალდებულებების კლება	1,019.0	1,218.5	1,118.5	1,095.7	1,092.9	99.7%	97.7%	89.7%
საგარეო	976.1	1,175.6	1,075.6	1,053.1	1,050.3	99.7%	97.6%	89.3%
საშინაო	42.9	42.9	42.9	42.6	42.6	100.0%	99.3%	99.3%
ნაშთის ცვლილება (+ დაგროვება / - გამოყენება)	366.2	34.1	-140.4	-140.4	329.8			

* 2023 წლის წლიური გეგმა გულისხმობს სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონის 2023 წლის ოქტომბრის ცვლილებით დამტკიცებულ გეგმურ მაჩვენებლებს.

დანართი 3: სახელმწიფო ბიუჯეტის ბალანსი (მლნ ლარი)

დასახელება	2022 ფაქტი	2023 საწყისი გეგმა	2023 წლიური გეგმა	2023 დაზუსტ. გეგმა	2023 ფაქტი	2023 ფაქტი/დაზუსტ. გეგმა	2023 ფაქტი/წლიური გეგმა	2023 ფაქტი/საწყისი გეგმა
შემოსავლები	16,450.2	17,619.9	18,239.9	18,239.9	18,716.5	102.6%	102.6%	106.2%
გადასახადები	14,976.7	16,290.4	16,710.4	16,710.4	16,994.2	101.7%	101.7%	104.3%
გრანტები	359.1	279.6	279.6	279.6	325.8	116.5%	116.5%	116.5%
სხვა შემოსავლები	1,114.5	1,050.0	1,250.0	1,250.0	1,396.5	111.7%	111.7%	133.0%
ხარჯები	15,350.2	16,335.2	16,899.9	16,914.3	16,928.6	100.1%	100.2%	103.6%
შრომის ანაზღაურება	1,792.1	2,236.7	2,237.1	2,175.0	2,177.2	100.1%	97.3%	97.3%
საქონელი და მომსახურება	1,870.9	2,025.5	2,085.4	2,123.6	2,139.0	100.7%	102.6%	105.6%
პროცენტი	746.8	1,201.0	1,201.0	1,191.0	1,182.2	99.3%	98.4%	98.4%
სუბსიდიები	1,004.6	927.6	932.6	924.5	943.9	102.1%	101.2%	101.8%
გრანტები	1,260.6	1,275.8	1,370.0	1,436.1	1,423.3	99.1%	103.9%	111.6%
სოციალური უზრუნველყოფა	6,052.1	6,447.9	6,762.9	6,810.4	6,805.9	99.9%	100.6%	105.6%
სხვა ხარჯები	2,623.1	2,220.7	2,310.8	2,253.6	2,257.1	100.2%	97.7%	101.6%
საოპერაციო საღდო	1,100.1	1,284.7	1,340.0	1,325.6	1,787.9	134.9%	133.4%	139.2%
არაფინანსური აქტივების ცვლილება	3,101.6	3,681.3	3,755.7	3,773.8	3,769.4	99.9%	100.4%	102.4%
ზრდა	3,304.4	3,881.3	3,955.7	3,973.8	3,972.8	100.0%	100.4%	102.4%
კლება	202.8	200.0	200.0	200.0	203.4	101.7%	101.7%	101.7%
მთლიანი საღდო	-2,001.5	-2,396.6	-2,415.7	-2,448.2	-1,981.5	80.9%	82.0%	82.7%
ფინანსური აქტივების ცვლილება	711.4	29.2	-253.2	-262.9	394.9			1352.2%
ზრდა	855.6	479.2	337.2	327.5	685.7	209.4%	203.4%	143.1%
ვალუტა და დეპოზიტები	366.2	34.1	0.0	0.0	329.8			967.2%
სესხები	477.3	445.1	337.2	326.0	354.4	108.7%	105.1%	79.6%
აქციები და სხვა კაპიტალი	12.1	0.0	0.0	1.5	1.5	99.9%		
კლება	144.2	450.0	590.4	590.4	290.8	49.3%	49.3%	64.6%
ვალუტა და დეპოზიტები	0.0	0.0	140.4	140.4	0.0	0.0%	0.0%	
სესხები	143.2	450.0	450.0	450.0	289.3	64.3%	64.3%	64.3%
აქციები და სხვა კაპიტალი	1.0	0.0	0.0	0.0	1.6			
ვალდებულებების ცვლილება	2,712.9	2,425.8	2,162.5	2,185.3	2,376.4	108.7%	109.9%	98.0%
ზრდა	3,731.9	3,644.3	3,281.0	3,281.0	3,469.3	105.7%	105.7%	95.2%
საშინაო	1,346.3	1,400.0	1,400.0	1,400.0	1,459.4	104.2%	104.2%	104.2%
საგარეო	2,385.5	2,244.3	1,881.0	1,881.0	2,009.9	106.9%	106.9%	89.6%
კლება	1,019.0	1,218.5	1,118.5	1,095.7	1,092.9	99.7%	97.7%	89.7%
საშინაო	42.9	42.9	42.9	42.6	42.6	100.0%	99.3%	99.3%
საგარეო	976.1	1,175.6	1,075.6	1,053.1	1,050.3	99.7%	97.6%	89.3%
ბალანსი	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0			

დანართი 4: სახელმწიფო ბიუჯეტის ასიგნებები (მლნ ლარი)

კოდი	დასახელება	2023 საწყისი გეგმა	2023 წლიური გეგმა	2023 დაბუსტ. გეგმა	2023 წლის ფაქტი	შესრულება დაბუსტებულ გეგმასთან	შესრულება წლიურ გეგმასთან	შესრულება საწყის გეგმასთან
00 00	სულ ჯამი	21,880.1	22,311.3	22,311.3	22,350.2	100.2%	100.2%	102.1%
01 00	საქართველოს პარლამენტი და მასთან არსებული ორგანიზაციები	77.5	77.5	78.6	77.9	99.1%	100.6%	100.6%
01 01	საკანონმდებლო საქმიანობა	63.7	63.7	64.9	64.5	99.5%	101.3%	101.3%
01 01 01	საკანონმდებლო, წარმომადგენლობითი და საზედამხებველო საქმიანობა	23.5	23.5	19.9	19.8	99.6%	84.6%	84.6%
01 01 02	საპარლამენტო ფრაქციების და მუხორიტარი პარლამენტის წევრების ბიუროების საქმიანობა	7.9	7.9	8.7	8.7	99.5%	110.2%	110.2%
01 01 03	საკანონმდებლო საქმიანობის ადმინისტრაციული მხარდაჭერა	32.4	32.4	36.3	36.0	99.4%	111.1%	111.1%
01 01 03 01	საკანონმდებლო საქმიანობის ადმინისტრირება	32.4	32.4	36.2	36.0	99.4%	111.2%	111.2%
01 01 03 02	გენდერულ საკითხებზე სისტემური და კოორდინირებული მუშაობის უზრუნველყოფა, გენდერული თანასწორობის შესახებ ცნობიერების ამაღლების ხელშეწყობა და ქალთა გაძლიერების მხარდაჭერი ღონისძიებების განხორციელება	0.1	0.1	0.1	0.05	97.7%	97.7%	97.7%
01 02	საბიბლიოთეკო საქმიანობა	12.0	12.0	11.9	11.6	97.3%	96.6%	96.6%
01 03	ჰერალდიკური საქმიანობის სახელმწიფო რეგულირება	0.6	0.6	0.6	0.6	99.6%	99.6%	99.6%
01 04	საქართველოს პარლამენტის ანალიტიკური და კვლევითი საქმიანობის გაძლიერება	1.1	1.1	1.2	1.2	98.1%	105.9%	105.9%
02 00	საქართველოს პრეზიდენტის ადმინისტრაცია	9.3	9.3	9.3	9.0	96.6%	96.6%	96.6%
03 00	საქართველოს ბიზნესობმუდსმენის აპარატი	0.8	0.8	0.8	0.7	94.5%	94.5%	94.5%
04 00	საქართველოს მთავრობის ადმინისტრაცია	24.0	24.0	74.7	73.3	98.1%	305.3%	305.3%
05 00	სახელმწიფო აუდიტის სამსახური	21.3	21.3	21.3	20.9	98.2%	98.2%	98.2%
06 00	საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისია	56.0	77.2	92.2	91.5	99.3%	118.5%	163.5%
06 01	საარჩევნო გარემოს განვითარება	21.6	21.6	21.0	20.6	97.8%	95.3%	95.3%
06 02	საარჩევნო ინსტიტუციის განვითარების და სამოქალაქო განათლების ხელშეწყობა	1.6	1.6	2.1	2.0	92.9%	120.5%	120.5%
06 03	პოლიტიკური პარტიების დაფინანსება	12.7	12.7	12.7	12.7	100.0%	100.0%	100.0%
06 04	არჩევნების ჩატარების ღონისძიებები	20.0	41.2	56.3	56.2	100.0%	136.3%	281.2%
07 00	საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლო	5.8	5.8	5.8	5.2	89.9%	89.9%	89.9%
08 00	საქართველოს უზენაესი სასამართლო	16.1	16.1	16.1	15.6	97.1%	97.1%	97.1%
09 00	საერთო სასამართლოები	117.0	117.0	117.4	100.8	85.8%	86.1%	86.1%
09 01	საერთო სასამართლოების სისტემის განვითარება და ხელშეწყობა	114.5	114.5	114.9	98.7	85.9%	86.2%	86.2%
09 02	მოსამართლეებისა და სასამართლოს თანამშრომლების მომზადება-გადამზადება	2.5	2.5	2.5	2.1	82.4%	82.4%	82.4%
10 00	საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო	7.9	7.9	7.9	5.8	73.1%	73.1%	73.1%
11 00	სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია აბაშის, ზუგდიდის, მარტვილის, მესტიის, სენაკის, ჩხოროწყუს, წალენჯიხის, ხობის მუნიციპალიტეტებსა და ქალაქ ფოთის მუნიციპალიტეტში	1.3	1.3	1.3	1.2	92.6%	92.6%	92.6%
12 00	სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია ლანჩხუთის, ოზურგეთისა და ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტებში	1.1	1.1	1.1	1.0	96.4%	96.4%	96.4%
13 00	სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია ბაღდათის, ვანის, ზესტაფონის, თერჯოლის, სამტრედიის, საჩხერის, ტყიბულის, წყალტუბოს, ყიათურის, ხარაგაულის, ხონის მუნიციპალიტეტებსა და ქალაქ ქუთაისის მუნიციპალიტეტში	1.3	1.3	1.3	1.3	99.7%	102.1%	102.1%
14 00	სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია ახმეტის, გურჯაანის, დედოფლისწყაროს, თელავის, ლაგოდეხის, საგარეჯოს, სიღნაღისა და ყვარლის მუნიციპალიტეტებში	1.2	1.2	1.2	1.1	96.4%	96.4%	96.4%

კოდი	დასახელება	2023 საწყისი გეგმა	2023 წლიური გეგმა	2023 დაბუსტ. გეგმა	2023 წლის ფაქტი	შესრულება დაბუსტებულ გეგმასთან	შესრულება წლიურ გეგმასთან	შესრულება საწყის გეგმასთან
15 00	სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია დუშეთის, თიანეთის, მცხეთისა და ყაზბეგის მუნიციპალიტეტებში	1.1	1.1	1.1	0.9	86.9%	86.9%	86.9%
16 00	სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია ამბროლაურის, ლენტეხის, ონისა და ცაგერის მუნიციპალიტეტებში	1.1	1.1	1.1	1.0	94.9%	94.9%	94.9%
17 00	სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია ადიგენის, ასპინძის, ახალციხის, ახალქალაქის, ბორჯომისა და ნინოწმინდის მუნიციპალიტეტებში	1.0	1.0	1.0	1.0	96.9%	96.9%	96.9%
18 00	სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია ბოლნისის, გარდაბნის, დმანისის, თეთრი წყაროს, მარნეულის, წალკის მუნიციპალიტეტებსა და ქალაქ რუსთავის მუნიციპალიტეტში	1.3	1.3	1.3	1.3	98.2%	98.2%	98.2%
19 00	სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაცია გორის, კასპის, ქარელისა და ხაშურის მუნიციპალიტეტებში	1.0	1.0	1.0	1.0	98.8%	98.8%	98.8%
20 00	საქართველოს სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახური	180.0	180.0	180.0	179.8	99.9%	99.9%	99.9%
20 01	სახელმწიფო უსაფრთხოების უზრუნველყოფა	147.7	147.7	142.9	142.9	100.0%	96.8%	96.8%
20 02	ოპერატიულ-ტექნიკური საქმიანობის უზრუნველყოფა	30.0	30.0	34.8	34.8	100.0%	116.2%	116.2%
20 03	უსაფრთხოების კადრების მომზადება, გადამზადება და კვალიფიკაციის ამაღლება	2.4	2.4	2.2	2.1	93.9%	88.0%	88.0%
21 00	საქართველოს პრაქტიკული უსაფრთხოების სამსახური	56.5	56.5	56.8	55.5	97.7%	98.2%	98.2%
22 00	შერიგებისა და სამოქალაქო თანასწორობის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის აპარატი	3.7	3.7	4.4	3.9	90.3%	106.5%	106.5%
23 00	საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო	106.0	106.0	107.0	100.3	93.8%	94.6%	94.6%
23 01	სახელმწიფო ფინანსების მართვა	25.4	25.4	25.5	22.6	88.5%	88.7%	88.7%
23 02	შემოსავლების მობილიზება და გადასახდელთა მომსახურების გაუმჯობესება	30.2	30.2	27.4	25.0	91.2%	82.8%	82.8%
23 03	ეკონომიკური დანაშაულის პრევენცია	38.6	38.6	41.6	40.5	97.5%	104.9%	104.9%
23 04	ფინანსების მართვის ელექტრონული და ანალიტიკური უზრუნველყოფა	8.7	8.7	8.7	8.6	99.0%	99.0%	99.0%
23 05	საფინანსო სექტორში დასაქმებულთა კვალიფიკაციის ამაღლება	1.1	1.1	1.8	1.9	104.0%	178.9%	178.9%
23 06	ბუღალტრული აღრიცხვის, ანგარიშგებისა და აუდიტის ზედამხედველობა	2.0	2.0	2.0	1.8	87.3%	87.3%	87.3%
24 00	საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო	558.2	581.2	581.2	593.4	102.1%	102.1%	106.3%
24 01	ეკონომიკური პოლიტიკის შემუშავება და განხორციელება	20.3	20.3	16.5	16.3	98.6%	80.3%	80.3%
24 02	ტექნიკური და სამშენებლო სფეროს რეგულირება	1.9	1.9	2.0	1.9	95.7%	100.7%	100.7%
24 03	სტანდარტიზაციისა და მეტროლოგიის სფეროს განვითარება	1.2	1.2	1.4	1.4	99.6%	114.7%	114.7%
24 04	ბაზარზე ზედამხედველობის სფეროს რეგულირება და განხორციელების ღონისძიებები	1.8	1.8	1.8	1.5	83.7%	83.7%	83.7%
24 05	ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა	36.0	36.0	40.4	39.8	98.5%	110.5%	110.5%
24 06	სახელმწიფო ქონების მართვა	10.1	30.1	40.8	40.7	100.0%	135.2%	402.1%
24 07	მენარმეობის განვითარება	267.7	267.7	262.0	253.2	96.6%	94.6%	94.6%
24 07 01	მენარმეობის განვითარების ადმინისტრირება	4.2	4.2	4.9	4.7	96.2%	112.1%	112.1%
24 07 02	მენარმეობის განვითარების ხელშეწყობა	263.5	263.5	257.1	248.5	96.7%	94.3%	94.3%
24 08	საქართველოში ინოვაციებისა და ტექნოლოგიების განვითარება	72.3	75.3	74.9	55.3	73.8%	73.5%	76.5%
24 09	ნავთობისა და გაზის სექტორის რეგულირება და მართვა	0.7	0.7	0.8	0.8	95.6%	110.1%	110.1%
24 10	ტრანსპორტის სფეროში საერთაშორისო ხელშეკრულებებით ნაკისრი ვალდებულებების დაფარვა და ტრანსპორტირების ხარჯების სუბსიდირება	10.0	10.0	5.5	5.5	100.0%	55.0%	55.0%

კოდი	დასახელება	2023 საწყისი გეგმა	2023 წლიური გეგმა	2023 დაბუსტ. გეგმა	2023 წლის ფაქტი	შესრულება დაბუსტებულ გეგმასთან	შესრულება წლიურ გეგმასთან	შესრულება საწყის გეგმასთან
24 11	ყაზბეგის მუნიციპალიტეტისა და დუშეთის მუნიციპალიტეტის მაღალმთიანი სოფლების მოსახლეობისათვის მიწოდებული ბუნებრივი აირის ღირებულების ანაზღაურების ღონისძიება	12.0	12.0	11.5	11.5	100.0%	95.5%	95.5%
24 12	ეროვნული ინოვაციური ეკოსისტემის პროექტი (WB)	2.5	2.5	2.5	2.0	81.0%	81.0%	81.0%
24 13	ტექნიკური დახმარების პროექტი საქართველოს ენერჯეტიკის სექტორის რეფორმის პროგრამის (GESRP) მხარდასაჭერად (EU-NIF, KfW)	4.0	4.0	4.0	3.1	78.6%	78.6%	78.6%
24 14	სასისტემო მნიშვნელობის ელექტროგადამცემი ქსელის განვითარება	76.5	76.5	76.5	120.6	157.6%	157.6%	157.6%
24 14 01	რეგიონალური ელექტროგადამცემის გაუმჯობესების პროექტი	76.5	76.5	76.5	119.2	155.8%	155.8%	155.8%
24 14 01 01	500 კვ ევხ „წყალტუბო-ახალციხე-თორთუმი“ (EU-NIF, KfW)	13.0	13.0	13.0	72.6	558.1%	558.1%	558.1%
24 14 01 02	„ჩრდილოეთის რგოლი“ (EBRD), „ნამახვანი-წყალტუბო-ლაჯანური“ (EBRD, KfW)	10.0	10.0	10.0	0.8	8.2%	8.2%	8.2%
24 14 01 03	500 კვ ევხ „ჭვარი-წყალტუბო“ (WB)	18.5	18.5	18.5	20.4	110.5%	110.5%	110.5%
24 14 01 04	გურიის ელგადამცემის ხაზების ინფრასტრუქტურის გაძლიერება (KfW)	20.0	20.0	20.0	13.0	64.9%	64.9%	64.9%
24 14 01 05	კახეთის ინფრასტრუქტურის გაძლიერება (KfW)	5.0	5.0	5.0	6.4	128.1%	128.1%	128.1%
24 14 01 06	„ხელედულა-ლაჯანური-ონი“ (KfW)	10.0	10.0	10.0	6.0	59.7%	59.7%	59.7%
24 14 03	საქართველოს ელექტროგადამცემი ქსელის გაფართოების ღია პროგრამა	0.0	0.0	0.0	1.4			
24 14 03 01	500 კვ ევხ-ის „ქსანი-სტეფანწმინდა“ მშენებლობა (EBRD, EU, KfW)	0.0	0.0	0.0	1.4			
24 15	მოსახლეობის ელექტროენერჯითა და ბუნებრივი აირით მომარაგების გაუმჯობესება	3.6	3.6	3.6	3.2	91.5%	91.5%	91.5%
24 16	საზღვაო პროფესიული განათლების ხელშეწყობა	1.4	1.4	1.4	1.6	113.7%	113.7%	113.7%
24 17	ანაკლიის ღრმაწყლოვანი ნავსადგურის განვითარება	2.9	2.9	2.9	2.5	86.7%	86.7%	86.7%
24 18	ორმხრივი ხელშეკრულებების ფარგლებში აღიარებული ვალდებულებების დაფარვასთან დაკავშირებული ღონისძიებები	5.6	5.6	5.1	5.1	100.0%	90.9%	90.9%
24 19	ვარდნილისა და ენგურის ჰიდროელექტროსადგურების რეაბილიტაციის პროექტი (EBRD, EIB, EU)	15.0	15.0	15.0	16.2	107.9%	107.9%	107.9%
24 20	სივრცითი და ქალაქთმშენებლობითი განვითარება	7.0	7.0	7.0	5.8	83.5%	83.5%	83.5%
24 21	კურორტების განვითარების ხელშეწყობა	5.8	5.8	5.8	5.4	93.3%	93.3%	93.3%
25 00	საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო	3,330.9	3,350.9	3,351.4	3,438.0	102.6%	102.6%	103.2%
25 01	რეგიონებისა და ინფრასტრუქტურის განვითარების პოლიტიკის შემუშავება და მართვა	8.4	8.4	9.4	9.3	99.7%	111.2%	111.2%
25 02	საგზაო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესების ღონისძიებები	1,894.3	1,914.3	1,937.5	2,022.1	104.4%	105.6%	106.7%
25 02 01	საავტომობილო გზების პროგრამების მართვა	10.3	10.3	10.6	10.6	99.9%	102.0%	102.0%
25 02 02	საავტომობილო გზების მშენებლობა და მოვლა-შენახვა	642.5	724.2	695.7	697.6	100.3%	96.3%	108.6%
25 02 03	ჩქაროსნული ავტომობილტრასების მშენებლობა	1,241.5	1,179.8	1,231.2	1,313.9	106.7%	111.4%	105.8%
25 03	რეგიონული და მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია	420.0	420.0	445.7	448.8	100.7%	106.9%	106.9%
25 04	წყალმომარაგების ინფრასტრუქტურის აღდგენა-რეაბილიტაცია	520.0	520.0	520.0	521.1	100.2%	100.2%	100.2%
25 05	მყარი ნარჩენების მართვის პროგრამა	64.6	64.6	42.6	43.0	101.1%	66.6%	66.6%
25 06	იძულებით გადაადგილებული პირების მხარდაჭერა	1.3	1.3	8.5	8.5	100.0%	653.8%	653.8%
25 07	ზოგადსაგანმანათლებლო და სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებების მშენებლობა-რეაბილიტაცია	222.3	222.3	182.1	179.4	98.5%	80.7%	80.7%
25 07 01	სატარო სკოლების მშენებლობა-რეაბილიტაცია	122.3	122.3	96.3	93.6	97.2%	76.6%	76.6%

კოდი	დასახელება	2023 საწყისი გეგმა	2023 წლიური გეგმა	2023 დაბუსტ. გეგმა	2023 წლის ფაქტი	შესრულება დაბუსტებულ გეგმასთან	შესრულება წლიურ გეგმასთან	შესრულება საწყის გეგმასთან
25 07 02	სკოლამდელი აღზრდის დანახვების მშენებლობა-რეაბილიტაცია	100.0	100.0	85.8	85.8	100.0%	85.8%	85.8%
25 08	ტურისტული ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესების ღონისძიებები	200.0	200.0	205.7	205.7	100.0%	102.8%	102.8%
26 00	საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო	392.4	392.8	393.3	392.7	99.9%	100.0%	100.1%
26 01	სამართალშემოქმედებისა და ქვეყნის ინტერესების სამართლებრივი მხარდაჭერის მიზნით სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და მართვა, მათ შორის, სისხლის სამართლის სისტემის რეფორმის განხორციელება	62.1	62.1	74.1	74.1	100.0%	119.2%	119.2%
26 02	საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი პენიტენციური სისტემის ჩამოყალიბება	247.4	247.4	247.7	247.6	100.0%	100.1%	100.1%
26 02 01	პენიტენციური სისტემის მართვა და ბრალდებულთა/მსჯავრდებულთა ყოფითი პირობების გაუმჯობესება	197.4	197.4	184.2	184.1	100.0%	93.3%	93.3%
26 02 02	ბრალდებულთა და მსჯავრდებულთა ეკვივალენტური სამედიცინო მომსახურებით უზრუნველყოფა	10.0	10.0	10.3	10.2	100.0%	102.5%	102.5%
26 02 03	პენიტენციური სისტემის ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება	40.0	40.0	53.2	53.2	100.0%	133.0%	133.0%
26 03	ეროვნული საარქივო ფონდის დაცულობის, მომსახურების თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვის და დოკუმენტების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა	7.8	7.8	7.8	7.8	100.5%	100.5%	100.5%
26 04	საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს თანამშრომელთა და სხვა დაინტერესებული პირების გადამზადება	3.1	3.1	3.2	3.2	100.4%	103.2%	103.2%
26 05	ელექტრონული მმართველობის განვითარება	4.0	4.0	4.0	4.5	111.5%	111.5%	111.5%
26 06	დანაშაულის პრევენცია, პრობაციის სისტემის განვითარება და ყოფილ პატიმართა რესოციალიზაცია	13.5	13.5	13.7	13.6	99.9%	101.1%	101.1%
26 07	იუსტიციის სახლის მომსახურებათა განვითარება და ხელმისაწვდომობა	5.0	5.0	5.0	5.1	101.7%	101.7%	101.7%
26 08	მიწის რეგისტრაციის ხელშეწყობა და საჯარო რეესტრის მომსახურებათა განვითარება/ხელმისაწვდომობა	40.0	40.0	28.0	28.0	100.0%	70.0%	70.0%
26 09	მიწის ბაზრის განვითარება (WB)	9.5	9.5	9.5	7.4	78.0%	78.0%	78.0%
26 10	საქართველოს მდგრადი სოფლის მეურნეობის, ირიგაციისა და მიწის პროექტი (საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს კომპონენტი) (WB)	0.0	0.4	0.4	0.4	99.7%	99.7%	
26 11	სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს მომსახურებათა განვითარება და ხელმისაწვდომობა	0.0	0.0	0.0	1.1			
27 00	საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო	6,858.4	7,108.4	7,119.9	7,117.8	100.0%	100.1%	103.8%
27 01	ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის პროგრამების მართვა	92.6	92.6	89.3	106.1	118.8%	114.5%	114.5%
27 01 01	ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სფეროში პოლიტიკის შემუშავება და მართვა	12.1	12.1	13.7	13.8	100.7%	114.4%	114.4%
27 01 02	სამედიცინო საქმიანობის რეგულირების პროგრამა	7.2	7.2	6.9	6.9	99.8%	96.1%	96.1%
27 01 03	დაავადებათა კონტროლისა და ეპიდემიოლოგიური უსაფრთხოების პროგრამის მართვა	12.3	12.3	12.2	26.9	220.1%	218.0%	218.0%
27 01 04	სოციალური დაცვის პროგრამების მართვა	21.3	21.3	20.0	21.5	107.5%	100.7%	100.7%
27 01 05	სახელმწიფო ზრუნვის, ადამიანით ვაჭრობის (ტრეფიკინგის) მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარების მართვა	10.8	10.8	9.8	10.3	104.9%	95.3%	95.3%
27 01 06	საგანგებო სიტუაციების კოორდინაციისა და გადაუდებელი დახმარების მართვა	5.1	5.1	5.0	5.0	100.0%	96.6%	96.6%
27 01 07	დევნილთა, ეკომიგრანტთა და საარსებო წყაროებით უზრუნველყოფა	6.3	6.3	6.1	6.1	99.8%	96.3%	96.3%
27 01 08	დასაქმების ხელშეწყობის მომსახურებათა მართვა	1.5	1.5	1.2	1.2	99.7%	78.8%	78.8%
27 01 09	ჯანმრთელობის დაცვის პროგრამების მართვა	4.9	4.9	4.5	4.4	99.7%	91.0%	91.0%
27 01 10	ინფორმაციული ტექნოლოგიების სისტემების განვითარება და მართვა	10.4	10.4	9.3	9.4	100.6%	90.2%	90.2%

კოდი	დასახელება	2023 საწყისი გეგმა	2023 წლიური გეგმა	2023 დაბუსტ. გეგმა	2023 წლის ფაქტი	შესრულება დაბუსტებულ გეგმასთან	შესრულება წლიურ გეგმასთან	შესრულება საწყის გეგმასთან
27 01 11	მოქალაქეთა ინდივიდუალური სამედიცინო დახმარების ხელშეწყობა და მართვა	0.7	0.7	0.7	0.7	99.5%	96.8%	96.8%
27 02	მოსახლეობის სოციალური დაცვა	4,878.9	4,991.9	4,987.9	4,987.6	100.0%	99.9%	102.2%
27 02 01	მოსახლეობის საპენსიო უზრუნველყოფა	3,379.2	3,454.2	3,451.0	3,450.8	100.0%	99.9%	102.1%
27 02 02	მოსახლეობის მიზნობრივი ჯგუფების სოციალური დახმარება	1,340.1	1,370.1	1,367.9	1,367.8	100.0%	99.8%	102.1%
27 02 03	სოციალური რეაბილიტაცია და ბავშვზე ზრუნვა	66.6	66.6	66.6	66.5	100.0%	100.0%	100.0%
27 02 04	სოციალური შეღავათები მაღალმთიან დასახლებაში	85.0	93.0	94.7	94.7	100.0%	101.9%	111.5%
27 02 05	სახელმწიფო ზრუნვის, ადამიანი ვაჭრობის (ტრეფიკინგის) მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარების უზრუნველყოფა	8.0	8.0	7.7	7.7	100.0%	96.3%	96.3%
27 03	მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა	1,454.1	1,574.1	1,586.4	1,600.3	100.9%	101.7%	110.1%
27 03 01	მოსახლეობის საყოველთაო ჯანმრთელობის დაცვა	880.0	980.0	1,062.0	1,062.0	100.0%	108.4%	120.7%
27 03 02	საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვა	109.8	109.8	96.0	110.0	114.6%	100.2%	100.2%
27 03 02 01	დაავადებათა ადრეული გამოვლენა და სკრინინგი	2.9	2.9	2.5	2.5	99.9%	86.7%	86.7%
27 03 02 02	იმუნიზაცია	35.6	35.6	33.0	33.0	100.0%	92.7%	92.7%
27 03 02 03	ეპიდემიამხედველობა	2.7	2.7	1.4	1.4	98.7%	50.4%	50.4%
27 03 02 04	უსაფრთხო სისხლი	6.1	6.1	5.7	5.7	100.0%	93.5%	93.5%
27 03 02 05	საზოგადოებრივი ჯანდაცვის, გარემოსა და პროფესიულ დაავადებათა ჯანმრთელობის სფეროში არსებული ვალდებულებების ხელშეწყობა	0.3	0.3	0.3	0.3	100.0%	95.3%	95.3%
27 03 02 06	ტუბერკულოზის მართვა	17.2	17.2	13.7	20.0	146.4%	116.4%	116.4%
27 03 02 07	აივ ინფექციის/შიდსის მართვა	16.0	16.0	14.0	21.7	154.7%	135.6%	135.6%
27 03 02 08	დედათა და ბავშვთა ჯანმრთელობა	8.2	8.2	8.7	8.7	100.0%	106.4%	106.4%
27 03 02 09	ნარკომანიით დაავადებულ პაციენტთა მკურნალობა	13.7	13.7	12.3	12.3	100.0%	89.9%	89.9%
27 03 02 10	ჯანმრთელობის ხელშეწყობა	2.1	2.1	1.4	1.4	100.0%	66.1%	66.1%
27 03 02 11	C ჰეპატიტის მართვა	5.0	5.0	3.1	3.1	100.0%	61.2%	61.2%
27 03 03	მოსახლეობისათვის სამედიცინო მომსახურების მიწოდება პრიორიტეტულ სფეროებში	463.8	483.8	428.3	428.2	100.0%	88.5%	92.3%
27 03 03 01	ფსიქიკური ჯანმრთელობა	50.0	50.0	38.7	38.7	100.0%	77.4%	77.4%
27 03 03 02	დიაბეტის მართვა	30.0	30.0	19.3	19.3	100.0%	64.4%	64.4%
27 03 03 03	ბავშვთა ონკოჰემატოლოგიური მომსახურება	3.0	3.0	1.9	1.9	100.0%	62.5%	62.5%
27 03 03 04	დიალიზი და თირკმლის ტრანსპლანტაცია	56.0	56.0	35.7	35.7	100.0%	63.7%	63.7%
27 03 03 05	ინკურაბელურ პაციენტთა პალიატიური მზრუნველობა	5.2	5.2	6.5	6.5	100.0%	124.8%	124.8%
27 03 03 06	იშვიათი დაავადებების მქონე და მუდმივ ჩანაცვლებით მკურნალობას დაქვემდებარებულ პაციენტთა მკურნალობა	30.0	30.0	32.2	32.2	100.0%	107.3%	107.3%
27 03 03 07	პირველადი და გადაუდებელი სამედიცინო დახმარების უზრუნველყოფა	198.6	198.6	186.4	186.7	100.2%	94.0%	94.0%
27 03 03 08	რეფერალური მომსახურება	45.0	65.0	68.3	68.3	100.0%	105.1%	151.8%
27 03 03 09	თავდაცვის ძალებში გასაწვევ მოქალაქეთა სამედიცინო შემოწმება	1.0	1.0	0.6	0.6	99.9%	60.6%	60.6%
27 03 03 10	ახალი კორონავირუსული დაავადების – COVID-19-ის მართვა	40.0	40.0	33.1	32.7	98.8%	81.8%	81.8%
27 03 03 11	ორგანოთა ტრანსპლანტაცია	5.0	5.0	5.6	5.6	100.0%	113.0%	113.0%
27 03 04	დიპლომისშემდგომი სამედიცინო განათლება	0.5	0.5	0.1	0.1	100.0%	11.7%	11.7%

კოდი	დასახელება	2023 საწყისი გეგმა	2023 წლიური გეგმა	2023 დაბუსტ. გეგმა	2023 წლის ფაქტი	შესრულება დაბუსტებულ გეგმასთან	შესრულება წლიურ გეგმასთან	შესრულება საწყის გეგმასთან
27 04	სამედიცინო დაწესებულებათა რეაბილიტაცია და აღჭურვა	99.8	99.8	74.3	41.8	56.2%	41.8%	41.8%
27 05	შრომისა და დასაქმების სისტემის რეფორმების პროგრამა	90.3	107.3	115.2	115.2	100.0%	107.4%	127.7%
27 06	იძულებით გადაადგილებულ პირთა და მიგრანტთა ხელშეწყობა	242.7	242.7	266.8	266.8	100.0%	109.9%	109.9%
27 06 01	სარეინტეგრაციო დახმარება საქართველოში დაბრუნებული მიგრანტებისათვის	0.7	0.7	0.5	0.5	100.0%	82.3%	82.3%
27 06 02	ეკომიგრანტთა მიგრაციის მართვა	7.0	7.0	19.7	19.7	100.0%	281.8%	281.8%
27 06 03	იძულებით გადაადგილებულ პირთა განსახლების სოციალური და საცხოვრებელი პირობების შექმნა	233.9	233.9	244.3	244.3	100.0%	104.4%	104.4%
27 06 04	საერთაშორისო დაცვის მქონე პირთა ინტეგრაციის ხელშეწყობა	0.1	0.1	0.1	0.1	100.0%	76.3%	76.3%
27 06 05	საარსებო წყაროებით უზრუნველყოფის პროგრამა	1.1	1.1	0.9	0.9	100.8%	80.9%	80.9%
27 06 06	ეკონომიკური მონაწილეობა, საცხოვრებელი უზრუნველყოფა და სოციალური ინფრასტრუქტურა იძულებით გადაადგილებულ პირთა და მასპინძელი თემებისათვის (KfW)	0.0	0.0	1.3	1.3	100.0%		
28 00	საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო	186.0	186.0	189.4	188.7	99.6%	101.5%	101.5%
28 01	საგარეო პოლიტიკის განხორციელება	185.0	185.0	188.3	187.7	99.6%	101.4%	101.4%
28 01 01	საგარეო პოლიტიკის დაგეგმვა და მართვა	175.3	175.3	181.0	179.8	99.3%	102.5%	102.5%
28 01 02	საერთაშორისო ორგანიზაციებში არსებული ფინანსური ვალდებულებების უზრუნველყოფა	6.3	6.3	4.3	4.3	100.0%	68.1%	68.1%
28 01 03	საერთაშორისო ხელშეკრულებების და სხვა დოკუმენტების თარგმნა და დამოწმება	0.2	0.2	0.2	0.2	98.8%	101.3%	101.3%
28 01 04	დიასპორული პოლიტიკა	1.9	1.9	1.6	1.6	100.0%	84.5%	84.5%
28 01 05	ევროპულ და ევროატლანტიკურ სტრუქტურებში საქართველოს ინტეგრაციის თაობაზე საზოგადოების ინფორმირება	1.3	1.3	1.3	1.8	138.8%	138.8%	138.8%
28 02	მოხელეთა კვალიფიკაციის ამაღლება საერთაშორისო ურთიერთობების დარგში	1.0	1.0	1.1	1.0	96.4%	106.2%	106.2%
29 00	საქართველოს თავდაცვის სამინისტრო	1,260.0	1,270.0	1,270.0	1,274.2	100.3%	100.3%	101.1%
29 01	თავდაცვის მართვა	506.6	506.6	479.1	482.3	100.7%	95.2%	95.2%
29 02	პროფესიული სამხედრო განათლება	76.2	76.2	82.7	82.7	100.0%	108.5%	108.5%
29 03	ჭანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა	53.8	53.8	69.9	69.9	100.0%	129.9%	129.9%
29 04	მართვის, კონტროლის, კავშირგაბმულობისა და კომპიუტერული სისტემები	16.5	16.5	15.2	15.2	100.0%	91.8%	91.8%
29 05	ინფრასტრუქტურის განვითარება	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0%	100.0%	100.0%
29 06	საერთაშორისო სამშვიდობო მისიები	2.0	2.0	0.5	0.5	100.0%	25.7%	25.7%
29 07	სამეცნიერო კვლევა და სამხედრო მრეწველობის განვითარება	44.6	44.6	47.3	48.3	102.1%	108.2%	108.2%
29 08	თავდაცვის შესაძლებლობების განვითარება	174.4	184.4	201.3	201.3	100.0%	109.2%	115.4%
29 09	ლოჯისტიკური უზრუნველყოფა	285.9	285.9	274.1	274.1	100.0%	95.9%	95.9%
30 00	საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრო	1,106.0	1,146.0	1,146.0	1,149.6	100.3%	100.3%	103.9%
30 01	საზოგადოებრივი წესრიგი და საერთაშორისო თანამშრომლობის განვითარება/გაღრმავება	852.1	892.1	863.4	866.7	100.4%	97.2%	101.7%
30 02	სახელმწიფო საზღვრის დაცვა	124.6	124.6	125.4	125.4	100.0%	100.6%	100.6%
30 03	ფიზიკურ და იურიდიულ პირთა (მათ შორის, ქონების), დიპლომატიური წარმომადგენლობების, ეროვნული საგანძურის დაცვის და უსაფრთხოების დონის ამაღლება	14.4	14.4	14.1	14.1	99.9%	97.9%	97.9%
30 04	სამართალდამცავი სტრუქტურებისათვის მაღალკვალიფიციური კადრების მომზადება, გადამზადება, საარქივო ფონდების დიגיტიზაცია, სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობა და მოქალაქეთა მომსახურება	7.8	7.8	7.4	7.4	100.2%	94.8%	94.8%

კოდი	დასახელება	2023 საწყისი გეგმა	2023 წლიური გეგმა	2023 დაბუსტ. გეგმა	2023 წლის ფაქტი	შესრულება დაბუსტებულ გეგმასთან	შესრულება წლიურ გეგმასთან	შესრულება საწყის გეგმასთან
30 05	საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სისტემისა და საქართველოს სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის მოსამსახურეთა ჯანმრთელობის დაცვის მომსახურებით უზრუნველყოფა	4.4	4.4	5.1	5.1	100.0%	114.2%	114.2%
30 06	სამოქალაქო უსაფრთხოების დონის ამაღლება, სახელმწიფო მატერიალური რეზერვების შექმნა და მართვა	102.6	102.6	130.6	130.9	100.2%	127.6%	127.6%
31 00	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	698.5	698.6	699.1	725.6	103.8%	103.9%	103.9%
31 01	გარემოს დაცვის და სოფლის მეურნეობის განვითარების პროგრამა	20.2	20.2	22.0	29.8	135.9%	148.1%	148.1%
31 01 01	გარემოს დაცვის და სოფლის მეურნეობის განვითარების პოლიტიკის შემუშავება და მართვა	12.7	12.7	15.0	22.9	152.5%	181.4%	181.4%
31 01 02	ბიოლოგიური მრავალფეროვნების დაცვის ღონისძიებები	0.4	0.4	0.4	0.4	100.0%	95.9%	95.9%
31 01 03	ინფორმაციული ტექნოლოგიებისა და ელექტრონული სისტემების ფუნქციონირების უზრუნველყოფა	7.1	7.1	6.5	6.5	99.6%	91.7%	91.7%
31 02	სურსათის უვნებლობა, მცენარეთა დაცვა და ეპიზოთიური კეთილსამედიცინო	63.5	63.5	66.2	66.8	100.9%	105.2%	105.2%
31 03	მევენახეობა-მეღვინეობის განვითარება	67.4	67.4	52.8	52.2	98.8%	77.4%	77.4%
31 04	სოფლის მეურნეობის დარგში სამეცნიერო-კვლევითი ღონისძიებების განხორციელება	5.9	5.9	6.4	6.7	103.4%	113.8%	113.8%
31 05	ერთიანი აგროპროექტი	346.4	346.4	336.1	335.8	99.9%	96.9%	96.9%
31 05 01	სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვა	12.7	12.7	13.0	13.5	103.2%	105.8%	105.8%
31 05 02	შეღავათიანი აგროკრედიტები	200.0	200.0	206.6	206.2	99.8%	103.1%	103.1%
31 05 03	აგროდაზღვევა	12.0	12.0	11.5	11.5	100.0%	95.7%	95.7%
31 05 04	დანერგე მომავალი	35.0	35.0	26.3	26.0	98.9%	74.3%	74.3%
31 05 05	ქართული ჩაი	1.0	1.0	0.5	0.5	100.0%	46.4%	46.4%
31 05 06	გადამამუშავებელი და შემნახველი საწარმოების თანადაფინანსების პროექტი	25.0	25.0	15.9	15.9	100.0%	63.8%	63.8%
31 05 07	ფერმათა/ფერმერთა რეგისტრაციის პროექტი	0.3	0.3	0.3	0.3	99.5%	99.5%	99.5%
31 05 08	პროექტების ტექნიკური მხარდაჭერის პროგრამა	1.0	1.0	0.9	0.9	99.7%	89.8%	89.8%
31 05 09	სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ინფრასტრუქტურული განვითარება	5.0	5.0	1.4	1.4	100.0%	28.6%	28.6%
31 05 10	მოსავლის აძლები ტექნიკის თანადაფინანსების პროექტი	7.0	7.0	6.1	6.1	100.0%	86.9%	86.9%
31 05 11	ქართული აგროსასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაცია	1.5	1.5	2.5	2.5	99.5%	163.6%	163.6%
31 05 12	იმერეთის აგროზონა	4.0	4.0	1.0	1.0	100.0%	25.0%	25.0%
31 05 13	ბიონარმოების ხელშეწყობის პროგრამა	0.5	0.5	0.1	0.1	99.7%	16.7%	16.7%
31 05 14	საპილოტე პროგრამა ქალებისთვის	0.4	0.4	0.2	0.8	463.7%	188.2%	188.2%
31 05 15	აგროსექტორის განვითარების ხელშეწყობა	10.0	10.0	10.6	10.3	97.6%	103.1%	103.1%
31 05 15 01	მერძეეობის დარგის მოდერნიზაციის და ბაზარზე წვდომის პროგრამა (DiMMA)	10.0	10.0	10.6	10.3	97.6%	103.1%	103.1%
31 05 16	ლიდერპროგრამა	1.0	1.0	0.0	0.0		0.0%	0.0%
31 05 17	სასოფლო-სამეურნეო მექანიზაციის თანადაფინანსების სახელმწიფო პროგრამა	10.0	10.0	2.9	2.8	99.7%	28.5%	28.5%
31 05 18	თხილის წარმოების ხელშეწყობის პროგრამა	20.0	20.0	21.5	21.5	100.0%	107.5%	107.5%
31 05 22	ყურძნის შესყიდვა-გადამამუშავების ხელშეწყობის ღონისძიებები	0.0	0.0	10.0	10.0	100.0%		
31 05 23	არასტანდარტული ვაშლის მოსავლის რეალიზაციის ხელშეწყობის პროგრამა	0.0	0.0	4.4	4.4	100.0%		
31 05 25	მაღალმთიან დასახლებებში სამეწარმეო საქმიანობის ხელშეწყობის პროგრამა	0.0	0.0	0.5	0.2	30.5%		

კოდი	დასახელება	2023 საწყისი გეგმა	2023 წლიური გეგმა	2023 დაბუსტ. გეგმა	2023 წლის ფაქტი	შესრულება დაბუსტებულ გეგმასთან	შესრულება წლიურ გეგმასთან	შესრულება საწყის გეგმასთან
31 06	სამელიორაციო სისტემების მოდერნიზაცია	95.0	95.1	106.7	110.2	103.2%	115.9%	116.0%
31 06 01	სამელიორაციო სისტემების რეაბილიტაცია და ტექნიკის შეძენა	40.0	40.0	48.5	48.5	100.0%	121.3%	121.3%
31 06 02	სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის მიმდინარე ტექნიკური ექსპლუატაცია	25.0	25.0	28.5	28.5	100.0%	114.0%	114.0%
31 06 03	ირიგაციისა და დრენაჟის სისტემების გაუმჯობესება (WB)	30.0	30.0	29.1	32.2	110.5%	107.4%	107.4%
31 06 04	საქართველოს მდგრადი სოფლის მეურნეობის, ირიგაციისა და მიწის პროექტი (WB)	0.0	0.1	0.6	1.0	161.8%	970.8%	
31 07	გარემოსდაცვითი ზედამხედველობა	26.0	26.0	26.5	27.1	102.1%	104.1%	104.1%
31 08	დაცული ტერიტორიების სისტემის ჩამოყალიბება და მართვა	31.5	31.5	37.1	40.3	108.7%	128.1%	128.1%
31 09	სატყეო სისტემის ჩამოყალიბება და მართვა	21.0	21.0	20.3	24.9	123.0%	119.0%	119.0%
31 10	ველური ბუნების ეროვნული სააგენტოს სისტემის ჩამოყალიბება და მართვა	1.2	1.2	1.4	1.4	98.3%	112.5%	112.5%
31 11	გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მიმართულებით ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის და „განათლება მდგრადი განვითარებისთვის“ ხელშეწყობის პროგრამა	1.8	1.8	1.6	4.0	242.5%	221.2%	221.2%
31 12	ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების დაცვა	1.4	1.4	1.9	1.9	98.0%	137.8%	137.8%
31 13	გარემოს დაცვის სფეროში პროგნოზირება, შეფასება, პრევენცია და მონიტორინგი	8.0	8.0	10.4	12.6	121.4%	157.6%	157.6%
31 14	კვების პროდუქტების, ცხოველთა და მცენარეთა დაავადებების დიაგნოსტიკა	5.0	5.0	5.6	8.0	144.1%	160.4%	160.4%
31 15	მიწის მდგრადი მართვისა და მიწათსარგებლობის მონიტორინგის სახელმწიფო პროგრამა	4.4	4.4	4.1	4.0	98.4%	91.8%	91.8%
32 00	საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო	2,030.8	2,077.8	2,078.8	2,081.2	100.1%	100.2%	102.5%
32 01	განათლებისა და მეცნიერების სფეროებში სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და პროგრამების მართვა	53.8	53.8	56.8	57.8	101.6%	107.4%	107.4%
32 02	სკოლამდელი და ზოგადი განათლება	1,341.0	1,360.5	1,361.9	1,362.7	100.1%	100.2%	101.6%
32 02 01	ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების დაფინანსება	1,116.0	1,121.2	1,136.3	1,136.3	100.0%	101.3%	101.8%
32 02 02	მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ხელშეწყობა	11.7	11.7	11.8	12.4	105.5%	106.5%	106.5%
32 02 03	უსაფრთხო საგანმანათლებლო გარემოს უზრუნველყოფა	30.3	30.3	29.4	29.5	100.3%	97.4%	97.4%
32 02 03 01	უსაფრთხო საგანმანათლებლო გარემოს უზრუნველყოფის პროგრამის ადმინისტრირება	3.0	3.0	2.9	2.9	99.9%	98.1%	98.1%
32 02 03 02	უსაფრთხო საგანმანათლებლო გარემოს უზრუნველყოფა	27.3	27.3	26.5	26.6	100.3%	97.4%	97.4%
32 02 04	წარმატებულ მოსწავლეთა წახალისება	1.3	1.3	1.8	1.8	100.0%	138.7%	138.7%
32 02 05	განსაკუთრებით ნიჭიერ მოსწავლეთა საგანმანათლებლო და საცხოვრებელი პირობებით უზრუნველყოფა	0.3	0.3	0.3	0.2	100.0%	100.0%	100.0%
32 02 06	მოსწავლეების სახელმძღვანელოებით უზრუნველყოფა	33.3	37.2	38.6	38.6	100.0%	103.7%	115.9%
32 02 07	ოკუპირებული რეგიონების მასწავლებლებისა და ადმინისტრაციულ-ტექნიკური პერსონალის ფინანსური დახმარება	4.5	4.5	4.4	4.4	100.0%	98.2%	98.2%
32 02 08	ბრალდებული და მსჯავრდებული პირებისათვის ზოგადი განათლების მიღების ხელმისაწვდომობა	0.4	0.4	0.3	0.3	100.0%	84.0%	84.0%
32 02 09	ეროვნული სასწავლო გეგმის განვითარება და დანერგვის ხელშეწყობა	0.5	0.5	0.3	0.3	100.0%	52.0%	52.0%
32 02 10	საჯარო სკოლის მოსწავლეების ტრანსპორტით უზრუნველყოფა	40.0	50.5	51.7	51.6	99.9%	102.3%	129.0%
32 02 11	პროგრამა „ჩემი პირველი კომპიუტერი“	43.6	43.6	49.5	49.5	100.0%	113.6%	113.6%
32 02 12	ზოგადი განათლების ხელშეწყობა	5.0	5.0	3.0	3.0	100.0%	59.5%	59.5%
32 02 13	ზოგადი განათლების რეფორმის ხელშეწყობა	54.3	54.3	34.7	34.8	100.2%	64.1%	64.1%
32 03	პროფესიული განათლება	87.4	87.4	101.7	103.3	101.6%	118.2%	118.2%

კოდი	დასახელება	2023 საწყისი გეგმა	2023 წლიური გეგმა	2023 დაბუსტ. გეგმა	2023 წლის ფაქტი	შესრულება დაბუსტებულ გეგმასთან	შესრულება წლიურ გეგმასთან	შესრულება საწყის გეგმასთან
32 03 01	პროფესიული განათლების განვითარების ხელშეწყობა	71.5	71.5	85.4	86.0	100.7%	120.2%	120.2%
32 03 02	პროფესიული უნარების განვითარება	12.0	12.0	12.0	13.1	109.0%	108.8%	108.8%
32 03 03	ეროვნული უმცირესობების პროფესიული გადამზადება	3.9	3.9	4.3	4.3	99.8%	109.6%	109.6%
32 04	უმაღლესი განათლება	147.5	147.5	141.0	153.2	108.6%	103.9%	103.9%
32 04 01	გამოცდების ორგანიზება	17.1	17.1	15.9	15.9	100.0%	92.7%	92.7%
32 04 02	სახელმწიფო სასწავლო, სამაგისტრო გრანტები და ახალგაზრდების ხელშეწყობა	120.0	120.0	112.4	112.4	100.0%	93.7%	93.7%
32 04 03	უმაღლესი განათლების ხელშეწყობა	0.5	0.5	0.4	0.4	100.0%	79.6%	79.6%
32 04 04	საზღვარგარეთ განათლების მიღების ხელშეწყობა	7.2	7.2	5.8	5.8	100.0%	80.7%	80.7%
32 04 05	უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების ხელშეწყობა	2.7	2.7	6.6	18.7	284.2%	681.5%	681.5%
32 05	მეცნიერებისა და სამეცნიერო კვლევების ხელშეწყობა	75.8	75.8	70.9	71.3	100.6%	94.1%	94.1%
32 05 01	სამეცნიერო გრანტების გაცემისა და სამეცნიერო კვლევების ხელშეწყობა	35.4	35.4	34.3	34.8	101.5%	98.4%	98.4%
32 05 02	სამეცნიერო დაწესებულებების პროგრამები	7.6	7.6	7.8	7.9	101.0%	103.7%	103.7%
32 05 03	საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის ხელშეწყობა	1.3	1.3	1.3	1.3	100.0%	103.2%	103.2%
32 05 04	სამეცნიერო კვლევების ხელშეწყობა	29.9	29.9	27.3	27.1	99.2%	90.7%	90.7%
32 05 05	მეცნიერების პოპულარიზაცია	1.5	1.5	0.1	0.1	100.0%	5.2%	5.2%
32 06	ინკლუზიური განათლება	45.6	45.6	45.4	45.4	100.0%	99.5%	99.5%
32 07	ინფრასტრუქტურის განვითარება	229.0	269.4	268.4	268.3	99.9%	99.6%	117.2%
32 07 01	ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის განვითარება	179.1	213.9	232.1	232.0	100.0%	108.5%	129.5%
32 07 02	პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის განვითარება	35.0	35.0	16.7	16.7	99.9%	47.6%	47.6%
32 07 03	სამინისტროს და მის სისტემაში შემავალი საჯარო სამართლის იურიდიული პირებისა და ტერიტორიული ორგანოების ინფრასტრუქტურის განვითარება	2.0	2.0	2.2	2.2	98.3%	110.2%	110.2%
32 07 04	უმაღლესი საგანმანათლებლო და სამეცნიერო დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის განვითარება	10.1	10.1	8.3	8.3	100.0%	82.2%	82.2%
32 07 05	საჯარო სკოლების ოპერირებისა და მოვლა-პატრონობის სისტემის განვითარება	2.8	8.4	9.1	9.1	99.7%	108.7%	325.6%
32 08	ინოვაციის, ინკლუზიურობისა და ხარისხის პროექტი – საქართველო I2Q (WB)	17.8	14.4	14.4	12.5	86.7%	86.7%	70.2%
32 09	პროფესიული განათლების პროგრამა 1 (KfW)	15.0	15.0	12.5	4.4	35.6%	29.7%	29.7%
32 10	თანამედროვე უნარები უკეთესი დასაქმების სექტორის განვითარების პროგრამისთვის – პროექტი (ADB)	18.0	8.4	5.7	2.5	43.3%	29.3%	13.7%
33 00	საქართველოს კულტურის, სპორტისა და ახალგაზრდობის სამინისტრო	431.2	465.2	465.4	469.4	100.8%	100.9%	108.8%
33 01	კულტურის, სპორტისა და ახალგაზრდობის სფეროებში სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და პროგრამების მართვა	9.2	9.2	10.2	10.0	98.2%	108.3%	108.3%
33 02	სახელოვნებო და სასპორტო სფეროში უმაღლესი განათლება	17.2	17.2	16.2	16.3	100.7%	94.5%	94.5%
33 03	ინფრასტრუქტურის განვითარება	48.7	49.0	53.6	53.5	99.9%	109.1%	109.9%
33 04	სახელოვნებო და სასპორტო დაწესებულებების ხელშეწყობა	12.1	12.1	9.9	9.8	99.3%	81.0%	81.0%
33 05	კულტურის განვითარების ხელშეწყობა	98.1	98.1	94.7	95.0	100.4%	96.9%	96.9%
33 06	კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა და სამუზეუმო სისტემის სრულყოფა	39.5	39.5	44.2	44.6	100.8%	112.9%	112.9%
33 07	მასობრივი და მაღალი მიღწევების სპორტის განვითარება და პოპულარიზაცია	177.1	183.3	182.5	182.3	99.9%	99.4%	102.9%
33 08	კულტურისა და სპორტის მოღვაწეთა სოციალური დაცვის ღონისძიებები	23.4	50.8	49.3	53.0	107.4%	104.2%	226.8%

კოდი	დასახელება	2023 საწყისი გეგმა	2023 წლიური გეგმა	2023 დაბუსტ. გეგმა	2023 წლის ფაქტი	შესრულება დაბუსტებულ გეგმასთან	შესრულება წლიურ გეგმასთან	შესრულება საწყის გეგმასთან
33 09	ახალგაზრდობის ხელშეწყობა	5.9	5.9	5.0	5.0	99.5%	83.8%	83.8%
34 00	საქართველოს დაზვერვის სამსახური	18.0	18.0	18.0	18.0	100.0%	100.0%	100.0%
35 00	სსიპ – საჯარო სამსახურის ბიურო	1.8	1.8	1.8	2.4	137.7%	137.7%	137.7%
36 00	სსიპ – იურიდიული დახმარების სამსახური	10.4	10.4	10.4	10.6	101.6%	101.6%	101.6%
37 00	სსიპ – ვეტერანების საქმეთა სახელმწიფო სამსახური	15.0	15.0	15.0	14.8	98.6%	98.6%	98.6%
38 00	სსიპ – საქართველოს ფინანსური მონიტორინგის სამსახური	4.3	4.3	4.3	3.2	74.9%	74.9%	74.9%
39 00	პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახური	5.0	5.5	5.5	5.2	94.8%	94.8%	104.3%
40 00	საქართველოს სახელმწიფო დაცვის სპეციალური სამსახური	82.8	82.8	89.3	89.2	99.9%	107.8%	107.8%
40 01	დასაცავ პირთა და ობიექტთა უსაფრთხოების უზრუნველყოფა	72.1	72.1	76.6	76.5	99.9%	106.2%	106.2%
40 02	სახელმწიფო ობიექტების მოვლა-შენახვა	10.2	10.2	12.2	12.2	100.0%	119.6%	119.6%
40 03	სსიპ – სახელისუფლებო სპეციალური კავშირგაბმულობის სააგენტო	0.5	0.5	0.5	0.5	100.0%	100.0%	100.0%
41 00	საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატი	9.3	11.8	11.8	11.5	97.9%	97.9%	124.3%
42 00	სსიპ – საზოგადოებრივი მაუწყებელი	101.2	101.2	101.2	101.2	100.0%	100.0%	100.0%
43 00	სსიპ – საქართველოს კონკურენციის ეროვნული სააგენტო	5.0	5.0	5.0	3.9	78.6%	78.6%	78.6%
44 00	ყოფილი სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის ტერიტორიაზე დროებითი ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული ერთეულის ადმინისტრაცია – სამხრეთ ოსეთის ადმინისტრაცია	2.8	2.8	2.8	2.8	99.6%	99.6%	99.6%
45 00	საქართველოს საპატრიარქო	25.0	25.0	25.0	25.0	100.0%	100.0%	100.0%
45 01	სასულიერო განათლების ხელშეწყობის გრანტი	14.8	14.8	15.0	15.0	100.0%	101.3%	101.3%
45 02	ა(ა)იპ – საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა სვიმონ კანანელის სახელობის სასულიერო სწავლების ცენტრი	0.6	0.6	0.6	0.6	100.0%	100.0%	100.0%
45 03	ა(ა)იპ – ბათუმისა და ლაბეთის ეპარქიის საგანმანათლებლო ცენტრისათვის გადასაცემი გრანტი	1.8	1.8	1.8	1.8	100.0%	100.0%	100.0%
45 04	ა(ა)იპ – საქართველოს საპატრიარქოს ქ. ნინოწმინდის წმიდა ნინოს მზრუნველობამოკლებულ ბავშვთა პანსიონი	0.7	0.7	0.7	0.7	100.0%	100.0%	100.0%
45 05	ა(ა)იპ – ბათუმის წმიდა მოწამე ეკატერინეს სახელობის სათნოების საგანისათვის გადასაცემი გრანტი	0.3	0.3	0.3	0.3	100.0%	100.0%	100.0%
45 06	ა(ა)იპ – საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა ანდრია პირველწოდებულის სახელობის სასულიერო სწავლების ცენტრი	0.9	0.9	0.9	0.9	100.0%	100.0%	100.0%
45 07	ა(ა)იპ – წმიდა გიორგი მთაწმინდელის მონასტერთან არსებული სარეაბილიტაციო ცენტრისათვის გადასაცემი გრანტი	0.2	0.2	0.2	0.2	100.0%	100.0%	100.0%
45 08	ა(ა)იპ – საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ქართული უნივერსიტეტისათვის გადასაცემი გრანტი	1.9	1.9	1.9	1.9	99.9%	99.9%	99.9%
45 09	ა(ა)იპ – საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა ტბელ აბუსერიძის სახელობის სასწავლო უნივერსიტეტისათვის გადასაცემი გრანტი	1.8	1.8	1.8	1.8	100.0%	100.0%	100.0%
45 10	ა(ა)იპ – მენადაქვეითებულ ბავშვთა რეაბილიტაციის და ადაპტაციის ცენტრისათვის გადასაცემი გრანტი	0.1	0.1	0.1	0.1	100.0%	100.0%	100.0%
45 11	საქართველოს საპატრიარქოს ტელევიზიის სუბსიდირების ღონისძიებები	0.8	0.8	0.6	0.6	100.0%	75.0%	75.0%
45 12	ა(ა)იპ – ახალქალაქისა და კუმურდოს ეპარქიის სასწავლო ცენტრისათვის გადასაცემი გრანტი	0.5	0.5	0.5	0.5	100.0%	100.0%	100.0%
45 13	ა(ა)იპ – ფოთის საგანმანათლებლო და კულტურულ-გამაჯანსაღებელი ცენტრი	0.7	0.7	0.7	0.7	100.0%	100.0%	100.0%

კოდი	დასახელება	2023 საწყისი გეგმა	2023 წლიური გეგმა	2023 დაბუსტ. გეგმა	2023 წლის ფაქტი	შესრულება დაბუსტებულ გეგმასთან	შესრულება წლიურ გეგმასთან	შესრულება საწყის გეგმასთან
46 00	სსიპ – ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიურო	13.0	13.0	13.0	13.0	99.9%	99.9%	99.9%
47 00	სსიპ – საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური – საქსტატი	20.9	20.9	20.9	19.9	95.2%	95.2%	95.2%
47 01	სტატისტიკური სამუშაოების დაგეგმვა და მართვა	7.8	7.8	7.9	7.5	94.7%	95.6%	95.6%
47 02	სტატისტიკური სამუშაოების სახელმწიფო პროგრამა	5.3	5.3	5.3	5.2	98.6%	98.6%	98.6%
47 03	მოსახლეობისა და საცხოვრისების საყოველთაო აღწერა	7.8	7.8	7.7	7.2	93.5%	92.6%	92.6%
48 00	სსიპ – საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია	4.7	4.7	4.7	4.7	98.8%	98.8%	98.8%
49 00	საქართველოს სავაჭრო-სამრეწველო პალატა	1.9	1.9	1.9	2.0	104.5%	104.5%	104.5%
50 00	სსიპ – რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტო	6.5	6.5	6.5	6.4	99.6%	99.6%	99.6%
51 00	სპეციალური საგამოძიებო სამსახური	17.0	17.0	17.0	16.6	97.5%	97.5%	97.5%
52 00	სსიპ – სახელმწიფო ენის დეპარტამენტი	1.0	1.0	1.0	1.0	99.8%	99.8%	99.8%
53 00	სსიპ – საჯარო და კერძო თანამშრომლობის სააგენტო	0.5	0.5	0.5	0.3	62.0%	62.0%	62.0%
54 00	ეროვნული უსაფრთხოების საბჭოს აპარატი	3.8	3.8	3.8	3.5	92.3%	94.0%	94.0%
55 00	საერთო-სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გადასახდელები	3,985.8	3,968.2	3,874.7	3,811.7	98.4%	96.1%	95.6%
55 01	საგარეო სახელმწიფო ვალდებულებების მომსახურება და დაფარვა	1,696.0	1,596.0	1,568.0	1,561.9	99.6%	97.9%	92.1%
55 02	საშინაო სახელმწიფო ვალდებულებების მომსახურება და დაფარვა	715.0	715.0	711.0	705.5	99.2%	98.7%	98.7%
55 03	საერთაშორისო საფინანსო ორგანიზაციებთან თანამშრომლობიდან გამომდინარე ვალდებულებები	2.8	2.8	12.8	11.0	86.0%	393.4%	393.4%
55 04	ავტონომიური რესპუბლიკებისა და მუნიციპალიტეტებისათვის გადასაცემი ტრანსფერები	515.0	532.0	1,096.3	1,090.8	99.5%	205.0%	211.8%
55 04 01	ავტონომიური რესპუბლიკებისათვის გადასაცემი ტრანსფერები	14.0	14.4	14.4	14.4	100.0%	100.0%	102.9%
55 04 02	მუნიციპალიტეტებისათვის გადასაცემი ტრანსფერები	501.0	517.6	1,081.9	1,076.4	99.5%	208.0%	214.8%
55 05	საქართველოს მთავრობის სარეზერვო ფონდი	60.0	100.0	4.0	0.0	0.0%	0.0%	0.0%
55 06	წინა წლებში წარმოქმნილი დავალიანების დაფარვისა და სასამართლო გადაწყვეტილებების აღსრულების ფონდი	40.0	40.0	15.6	8.2	52.3%	20.5%	20.5%
55 07	საქართველოს რეგიონებში განსახორციელებელი პროექტების ფონდი	400.0	500.0	2.9	0.0	0.0%	0.0%	0.0%
55 08	მაღალმთიანი დასახლებების განვითარების ფონდი	20.0	20.0	0.0	0.0		0.0%	0.0%
55 09	საქართველოს სახელმწიფო ჯილდოებისათვის დაწესებული ერთდროული ფულადი პრემიების გაცემის ფინანსური უზრუნველყოფა	0.2	0.2	0.2	0.1	36.2%	36.2%	36.2%
55 10	საერთაშორისო ხელშეკრულებებიდან გამომდინარე საოპერაციო ხარჯებისა და სხვა ვალდებულებების თანადაფინანსება	0.8	0.8	0.8	0.7	89.0%	89.0%	89.0%
55 11	დაგროვებითი საპენსიო სქემის თანადაფინანსება	310.0	375.0	375.0	369.5	98.5%	98.5%	119.2%
55 12	საერთაშორისო პარტნიორებთან თანამშრომლობით მუნიციპალიტეტებში დაგეგმილი რეფორმების ფინანსური მხარდაჭერა	15.0	15.0	16.8	16.8	100.0%	111.8%	111.8%
55 13	დონორების მიერ დაფინანსებული საერთო-სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გადასახდელები	211.0	71.4	71.4	47.3	66.3%	66.3%	22.4%
55 13 01	აჭარის მყარი ნარჩენების პროექტი (SIDA, EBRD)	6.0	6.0	6.0	1.4	23.3%	23.3%	23.3%
55 13 02	ბათუმის ავტობუსების პროექტი (E5P, EBRD)	0.5	0.5	0.5	0.5	92.8%	92.8%	92.8%
55 13 03	თბილისის მყარი ნარჩენების მართვა	37.0	14.0	14.0	7.0	50.2%	50.2%	19.0%
55 13 04	აჭარის სოფლების წყალმომარაგებისა და წყალარინების პროგრამა, საქართველო (EU, KfW)	35.0	31.0	31.0	26.8	86.4%	86.4%	76.6%
55 13 05	საცხოვრებლად ვარგისი ქალაქების საინვესტიციო პროგრამა	20.5	7.5	7.5	6.5	86.5%	86.5%	31.6%

კოდი	დასახელება	2023 საწყისი გეგმა	2023 წლიური გეგმა	2023 დაბუსტ. გეგმა	2023 წლის ფაქტი	შესრულება დაბუსტებულ გეგმასთან	შესრულება წლიურ გეგმასთან	შესრულება საწყის გეგმასთან
55 13 06	თბილისის მეტროს პროექტი (EBRD)	40.0	0.0	0.0	0.0			0.0%
55 13 07	მდგრადი ურბანული მობილობა (KfW)	34.0	9.5	9.5	1.9	19.8%	19.8%	5.5%
55 13 08	საქართველოს მიკრო, მცირე და საშუალო ზომის საწარმოების დახმარებისა და აღდგენის პროექტი (საქართველოს ეროვნული ბანკის კომპონენტი) (WB)	3.0	0.3	0.3	0.0	0.0%	0.0%	0.0%
55 13 09	თბილისის ავტობუსების პროექტი (ფაზა II) (EBRD)	35.0	1.0	1.0	0.0	0.0%	0.0%	0.0%
55 13 13	ბიომრავალფეროვნება და მდგრადი ადგილობრივი განვითარება საქართველოში (აჭარის სატყეო სააგენტოს კომპონენტი) (KfW)	0.0	0.0	0.0	1.4			
55 13 14	თბილისის მეტროს მოდერნიზაციის პროექტი (EBRD)	0.0	0.9	0.9	0.9	95.9%	95.9%	
55 13 15	ბათუმის მუნიციპალური ინფრასტრუქტურა (ფაზა V) (KfW)	0.0	0.7	0.7	1.0	147.4%	147.4%	
56 00	სსიპ – ქუთაისის საერთაშორისო უნივერსიტეტი	0.0	0.0	0.0	1.2			
58 00	ა(ა)იპ – ათასწლეულის ფონდი	0.0	0.0	0.0	0.1			
63 00	ა(ა)იპ – მშვიდობის ფონდი უკეთესი მომავლისთვის	0.0	0.0	0.0	1.0			

გამოყენებული მონაცემების წყარო:

- საქართველოს მთავრობის 2014-2023 წლების საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების წლიური ანგარიშები;
- საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სახაზინო სამსახურის ინფორმაცია 2014-2023 წლებში „სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობების, გადასახდელების, ნაშთის ცვლილებისა და მთლიანი სალდოს შესახებ“;
- საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სახაზინო სამსახურის ინფორმაცია 2022-2023 წლებში საქართველოს ნაერთი ბიუჯეტის შემოსულობების შესახებ;
- World Economic Outlook, International Monetary Fund, April 2024.

დოკუმენტი ინტერაქტიულ ფორმატში
შეგიძლიათ იხილოთ

ინტერაქტიული სტატისტიკა (ინფოგრაფიკები)
შეგიძლიათ იხილოთ

